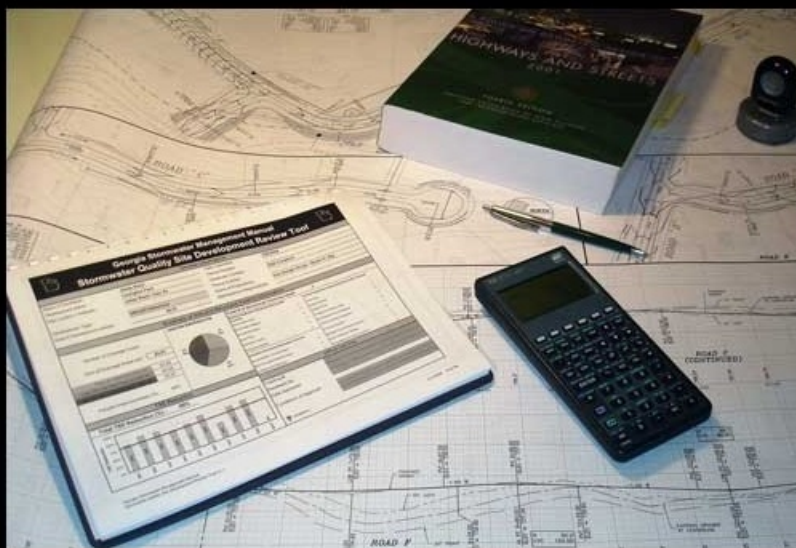

TIMÁR GÁBOR

**MENNI
VAGY
MARADNI**

Tímár Gábor

MENNI VAGY MARADNI

**Sajtó alá rendezte
Hollós Adrienne**

Copyright © Tímár Gábor, 2006

www.gabor-timar.com

ISBN 9639568 00 7

Kairosz Kiadó
Budapest, 2006

1. FEJEZET

1956. december első napjaiban már télies volt az idő, bár még nem borította hó a budapesti utcákat. Felkay Tamás abban a reményben indult el hazulról 5-én kora hajnalban, hogy a fogvacogtató hideg miatt nem várákoznak sokan a közeli pékség előtt. Mivel a szállítás még mindig akadozott, a lakosság élelmiszerellátása komoly gondokat okozott. A pékek már munkába álltak, de nem volt mindig elegendő lisztjük, ezért Tamás nem számított rá, hogy három órán át kell majd sorban állnia. A végén azonban nem bánta a hosszas várakozást, mert két kétkilós kenyeret is vehetett. Hóna alá szorítva a még meleg vekniket vacogva sietett a budai Vár oldalában a műemlék jellegű épület felé, ahol szüleivel és húgával lakott az egyik első emeleti lakásban. Útközben arra gondolt, hogy mihelyt hazaér, rögtön lemegy a pincébe fáért. Mivel az apja még túl gyenge volt a betegsége miatt, az anyja pedig irtózott a sötét, nyirkos helyiségtől, hol ő, hol a testvére szokta felvinni a tüzelőt.

– Már kihamuztam, és begyújtottam a cserépkályhába – mondta Erika, amint bátyja belépett az előszobaajtón, és átnyújtotta a két kenyeret.

Miközben Tamás kibújt a kabátjából, Felkayné megszólalt a szobában:

– Már megint szegény Erikának kellett lemennie a pincébe, mert neked csak azon jár az eszed, hogy megments a hazát. Velünk bezzeg nem törödsz. Tőled akár éhen is pusztulhatunk.

– Tévedsz. Ma hajnalban is a pékség előtt álltam sorba három órát, hogy legyen itthon kenyér. Teljesen átfagytam.

– Gyere, reggelizzünk meg! – mondta Erika, és eltűnt a konyhában. – A forró teától majd átmelegszel. Mindjárt beviszem a szobába a füstölt szalonnát meg a ládalekvárt. A friss kenyérral fejedelmi lakomát rendezünk.

Mialatt Tamás a langyos cserépkályhának támaszkodva várta, amíg húga megteríti az asztalt, kinyílt a másik szoba ajtaja, és sötétkép bársony köntösében megjelent Felkay István. Bár szeptemberben súlyos infarktuson esett át, a sovány, körülbelül száznyolcvan centi magas férfi testtartásán most is látszott, hogy egykoron hivatásos katonaként szolgált.

– Hallom, kaptál kenyeret. De jó illata van! Bárcsak én is ehetnék hozzá szalonnát, de az orvosok eltiltottak tőle.

– Egyél lekváros kenyeret! – szólt Erika.

– Azon az átkozott hitlerszalonnán éltem végig, amíg kinn voltam a fronton. Köszönöm, kislányom, inkább üres kenyeret kérek a teához – felelte az apa, majd a fiához fordult: – Szerinted még meddig fog tartani az ellenállás?

– Pista, nem hallottad, hogy győztek az oroszok? – szólt közbe Felkayné. – Hamarosan helyreáll a rend, és újra munkába állhatunk. Már csak helyenként lövöldöznek. Az olyanok, mint Tamás.

– Nem sokáig. Félek, hogy eltalálnak, vagy ami még rosszabb, elfognak. Arra gondoltam, hogy disszidálni kellene, amíg még nem késő.

– Igazad van, fiam. Én is veletek mennék, ha bírnám a gyaloglást. De attól tartok, hogy összeesnék, mielőtt elérném a határt.

– Miért akarsz elmenni? Nincs mitől félnünk. A lövöldözésnek vége, az oroszok visszavonultak a laktanyákba, a kormány pedig megígérte, hogy senkit sem fog üldözni – jelentette ki Felkayné.

– Manci, én nem bíznék ennyire a kommunistákban. Emlékezz csak vissza, mi történt 1948 októberében a tábornoki kar fogadásán! Rákosi saját maga mondta, hogy elő fognak léptetni, másnap mégis letartóztattak.

– Mert nem akartál belépni a pártba.

A Ludovikát végzett Felkay Istvánt, akit 1928-ban tűzértiszként avattak, a hadsereg pilótaiskolára küldte. Mivel a trianoni szerződés értelmében Magyarországnak nem lehetett légiereje, a repülőtiszteket a légi forgalomban illetve különféle sportrepülő klubokban rejtették el. Tamás apja kis repülőgépével eleinte a budapesti napilapokat szállította a vidéki városokba.

Miután megnősült, feleségével, egy gazdag gyáros lányával, a vegyészmérnöki diplomát szerzett Havas Margittal a budaörsi repülőtérhez közel eső laktanya egyik szolgálati lakásába költözött. Amikor megszületett Tamás, Felkay István már utasszállító repülőgépeket repült Európa nagyvárosaiba. Az apa örült fiának, de próbálta megértetni feleségével, hogy pilótának lenni meglehetősen veszélyes foglalkozás, ezért arra kérte, hogy elégedjen meg egy gyerekkel, mert nem szeretne árvákat hagyni maga után.

Felkayné egy darabig eleget tett férje kérésének, nyolc évvel később azonban addig mesterkedett, amíg ismét teherbe esett, és megszületett Erika. A férfi egyáltalán nem örült, hogy a világháború kitörése után nem sokkal újabb felelősség nehezedik rá. Az amúgy sem felhőtlen házasságában tovább romlott a kapcsolat közte és felesége között.

Miután Magyarország belépett a háborúba, Felkay István a keleti fronton szolgált. Először bombázó századparancsnok volt a konotopi repülőtéren, majd átvette a felderítő osztály parancsnokságát. A Don-kanyarból számos kitüntetéssel tért haza.

A Horthy-proklamáció után – szó szerint értelmezve tisztí esküjét – nem volt hajlandó együttműködni Szálasiékkel, sőt részt vett az ellenállási mozgalom megszervezésében. Ezért a nyilasok őt is letartóztatták, de bizonyítékok hiányában nem ítélték halálra, viszont a többi politikai fogollyal együtt először a hírhedt sopronkőhidai börtönbe zárták, majd Németországba hurcolták. Amikor egykori beosztottjai közül valaki észrevette, hogy a foglyok között repülőtiszték is vannak az úton, a volt felderítőknak sikerült vérontás nélkül kiszabadítani őket. A csendőrök így nem vihették tovább a csoportot a koncentrációs táborba.

Felkay István hamarosan rátalált az időközben nyugatra menekült családjára. Az ellenállási mozgalomban való részvétele miatt az amerikaiak nemcsak hogy nem kezelték hadifogolyként, de még kapitányi állást is kínáltak neki a legnagyobb amerikai légitársaságnál. Ő azonban nem fogadta el. Feleségével és két gyermekével visszatért Magyarországra, mert úgy gondolta, hogy a hazának szüksége van rá.

Mihelyt megérkezett, az újonnan alakult kormány kitüntette, és előléptette vezérőrnaggyá. Két évvel később azonban letartóztatták a kommunisták. Bár néhány hónap fogság után szabadon engedték, utána rögtön lefokozták. Ezzel egyszer s mindenkorra vége szakadt katonai pályafutásának. Hiába volt mérnöki oklevele, csak motorszerelőként tudott helyezkedni.

Mivel Tamás születése után nem sokkal Felkayné visszament a laboratóriumba dolgozni, a kisgyermekre német anyanyelvű nevelőnő vigyázott. A laktanyában, ahol laktak, a fiúcskának az őrmesterek lettek a játszópajtásai. Még nem járt iskolába, de már megtanulta a katonáktól, hogyan kell bánni a különféle fegyverekkel. Amikor tízéves lett, anyja elhatározta, hogy a gyerekek katonaiskolában a helye, de nem Kőszegre küldte, hanem az újonnan létesült nagykarolyi honvédtiszti fiúnevelő intézetbe íratta be.

Tamás nem örült, hogy elkerült otthonról, de tőle telhetően mindent megtett, hogy mielőbb beilleszkedjen új környezetébe. Apja nyomdokaiba lépve ő is pilóta akart lenni, bár mindvégig berzenkedett a katonai fegyelem ellen. A bizonyítványa általában közepes lett.

Matematikából és idegen nyelvekből mindig kitűnőt kapott, de irodalomból és történelemből csak elégségest. Nagy örömeire szolgált, hogy az intézet vívómestere már az első pillanattól kezdve meg volt vele elégedve. 1944 szeptemberében a növendékek már Kőszegre vonultak be, októberben azonban a szülők egy része hazavitte gyermekét. Tamásért az apja ment el. Később az anyjával meg a húgával kikerült Németországba.

Miután szüleivel visszatért Magyarországra, elvégezte a gimnáziumot. Hiába szeretett volna azonban matematika szakra jelentkezni, tudta, hogy a származása, valamint közepes érettségi bizonyítványa miatt nem vennék fel az egyetem nappali tagozatára. Ezért még a nyáron elment az egyik földmérő vállalatához figuránsnak. Amikor a főnöke észrevette, hogy milyen remekül számol, egyéb feladatokat is rábízott, majd hamarosan segédtechnikussá léptette elő.

Mire befejeződött a munka, Tamás már annyira értett a földméréshez, hogy könnyűszerrel letette a szakmunkásvizsgát. Ekkor a család egyik régi ismerősének a tanácsára jelentkezett a műegyetem esti tagozatára, majd rövidesen elhelyezkedett a budapesti Földalatti Vasútépítő Vállalatnál mint földmérő technikus.

A harmadik év letelte után az 1955/56-os tanévre szerződtette az egyik technikum, ezért otthagyta előző munkahelyét. Napközben statikát tanított a diákoknak, esténként pedig egyetemre járt. Épphogy megvédte a diplomatervét, amikor 1956. október 23-án kitört a forradalom.

Tamás úgy érezte, hogy nem maradhat ki az eseményekből. Ő is ott volt a Sztálin-szobor ledöntésénél, majd a Rádió épületénél. Később a pesterzsébeti fiataloknak magyarázta a fegyverhasználat alapjait, majd a nyolcadik kerület forradalmi tanácsának mérnökeként vigyázott, hogy az emberek ne maradjanak a súlyosan sérült lakóépületekben. November 4-én az amerikaiak segítségével bízva csatlakozott a fegyveres felkelőkhöz. Azt hitte, hogy Eisenhower betartja szavát, s ha kell, katonai erővel is megsegíti azokat a csatlós államokat, amelyek el akarnak szakadni a Szovjetuniótól. Amikor kis csapatának tagjai kezdtek szétszéledni, Tamás rájött, hogy hiába reménykedik, neki is el kell döntenie, hogyan tovább.

– Én sem hiszem el, amit a kommunisták mondanak – mondta anyjának Tamás.

– Miért nem? Kádár is le volt csukva. Szerintem nem fogja megengedni, hogy az ÁVÓ-t újjászervezzék – szólt Felkayné.

– Manci, hogy lehetsz ennyire naiv? Hogy mondatsz ilyen számárságokat? Nyugodtan aludnál, ha a komcsik mégis letartóztatják, aztán elküldik Szibériába a fiadat?

– Kádár nem tűrne el ilyen jogtalanságot. Amnesztiát ígért mindenkinek.

– Nem érdekel. Nem hiszek neki. Ha akarsz, maradj, de a két gyereknek el kell mennie – jelentette ki az apa.

– Én nem megyek sehova – mondta Erika. – Itthon akarok leérettségizni, aztán el akarom végezni a Testnevelési Főiskolát. Semmi kedvem megtanulni egy másik nyelvet. Nem akarom idegenben leélni az életemet.

– Megértem, kislányom, ha félsz nekivágni a nagyvilágnak. Tamás, te viszont okosabban teszed, ha minél előbb elindulsz.

– Igazad van – mondta Tamás, és felállt az asztaltól.

– Csak nem gondolod komolyan? – kérdezte az anyja.

– De igen.

– Öltözz fel jól! – szólt az apja. – Dupla alsónadrágot meg két inget vegyél fel! Nehogy megfázz!

– Hogy fogsz átjutni a határon? Az oroszok már őrzik. Jobban tennéd, ha te is itthon maradnál, mint a húgod. Csak nem képzeled, hogy a pályaudvaron majd adnak neked egy jegyet a bécsi gyorsra?

– Anyám, ezt én is nagyon jól tudom. Először vonattal elmegyek Győrbe, és megkeresem Feri bácsit. Biztosan lesz valamilyen ötlete.

– Rá aztán ne számíts! Szerintem már rég Ausztriában van – szólta Erika. – De Kati néni talán nem ment el Sopronból. Ő esetleg tud segíteni.

– Mennyi pénzed van? – kérdezte Tamástól az apja.

– Kétezer forint.

– Az elég kell, hogy legyen.

Tamás bement a szobájába, alaposan felöltözött, majd belső zsebébe tette automata pisztolyát meg egy tartalék tárat. A nehéz fegyver lehúzta zakóját, de nem érdekelte. „Ha itthon maradok, minden valószínűség szerint letartóztatnak. Még talán fel is akasztanak, mert lehet, hogy a nagy lövöldözésben kinyírtam néhány orosz meg ávóst.” Frissen szerzett diplomáját nem akarta magával vinni, mert félt, hogyha az igazoltatás során meglátják, azonnal rájönnek, hogy disszidálni készül. „Szerencsére a személyazonossági igazolványomba már be van írva a legmagasabb iskolai végzettségem.” Amikor visszament a nappaliba, anyja riadtan tekintett rá.

– Tamáskám, ne menj el! – szólta könnyes szemmel Felkayné. – Majd meglátod, nem lesz itt semmi baj.

Tamás észrevette, hogy az apja is sír.

– Papa, szerinted maradjak?

– Ne tedd kockára az életedet. Bárcsak én is veled mehetnék.

Tamás átölelte az apját, majd sietve elbúcsúzott az anyjától meg a húgától. Nem akarta, hogy meglássák szemében a könnyet.

A Keleti pályaudvaron a katonák meg a rendőrök mindenkit igazoltattak.

– Hova utazik?

– Győrbe megyek a nagybátyámhoz.

– Miért?

– Meg akarom ünnepelni vele meg az unokatestvéreimmel, hogy befejeztem az egyetemem.

– Mutassa a diplomáját!

– Nem hoztam magammal. Túl nagy. Különben sem szeretném, ha azt hinnék, disszidálni akarok.

– Meddig marad?

– Holnap már visszajövök, mert lehet, hogy elkezdődik a tanítás. A diákjaimnak pedig szükségük van rám.

– Jó utat! – mondta a rendőr, és tisztelgett.

„Vajon rájött, hogy nem mondok igazat?”. Tamás egy darabig törte a fejét, miközben elindult megváltani a vonatjegyét.

Miután megérkezett Győrbe, az állomáson észrevette, hogy a rendőrök mindenkit igazoltatnak, aki belép az épületbe. Rögtön átvillant az agyán, hogyha kimegy a városba, esetleg nem engedik vissza. Gyorsan megnézte a menetrendet. Nemsokára indult a soproni vonat. Bár a kalauznál kétszer annyit kellett fizetni a jegyért, mint a pénztárnál, Tamást nem érdekelte, hiszen volt pénze. Amikor látta, hogy az orosz katonák meg a magyar rendőrök éppen akkor szállnak le, arra gondolt, hogy már mindenkit ellenőriztek. Hirtelen elhatározással felszállt a vonatra.

Mihelyt elindultak, az utasok azon tanakodtak, hogy hol és mikor érdemes disszidálni. Egyesek Sopronon keresztül akartak menni. Mások szerint jó negyedórával a végállomás előtt le kell ugorni a vonatról, mert a vasúti sín állítólag arrafelé egészen közel van a határhoz, és dél-nyugati irányban haladva hamar eljutnak hozzá. Megint mások a Fertő-tó partját követve akarták elérni Ausztriát.

Kapuvárnál felszálltak a magyar határőrök, és igazoltatták az utasokat. Bár az emberek vagy azt mondták, hogy soproni rokonaikhoz igyekeznek, vagy azt, hogy disznóölésre mennek valamelyik környező faluba, Tamás biztos volt benne, hogy a katonák tudják, a többség disszidálni akar. Mégsem tartóztattak le senkit. Miután a következő állomáson leszálltak a határőrök, az emberek fellélegeztek, és ismét elkezdtek beszélgetni.

Már besötétedett, amikor a nyílt pályán haladó szerelvény egyszer csak érezhetően lelassított. Az utasok egy része megragadta a csomagját, és óvatosan leugrott a vonatról. Tamás egy pillanatig habozott, de aztán úgy döntött, hogy megkeresi Kati nénit. Amikor Sopron határában ismét lelassított a vonat, Tamás gyorsan leszállt, nehogy bajba kerüljön, ha a rendőrök igazoltatnák az állomáson.

Pontosan tudta, merre kell mennie, hiszen anyjával és húgával Kati néninél lakott, amikor apja a sopronkőhidai börtönben raboskodott. Amikor odaért, kissé félve becsengetett. Legnagyobb megnyugvására hamarosan kinyílt az ajtó, és Kati néni betessékelte.

– Egyedül jöttél? Apádat meg anyádat megértem. A háború után is hazajöttek, pedig kinn maradhattak volna. De hol hagyta Erikát?

– Itthon érzi magát biztonságban.

– Kár volt idáig várnod. Két-három héttel ezelőtt még szabadon átsétálhattál volna.

– Akkor még azt hittem, hogy tehetek valamit a hazámért.

– Farkas úr szerint mostanában egyre nehezebb átjutni a határon, de mindjárt beszélek vele, és megkérem, hogy vigyen el téged is.

Tamás az előszobában várt, Kati néni pedig átment a szomszéd lakásba.

– Szerencséd van – mondta, amikor visszatért. – Épp készült indulni egy kisebb csoportért. Összesen ezer forintot kér. Ötszázat tőled most, a másik ötszázat meg tőlem akkor, ha hazaér.

Tamás elővette a pénztárcáját, és átadott Kati néninek öt darab százast.

– Nagyon köszönöm. Ha élve megúszom, majd írok.

Hamarosan kopogtak. Egy fekete bőrkabátot és szőrmekucsmát viselő középkorú férfi állt a küszöbön.

– Menjünk! – mondta.

Tamás neki is adott ötszáz forintot, majd átölelte Kati nénit.

– Aztán nagyon vigyázz ám magadra, fiacskám!

A férfi intett Tamásnak, hogy kövesse. Két sarokkal odébb bementek egy házba, majd felmentek az első emeletre. A férfi csengetésére egy idős nő nyitott ajtót. Valamit súgott a férfi fülébe, aztán sajnálkozó mozdulatot tett. A férfi ismét intett Tamásnak, majd lementek a lépcsőn. Sietős léptekkel, szótlánul haladtak a kivilágítatlan utcákon. Amikor elérték a város határát, Tamás a talpa alatt érezte a megkeményedett sarat az úton. Síri csend vette őket körül. Már jó másfél órája gyalogoltak a dermesztő hidegben, de Tamás nem mert kérdezősködni. Gépiesen követte a férfit. Egyszer csak észrevette, hogy elérték a legközelebbi falut, de nem a főutcán, hanem a kertek alatt folytatják útjukat. Amikor kiértek a mezőre, Farkas úr megtorpant.

– Látod ott azokat a bokrokat? – kérdezte. – Az a határ. A patak túlsó partján már biztonságban érezheted magad. Amit megígértem, megtettem, ugye?

– Azt hittem, hogy elkísér az első osztrák faluig.

– Ezt nem említette Kati néni. Na, indulj! Megvárom, amíg átérsz.

Tamás a mező közepén járt, amikor valaki oroszul rákiáltott:

– Állj! Kezeket fel!

Tamás semmivel sem törődve nekiiramodott. Hallotta a géppisztoly ropogását, de lélekszakadva tovább futott. A bokroknál levetette magát a földre, majd mozdulatlanul várt. A közeledő lépések neszéből tudta, hogy az oroszok a nyomában vannak. Amint újra tüzeltek, elővette automata pisztolyát, és a tárbán lévő összes golyót kilőtte. Az oroszok visszahőköltek. Ekkor felugrott, és habozás nélkül átgázolt a jéghideg patakon. A járőrök utánalettek, de most sem találták el. Villámgyorsan betette a tartalék tárat a pisztolyába, futtában visszalőtt, majd lehasalt a közeli töltés túlsó oldalán, hogy valamennyire védje magát. Bár osztrák területen volt, attól tartott, hogy az oroszok átjönnek érte. Megvizsgálta pisztolyát, és látta, hogy még öt golyó van benne. Ettől kissé megnyugodott, mert tudta, még négyet kilőhet az oroszokra. Az ötödiket saját magának szánta, mert nem akarta, hogy élve elfogják.

Kerékpáron egyszer csak megjelent az úton egy férfi, vállán orosz dobtáras géppisztollyal. Tamás pisszenni sem mert az ijedtségtől.

– Ez már az osztrák csendőr – súgta egy férfihang.

Tamás eddig nem vette észre, hogy más is hasal a töltés oldalában. Elkezdett kúszni a hang irányába.

– Tényleg szabadok vagyunk? – kérdezte a viharkabátot viselő fiatalembert, aki csak néhány évvel lehetett idősebb nála. – Egyébként Felkay Tamásnak hívnak.

– Engem meg Szendrői Palinak. Ha nem tör ki a forradalom, a nyáron már valamelyik eldugott falunak lennék a körorvosa. Te is egyetemista vagy? Vagy dolgoztál?

– Két hónapja végeztem az általános mérnöki karon, de estin.

– Örülök, hogy összeakadtunk. Gyere, menjünk együtt! Előbb-utóbb csak elérjük az első házat. A lakóktól aztán majd megkérdezzük, hogy merre van a legközelebbi menekülttábor.

A két fiatalember elindult a távoli fények irányába. Átázott cipőjükben cuppogott a lábuk a vizes zoknitól, gyomruk korgott az éhségtől, de észre sem vették. Boldogok voltak, hogy épségben átjutottak a határon. Amint meglátták a kivilágított vendéglőt a faluban, odasiettek. A barátságos osztrák beljebb tessékelte őket. Az asztaloknál férfiak, nők meg gyerekek szorongtak egymás mellett. A ruházatuk meg a beszédjük alapján rögtön rájöttek, hogy ők is magyar menekültek. A söntéspult mögül egy fiatal nő intett nekik, és kakaóval meg foszlós kaláccsal kínálta őket. Miután megvacsoráztak, a fal melletti kisasztalnál bediktálták a

legfontosabb adataikat a csendőrnek, majd leültek az egyik lócára. Tamás felszisszent, amint lábával hozzáért az asztalhoz.

– Valami baj van? – kérdezte újdonsült ismerőse. – Mutasd a lábad!

Tamás felhúzta a nadrág szárát. A jobb vádlija vérzett. Az orvosgyakornok megtapogatta, és érezte az idegen testet a bőr alatt.

– Ne mozdulj! Mindjárt kérek egy kis alkoholt, és meggyógyítlak.

Szendrői Pali előbb lemosta az alvadt vért, majd a vendéglőstől kapott csipesszel kiemelte a repeszdarabot, aztán fertőtlenítette a sebet, és ráragasztott egy steril gézlapot.

– Úgy látszik, azok a rohadt ruszlik mégis eltaláltak – szólt Tamás.

Az átélt izgalmaktól senki nem tudott aludni, de jóval éjfél után kicsit elbóbiskoltak. Kora hajnalban viszont az osztrákok mindenkit felébresztettek, és az épület előtt várakozó autóbushoz irányítottak. A sofőr elmagyarázta, hogy először körbejárja a szomszédos falvakat, és felveszi azokat, akik előző este arrafelé lépték át a határt, majd mindenkit az eisenstadti menekülttáborba visz, ahol majd gondoskodnak róluk.

– 1945 tavaszán nem gondoltam volna, hogy jó tíz évvel később megint errefelé fogok menekülni – szólt Tamás, miután elindult velük az autóbusz.

– Ezek szerint nem maradtatok kinn nyugaton.

– Nem. De ha az apám sejti, hogy mi vár rá, akkor én nem a budapesti, hanem valamelyik amerikai egyetemre járok, és mostanra már azt is tudnám, hogy melyik tervezőiroda szerződtet. De az is lehet, hogy nem mérnök lett volna belőlem, hanem valami más.

– Miért? Mi történt az apáddal?

– Mint elveihez hű katonatiszt, nem volt hajlandó politizálni. Ezért a nyilasok lecsukták, majd kivitték Németországba. Amikor közeledtek az oroszok, anyám, a húgom meg én a rokonokkal együtt elindultunk nyugat felé. Kinn szinte csodával határos módon összetalálkoztunk apámmal. Amikor az amerikaiak megtudták, hogy hivatásos pilóta, az egész családnak hajójegyet, neki pedig nagyszerű állást ajánlottak fel az egyik légitársaságnál, de apám hallani sem akart arról, hogy cserbenhagyja a hazáját. Kezdetben valóban megbecsülték, vezérkari főnök lett, de amikor két évvel később a kommunisták kerültek hatalomra, egyből kirúgták.

– Most sem akart lelépni?

– Jött volna, de szeptemberben infarktusa volt, és még nagyon gyenge. Anyám meg a húgom pedig félt attól, hogy egy másik országban új életet kezdjen. Nem tudnak elszakadni a megszokott dolgaiktól. A te családod miért maradt otthon?

– Apám ötvenöt éves, Budapesten főorvos az egyik kórházba. Anyám, aki valamivel fiatalabb, egy jó nevű gimnáziumban magyart tanít. Tudják, hogy nyugaton a beteghordók meg a bolti elárúsítónők is jóval többet keresnek, mint ők most, de azt mondták, az ő koruknak a pénz már nem minden. Hiányozna nekik a társadalmi rang, a kialakult baráti kör, a színházi élet, a berendezett lakás meg a balatoni nyaraló.

– És te miért jöttél el? Az orvosok nem keresnek rosszul.

– De ki vannak szolgáltatva a betegek hálájának. Tudod, milyen megalázó érzés elfogadni a borítékot? Nem beszélve arról, hogy a nyugdíjukat nem a jövedelmük, hanem a fizetésük alapján állapítják meg. Az állam viszont azért ad nekik is olyan keveset, mint például a pincéreknek, mert tudja, hogy a betegek a jobb ellátás reményében nem sajnálják tőlük a hálapénzt. Mennyivel jobb volt a helyzet a háború előtt. A nagyapám Pápán volt körorvos. A

kezelés után a betegek megkapták tőle a számlát, és kész. Nem akarok én világhírű professzor lenni. Leteszem a szükséges vizsgákat, és elszegődöm valamelyik osztrák kisvárosba körorvosnak. Nem akarok túl messzire menni. Ha kedvezően alakul Magyarország politikai helyzete, akkor majd a hétvégeken hazalátogatok.

– Engem az sem zavarna, ha a tengerentúlra kerülnék. Hallottad, hogy németül tűrhetően tudok, angolból pedig még érettségiztem is. Akár Ausztráliába is elmennék, ha ott ajánlanának fel mérnöki állást. Már tízéves koromtól katonaiskolába jártam. Megszoktam az önállóságot.

– Nem féltett az anyád? Engem akkoriban még a játszótérre sem engedtek le egyedül.

– Nem. Sőt büszke volt, hogy én is katonatiszt leszek. Amióta az eszemet tudom, az akartam lenni. A dédapám meg a nagyapám is az volt. El sem tudod képzelni, mennyire irigyeltem a két nagybátyám elegáns, sötétkék cőger egyenruháját.

– A mi családukban majdnem mindenki orvos. Apám mindkét testvére az lett.

– Egyébként ha hiszed, ha nem, engem is besoroztak a légierők tisztii állományába.

– Ne hülyéskedj! Mikor születél?

– 1932-ben. Csak tizenhárom éves voltam, de mivel apámat letartóztatták, a távolfelderítők pedig hivatalosan csak az állományban lévő tisztek és tiszthelyettesek családjaikat viheték magukkal, besoroztak, hogy mi is velük mehessünk.

– Fegyvert is kaptál?

– Nem, bár értettem az összes lőfegyverhez, mert laktanyában laktunk, és az őrmesterek megtanították, hogyan kell őket használni.

– Gondolom, te is lövöldöztél a forradalom alatt.

– Igen, még három nappal ezelőtt is ott voltam a Bécsikapu fölött egy mesterlövész puskával.

– Igen? Én meg a Sziklakórházban dolgoztam.

– Akkor lehet, hogy találkoztunk, mert az egyik haveromat oda vittük, amikor átlőtték a karját.

– Amíg lehetett, segítettem rajtatok, de a végén már én is beláttam, hogy a helyzet reménytelen. Rájöttem, ha tovább maradok, esetleg egyáltalán nem tudok lelépni. A soproni nagybátyám hozott el a határig.

Az autóbusz hamarosan behajtott a menekülttábor udvarára.

– Menjenek be az épületbe! Először mindenki kap egy táskát, benne a legfontosabb tisztálkodószerekkel és tíz szál cigarettával. Aztán a piros nyilakat követve menjenek a regisztrációhoz! Siessenek, kérem, mert mindjárt megérkezik a következő busz, és az is tele lesz menekültekkel – mondta egy fiatal nő, amint leszálláshoz készülődtek az emberek.

Az utasok többsége szófogadóan követte az utasítást, de voltak, akik körülállták a fáradt szemű lányt, és kérdezősködni kezdtek.

Szendrői Pali Tamással együtt előresietett. Miután a hosszú asztal mögött álló vöröskeresztes nővérektől megkapták a sötétkék viaszosvászon táskájukat, továbbmentek a következő asztalig. Ott leültették őket, majd eléjük tettek egy-egy német nyelvű kérdőívet meg egy-egy ceruzát.

– Látom, ön tud németül – mondta az osztrák hölgy Tamásnak, aki pillanatok alatt kitöltötte a lapot, majd elkezdte fordítani a kérdéseket társának. – Segítene a többieknek is? Sajnos, nincs elég tolmácsunk, az emberek többsége pedig nem tud németül.

– Nagyon szívesen – mondta Tamás, majd bemutatkoztak egymásnak.

– Gyorsabban haladunk, ha az emberek tudják, hova mit kell beírni – jegyezte meg Liselotte Weiss.

Tamás leült a nő mellé.

– Itt vannak a kérdőívek. Ha valaki kitöltötte, maga írja fel a nevét valamelyik űrlapra, aztán mondja meg az illetőnek, hogy mi lesz a szobaszáma! Ezek a számozott űrlapok a férfi hálótermeknek felelnek meg, ezek pedig a női hálótermeknek. Ha az egyik hálóterem megtelik, vegye elő a következő ívet!

– Magamat is beírom?

– Persze.

Tamás ugyanabba a szobába osztotta be Szendrői Palit, ahova saját magát, majd megkérte, hogy foglaljon le két egymás melletti ágyat.

A menekültek áradata dél felé kezdett csökkenni, kettő körül pedig már nem jött senki.

– Mehetünk ebédelni – mondta az osztrák hölgy.

– Rámfér – szólt Tamás. – Tegnap este óta nem ettem.

– Ne haragudjon! Azt hittem, kaptak reggelit.

– Túl korán indultunk.

– Jöjjön! Bemutatom a főnökömnek, és megkérem, hogy maga is a nekünk fenntartott ebédlőben ehessen.

A fehér abroszokkal letakart asztalok meg az étlap a jobbfejta vendéglőket juttatta Tamás eszébe.

– Budapestről jött? – kérdezte Liselotte Weiss.

– Igen.

– Mi a foglalkozása?

– Szeptemberben végeztem a műegyetemen. Statikus mérnöknek készültem.

– Biztos sikeres lesz a pályafutása.

– Jó lenne. Sajnos Magyarországon a származásom miatt nem számíthattam nagy karrierre.

– Milyen szépen, választékosan beszél németül. Nincs kedve tolmácsolni az egyik ifjúsági táborban?

– Szeretnék minél előbb a saját szakmámban elhelyezkedni. Nem akarom elkötelezni magam.

– Nem is kell. Napidíjas tolmácsot keresünk. Külön szobát és húsz shillinget adunk minden napra. Közben ugyanúgy pályázhat a bevándorlásra, mint a többiek. Mihelyt felajánlanak magának egy állást, azonnal elfogadhatja, és elutazhat.

– Ez így tényleg nagyszerű lenne. Nagyon köszönöm.

– Várjon! Mindjárt megbeszélem a főnökömmel – mondta a hölgy, és felkelt.

Közben a pincér letette az asztalra az ebédet. Sertéssült volt párolt káposztával és zsemlegombóccal. Tamás rögtön elkezdett enni.

– Minden rendben. Az irodában elintézzük a formákat, és a délutáni busszal már indulhat is Schwartzensee-be – újságolta Liselotte Weiss, majd ő is nekilátott az ebédnek.

Tamás megkereste Szendrői Palit, hogy elbúcsúzzon tőle.

– Csak nem gondolod, hogy egyedül hagylak? Légy szíves, mondd meg az ügyintézőnek, hogy én is veled akarok menni!

Szerencsére még volt hely az autóbuszon, így mindketten felszállhattak. Egy darabig nézték a tájat, de hamarosan besötétedett. Az előző napi izgalmak meg a finom ebéd után mindketten mély álomba zuhantak.

2. FEJEZET

Mihelyt megállt az autóbusz a hófödte tisztás közepén, kezében egyforma kék táskával leszállt a negyvennyolc fiatal a több mint ötórás út után. Fogalmuk sem volt, hova kerültek. A holdfényben csak annyit láttak, hogy magas hegyek veszik őket körül. Városnak, falunak semmi nyoma. Aztán kissé távolabb észrevették az egymással szemközti két kis épületet. Néhány ablakból fény szűrődött ki.

– Ebben a turistaházban szállásolunk el benneteket, amíg kinek-kinek rendeződik a helyzete – tolmácsolta Tamás a kövérek osztrák férfi szavait.

– A bal oldali épületben vannak a hálósobák meg a két zuhanyozó. Egy a nőknek, egy pedig a férfiaknak. Étkezni a szemközti épületben fogtok. Most pedig kettesével sorakozó! Elöl a lányok, utána a fiúk. Mindenki kap egy számozott cédulát. Annak alapján keressétek meg a szobákat, aztán menjetek át az étterembe vacsorázni.

Miután a férfi Tamás segítségével gyorsan kiosztotta a kis kartonpapírokat, a fiatalok elindultak az épület irányába.

– A te szobád a földszinten van, rögtön a bejáratától balra – magyarázta Tamásnak az osztrák menet közben. – Parányi, de elfér benne az ágy, sőt van benne egy hokedli, egy lavór és még egy bili is. Az elődöd vette, hogy éjjel ne kelljen kimennie vécére. Szóval, úgy is mondhatjuk, hogy összkomfortos a lakosztályod.

Miután mindenki elfoglalta az ágyát a kijelölt szobában, a fiatalok átmentek megvacsorázni. Jólesett nekik a forró citromos tea meg a vajjas kenyér.

Másnap reggel Tamás megborotválkozott, majd lezuhanyozott. Mivel a fiatal menekültek minden ruházata az volt, amelyben két nappal korábban átszöktek a határon, a kék táskában talált illatos arcvízzel jócskán belocsolták magukat.

Reggeli után a csendőrtiszt elsőként Tamás adatait vette fel, majd megkérdezte:

– Fegyveresen harcolt a forradalom alatt?

– Igen.

– Hány tankot lőtt ki?

– Egyet sem. Sőt, azt sem tudom, hogy egyáltalán eltaláltam-e valakit.

– Maga az első szabadságharcos, aki ezt bevallja. Ha jól számolom, ennek a menekült-tábornak a lakói eddig száztizenhat tankot semmisítettek meg.

Tamás minden alkalommal megismételte magyarul a csendőrtiszt kérdéseit, majd lefordította németre az újonnan érkezettek válaszait.

– Ha mind igaz lenne, amit most itt hallottam, akkor a magyar forradalmi hadsereg akár Moszkvát is elfoglalhatta volna – jegyezte meg Tamás, amikor befejezték az adatfelvételt.

– Ebéd után jöjjön le velem a városba! Elviszem a vöröskereszt raktárába, hogy legalább váltás fehérneműje meg ingje legyen. Később majd hozunk fel ruhaneműt meg lábbelit a többiek részére is. A főterről a kétórás busszal visszajöhet.

– Szólok a táborvezetőnek.

– Nem érdemes. Ilyenkor még javában alszik. Majdnem minden nap hajnalig mulat a kocsmában valamelyik magyar lánnyal. Aztán beviszi a szobájába, és csak három körül jön elő ebédelni. Ez a tróger kétszer annyi fizetést kap, mint én, holott tizedannyit sem dolgozik.

Ígéretéhez híven a csendőrtiszt magával vitte Tamást az autójában. Jó negyedórába tellett, amíg a kanyargós úton leértek a völgybe. A kisváros épületeit figyelve Tamásnak feltűnt, hogy a házak egyáltalán nem hasonlítanak azokra, amelyeket a háború alatt látott a Duna menti osztrák városkákban. Akkor gyakran hallotta a felnőttektől, hogy úgy érzik, mintha Győrben vagy Sopronban lennének.

– Ne haragudjon, megmondaná, hogy tulajdonképpen hol vagyunk most? – kérdezte a csendőrtisztól.

– Az Alpok déli lábánál, Karintiában, közel az olasz határhoz.

Az önkéntesektől kapott zoknikkal, alsónadrágokkal meg ingekkel Tamás felszállt az autóbuszra a végállomáson, majd az érkező utasokat nézegette. Bár nem ismerték, neki is barátságosan köszöntek. Ahogy elindult a busz, Tamás ámulva nézte a mesébe illő téli tájat. Amint haladtak felfelé a hegyoldalon, az autóbusz időnként megállt egy-egy fából épült családi ház közelében vagy egy bekötőútnál, és olyankor leszállt valaki.

Már három óra is elmúlt, amikor visszaért a menekülttáborba. Megkereste Szendrői Palit, és vacsoráig a két étkezés között társalgóként használt ebédlőben beszélgettek.

– 1953-ban vagy 1954-ben lehetett – mondta Tamás, – amikor anyám megkért, hogy kísérjem el a jósnőhöz Óbudára. Meleg nyári este volt, így a teraszon foglaltunk helyet. Csak fél füllel figyeltem, mit olvas ki Angelika a tealevelekből.

– Te hiszel az ilyenekben?

– Á, dehogy, de gondoltam, ha már ott vagyok, viccből én is megkóstolom a teát.

– Na, és mit jósolt? Király leszel valahol?

– Azt mondta, hogy rövidesen hosszú útra kelek, a tengerentúlra is eljutok, sőt más földrészeket is be fogok járni. Pedig pont az előző héten közölték velem a vívószövetségben, hogy nem visznek ki Bulgáriába a főiskolai Európa-bajnokságra.

– És mit válaszoltál a jósnőnek?

– Semmit. Legyintettem és mosolyogtam.

– Holott félig-meddig igazat mondott. Elindulni már elindultál. Lehet, hogy Amerikában fogsz kikötni?

– Egyelőre fogalmam sincs. Mindenesetre ezentúl bármit jósolnak, el fogom hinni.

A többiek kártyáztak, sakkoztak vagy az elmúlt hetekben átélt élményeikről meséltek. Néhányan a faliújságra kitűzött magyar nyelvű álláshirdetéseket, tájékoztatókat, valamint a világ legkülönbözőbb országaiból érkezett befogadó nyilatkozatokat böngészték.

A körülbelül százhusz férőhelyes turistaházba azokat a fiatalokat küldték az osztrákok, akik szüleik nélkül hagyták el Magyarországot, ezért tizennégy-tizenöt évesek voltak a legfiatalabbak. A menekültek között voltak ipari tanulók és szakmunkások, gimnazisták és olyanok, akik érettségi után már dolgoztak valahol, de szép számmal akadtak köztük olyanok, akik októberben még valamelyik egyetemre jártak, illetve akkortájt szerezték meg a diplomájukat.

A menekülttábor lakói folyamatosan cserélődtek, mert ahogy megkapta valaki a bevándorlási papírjait, azonnal elutazott. Tamás elég gyorsan beleszokott új feladatkörébe, és szinte átvette

a tábor irányítását. Fogadta az újonnan érkezőket, tolmácsolt az adatfelvételnél. Mielőtt útnak indította azt, akinek megérkeztek az iratai, átadta neki az úti élelmiszercsomagját. Intézkedett, ha valakinek orvosi ellátásra volt szüksége. Gondoskodott róla, hogy a rászorulóknak kapjanak meleg ruhát, cipőt, alsóneműt.

Alig egy héttel a megérkezésük után Szendrői Pali örömmel újságolta, hogy neki is van hova mennie.

– Lent a völgyben nagyon megnövekedett az orvos munkája, mert a környékbeli menekült-táborok lakóit is neki kell ellátnia. Megegyeztünk, hogy segítek neki. Cserébe nemcsak szállást és ellátást kapok, hanem fizetést is. Mindezek tetejében még németre is fog tanítani.

– Nagyszerű. Bárcsak én is elhelyezkedhetnék már a szakmámban.

– Ne búsulj! Előbb-utóbb biztos akad valaki, akinek pont olyan mérnök kell, amilyen te vagy.

Egy férfi Dél-Rodéziából (a mai Zimbabweból) állatorvosokat vagy legalább harmadéves orvostanhallgatókat keresett. A három jelentkező néhány nap múlva megkapta a hontalan útlevélét a szükséges vízummal, a vasúti jegyét Bécsbe, a repülőjegyét Afrikába, valamint ötven dollárt úti kiadásokra. Brazíliából egy nő olyanok jelentkezését várta, akik szívesen elvégeznék az agronómusképző főiskolát. Hatan rögtön jelentkeztek. Tamás egyre csak várt.

Karácsony előtt pár nappal felkereste a menekülttábort az egyik angol bánya megbízottja, hogy munkásokat toborozzon. Mivel Tamás már kezdett türelmetlen lenni, odament hozzá, és angolul megkérdezte:

– Ne haragudjon, nincs szükség a bányában földmérőre?

– Műegyetemet végzett?

– Igen, de közben három évig a budapesti földalatti vasút alagútjának építésén dolgoztam, és értek a felszín alatti földmérésekhez.

– Milyen mérnök?

– Statikus, hivatalosan szerkezetépítő mérnök vagyok.

– Rajzolni is tud?

– Ha mást nem, arra nagyon megtanítottak bennünket az egyetemen.

– Rajzolóként el tudom helyezni ugyanannak a bányavárosnak az egyik tervezőirodájában.

– Nagyszerű. Amint látja, valamennyire már tudok angolul.

– Kiválóan beszél. Holnap a követségen elintézem a papírjait. Január elején már utazhat is.

Tamás délután megkereste a táborvezetőt.

– Ha igaz, egy hét múlva én is indulok.

– És velem mi lesz? – kérdezte az osztrák.

Tamásnak majdnem kicsúszott a száján, hogy akkor bizony majd meg kell dolgoznia a fizetéséért, de csak ennyit mondott:

– Amíg nem küldenek valakit Eisenstadtból, Ági biztosan hajlandó segíteni. Elsőéves bölcsész volt, mielőtt eljött. Ha nincs is nagy szókinccse, valamennyire tud németül. Értelmes lány, hamar bele fog jönni a munkába.

– Melyik az?

– Az a kis szöszi.

- Milyen az ágyban?
- Honnan tudjam? Liliomtiprással nem foglalkozom.
- Szerinted szűz?
- Az a benyomásom.
- Majd kiderítem – felelte az osztrák.

December 24-én délelőtt Tamás részére is hozott a postás egy vastag borítékot. Volt benne egy hontalan útlevel, egy vonatjegy Bécsen át egészen Oostendéig, egy hajójegy a belga kikötőtől Doverig, valamint egy másik vonatjegy az angol kikötővárostól Londonon át Doncasterig. A borítékban Tamás talált egy részletes menetrendet is, továbbá egy csekket tíz angol fontról, amelyet a kísérőlevél szerint a londoni pályaudvaron a Thomas Cook utazási irodában majd beválthat.

Tamással madarat lehetett volna fogatni, annyira boldog volt. A kora délutáni busszal lement a völgybe, hogy Szendrői Palival töltse a szentestét.

– Úgy látszik, a jósnő igazat mondott. Képzeld, rögtön az ünnepek után indulok Angliába – mondta, mihelyt belépett a szobába, és átnyújtotta a pezsgőt, amelyet a napokban vett a városka fűszeresénél.

– Tiszta szerencse, hogy nem Amerikába mész. Remélem, találkozunk még egymással a jövőben.

– Holt biztos.

– Ez az első karácsony, amelyet nem családi körben töltök. Kicsit elszomorít, mert megszoktam az ünnepek alatt a sürgést-forgást – szólt Szendrői Pali.

– Én sosem szerettem a nagy felhajtást. Megjegyzem, apám sem. Anyám minden évben megígérte neki, hogy legközelebb csak egészen kis fát vesz, de a végén mégis plafonig érő karácsonyfánk lett – mondta Tamás.

– Pedig az az igazi! Itt olyan szűk a hely, hogy csak ezt a gallyat tudtam feldíszíteni.

Tamás nem akarta tovább rontani Pali hangulatát azzal, hogy elmesélje, mennyire utálta belefarni a tartóba a fenyőfa törzsét. Utána madzaggal mindig oda kellett kötöznie az ágakat az ablakkeretbe vert szegekhez, hogy ne düljön el a fa. Ezért csak ennyit mondott:

– Ne búslakodj! Inkább gondoljunk az otthoniakra!

– Igazad van. Mit gondolsz, van ennivalójuk szegényeknek?

– Remélem.

– Ugye, elmegyünk az éjféli misére? – kérdezte Szendrői Pali. – Emlékszem, apámmal mindig betettünk a kabátzsebünkbe egy kis üveg rumot, és ahogy kijöttünk a templomból, felhajtottuk. El sem tudod képzelni, mennyire hiányzik a család.

Tamás egy darabig hallgatott. Az apja meg a húga neki is hiányzott, annak viszont határozottan örült, hogy az anyja most nem magyarázhatja el, ilyenkor mit illik tenni, és mit szokás mondani.

– Gyere, bontsuk fel a pezsgőt, amit hoztál! Beiglink ugyan nincs, de finom hidegtálat készítettem. Olyat, amelyet szenteste szoktunk enni.

– Nagyszerű. Megvacsorázunk, megisszuk a pezsgőt, aztán elmegyünk az éjféli misére.

Az est hátralévő része kellemes beszélgetéssel telt. Tizenegy után Szendrői Pali letett a földre egy matracot, hogy Tamásnak legyen hol aludnia a mise után. Aztán felöltöztek, és elindultak. Talpuk alatt ropogott a hó, amint az úttest közepén lépdeltek. Arcukon érezték ugyan a csípős hideget, de a pezsgő átmelegítette őket. Jókedvűen haladtak a békés utcákon, és azonnal odaköszöntek az osztrákoknak, amint látták, hogy egy-egy család kilép a kapuján. Mire elkezdődött a mise, a kis templom zsúfolásig megtelt.

Másnap reggel Tamás az első busszal felment a hegyre. A menekülttáborban az ünnepi ebédhez mindenki kapott egy nagy darab püspökkenyeret meg két kis üveg bort. Az erős dohányosok rögtön elcsesérték az italt cigarettára, így többen – főleg a kiskorúak – csúnyán berúgtak, és randalírozni kezdtek. Betörték az ebédlő ablakát, majd a lányokkal szemtelenkedtek. Ezek ijedtükben átszaladtak a másik épületbe, és bezárkóztak a hálótermükbe. A nagy lármára előkerült ugyan a táborparancsnok, de a kavarodás láttán ő is bemenekült a szobájába.

– Telefonáljunk a csendőrségre! – mondta Tamás a megrémült Áginak.

Átmentek a kocsmába, de a telefon nem működött.

– Nincs más megoldás, le kell mennünk a völgybe.

Hogy levágják a kanyarokat, elhatározták, leereszkednek a meredek hegyoldalon. Ági azonban annyira megijedt, hogy inkább gyalog folytatták útjukat a szerpentinén. Másfél órába tellett, mire teljesen átfagyva leértek a völgybe. Tamás Szendrői Pali gondjaira bízta a kimerültségtől meg a hidegtől reszkető lányt, majd elsietett a csendőrségre. A történetek hallatán a tiszt két emberével meg Tamással azonnal beült az autójába, és elindult rendet teremteni.

A menekülttáborban teljessé vált a fejetlenség. A duhajkodók előbb összeverték azokat, akik megpróbálták lecsendesíteni őket, majd egymást hergelve a lányok szobájának az ajtaját dönggették.

A csendőrök nem teketóriáztak. Rögtön lefogták és megbilincseltek a két hűzöngő fiatalembert, majd Tamással többször bementek a hangosbemondóba, hogy aki nem hagyja abba a garázdálkodást, azt azonnal visszaküldik Magyarországra. Amikor helyreállt a rend, Tamás a szobájában végigdőlt az ágyán, és másnap reggelig aludt.

Karácsony másnapján és az azt követő napon a menekülttábor lakói nagyon csendesesen viselkedtek. Senki sem akarta, hogy kitoloncolják, mert féltek, hogy még egyszer már nem léphetik át a határt.

December 28-án Tamás a reggeli busszal lement a völgybe, majd a városka főterén felszállt arra a járatra, amely elvitte a legközelebbi vasútállomásig. A hideg miatt csak akkor ment ki a váróteremből a peronra, amikor bemondták, hogy hamarosan megérkezik a Bécs felé közlekedő gyorsvonat. A borítékban talált menetrend alapján kiszámította, hogy majdnem öt óra múlva fog Bécsbe érni, ezért kényelmesen elhelyezkedett az egyik kupéban, és amíg nem sötétedett be, a tájat figyelte. Közben megette a menekülttáborban kapott útravalót, a két kis szendvicset meg az egy szem narancsot.

Minthogy az osztrák fővárosból csak másnap indult a vonatja Münchenbe, a napidijából félretett összeg viszont csak arra volt elég, hogy a legközelebbi fűszeresnél vegyen magának nyolc zsemlét, húsz deka sonkát meg egy kiló almát, szállodáról szó sem lehetett. A pályaudvaron várta ki a reggelt. Miután aludni nem tudott, a menetrendjét nézegette. Akkor jött rá, hogy négy napig lesz úton, egy-egy vonat között pedig elég sokat kell majd várakoznia. Arra gondolt, hogy jobb lett volna, ha átszállás nélkül vagy hálókocsokban utazva éri el a kikötőt. De aztán eszébe jutott, hogy az, aki megrendelte a menetjegyét, esetleg nem akart túl sokat költeni rá, vagy azt mondta, hogy egy menekült csak ne legyen igényes, és elégedjen meg azzal, hogy biztonságban van.

Tamás reggel megkérdezte, hogy melyik vágányról indul a vonat München felé, majd amikor betolták a szerelvényt, felszállt az egyik kocsiba. Már elmúlt dél, amikor megérkezett Münchenbe. Ott ismét hosszasan kellett várakoznia, és csak éjfél körül ért Frankfurtba. Minthogy a Brüsszel felé induló vonatra csak másnap kora reggel szállhatott fel, a hátralévő időt ismét a pályaudvar várótermében töltötte. Körülbelül öt óra múlva ért a belga fővárosba, ahol már nem kellett sokat várakoznia, sőt egy óra alatt eljutott Oostendébe. Ott azonban kiderült, hogy a viharos tenger miatt csak másnap délelőtt indul a hajó. A Bécsben vásárolt zsemlek már Brüsszel előtt elfogytak, így vacsorára Tamás elfogyasztotta az utolsó két almáját, és a december 31-re virradó éjszakát a kikötő huzatos várótermében töltötte. Közben azon töprengett, hogy érdemes volt-e eljönni Magyarországról, vagy el kellett-e volna hinni, amit az új kormány ígér. Eszébe jutott, hogy amennyiben mégsem adnak amnesztiát a felkelőknek, és marad, még talán ki is végzik. Ennek a lehetőségét nem kockáztathatta meg. Felmerült benne, hogyha kiderül, mégsem ítélik el a távollétében, még mindig visszamehet. Bár akkor sem Budapesten élne, hanem valahol vidéken, mert tudta, hogy az anyja milyen görcsösen ragaszkodik a hagyományokhoz, és ez már eddig is az idegeire ment.

Reggel aztán útnak eredt a hajó. Dél tájban Tamás megpillantotta Dover fehér szikláit. Már kopogott a szeme az éhségtől, amikor a kikötőből induló vonattal késő délután végre megérkezett Londonba. Szerencsére nyitva volt még az utazási iroda, így beválthatta a csekkjét. Ahogy megkapta a szerződése szerint ötnapi fizetésének megfelelő tíz fontot, azonnal bement az egyik büfébe, megevett négy adag sült sonkát tükörtojással, majd megkereste a doncasteri vonatot.

Szilveszter éjszakáján, nem sokkal éjfél előtt megérkezett a közép-angliai bányavárosba. Az állomás melletti kis szállodának még volt üres szobája, így nagyon megörült, hogy négy nap után végre ismét ágyban fekhethet.

Bár a söntésben mulatozó vendégek csak hajnalban csendesedtek el, Tamás azzal a megnyugtató tudattal aludt el, hogy új életének kezdete a szabad világban egybeesik az 1957-es év első napjával.

Másnap jóformán el sem hagyta a szobáját, csupán reggelizni meg ebédelni ment le az étterembe. A pincérlány először barátságosan kérdezősködött, de amikor azt hallotta, hogy Tamás egyetlen tankot sem lőtt ki, tovább nem kíváncsiskodott.

Az első munkanapon az utasításoknak megfelelően reggel jelentkezett a tervezőirodában. Mivel más ruhája nem volt, ugyanazt a sötétszürke öltönyt viselte, amelyben átszökött a határon, bár felvette az osztrákoktól kapott egyik tiszta inget, és persze felkötötte a nyakkendőjét is.

Ashton úr, a tulajdonos barátságosan fogadta. Megkérdezte, milyen iskolát végzett, és hol dolgozott. Beszélgetés közben egy szóval sem említette, hogy Tamás nyelvtudása esetleg nem tökéletes. Nem szólt közbe, nem javította ki a hibáit. Végül ennyit mondott:

– Először a rajzteremben fog dolgozni, de ma még nem kell munkába állnia. Amikor már látjuk, mit tud, komolyabb feladatokat is kaphat. Jelenleg rengeteg a munkánk, így maga is túlórázhat, ha akar. Egyébként nem kell ilyen elegánsan bejárnia az irodába, ha nem akar kilógni a sorból. Elég, ha kordbársony nadrágot meg pulóvert vesz fel, mint a többiek. A titkárnőm majd segít elfogadható albérltetet találni. Holnap reggel várom. Viszontlátásra.

Tamás elkészönt új főnökétől, majd a titkárnő javaslatára mindjárt elment megnézni azt a kiadó szobát, amely csupán három buszmegállóra volt az irodától. A kétszintes kis sorház tulajdonosnője egyáltalán nem fogadta barátságosan.

– Jobban örültem volna, ha egy fiatal angol lány jelentkezik az apróhirdetésre, nem pedig egy külföldi fiatalember. Csak azért adom ki magának a szobát, mert anyagilag nagyon meg vagyok szorulva – mondta mindjárt a bemutatkozás után az iskolázatlan nő benyomását keltő idősebb asszony.

– Igazán kedves öntől – felelte Tamás.

– A lányokkal nincs annyi gond. Egyébként eszébe ne jusson bárkit felvinni a szobájába vagy főzőcskézni! Reggelente, mielőtt elindul, elkészítem a reggelijét. Ezért nem kell külön fizetnie, ez benne van a szoba árában. Délután pedig, amikor megjön a munkából, a konyhában ihat egy csésze teát. A keksz, a cukor meg a tej ott lesz az asztalon. Szolgálja ki magát!

– Nagyon szépen köszönöm.

– Minden szerdán és szombaton kora reggel befűtök a fürdőszobában. Olyankor indulás előtt megfürödhet a kádban.

– Nagyszerű.

Tamás megnézte az emeleten a szobát, átadott egy heti lakbért, és visszament a szállodába, hogy kifizesse a számláját. Aztán az utcákat járva keresett egy olcsónak látszó üzletet, és vett magának egy barna nadrágot meg egy sötétzöld pulóvert. A várostól nem volt elragadtatva, de arra gondolt, hogy kezdetnek nem rossz hely.

Másnap reggel, amikor kitekintett az ablakon, látta, hogy a buszmegállóban várakozó emberek az eső elől behúzódtak a kis tető alá. Egyiküknek azonban már csak a széle alatt jutott hely. A keménykalapos férfi békésen olvasta az újságját, miközben a lecsorgó víz a kabátgallérjára csöpögött. Tamás egy darabig döbbenten figyelt. Sokat hallott az angol hidegvérrel, de nehezen tudta elképzelni, hogy itt, ilyen emberek között élje le az életét.

Az irodába már új öltözkéiben indult el. Ashton úr ismét kedvesen fogadta. Összeismertette munkatársaival, majd a teremben megmutatta, hogy melyik lesz az ő rajzasztala. Tamásnak szinte tátva maradt a szája az ámulattól, amikor meglátta a munkaeszközeit. Miután megbízták, hogy a mérnök számításai és vázlatos rajzai alapján készítse el egy vasbeton raktárépület építési terveit, azon nyomban munkához látott. A feladat gyerekjáték volt számára. Már éppen belemelegedett, amikor valaki megérintette a vállát.

– Gyere teázni!

Tamás ránézett a faliórára. Pontosan tizet mutatott. Letette a ceruzáját, és elindult a kollégája nyomában, amikor megjelent Ashton úr titkárnője, és közölte, hogy a főnöke hivatja. Tamás megjed, mert attól félt, hogy valami baj van.

– Gyere, foglalj helyet! Kérsz teát?

Mielőtt Tamás válaszolhatott volna, Ashton úr fogta a termoszt, és már töltött is az asztalra kikészített két csészébe a sötétbarna folyadékából.

– Kóstold meg! A legdrágább ceyloni tea.

Tamás ivott egy kortyot.

– Ízlik?

Tamás nem merte elárulni, hogy borzalmasnak tartja a méregerős, agyoncukrozott kotyvaléket, ezért udvariasságból így válaszolt:

– Nagyon finom.

– Akkor majd még egy csészével kapsz.

Attól kezdve minden délelőtt és minden délután kénytelen volt a főnökénél inni egy csészével a rettenetes teából.

Egyik nap Tamás észrevette a falon a kis emléktáblát, amelyet a repülőgépek légsavarjának jellegzetes képe díszített. Közelebb lépett, hogy elolvassa a szöveget. Annyit értett csak belőle, hogy valamilyen század alapításának tizenötödik évfordulója alkalmából, ezért megkérdezte, hogy mit jelent a *pathfinder* szó.

– Minthogy a háború alatt az angol légierő szinte kizárólag éjszaka bombázta az ellenséges területet, biztonsági okokból, nehogy összeütközzenek, a repülőgépeink egyesével szálltak fel. Előttük félórával azonban elindult egy-két *pathfinder* bombázó, hogy gyújtóbombákkal megjelölje nekik a célpontokat. Én voltam a 101. század parancsnoka.

– Az apám a magyar légierőknél szolgált.

– Nem éjjeli vadász volt véletlenül?

– Nem. De miért kérdi?

– 1944-ben Vác fölött egyikük majdnem lelőtt bennünket. Alig jutottunk el az orosz vonalak mögé.

– Az apám is bombázópilóta volt. Egy darabig Oroszországban volt századparancsnok, aztán kinevezték a magyar távolfelderítők parancsnokává.

– Szívesen találkoznék vele.

– Ő nem jött el Magyarországról. A szíve miatt nem mert nekivágni az útnak. December elején már nagyon veszélyes volt átszökni a határon.

– Őszintén sajnálom. Te nem akartál pilóta lenni?

– De igen, a származásom miatt azonban a kommunisták nem engedélyezték, hogy elvégezzem a pilótaiskolát, sőt azt sem, hogy nappali tagozatos legyek az egyetemen.

– Borzalmas lehetett abban a diktatúrában élni.

Tamás már három hete dolgozott a cégnél, amikor a délelőtti teázás közben így szólt a főnöke:

– Baj van.

Tamás ereiben megfagyott a vér, hiszen igyekezett becsülettel elvégezni a rábízott feladatokat.

– Túl lassan rajzolok?

– Épp ellenkezőleg. A szakszervezetis panaszkodott, hogy túlteljesíted a normát. Választ-hatsz. Vagy lassabban dolgozol, vagy átvitetem a rajzasztalodat egy másik szobába, de ott egyedül kell lenned egész nap.

– Nekem ez a megszokott tempóm.

– Akkor mindjárt szólok, hogy ürítsék ki a szertárt, a fizetésedet pedig emeljék fel heti két fonttal.

– Nagyon szépen köszönöm.

Egy évvel korábban Tamásnak még álmában sem jutott eszébe, hogy ennyit fog keresni. Persze takarékosan élt, de kiszámította, hogy nemsokára akár egy használt kis autót is vehetne magának. Anyagi szempontból tehát nem lehetett oka panaszra, de szeretett volna beszámolni

a körülményeiről a szüleinek. Ausztriából rögtön megüzente, hogy szerencsésen átjutott a határon, de azóta hiába küldött több levelet, választ egyikre sem kapott.

Február végén nagy meglepetés érte. Amikor délután hazaért, háziasszonya átnyújtott neki egy borítékot. Amint megnézte a címezést, rögtön felismerte apja kézírását. A levélpapír egyik oldalán az apja leírta az elmúlt hetek eseményeit. Tudatta vele, hogy már jobban van. Megnyugtatta, hogy a disszidálása miatt nem kerültek bajba, ellene sem emeltek vádat, ezért azt javasolta, hogy mielőbb térjen haza. Tamás rögtön sejtette, hogy az apja ezt nem önszántából írta. Felmerült benne a gondolat, hogy vagy az anyja erőszakolta ki ezeket a sorokat, vagy a hatóságtól való félelmében vetette őket papírra az apja. A levélpapír másik oldalán anyja könyörgő sorait olvasva Tamás rájött, mire ment ki a játék. Az anyja valóban azt szeretne volna, ha Tamás ott lenne mindig a közelében. Nem átalotta azt írni, hogy elkészítette a horoszkópját. Bár a jósnő szerint hamarosan hosszú útra fog kelni, ő mégis azt kéri, hogy ne menjen sehova.

Tamás nem akarta elszomorítani a szüleit, de ábrándokban sem akarta ringatni őket, ezért válaszelevelében azt írta, hogy egyelőre Angliában marad.

Kihasználta, hogy fél évvel korábban még tagja volt a magyar válogatott keretnek, ezért elment bemutatkozni a doncasteri vívóklubba. A tagok azonnal befogadták. Valahányszor megjelent a klubban, a többiek kölcsönadták felszerelésüket, és szinte megtiszteltetésnek tekintették, ha leállt velük vívni. Edzés után azonban mindenki sietett haza. Nem úgy, mint Magyarországon, ahol a fiúk meg a lányok még elmentek közösen sörözni, vagy beültek egy presszóba. Tamásnak nagyon hiányoztak ezek a könnyed összejövetelek, fesztelen beszélgetések.

Pedig az angolok a maguk módján megpróbálták bevonni a társaságukba. Vasárnap délutánonként őt is elhívták vendégségbe, de a jó családból származó ifjú hölgyek nem nyerték el a tetszését. Ezért elhatározta, hogy a húsvéti ünnepeket Londonban fogja tölteni, és majd felcsíp egy belevaló nőt.

Az indulás napján felvette nemrég csináltatott világosszürke öltönyét, és felszállt a reggeli vonatra. A londoni pályaudvaron szerzett egy térképet, megkereste a szállodát, ahol előre foglalt magának szobát, majd gyalog elindult megtekinteni a nevezetességeket. Borzasztóan tetszett neki a város. A Temze környéke Budapestet juttatta az eszébe. Estefelé úgy döntött, hogy földalattival visszamegy a szállodába, és majd beül valamelyik mulatóba. A szerelvényen bőven volt ülőhely, a következő megállóban felszálló három roppant csinos, ráadásul kihívóan öltözött lány mégis közvetlenül köréje telepedett le. Tamás agyán rögtön átvillant a gondolat, hogy akár egy heti bérét is kifizetné, ha valamelyik hajlandó lenne vele tölteni az éjszakát.

– Én ingyen is lefeküdnék vele – szólalt meg az egyik lány magyarul.

Tamás annyira meglepődött, hogy nem árulta el, érti, amit hallott.

– Tudjátok, hogy én hol kezdeném, ha meghívna magához? – kérdezte a másik szintén magyarul, majd részletesen elmondta, hogy mi minden történne kettőjük között.

– Én annak örülnék a legjobban, ha feleségül venne – mondta a harmadik szintén magyarul.

Tamás hónapok óta ilyen nőkről álmodott, de amikor egyszerre három is felkínálta magát, zavarában nem tudta, mit tegyen.

– Örülök, hogy találkoztunk – mondta magyarul a következő megállóban, majd hirtelen felállt, és kiszállt.

Ahogy becsukódott mögötte az ajtó, már bánta, hogy ostobán viselkedett, és elszalasztotta az alkalmat, de akkor már nem volt mit tenni. Elhatározta, hogy mihelyt visszaér a szállodába, rendbe szedi magát, és elmegy Londonnak a mulatóiról híres negyedébe, a Sohóba. Ahogy belépett az első bárba, odaült az asztalához egy fiatal hölgy, és minden teketóriázás nélkül megkérte, hogy rendeljen neki is egy pohár italt. Tamás készségesen hívta a pincért, de amikor később ajánlatot tett a lánynak, az sértődötten felállt, és otthagya. Miután Tamás a negyedik bárban is hasonlóképpen járt, nagy nehezen rájött, hogy a lányokat a tulajdonosok csak azért alkalmazzák, hogy a zöldfülű vidékieknek meg a külföldieknek minél többet számlázhassanak. Bosszúsan visszament a szállodába, végigfeküdt az ágyon, és közben azon morfondírozott, hogy mennyivel könnyebb dolga volt annak idején Magyarországon. Amikor szép volt az idő, legjobb barátjával, Mikivel vagy néha egyedül kiment a Margit-szigetre. Minden nehézség nélkül felszedték a lányokat, akik előbb táncoltak meg ittak velük a Casino kerthelyiségében, majd elmentek velük a közeli bokrokba vagy Mikiék lakására. Sivár nemi élete miatt Tamás sóvárogva gondolt Magyarországra. Eszébe jutott, hogy még az esős, hideg évszakokban is talált mindig valakit, aki lefeküdt vele, így kurvákra még gondolnia sem kellett. Azonkívül megvolt a baráti köre. A vívóklubban is jól szerepelt, sőt komoly esélye volt rá, hogy bekerüljön a válogatottba. Mégsem bánta, hogy eljött. Tudta, hogy a származása miatt nem várt rá jelentős szakmai karrier, mivel nem lett volna hajlandó belépni a pártba. Valamit valamiért, vonta le a végső következtetést. Arra a megállapításra jutott, hogy Angliában mégis csak jobb dolga van, ugyanis a kommunisták ígéreteiben nem bízott, ezenkívül már eddig is elege volt abból, hogy az anyja mindig számon tartotta az ünnepeket meg az ezekkel járó szokásokat. Ráadásul folyton azzal szekírozta, hogy nősüljön már végre meg, tudniillik mindenkinek dicsekedni akart az unokákkal.

A balszerencsés londoni hétvége után megkönnyebbülten tért vissza Doncasterbe. Másnap, a szokásos délelőtti teázás közben főnöke így szólt:

– Képzeld, háromszáz honfitársad fog a bányában dolgozni. Szombaton érkeztek. Mostantól kezdve lesz kivel beszélgetned, ha ráérsz.

– Nem érdekelnek. Nem akarok velük barátkozni.

– Miért?

– Ha már el kellett jönnöm Magyarországról, szeretnék minél előbb asszimilálódni. Nem akarok örökké menekült maradni.

– Megértem, hogy be akarsz olvadni, de az sem Angliában, sem a többi európai országban nem megy olyan gyorsan. Egyelőre próbálj meg beilleszkedni! Ha feleségül veszel egy angol lányt, a gyerekeidet még nem, de talán az unokáidat már teljes mértékben angolnak fogják tekinteni.

– Más megoldás nincs?

– Olyan országban kellene letelepedned, ahol szinte mindenki bevándorló vagy annak a le-származottja. Az Egyesült Államokban, Kanadában, Ausztráliában vagy Dél-Afrikában sokkal könnyebb dolgod lenne. A háború után Argentínába meg Brazíliába is sokan mentek Európából, de ahhoz, hogy ott érvényesülj, előbb meg kellene tanulnod spanyolul illetve portugálul. Ezért jobb, ha angol nyelvterületre mész.

– De itt már van állásom.

– Igen, mert egyelőre virágzik a gazdasági élet. Viszont ha rosszabbodna a helyzet, akármennyire meg vagyok veled elégedve, elsőként téged lennék kénytelen elbocsátani, mert te külföldi vagy. Ezért azt javaslom, hogy minél előbb keress magadnak munkát valamelyik említett országban.

– Nagyon köszönöm a tanácsát. Mintha az apámat hallanám.

Ettől kezdve Tamás rendszeresen megvette az újságot, és hetente legalább három álláshirdetésre jelentkezett, majd reménykedve várta, hogy egyszer kedvező választ kap. Az Egyesült Államok nagykövetségétől ugyanis megtudta, hogy a következő két évre már nem fogadnak el több magyar menekültet.

Egyik este már majdnem elaludt, amikor valaki dörömbölni kezdett a bejárati ajtón.

– Ki az? Mit akar? – hallotta Tamás a szállásadónője hangját odalentről, majd nem sokkal később, már a szobaajtó túlsó oldaláról: – Téged keres valaki a rendőrségtől.

– Egy pillanat – felelte Tamás ijedten, majd kipattant az ágyból, beleugrott a nadrágjába, és magára kapta az ingjét. Rémületében törte a fejét, hogy mit tegyen, ha letartóztatják, hiszen el sem tudta képzelni, hogy valami másért jönnének érte ilyen későn.

– Ne haragudjon a zavarásért, de egy nagy szívességet szeretnénk kérni öntől – szólt az őrmester, miután bemutatkozott.

– Tőlem? – kérdezte Tamás, mert nem hitt a fülének. – Miben segíthetek?

– Tolmácsra van szükségünk, mert a kollégáim őrizetbe vettek valakit, de az illető csak magyarul tud.

A rendőrség épületében az őrmester kinyitotta az egyik ajtót, és megkérte Tamást, hogy odabenn várjon. A helyiségben nem volt más, csak egy asztal meg néhány szék. Tamást kiverte a hideg verejték. Ilyen volt az a szoba is a hírhedt Andrássy út 60-ban, ahol az ávósok alaposan megpofozták, majd a falnak fordítva órákon át várakoztatták. Hirtelen felöltött előtte minden, ami akkor történt.

1952-ben egy este az egyetemi előadásoktól kimerülten hazafelé igyekezett éppen, amikor a villamoson a mellette ülő utas elmesélt egy Rákosi-viccet a társának. Ekkor odalépett hozzájuk az ávósok jellegzetes bőrkabátját viselő két férfi. Igazolták magukat, majd nemcsak a viccet mesélőt tartóztatták le, hanem azokat is, akik hallhatták, vagyis az illető társát, Tamást meg a velük szemben ülő nőt. Az államvédelmi hatóság épületéből azzal a szigorú figyelmeztetéssel bocsátották szabadon, hogy ha legközelebb valaki a jelenlétében szeretett vezérünkből gúnyt űz, akkor azt azonnal tartóztassa le.

Nemsokára belépett egy nagydarab férfi megbilincselve meg két rendőr.

– Mondja meg neki, hogy maga a tolmács, aztán kérdezze meg, hogy hogyan hívják és mi a foglalkozása – szólt az egyik angol.

Miután Tamás elmagyarázta, hogy ő kicsoda, majd lefordította a rendőr szavait, a férfi megkérdezte:

– Megtudhatnám, hogy miért hoztak be? Egyébként Kovács János vagyok, és itt dolgozom a bányában.

– Mit követett el? – kérdezte Tamás a rendőröket.

– A moziban megvert valakit.

Tamás megkérdezte a férfitől, hogy tulajdonképpen mi történt.

– Tényleg behúztam annak az alaknak, de én előre figyelmeztettem. Ugyanis az úgy volt, tetszik tudni, hogy a szünetben kimentem vécére, és amikor visszamentem a terembe, azt látom, hogy valaki ül a helyemen. Udvariasan szóltam neki, hogy ez a szék foglalt, de úgy tett, mintha nem hallaná. Erre megismételtem, de akkor már hozzátettem, hogy ha most sem mozdul, akkor kipenderítem. Így is lett, és ő húzta a rövidebbet.

Tamás rögtön rájött, hogy mi lehetett a probléma, ezért megkérdezte:

– És hogyan beszélt vele?

– Ahogy mondtam, először udvariasan, de amikor láttam, hogy nem ért a szép szóból, hát akkor bizony, felemeltem a hangomat.

– Ezt gondoltam, de milyen nyelven beszélt vele?

– Milyen nyelven beszéltem volna. Magyarul. Egy bűdös szót nem tudok angolul.

Tamás lefordította angolra a hallottakat.

– Mondja meg ennek a szerencsétlen flótásnak, hogy most hazaengedjük, de a tárgyaláson majd meg kell jelennie.

Miután Tamás megismételte magyarul a rendőrök szavait, elmagyarázta a bányásznak, hogy amíg nem tanul meg egy kicsit angolul, addig százszor gondolja meg, mit cselekszik, és mielőtt meg akar ütni valakit, számoljon el húszig.

Amikor magukra maradtak, a rendőrök a hasukat fogták nevettükben. Az őrmester átadta Tamásnak a munkadíját, majd kocsival hazavitte. Majdnem annyit kapott, amennyiért fél napig dolgozott a tervezőirodában.

Másnap a konyhában rendkívül kedvesen üdvözölte a szállásadónője, és ami eddig szintén nem fordult elő, dupla adag reggelivel kínálta. A délutáni teázás során az irodában aztán fény derült a váratlan fordulat okára.

– Tényleg látnok vagy? – kérdezte a főnöke.

– Én? Már hogy lennék az? De miért kérdezi?

– Idetelefonáltak az újságtól, és azt kérdezték, hogy valóban látnoki képességeiddel segítesz-e a nyomozóknak kideríteni, hogy ki ölte meg azt a szerencsétlen öregembert.

– Hát ezt meg honnan vették?

– A szállásadónő délelőtt felhívta a szerkesztőséget, és ő mesélte nekik. Mielőtt azonban megjelentették a riportot, az újságíró tudni akarta, hogy igaz-e a hír. A rendőrségen ugyanis azt mondták, hogy a nyomozás érdekében ők nem nyilatkozhatnak.

Tamás erre nevetve elmesélte, hogy mi történt előző este.

– Nem árurom el szegénynek, hogy csak tolmácsolni hívtak. Higgye azt, hogy egy fontos ember lakik nála. Így legalább nagyobb reggeliket kapok.

A későbbiekben elég gyakran kellett tolmácsolnia, mert garázdaságtól lopásig, nemi erőszaktól verekedésig elég sokszor kerültek bajba a bányában dolgozó magyarok. Tamásnak jól jött a mellékkereset, bár sokszor szívesebben aludt volna éjszakánként, mintsem cifra káromkodásokkal telítüzelt tanúvallomásokat fordítson angolra. Egy alkalommal kifakadt:

– Nem ismerek elég trágár kifejezést ahhoz, hogy pontosan érzékeltessem, hogyan beszélnek ezek az emberek.

– Olvasd el Chaucernek a Canterbury meséit, ha bővíteni akarod a szókincsedet! Abban aztán annyi káromkodást találsz, hogy még.

Elalvás előtt Tamás azon tűnődött, hogy vajon hány magyar rendőrnek jutna eszébe hasonló helyzetben Balassi Bálint műveit emlegetni az angol tolmács előtt.

Tamás rengeteg álláshirdetésre jelentkezett, de csak augusztus vége felé kapott kedvező választ. Ráadásul egyszerre két helyről. Minthogy a kanadai nagykövetség levelében is az állt,

hogyan szeretnének vele személyesen találkozni, és a dél-afrikai cég londoni irodájából is ugyanazt írták, úgy döntött, hogy délelőtt a dél-afrikaiakat keresi fel, ebéd után pedig a kanadaiakat, mert akkor csak egy nap szabadságot kell majd kivennie.

A dél-afrikai acélművek elegáns irodájában egy konzervatív öltönyt viselő, kisportolt, napbarnított, középkorú férfi fogadta.

– Megrendelőink számára nemcsak az acélt adjuk el, hanem mi készítjük el a terveket is. Feltéve, hogy meg tudunk egymással egyezni, az egyéves próbaidőn belül először a tervező részlegnél dolgozna, majd a gyártó részlegnél, aztán a szerelő részlegnél. Ha egyik helyen sem felel meg, akkor a rajzterembe küldjük. A kormányrendelet ugyanis nem engedi meg, hogy a próbaidő lejárta előtt bárkit elbocsássunk. Amennyiben meg leszünk magával elégedve, ahhoz a részleghez helyezzük, ahol a legjobb teljesítményt nyújtotta.

– Remélem, nem fognak csalódni bennem. A tervezéshez meg a szereléshez értek, de a gyártásban még nincs gyakorlatom.

– Ashton úr szerint kiválóan rajzol.

– Örülök, hogy jó véleményem van rólam.

A továbbiakban a férfi feltett különféle műszaki kérdéseket, és Tamás tőle telhetően igyekezett pontos válaszokat adni.

– A munkabéren kívül mi fizetjük az útiköltségét, a puskáját, a pisztolyát meg a töltényeket.

– Ezekre miért van szükség?

– Ha fellázadnának a feketék, legyen mivel védekezni. Nem akarjuk, hogy úgy járjunk, mint a kenyai fehérek. Egyébként javaslom, hogy a szerződését gondosan olvassa el, aztán beszélje meg az ügyvédjével. Arra kérem, hogy két héten belül adjon választ.

– Értettem.

– Kíváncsi még valamire?

– Mennyi idő múlva kapnám meg a dél-afrikai állampolgárságot?

– Ha jól tudom, három év múlva, de az is lehet, hogy öt éven belül.

Tamás elköszönt, majd betért az egyik vendéglőbe. Ebéd közben eszébe jutott, hogyha Dél-Afrikában köt ki, akkor óhatatlanul az elnyomó kisebbséghez fog tartozni. Ez azonban egy cseppet sem zavarta, sőt érdekes fordulatnak tartotta, hiszen az 1956 előtti években őt nyomták el Magyarországon. Egy darabig játszott a gondolattal, hogy a kanadaiakhoz mégsem megy el, de aztán arra gondolt, hogy ha már itt van, őket is végighallgatja.

A kanadai nagykövetség előszobájában egyszerű, csővázás műbőr székeken vártak az ügyfelek. Miközben Tamás az asztalon heverő újságokat lapozgatta, felkapta a fejét, amikor meghallotta, hogy a mellette ülő két férfi magyarul beszélget.

– Amíg nem nosztrifikáltatom a diplomámat, nem dolgozhatok állatorvosként, de elmehetek húsvizsgálónak a Prince Albert-i vágóhídra.

– Jó neked. Én hiába tudok angolul is, meg franciául is, sem a leckekönyvemet, sem a diplomámat nem hoztam magammal. Most hogy bizonyítsam be, hogy végzett sebész vagyok?

– Vedd ki a nagykövet vakbelét! Ha sikerül az operáció, csak elhiszi. Ha meg nem, akkor menj el kórboncnoknak.

Nemsokára Tamás került sorra. A követségi alkalmazott behívta, majd némi keresgélés után elővett az íróasztalán lévő dossziéból egy papírlapot, átfutotta, és elkezdte magyarázni:

– Toronto városának műszaki osztálya felvenné egyéves próbaidőre kezdő mérnöki fizetéssel. Teljes orvosi ellátást, valamint szolgálati autót is kapna. Ezt az ilyenkor szokásos használatbavételi díj megfizetése mellett magánutakra is igénybe vehetné. Amennyiben kölcsönösen meg lesznek egymással elégedve, a próbaidő letelte után véglegesítik. Akkor a közalkalmazottaknak járó egyéb juttatások is megilletik majd.

– Az útiköltséget is fizetik?

– Igen, de természetesen csak turista osztályon.

– Repülővel vagy hajóval kellene mennem?

– Valószínűleg hajóval, mert az olcsóbb.

– És mi lesz a feladatom?

– Azt nem írták meg. A műszaki osztálynak több részlege van. Először biztosan megnézik, hogy mihez ért, és oda helyezik, ahol a legjobb teljesítményt nyújtja.

– Értem – felelte Tamás kissé csalódottan, mert nem tetszett neki a férfi rideg modora. A dél-afrikait sokkal barátságosabbnak találta.

– Itt a szerződése. Tíz nap gondolkodási időt adok. Van valamilyen kérdése?

– Mi a helyzet az állampolgársággal?

– A megérkezésétől számított öt év múlva kapná meg.

Visszafelé menet Tamás azon tűnődött a vonaton, hogy melyik országba menjen. Csak annyit tudott, hogy az egyik Afrikában van, a másik meg Amerikában. Egy idő után rájött, hogy gyerekkorában látta a Krüger apó című filmet. Ez arról szólt, hogy a búroknak nem sikerült kivívni a függetlenségüket az angolokkal szemben. Aztán eszébe jutott, hogy egyszer olvasta, a Dél-Afrikában élő zulusok a 19. században Shaka királyuk vezetésével sikeresen szembeálltak az addig legyőzhetetlennek hitt angol hadsereggel. Kanadáról csak annyit tudott, amennyit Cooper leírt a regényeiben, A vadölő-ben, Az utolsó mohikán-ban, A cserkész-ben és a többiben. Tudta, hogy A vadon szava is Kanadában játszódik, bár a könyv szerzőjének a neve már nem jutott eszébe.

Másnap délelőtt teázás közben Tamás megmutatta a két szerződést a főnökének.

– Én a helyedben a kanadait választanám – mondta Ashton. – Nem azért, mert azok többet fizetnének, hanem azért, mert Kanada békésebb hely. Dél-Afrika puszkaporos hordó. A búrok minden valószínűség szerint rövidesen átveszik a hatalmat, és törvénybe iktatják a faji megkülönböztetést. Ebből pedig előbb-utóbb forradalom lesz. Kanadában nyugodtabb életed lenne.

Főnöke tanácsát megfogadva Tamás néhány nap múlva ismét elutazott Londonba, és aláírta a szerződést a kanadai nagykövetségen. Negyedórán belül megkapta a beutazási vízumot. Ezen Felkay Tamás helyett már Thomas Felkay volt a neve. A követségi alkalmazott gratulált, és megígérte, hogy a hajójegyét néhány nap múlva postán elküldi Doncasterbe.

Tamás még aznap este megírta szüleinek, hogy október közepén otthagyja Angliát és bevándorol Kanadába. Postafordultával megjött a válasz. Az apja remek ötletnek találta, hogy az újvilágban próbál szerencsét. Az anyja viszont kétségbeesett. Hosszan könyörgött, hogy ne menjen olyan messzire, maradjon inkább Európában, mert akkor akár minden hétvégén hazalátogathat, ha majd megkapják az amnesztiát az 56-os disszidensek, és így tovább, és így tovább. Tamás ismét rájött, hogy az anyja csak a saját érdekeit tartja szem előtt. „Szerintem teljesen mindegy, hol élek. A vasfüggöny miatt úgysem merném átlépni a határt.”

Amikor elújságolta az ismerőseinek, hogy október 15-én reggel nyolckor indul a hajója, a legtöbben sajnálták, hogy otthagyja őket. A kollégáitól kapott egy kis emléklakettet, a vívóklub tagjai pedig díszvacsorát rendeztek a tiszteletére a város legelegánsabb éttermében.

A búcsúzásakor azt javasolta a főnöke, hogy csatlakozzon a szabadkőművesekhez.

– Ők is olyan talpig becsületes emberek, mint te.

– Magyarországon azt tartják róluk, hogy az ördög cimborái. Főleg a hagyományos gondolkodású katolikusok.

– Annak ismertél meg engem? – kérdezte Ashton.

– Szó sincs róla. Épp ellenkezőleg.

– Sok szerencsét kívánok. És majd ne felejts el hírt adni magadról!

3. FEJEZET

Tamás kicsit félt az egy hétig tartó hajóúttól. Doncasterben sokat járt moziba, így megnézte a Titanic című filmet is. Abban a turistaosztály utasai a hajó fenekén egy nagy teremben voltak összezsúfolva. Ágy, fürdőszoba sehol, vécé is alig.

Bár a hajójegye egy négyágyas kabinba szólt, csak akkor nyugodott meg, amikor felszállt a kikötőben várakozó hajóra, lement a lépcsőn a harmadik szintre, végigment a folyosón, és benyitott a 312-es ajtón. Az ablaktalan kis helyiségben, amelyhez egy parányi kis fürdőszoba is tartozott, a két emeletes ágy az egyik fal mentén helyezkedett el. Ahogy megérkeztek utastársai, bemutatkoztak egymásnak. A nyugalmazott tengerész látogatóban volt Angliában, és hazafelé tartott. A kanadai repülőtiszt, aki Angliában teljesített szolgálatot, most vette ki kéthónapos szabadságát. A harmadik, egy fiatal férfi, csak annyit tudott mondani angolul, hogy ő lengyel, tizennyolc évig Franciaországban élt, de most bevándorol Kanadába.

Max Whitehead, az öreg tengerész szárnyai alá vette Tamást, és körbevitte a hajón.

- Kereskedelmi hajókon szolgáltam, de ez is olyan, mint a többi.
- Ahogy az autók között sincs nagy különbség. Mindegyiknek van négy kereke, meg egy motorja – jegyezte meg Tamás.
- Azért szeretek turistaosztályon utazni, mert az közelebb van a hajó fenekéhez. Viharban itt nem himbálódzik annyira az ember, mint fenn, ahol az első osztályú kabinok vannak. Utaztál már hajón?
- Tavalý, amikor Belgiumból átjöttem Angliába. Ezenkívül még régen Magyarországon, a Dunán meg a Balatonon.
- Az semmi. Akkor még nem tudod, mi az igazi tengeribetegség. Amíg van étvágyad, egyél, amennyi beléd fér, hogy ne gyengülj le nagyon!
- Köszönöm a jó tanácsot.
- Azonkívül vigyázz a nőkre! Ilyen hosszú úton a nők rendszerint gátlástalanul viselkednek.
- Hála Istennek! Bárcsak úgy lenne!

A kabin ajtajának belső oldalára kifüggesztett tájékoztatóból megtudták, hogy mettől meddig mehetnek enni, kinek melyik asztalnál kell ülnie, valamint a turistaosztály utasai részére fenntartott étteremben elég a zakó meg a nyakkendő, szmokingra nincs szükség.

Tamás asztalánál, ahol a hajó személyzetét az orvos képviselte, egy magyar család meg egy negyven év körüli nő kapott még helyet. Amikor bemutatkoztak egymásnak, kiderült, hogy a nő kanadai, az orvos tehát vele társalgott, Tamás pedig Szatmáriékkal beszélgetett.

- A háború után nem mertünk hazamenni – mondta Szatmáriné. – Eddig Németországban laktunk, de a férjem nem érezte magát biztonságban az oroszok tőszomszédságában. Eredetileg Amerikába akartunk menni, de a kanadaiaktól hamarabb megkaptuk a bevándorlási engedélyt.
- Önök szerint az oroszok egész Európát el akarják foglalni? – kérdezte Tamás.
- Egész biztosan. Bár még nem tudni, mikor. Jól ismerem őket. A háború alatt gyalogos százados voltam – szólt Szatmári.
- Maga mikor jött el Magyarországról? – kérdezte Szatmáriné.

- Tavaly, a forradalom leverése után. Eddig Angliában dolgoztam, de rájöttem, hogy az angolok nem szívesen fogadják be az idegeneket.
  - A németek is éreztették velünk, hogy nem tartozunk közéjük. A magyarok társaságát kellett volna keresnie. Mi is azt tettük – mondta Szatmári.
  - Én viszont olyan helyen szeretném leélni az életemet, ahol nem menekültnek tekintenek, és ahol teljes mértékben elfogadnak. Mivel az az érzésem, hogy soha nem mehetek vissza Magyarországra, az új hazámban nem akarok valamelyik nemzeti kisebbség tagja lenni.
  - Magára mindent lehet mondani, csak azt nem, hogy hazafi. Pedig mindannyiunk szent kötelessége azon munkálkodni, hogy a haza felszabaduljon a kommunista uralom alól – felelte Szatmári.
  - Én megtettem a magamét. Nem rajtam múltott. Az óriási túlerővel szemben nem győzhettünk, hiszen senkitől sem kaptunk segítséget – szólott Tamás.
  - Maga nem tudja, mit jelent igazán harcolni. Én két évig voltam az orosz fronton, és az utolsó percig küzdöttem a bolsevikok ellen. Aztán mit értem vele. Az amerikaiak hadifogságába kerültem, mostanáig pedig segédmunkásként kellett dolgoznom Németországban – mondta Szatmári.
  - Nem mi tehetünk róla. Ha a németek nem vesztik el a háborút, akkor most minden másként lenne – válaszolta Tamás.
  - Tavaly az egész világ tárt karokkal fogadta a magyarokat. Ráadásul azokat is, akik a kisujjukat sem mozdították annak érdekében, hogy az ország megszabaduljon a kommunistáktól – jegyezte meg Szatmári.
  - Higgye el, ez nekem is rosszul esik.
  - Mi most elbúcsúznánk. A két gyerek már nagyon álmos – szólott Szatmáriné.
- Minthogy a hajóorvos már korábban elköszönt, Tamás átvált az asztal másik végébe, hogy a kanadai nővel beszélgessen egy kicsit.
- Ne haragudjon, nem értettem jól a nevét – kezdte.
  - Laura. Laura Smith.
  - Látogatóba megy?
  - Nem. A férjem váratlanul meghalt, és mivel az összes rokonom Kanadában él, nem akartam Angliában maradni. És maga?
  - Jelentkeztem egy álláshirdetésre, és felvettek. Torontóban fogok dolgozni.
  - Kanadában szeretne élni?
  - Igen, bár egyelőre félek, mert fogalmam sincs, milyenek ott a körülmények. Mondana valamit?
  - Nem könnyű, mert hatalmas ország. Én például halifaxi vagyok. Torontót egyáltalán nem ismerem. A két város legalább kétezer kilométerre van egymástól. Ráadásul tíz évvel ezelőtt eljöttem, és azóta rengeteg minden megváltozott.
  - Értem.
  - Egyébként tudja, hogy ma este tíztől a bálteremben nagy ünnepség lesz?
  - Nem.
  - Kíváncsi vagyok rá, de egyedül nem szívesen mennék. Nincs kedve velem jönni?

- Dehogynem, csak az a baj, hogy nem tudok táncolni.
- Ne izgassa magát, majd én vezetek.
- Hol találkozunk?
- Mondjuk, itt, az étterem előtt. Pontosan tízkor.

A bálon nagyon jó volt a hangulat. Laura remek táncosnak bizonyult, Tamás pedig nagyszerű partnernek. A nő megérezte a fiatalember finom közeledését, és magatartásával további lépésekre bízta. Hajnali kettőkor, miután a terem szinte teljesen kiürült, Laura így szólt:

- Még nem vagyok álmos. Igyunk meg valamit a kabinomban! Nem nagy, de legalább nem kell másokkal osztozkodnom rajta.

Tamásnak ízlett a konyak, de igazán az azt követő fergeteges szeretkezés esett neki jól.

- Ha lejárt a szerződésed, eljöhetszél Halifaxba. Állami állást ott is biztosan kapsz.
- Majd meglátjuk.

Tamás visszament a kabinjába, de nem sokat aludt, mert felébredt a zajra, amikor útitársai elindultak reggelizni. Felöltözött, és ő is felment az étterembe.

Szatmáriné már ott ült az asztalnál.

- A többieknek hányingerük van. Nem akarnak enni – mondta.
- Szegények – felelte Tamás.
- Félttem a férjemet. Mindig csak a haza jár az eszébe, a pénzzel nem törődik.
- Ha azt akarják, hogy a gyerekek vigyék valamire, akkor pedig sok pénzre lesz szükségük.
- Erre gondoltam én is. Eleget nyomorogtunk Németországban. A háború előtt jó módban éltünk, és nagyon nehéz volt megszokni a nélkülözést.
- Tudják már, hogy hol fognak lakni Kanadában?
- A bátyám két évvel ezelőtt ment ki. Ő Calgaryban él. Jól megvan. Olyan helyen dolgozik, ahol lovakat tenyésztnek, meg ahol lovagolni is lehet. De nem szeretnék nála lakni, mert olyan, mint a férjem. Állandóan azt szajkózza, hogy meg kell szabadítanunk Magyarországot a kommunistáktól.
- Kizárt dolog, hogy sikerüljön. Az oroszok nem engednek. Úgy össze vannak forrva, hogy még dinamittal sem lehetne szétválasztani őket. Én már beletörődtem, hogy többé nem látom a hazámat. Mert hogy nem megyek vissza, az hétszentség.
- Teljesen igaza van. Maga még fiatal, ráadásul már tud angolul. Vegyen feleségül egy kanadai nőt, és minél előbb tanulja el tőle az ottani szokásokat! Akkor könnyebben be tud majd illeszkedni.
- Ezt már más is mondta.
- Gondolja el, mennyivel nehezebb lesz nekünk. Angolul nem tudunk, a férjemnek nincs állása, és itt van a két gyerek. Igaz, a bátyám azt írta, hogy ne féljük, mindenütt vannak magyarok, és azok majd segítenek.

Reggeli után Tamás rendbe hozta magát, majd felment a zárt sétányra mozogni egy kicsit, és közben a tenger hullámain figyelt. Egyszer csak megérintette valaki a vállát:

- Tetszik? – kérdezte Laura.

– Inkább ijesztő. Nem látni sehol a partot. Ha viharba kerülnénk, és felborulna velünk a hajó, itt pusztulnánk el mindannyian.

– Ne is nézzük tovább! Gyere, inkább menjünk le a kabinomba! Szereztem egy másik matracot, a földön sokkal kényelmesebb lesz.

Az út hátralévő részében Tamás az éjszakákat Laura kabinjában töltötte. Remekül érezte magát, mivel a sanyarú hónapok után bőven volt mit bepótolnia. Eleinte sajnálta, hogy Kanadában távol fognak lakni egymástól, de ahogy teltek a napok, rájött, hogy jobb is, mert attól tartott, hogy a nála jó tizenöt évvel idősebb nő még azt akarná, hogy vegye feleségül.

– Ígérd meg, hogy meglátogatsz Halifaxban! – kérte Laura, amikor kikötött velük a hajó Montrealban.

– Persze, hogy meglátogatlak – mondta Tamás, de rögtön tudta, hogy az ígéretét nem fogja megtartani.

Amíg úton voltak, Tamás gyomra nem émelygett, viszont mihelyt tett néhány lépést a szárazföldön, elkezdett öklendezni, de mégsem hánnya ki a reggelijét.

Miután az utasok átestek az útlevél- és vámvizsgálaton, egy részük, így Laura is felszállt a Kelet-Kanada felé induló vonatra. A többség viszont Szatmáriékkal meg Tamással együtt azon a vonaton helyezkedett el, amelyik nyugat felé vette útját.

Már este volt, mire Torontóba értek. Amikor Tamás elhagyta a pályaudvar épületét és felnézett a szemközti épületre, a felhőkarcoló láttán szinte káprázott a szeme. Bár a bejárati ajtó fölött az állt, hogy Hotel Royal York, sejtette, hogy ez a szálloda nem az ő pénztárcájához lett szabva.

– Van a közelben olcsóbb hotel? – kérdezte az egyenruhás alkalmazottat.

– Persze. A Hotel Walker House. Menjen csak tovább! Nincs messze. De vigyázzon, mert az étterme borzasztó drága.

Tamásnak valóban nem kellett sokat gyalogolnia. Miután megkapta a portástól a szobakulcsot, megkérdezte, hogy merre van a városháza.

– Adok egy térképet, és bejelölöm. Különben itt van egészen közel.

Másnap reggel Tamás átsétált a városházára, hogy jelentkezzen a főmérnöknél. A titkárnő azonnal bevezette a főnök szobájába. Tamás bemutatkozott, és a szerződését átnyújtotta a középkorú férfinak.

– Isten hozott. Remélem, jól utaztál – mondta Joseph Clark. – Először a városi vízművekhez osztlak be. Látom, általános mérnök vagy. Tehát biztosan tudod, mi a különbség az acélső és az öntöttvas cső között.

Tamás megijedt a hír hallatán, mert hidraulikát meg vízépítést tanult ugyan az egyetemen, de inkább statikusnak tartotta magát. Viszont nem mert ellenkezni.

– Most menj le a személyzeti osztályra, hogy megkapd a szükséges papírokat, aztán gyere vissza! Addig megkérek valakit, hogy vigyen ki az egyes számú víztisztító üzembe. Jelenleg ez a legmodernebb Torontóban, de az is lehet, hogy az egész világon. Rod Johnston, az igazgató nemzetközileg elismert szaktekintély. Ha végeztél, keress magadnak a környéken egy kiadó szobát, hogy ne kelljen messziről bejárnod. Ha megszerzed a jogosítványodat, már használhatod a szolgálati kocsit, és akkor ott laksz, ahol akarsz.

„Na, ez hamar megvolt”, gondolta magában Tamás, amikor beszállt a liftbe. „Úgy látszik, a kanadaiak nem szeretik húzni az időt, mint a dél-afrikaiak.”

– Már vártalak – mondta Johnston, amikor Tamás megérkezett a kísérőjével. – Teddy, a főtechnológusunk majd körbevisz az üzemben. Úgy ismeri, mint a tenyerét, ugyanis 1932 óta itt dolgozik, azóta, hogy felépült az üzem. Gondolom, ismered a víztisztítás elméletét. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy mint minden, a gyakorlatban ez is másként működik egy kicsit.

Tamás nem merte elárulni, hogy szinte már semmire sem emlékszik, amit a víztisztítással kapcsolatban tanult az egyetemen. Legnagyobb megnyugvására azonban apránként minden eszébe jutott, ahogy végignézte az üzemet, bár ebben nagy szerepe volt az idős technológus magyarázatának is. Azonnal kollégaként kezelte, és úgy tett, mint aki feltételezi, hogy Tamás mindenben jártas, csak épp ezt a létesítményt nem ismeri még.

Ebéd után mindketten visszamentek Johnstonhoz.

– Hogy tetszik a birodalmam? – kérdezte az igazgató.

– Lenyűgöző, bár el kell árulnom, hogy nincs összehasonlítási alapom. Még nem dolgoztam víztisztító üzemben.

– Éppen ezért választottalak téged. Olyan munkatársra van szükségem, aki nem ismeri a gyengébb létesítményeket, hogy még álmában sem jusson eszébe lejjebb vinni a színvonalat.

– Értem.

– Egyébként, mint tudod, mi is emberekkel dolgozunk, mint az orvosok. Csak az a különbség, hogy az orvos, amennyiben téved, legfeljebb egy embert tesz el láb alól, mi viszont több százat is megölhetünk, és még csak nem is látjuk őket. Ezért életbevágóan fontos, hogy jól végezd a munkádat.

– Majd igyekszem.

– Néhány napig a laboratóriumban fogsz dolgozni, hogy megtanuld a különféle rutinvizsgálatokat. Nem lesz nehéz, egyik laboránsunk sem végzett egyetemet. Egyébként a fővegyészünk szintén magyar. Hegyi Attilának hívják. Gyere, mindjárt bemutatlak neki.

Mihelyt beléptek a laboratórium ajtaján, Tamás megrémült a kémcsövek, az üvegcsék és a lombikok láttán. Annak idején az általános mérnöki kar hallgatói nem rajongtak a kémiáért, és az oktatók sem vették őket komolyan.

– Attila, engedd meg, hogy bemutassam új munkatársunkat. Thomas Felkaynak hívják. Légy szíves, vedd gondjaidba! Ha a munkaidő lejártá után ér vissza a vízmintákkal, akkor neki kell elemeznie őket.

Mihelyt magukra hagyta őket az igazgató, Attila kávéval kínálta Tamást, majd elkezdtek beszélgetni:

– Mikor érkeztél Torontóba? – kérdezte Attila.

– Tegnap este.

– És eddig hol voltál?

– Angliában. Egy tervezőiroda szerződöttetett.

– Család?

– A szüleim meg a testvérem Magyarországon maradt.

– Feleség?

– Még nem nősültem meg. Te szintén 1956-ban jöttél el? – kérdezte Tamás.

– Igen, mindjárt november elején, ahogy bejöttek az oroszok. Egyébként neked elárulom, hogy szerves kémiából megszereztem a doktori címet, de itt senkinek sem mondtam, nehogy azt higgyék, fel akarok vele vágni.

– Értem. Nem haragszol, ha megkérdem, hogyan szerezhették a környéken egy albérleti szobát? Nem akarok messziről bejárni dolgozni.

– Semmi gond. Ha lejár a munkaidőm, majd körülnézünk. A feleségemmel én is erre felé lakom, ezért tudom, hogy akinek van kiadó szobája, az kitesz egy táblát a háza elé. De most lássunk munkához!

A délután hátralévő részében Attila ügyesen elmagyarázta a legfontosabb tudnivalókat, majd elindultak. Már az első utcában több hirdetést találtak. Megnéztek néhány szobát, aztán kiválasztották a legmegfelelőbbet. Nem volt messze Attiláék házától.

Másnap reggel az igazgató elmagyarázta Tamásnak, hogy az új munkaköre két részből áll. Egyfelől elméleti számításokat kell majd végeznie, hogy kiderüljön, milyen messzire jutnának a különféle szennyező anyagok a csőhálózaton belül, amennyiben valamilyen oknál fogva belekerülnének a rendszerbe. Minthogy Tamásnak mindig is erőssége volt a matematika, örült a feladatnak. Másrészt rendszeres időközönként vízmintákat kell majd vennie a város különböző pontjain, aztán többnyire saját magának kell elemezni őket, az eredményt pedig minden esetben színes grafikonokon kell rögzítenie.

– Már említettem a feleségemnek, hogy idekerültél hozzánk – mondta Attila az ebédszünetben. – Nagyon örülnénk, ha holnap este átjönnél hozzánk vacsorára. Paprikás csirke lesz.

– Nagyon köszönöm. Hányra menjek?

– Fél hétre.

Tamás a megbeszélt időben becsengetett. A kétszintes családi ház pontosan olyan volt, mint az, amelyikben az egyik emeleti szobát kibérelte. Attiláék azonban egyedül laktak a saját házukban, ráadásul csak egy gyerekük volt, így nagyon kényelmes körülmények között éltek.

– Attila főosztályvezető volt a minisztériumban. Csak a gyerek miatt jöttünk el. Azt akartuk, hogy fényes jövő álljon előtte – mondta Hegyiné, miután asztalhoz ültek.

– Még nem mesélted, hogy mivel foglalkozik az apád – szólt Attila.

– A háború előtt a légierőknél szolgált, de most motorszerelőként dolgozik.

– Hajdú Zoli is katonatiszt volt. Lehet, hogy ismerték egymást. Ő 1945 után kinn maradt, de csak 1952-ben engedték be Kanadába. Majd bemutatunk neki.

– Jól tette, hogy Torontóban kötött ki. Van itt a környéken minden, magyar hentes, magyar fűszeres, magyar borbély, még magyar orvos is. A magyar könyvesbolt meg a magyar templom kicsit messzebb van, de kocsival félóra alatt odaérünk – mondta Hegyiné.

– Egy magamfajta fiatalember szempontjából milyen hely Torontó? Hova érdemes menni szórakozni? – kérdezte Tamás.

– Hát, megmondom neked őszintén, nincs nagy választék.

– Hogyhogy?

– Az itteniek nagyon puritánok. A sörözőkben például külön teremben isznak az urak, külön teremben a hölgyek. Ebbe csak akkor mehet be egy férfi, ha egy nő társaságában érkezik.

– A kutyafáját, ilyet még nem hallottam. És a lokálok milyenek?

– Az itt egy sincs. Bizonyos éttermekben szolgálnak ugyan fel alkoholt, de csak azoknak, akik előtte megrendelnek egy háromfogásos ebédet vagy vacsorát. De ezek sincsenek akármeddig nyitva. Vasárnap pedig minden zárva van, még a mozik is. Még sportmérkőzéseket sem rendeznek olyankor. Állítólag a falusiak még a kakasokat is kihozzák a tyúkólból, hogy azok is pihenjenek.

– Akkor mit csinálnak az emberek?

– Délelőtt templomba mennek, délután otthon imádkoznak. Mi magyarok vagy egymáshoz szoktunk elmenni, vagy a Magyar Házba. Az magánklubnak minősül, ezért vasárnap is nyitva tarthat, de alkoholt ott sem szabad árusítani.

– Na, hát ezt jól kifogtam. Halálra fogom magam unni – szólt Tamás.

– Ne búsuljon! Majd bemutatjuk a barátainknak. Meglátja, annyi meghívást fog kapni, hogy csak győzze idővel – szólt Hegyiné.

– Mind magyarok?

– Persze, de ne féljen, mindegyik magunkfajta úri család. Többnyire volt földbirtokosok, volt katonatisztek, főosztályvezetők és egyetemi tanárok.

– Meséltem a feleségemnek, hogy milyen jól tudsz angolul – szólt Attila.

– Angliában nemigen találkoztam magyarokkal.

– Pedig oda is sokan mentek. Hogy bírta ki? – kérdezte Hegyiné.

– Minél gyorsabban be akartam illeszkedni.

– Nekem nagyon nehezen megy az angol. Ámbár le kell belőle vizsgáznom, ha azt akarom, hogy ismét a szakmában dolgozhassak. Gyógyszerész vagyok, de most csak mint kisegítő dolgozom egy drogériában.

– Vasárnap elviszünk a magyar templomba – mondta Attila búcsúzóul.

Tamás nem merte megmondani, hogy nem szokott templomba járni. Gondolta, úgy sincs hova mennie, ezért nem ellenkezett.

– Plébános úr, engedje meg, hogy bemutassam önnek fiatal barátunkat – mondta Attila a mise után.

– Örvendek. Mikor érkeztél?

– Most hétfőn.

– Van már munkád?

– Igen. Én is a vízműveknél dolgozom.

– És mennyit keresel?

Tamás egy pillanatra megrökönyödött, de aztán megmondta, hogy mennyi lesz a fizetése.

– Remélem, tudod, hogy Kanadában a bruttó jövedelme öt százalékát mindenki odaadja valamelyik templomnak. Ez rád is vonatkozik. Gyere be az irodába! Kapsz néhány borítékot.

Tamás már bánta, hogy nem maradt otthon olvasni vagy rádiót hallgatni.

Elvette a borítékokat, de megfogadta magában, hogy a templomnak még csak a közelébe sem megy. Nem tetszett neki a plébános erőszakossága.

– Ne haragudj, Attila, máskor ne is hívjatok, nem akarok eljönni a templomba – mondta, amikor elindultak a parkoló felé.

– Csak nem sajnálod tőlük a pénzt?

– Az igazat megvallva egy darabig minden fillér számítani fog, de nem csak erről van szó. Én otthon sem jártam templomba. Nem vagyok ateista, hiszek Istenben, de a papokat nem szívelem.

– Miért? Mi bajod van velük?

– Hatéves koromban, amikor azt mondta a hittanórán a tisztelendő úr, hogy az eredendő bűn miatt mindenki bűnösnek születik, megkérdeztem, hogy miért. Erre lekevert egy pofont, és azt válaszolta, hogy azért, mert ez van a katekizmusban.

– Nem mindegyik ilyen.

– Másokat is megkértem, hogy magyarázzák el az eredendő bűn fogalmát meg a szeplőtelen fogantatást, de egyik pap sem tudta érthetően elmondani. Ismétlem, nem Isten ellen van kifogásom, hanem a földi helytartói ellen.

– Pedig mindenkinek tartoznia kell valamelyik egyházközösséghez.

– Én nem tudok egyikkel sem kibékülni. Az elmúlt évszázadokban több embert öltek meg Isten nevében, mint egyéb okok miatt. Rettegek a gondolattól, hogy mi következik ezután.

– Olyan veszedelmes dolgokat mondasz, mint a szabadkőművesek.

Tamás nemcsak a munkahelyén találkozott nap mint nap Attilával, hanem esténként is, mert bár pogánynak tartották, Hegyiék gyakran áthívták. Egy idő után azonban kezdte unni a társaságukat, ezért elhatározta, hogy kideríti, van-e vívóklub Torontóban. Legnagyobb öröme volt.

– Hát te hogy kerülsz ide? – kérdezték tőle, amikor belépett a terembe.

– Jé, ti is Kanadában kötöttetek ki? – szólott Tamás, amikor felismerte régi barátait.

– Képzeld, itt a klubban majdnem mindenki magyar, alig hallani angol szót – mondta egy régi klubtársa.

– A klub adja a felszerelést? – kérdezte Tamás.

– Hol élsz? Amerikában vagyunk, itt mindent nekünk kell megvenni. De ne félj, a sisak meg a fegyverek nem drágák, a ruhát meg egy magyar asszony neked is olcsón meg fogja varrni.

– El tudsz jönni minden csütörtökön?

– Ugyanis a termet hetente csak egyszer kapjuk meg.

– Milyen gyakran vannak versenyek? – kérdezte Tamás.

– Sajnos, évente csak két versenyt rendeznek, ezért aztán sokan nem is járnak rendszeren edzésre.

– Kanadában egyáltalán nem népszerű a vívás. Figyeld meg, egy év múlva már alig leszünk a klubban. A kanadaiak mind le fognak morzsolódni.

– Télen mindenki hokizik, nyáron meg focizik. De nem ám úgy, ahogy otthon. Amit mi hívunk futballnak, azt ők *soccer*-nek nevezik.

– Majd egyszer vigyetek el egy ilyen amerikai futballmérkőzésre, hogy megnézhessem, jó? – kérte Tamás.

– Ha már a sportról beszélgetünk, hadd mondjam el, hogy az üzemben, ahol dolgozom, van egy lengyel srác. Vagyis hogy kanadai, de a neve lengyel. Ő már itt született, sőt a szülei is egészen kis gyerekek voltak, amikor a saját szüleikkel bevándoroltak az első világháború

előtt. A srác nagyon jó mozgású, hokizik, futballozik, és gondolta, megtanul teniszezni. Be akart iratkozni egy teniszkлубba, de a tagok értékre adták, hogy oda csak angol származásúakat vesznek fel.

– Öregem, készülj fel rá, hogy a munkahelyeden közvetlenek, barátságosak lesznek veled, de ez nem jelenti azt, hogy a kollégáid a szabadidejüket is veled akarják tölteni. Aki nem akar a hétvégeken magára maradni, az a saját fajtájának a társaságát keresi. Az olaszok az olaszokkal, az ukránok az ukránokkal, a magyarok meg a magyarokkal járnak össze.

– És edzés után mit csináltok? – kérdezte Tamás.

– Semmit. Megyünk haza. Másnap korán kell kelni, ráadásul kétszer annyit kell dolgozni, mint otthon. Kalóriapénz nincs, és csak azért, mert sportolunk, nem kivételeznek velünk a munkahelyünkön.

Tamás ettől kezdve minden csütörtökön megjelent az edzéseken, hogy formában maradjon, és találkozzon régi barátaival.

Februárban Hegyiék ragaszkodtak hozzá, hogy Tamás is részt vegyen a Magyar Ház farsangi bálján.

– Nem engedte, hogy a templomban keressek magának feleséget, de most nem bújhat ki – mondta Hegyiné.

– De én még nem akarok megnősülni.

– Szamárság. Minden férfi ezt mondja, amíg nem találja meg az igazit. Majd én segíték magának.

Tamás nem ellenkezett, mert tulajdonképpen azelőtt is csak az ismerkedés kedvéért járt el táncolni.

Amikor belépett a feldíszített nagyterembe és meglátta a koronás címet a falon, eszébe jutott, hogy Magyarországon még a báltermekben is kötelező volt kitenni a vörös csillagot. Azon is meglepődött, hogy itt a nők kivétel nélkül földig érő estélyi ruhát, a férfiak pedig szmokingot vagy atillát viseltek.

Kíváncsiságból átböngészte a bál védnökeinek a névsorát. Elcsodálkozott, amikor meglátta a báró Balogh meg a gróf Kovács nevet. Bár a nemesi cím meg a vezetéknév nem illett össze, feltehetően senki nem vonta kétségbe, hogy az illetők született arisztokraták.

Hegyiék sorra bemutatták Tamást az ismerőseiknek, a férfiak pedig átnyújtották névjegykártyájukat. Valamennyin ott volt a családi címer, valamint a nemesi származást jelző *von* a vezetéknév előtt. Tamás sosem hitte volna, hogy ilyen sok arisztokrata élt 1956 előtt Magyarországon. Azon is csodálkozott, hogy majdnem mindenki már főmérnök, főkönyvelő, főosztályvezető vagy főorvos volt, mielőtt eljött. Rögtön arra gondolt, hogy ha marad, akkor egyből kinevezték volna egyetemi tanárnak vagy főmérnöknek, hiszen a vezető pozíciókból mind eltűntek az emberek. Amikor azonban meghallotta, hogy a háború előtt melyik családnak mekkora földbirtoka volt, gyanút fogott. „Ha ez mind igaz, akkor Magyarország területe jóval nagyobb volt, mint ahogy tanították az iskolában.” Hirtelen eszébe jutott, mit feleltek Ausztriában a menekültek, amikor arról kérdezték őket, hogy hány tankot lőttek ki. „Ezt hívják nagyotmondásnak”, állapította meg magában.

Akármilyen szépek, kedvesek és csinosak voltak a lányok, akikkel összeismertették, Tamás rögtön látta, hogy ezek a jó házból való úrilányok egyrészt túl fiatalok hozzá, másrészt nem abba a csoportba tartoznak, amelyikkel ő randevúzni szokott. A szülők megígértették vele, hogy hamarosan tiszteletét teszi náluk, de ő nem akarta elkapkodni a dolgot, bár idővel

meglátogatott néhány családot. Udvarolni azonban nem udvarolt senkinek, mert egyelőre eszé ágában sem volt megnősülni, magyar lányt pedig végképp nem akart feleségül venni.

Tamás már ötödik hónapja dolgozott a munkahelyén, amikor egy nap behívatta az igazgató.

– Javasolni fogom, hogy emeljék fel a fizetésedet, nehogy itt hagyj bennünket. Egyrészt remekül beleillesz a társaságba, másrészt jobb érzéked van az ivóvízelosztó rendszerhez, mint bármelyik fiatal mérnöknek, aki korábban nálunk dolgozott.

– Köszönöm – mondta Tamás, bár szívesebben vette volna, ha mégis statikusként foglalkoztatja a város.

Hegyiné nem adta fel, és azon mesterkedett, hogy Tamás fogadja el Hajdúék meghívását.

– 1952 óta élnek Kanadában. Zoltán ezredes volt a régi magyar hadseregben, bár jelenleg hálókocsikalauzként dolgozik a vasútnál. A felesége egyébként másodunokatestvérem. Két lányuk van. Júlia az anyja legnagyobb bánatára elköltözött hazulról, és állítólag egészen jó anyagi körülmények között él, pedig még csak huszonhárom éves. Egy elegáns női divatüzletben elárúsítónő. A húga, Anna, aki egy évvel fiatalabb nála, számvitelt tanul az egyetemen. Az idén fog végezni.

Tamás engedett az unszolásnak, és május vége felé elment Hajdúékhoz.

– Attiláék mesélték, hogy a háború végét te is Németországban élted át a szüleiddel – mondta a családfő. – Merrefelé laktatok?

– Pockingtól nem messze, egy tanyán.

– Pokoli hely volt az a tábor – szólt Hajdúné.

– Nekem nem volt vele semmi bajom. Csak tizenhárom éves voltam akkor, ezért az egyik amerikai feketéző megbízott, hogy hetente kétszer csempésszem be a kabátom alatt a penicillint meg a cigarettát, aztán cserébe hozzam ki az arany ékszereket, az értékes bélyeggyűjteményeket és ehhez hasonlókat.

– Lehet, hogy pont neked adtam oda az éremgyűjteményemet? – kérdezte Hajdú.

– És a munkáért mit kaptál cserébe? – szólt Hegyiné.

– Minden alkalommal kaptam egy karton Camel cigarettát.

– A szentségit! Akkoriban az rengeteget ért – jegyezte meg Hegyi.

– Ha nem veszik tolakodásnak, szeretnék kérdezni valamit. Önök már majdnem hat éve itt élnek Kanadában. Hogy érzik magukat? – kérdezte Tamás.

– Nézze, a háború előtt a férjem ezredes volt. Engem például méltóságos asszonynak szólítottak. Itt viszont örültünk, amikor megkapta a kalauzi állást. Azért keressük mi is a magyarok társaságát, mert ott az emberek megadják egymásnak a nekik kijáró tiszteletet. Nekik továbbra is méltóságos asszony vagyok.

Az est folyamán Anna is bekapcsolódott a társalgásba. Tamásra jó benyomást tett tájékozottságával, szellemes megjegyzéseivel.

– Megengedik, hogy jövő szombaton elvigyem Annát ebédelni a belvárosba? – kérdezte a látogatás vége felé.

– Ezer örömmel. Remélem, kislányom, neked is van hozzá kedved – válaszolt Hajdúné.

Tamás a megbeszélrt időben jelentkezett, és kocsival elvitte Annát az egyik népszerű vendéglőbe. A lány mindjárt az elején meglepte kijelentésével:

– Nem akarlak becsapni, de a szüleim előtt nem mondhattam meg, hogy már van udvarlóm. Ezt otthon még nem árultam el, mert az illető kanadai angol. Anyám viszont okvetlenül azt akarja, hogy magyar fiúhoz menjek férjhez. Ezért hívtak meg téged is.

– Sejtettem.

– Ráadásul addig nem akarunk összeházasodni, amíg nem fejezem be az egyetemem, és nincs állásom. De ha el is fogadnák a szüleim, hogy a vejükkel nem tudnak magyarul beszélni, a származása miatt akkor sem egyeznének bele, hogy hozzámenjek feleségül.

– Miért?

– Mert az apja tanulatlan földműves. Igaz, a szorgalmának és az ügyességének köszönhetően meggazdagodott, és azon volt, hogy a fia tanuljon tovább. Brian, vagyis az udvarlóm tanársegéd az egyetemen.

– Teljesen igazad van. Én is utálom, hogy egyesek mindenképpen össze akarnak boronálni valakivel. Eszükbe sem jut, hogy az óriási felelősséggel járó családalapítás előtt más céljaim is lehetnek.

– Például?

– Anyagi szempontból független akarok lenni. Egyelőre ki vagyok szolgáltatva a munkáltatónak. Közben egyfolytában rettegek, hogy elvesztem az állásomat. Kénytelen vagyok takarékoskodni, amennyire lehet, hogy minél előbb legyen elegendő tartalékom. Az a legfőbb vágyam, hogy ha nem tetszik a munkám, felmondhassak, és mégis legyen miből megélnem.

– Pedig ha nem nyersz a löversenyen, vagy nem veszel feleségül egy dúsgazdag nőt, még legalább huszonöt évig dolgozhatsz, hogy elérd a célokat. Ráadásul közben folyamatosan félre kell tenned egy elég jelentős összeget, hogy ötvenéves korod után kényelmesen megélj a befektetéseidből. Egyébként a nővérem is pontosan erre törekszik.

– Hegyiéktől tudom, hogy elárúsító egy boltban. Ott pedig nem kereshet sokat.

– Valóban, de szerintem valamilyen kétes dologgal is foglalkozhat, amiért nagyon megfizetik.

– Miből gondolod?

– Egy elegáns belvárosi lakásban lakik, és saját kocsija van.

– Szeretnék vele is találkozni.

– Tudod mit? Szólok Júliának, és otthon azt mondom, hogy jövő vasárnap elmegyünk kirándulni. Én egész nap az udvarlómmal leszek, te meg majd menj el a nővéremmel valahova. Aztán estefelé te viszel haza. Jó?

Vasárnap délelőtt Tamás kocsival elment Annáért, majd a megbeszélt helyen találkoztak Júliával, aki Briannel együtt már várt rájuk. Anna kiszállt a kocsiból, a nővére meg beült a helyére. Tamást elbűvölte a lány szépsége, hosszú fekete haja, kék szeme, kifogástalan alakja. Mintha nem is lettek volna Annával testvérek. „Egy havi fizetésemet odaadnám, ha egy éjszakát vele tölthetnék”.

– Anna szerint hasonló az életfelfogásunk – szólt Júlia.

– Igen, nekem is mondta, hogy te sem akarsz életed végéig fillérekért robotolni – mondta Tamás.

– Kiszámítottam, majdnem százéves koromig kellene dolgoznom, hogy annyi pénzt tehessek félre, amennyiből kényelmesen megélnék.

- Engem elég jól megfizetnek a vízműveknél, de nekem is legalább harminc évig kell húzni az ígát. Ha összefognál valakivel, kettesben hamarabb elérnéd a célotat. Nem gondolod?
- Hallottam, hogy sok amerikai nő eltartja a férjét, amíg az egyetemre jár. Én viszont ilyenre nem vagyok hajlandó, mert félek, hogy miután megkapja a diplomáját, kijelenti, hogy műveletlen vagyok, és otthagya. Én egymagam akarom megalapozni a jövőmet.
- Van benne valami.
- Amíg nincs elég pénzem, eszem ágában sincs férjhez menni. De ha rászánom magam, és megtalálom az igazit, aláíratom a vőlegényemmel, hogy válás esetén hogyan fogunk osztozkodni.
- És ha beleszeretsz valakibe, mielőtt meggazdagodsz?
- Ezt a luxust nem engedem meg magamnak.
- De hogyan szerzel ilyen rövid idő alatt ennyi pénzt?
- Nem hallottad, hogy Amerika a korlátlan lehetőségek hazája? Ezer és egy módja van annak, hogy az ember gyorsan megszédje magát. Csak élelmesnek kell lenni, és nem szabad visszariadni bizonyos dolgoktól.
- Például?
- A biztos megélhetést, de alacsony jövedelmet nyújtó állás helyett olyan megbízásokat kell elvállalni, amelyekért sokat fizetnek. Keresni kell egy megbízható pénzügyi tanácsadót, házasság helyett pedig időnként meg kell fizetni egy-egy prostituáltat. Közismert tény, hogy a világon ők értenek a legjobban a szeretkezéshez, és kevesebbe kerülnek, mint egy házastárs.
- Meglep, hogy mennyire számítón és ridegen gondolkodsz. Logikus, amit mondasz, de elfelejtetted, hogy az élet nem csak szeretkezésből meg pénzből áll.
- Szerintem az ember csak akkor élvezheti az életet, ha már megteremtette az anyagi biztonságát.
- Te vagy az első nő, akitől ilyeneket hallok. Mi lenne, ha jövő szombaton együtt ebédelnénk, és akkor folytathatnánk a témát.

A nap hátralévő részében a németországi élményeikről beszélgettek, mert a háború mély nyomott hagyott mindkettőjükben. Délután ugyanott találkoztak Annáékkal, ahol elváltak egymástól, a mit sem sejtő szülők pedig abban a reményben köszöntek el Tamástól, hogy Anna lányukat talán hamarosan elveszi feleségül. Tamásnak azonban Júlia járt az eszében. „Nem lesz könnyű levenni a lábáról”, gondolta, mielőtt elaludt.

A lány ragaszkodott az elveihez, és nem viszonzta Tamás közeledését, bár barátságosan elbeszélgetett vele, valahányszor együtt ebédelték. Általában azokon a napokon találkoztak, amikor Tamás a város különböző pontjain vízmintákat gyűjtött. Hétvégeken csatlakozott hozzájuk Anna meg Brian, és olyankor négyesben mentek kirándulni Torontó környékére.

Augusztusban egy nap Tamás elég későn ért be a laboratóriumba a vízmintákkal, és már elmúlt tíz, mire befejezte az elemzést. Mivel épp előző nap kapta meg a fizetését, elhatározta, hogy elmegy valahova vacsorázni. Elindult, de már egyik étterem sem volt nyitva. Hirtelen eszébe jutott, hogy a teherautósofőrök miatt a város szélén késő éjjel zárnak a vendéglők, ráadásul hatalmas adagokat szolgálnak fel. Ezért továbbhajtott, majd leállította a kocsit a bejárat ajtó mellett. Alig voltak a teremben. Mihelyt leült, a pincérnő rögtön odalépett az asztalához:

- Mit hozzak?

– Egy akkora szelet marhasültet, amilyen nagyot csak lehet, hozzá egy rakás rántott hagymát, egy hatalmas adag párolt gombát meg egy jó nagy főtt krumplit – mondta anélkül, hogy kezébe vette volna az étlapot.

– Nem baj, ha sokba fog kerülni?

– Nem érdekel. Olyan éhes vagyok, mint a farkas.

– Na, várjon! Hozok én magának egy akkora adagot, hogy csak győzze megenni.

Tíz perc múlva két tányérral a kezében megjelent a pincérnő. Egyiken volt az óriási szelet hús, a másikon a többi. Amikor Tamás az utolsó falatot is eltüntette, a pincérnő ismét megjelent:

– Kér még valamit?

– Egy nagy pohár vizet, egy meggyes pitét meg utána magát.

– Hozom a vizet meg a süteményt, de rám még egy félórát várnia kell, mert akkor jár le a munkaidőm.

– Addig legalább szuszogok egy kicsit.

– Egyébként Shirley-nek hívnak – mondta a pincérnő, és leült Tamás mellé, mert addigra már minden vendég elment.

– Hazavigyem? – kérdezte Tamás.

– Itt a közelben van egy motel, az kényelmesebb lesz.

– Maga tudja.

Már majdnem fél három volt, amikor a pincérnő így szólt:

– Most már tényleg hazavihetnél, mert a végén még azt hiszi az anyám, hogy valami bajom történt. Különben kölcsön adnál valamennyi pénzt? A vendéglőben hagytam a pénztárcámat.

– Hogyne – felelte Tamás, és kivett a tárcájából annyit, amennyit az utcalányok szoktak kérni.

Ettől kezdve hetente egyszer kiment vacsorázni a városszéli vendéglőbe, megvárta, amíg lejár Shirley munkaideje, majd elvitte a motelbe. „Olcsóbban jövök ki, mintha megnősülnék”, szokta mondogatni hazafelé menet a kocsiban.

Szeptember vége felé, amikor Tamás megint Júliával ebédelt, a lány így szólt:

– Múltkor azt mondtad, hogy a próbaidőd október közepén lejár. Remélem, nem akarsz ott maradni.

– Miért ne maradnék? Igaz, hogy nem fizetnek túl sokat, de meg vannak velem elégedve, és azt mondták, hogy véglegesítenek.

– Egy ismerősöm megbízható mérnököt keres a cége részére. Igaz, Niagara Falls-ban kellene laknod, mert ott van az irodája, és minden nap át kellene menned Buffalóba, mert valamilyen építkezést kellene ellenőrizni a határ túlsó oldalán. Viszont sokkal többet keresnél havonta, mint most. Ezenkívül kapnál egy vadonatúj luxusautót.

– Nagyszerű. Megadnád az ismerősöd telefonszámát? Felhívom, és megkérdezem, hogy mikor mehetek el hozzá.

– Tessék. Mario Petroninak hívják.

Tamás ki akarta deríteni, hogy miről van szó, hiszen akármilyen szerényen élt, tudta, a kilátásba helyezett magas jövedelem révén jóval hamarabb elérné a célját. Felhívta a céget, és meg-egyeezett az igazgatóval, hogy szombat délután elmegy Niagara Falls-ba.

– Örülök, hogy személyesen is megismerhetem – kezdte a vastag arany karkötőt és drága öltönyt viselő férfi. – Hajdú kisasszonytól tudom, hogy jelenleg a torontói vízműveknél dolgozik.

– Igen, már majdnem egy éve.

– Akkor biztosan ért a csővezetékek szereléséhez.

– Igen, értek hozzá.

– Nekünk olyasvalaki kell, aki ellenőrizné a nagy átmérőjű vezeték építését.

– Szívesen elvállalnám. Nem nehéz feladat. Csak arra kell figyelni, hogy a kivitelező mindent a terveknek és az előírásoknak megfelelően csináljon.

– Kétéves szerződést írnánk alá. A fizetése körülbelül másfélszer annyi lenne, mint amennyit most keres. Ezenkívül a kiadásaira majdnem ugyanennyit kapna készpénzben minden hónapban, és ezzel nem kellene elszámolnia. Továbbá olyan házban bérelnénk magának lakást, ahol garázs is van. Az autóját az alkalmazottunk minden este elvinné lemosatni, megtankolni, aztán vissza is vinné a helyére. Ezért neki is lenne kulcsa a kocsához meg a garázsajtóhoz.

– Értem.

– Mivel az építkezés területére személyautóval nem érdemes kimenni, reggelente a buffalói városházával szemközti parkolóban várná az emberünk, és ott átvinné a terepjárót. Délutánonként ugyanott visszaülhetne a sajátjába.

– Rendben.

– Abból ne csináljon gondot, hogy még nem kanadai állampolgár. Majd mi elintézzük, hogy megkapja az állandó belépőjét az Egyesült Államokba. Érdeklí a munka?

– Igen.

– Akkor a jövő héten elkészíttetem a szerződést az ügyvédünkkel, és majd telefonon jelentkezem.

– Nagyon köszönöm.

Toronto felé menet Tamás elkezdett gondolkodni: „A pénz kétségtelenül jól jönne, viszont furcsa, hogy egy ilyen egyszerű munkát nem egy buffalói mérnökkel végeztetnek el, akinek nem kellene lakást bérelni, hiszen ott lakik helyben. És miért akarják minden nap lemosatni a kocsimat valaki mással? Ezt én is el tudnám intézni. Abban igazuk van, hogy az építkezésre praktikusabb terepjáróval kimenni, de akkor miért adják a luxusautót? Nem volna egyszerűbb, ha reggelente mindjárt azzal indulnék el Niagara Falls-ból?”

Mihelyt hazaért, Júlia telefonszámát tárcsázta, de a lány nem vette fel a kagylót. Késő este még egyszer hívta, de akkor sem sikerült vele beszélnie, ezért vasárnap kora reggel ismét megpróbált telefonálni. Minthogy Júlia akkor sem jelentkezett, Tamás ideges lett. Először nem tudta, mit tegyen, de végül rászánta magát, és odaszólt Hajdúéknak.

– Tudsz valamit Júliáról? Próbáltam hívni, de nem veszi fel a telefont – kérdezte Annától.

– Nincs jól.

– Segíthetek valamiben?

– Nem. Ha megtudok valamit, majd felhívlak.

Tamás nem nyugodott meg. Anna hangján érezte, hogy valami nincs rendben Júlia körül. Egy darabig tépelődött, hogy mitévő legyen, végül délután átment Attiláékhoz.

– Ne haragudjatok a zavarásért, de szeretném kideríteni, mi történt Júliával. Nincs otthon, Anna pedig csak annyit árult el, hogy valami baja van.

Hegyiné kérdő tekintettel nézett a férjére. Miután Attila bólintott, az asszony így szólt:

– Letartóztatta a rendőrség. Mivel a család kezességet vállalt érte, állítólag holnap kiengedik.

– Miért? Mit csinált?

– Szerintünk semmit. Valamilyen félreértésről lehet szó.

– De mégis mivel vádolják?

– Hogy együttműködött a kábítószercsempészekkel.

– Bízunk benne, hogy tényleg ártatlan.

Hiába marasztalták, Tamás elkészönt, mert félt, hogy esetleg elszólja magát. Júlia ismerősének az állásajánlatát már tegnap gyanúsak tartotta, most viszont egyenesen veszélyesnek tűnt számára. Nyomban elhatározta, hogy amennyiben telefonál az olasz, azt fogja mondani, hogy mégsem érdekli a munka. Ugyanakkor törte a fejét, hogyan segíthetne Júlián.

Hétfő délelőtt Tamás a munkahelyéről felhívta Júlia otthoni számát. Legnagyobb megnyugvására a lány felvette a kagylót.

– Örülök, hogy jobban vagy. Nem ebédelhetnénk együtt?

– De igen. Gyere fel hozzám, még úgysem voltál nálam.

– Tizenkettőkor jó lesz?

– Rendben.

Tamásnak felcsillant a szeme, és mindjárt arra gondolt, hogy Júlia valószínűleg meggondolta magát. Amikor belépett a bérház kapuján, amelyet eddig csak kívülről látott, ugyancsak meglepődött. Roppant elegáns volt minden. A fényűzően berendezett, tágas lakást látva még jobban elcsodálkozott.

– Tulajdonképpen mi történt? Segíthetek valamiben?

– Ugyan, ne törődj az egésszel! Egyébként sem tudnak semmit ránk bizonyítani.

– Ezek szerint inkább ne fogadjam el a mérnöki állást, amelyet annyira ajánlottál?

– Ne! Sőt jobb, ha egy darabig nem találkozunk. Nem akarom, hogy téged is belekeverjenek.

– Megnyugtatlak, nekem már szombaton gyanús volt a dolog. De árulj el valamit! Ha tudtad, hogy tisztességtelen munkával keresném azt a rengeteg pénzt, akkor miért ajánlottad?

– Hogy te is minél előbb meggazdagodj.

– Ez neked miért olyan fontos?

– Mert beléd szerettem.

– Gyere hozzám feleségül!

– Nem megyek, mert tudom, hogyha összeházasodnánk, hamarosan elválnánk. Egyelőre egyikünknek sincs elég pénze, én pedig nem akarok nyomorogni. Várd meg, hogy kimásszak ebből a slamasztikából, aztán majd meglátjuk.

Tamás át akarta ölelni a lányt, de Júlia kicsúszott a karjai közül.

– Hagyjál!

Tamás uralkodott magán, és csak ennyit mondott:

– Akkor legalább együnk!

– Nem baj, ha azt esszük meg, amit a hűtőszekrényben találunk? Nem volt időm főzni.

Mielőtt Tamás elindult, még egyszer megkérdezte:

– Biztos, hogy nem segíthetek?

– Ha annyira akarsz segíteni, akkor add fel ezt a levelet!

Tamás zsebre vágta a borítékot, majd az előszobaajtóban szájon csókolta a lányt.

– Most jobb, ha elmész. De azért nem haragszol, ugye?

– Miért haragudnék? – kérdezte Tamás.

Visszafelé menet egyfolytában Júlia járt a fejében. Már az első pillanattól kezdve tetszett neki, és most úgy érezte, hogy fülig szerelmes belé. „Remélem, nem bukik le, és megtarthatja a pénzét. Igaz, nem éppen tisztességes módon jutott hozzá, de Istenem, senki sem tökéletes. El kell ismerni, hogy nagyon bátor, és amit a fejébe vett, attól nem tágit. Ez sem megvetendő.”

Másnap reggel Tamás bement ugyan a munkahelyére, de elhatározta, hogy a szokásosnál korábban indul el vízmintákat gyűjteni. Ahogy befordult a sarkon a kocsijával, egy rendőrautó jelzett neki, hogy álljon meg. Tamás nem tudta mire vélni a dolgot, hiszen szabályosan közlekedett.

– Üljön át a kocsinkba, beszélni akarunk magával! – mondta a rendőr, miután odament hozzá, és igazolta magát.

Tamás megrémült. Rögtön Júlia meg az olasz jutott az eszébe, és félt, hogy róluk faggatja majd a két detektív. Elhatározta, hogy csak annyit mond, amennyit nagyon muszáj.

– Ismeri Hajdú Júliát?

– Igen, időnként össze szoktunk jönni.

– Mario Petronit is ismeri?

– Vele csak egyszer találkoztam.

– Mit tud Petroniról?

– Niagara Falls-ban van az irodája. Olyan mérnököt keres, aki Buffalóban ellenőrizné a csővezeték fektetését. Ennek a részleteit mondta el múlt szombaton.

– És elvállalta a munkát?

– Még nem, de nem is akarom.

– Miért?

– Mert nem tetszik, hogy túl sokat akar fizetni. Attól félek, hogy valamilyen szabálytalanságra akar rávenni.

– Ki ajánlotta magának ezt a munkalehetőséget?

– Hajdú Júlia. Tőle kaptam meg Petroni telefonszámát.

– Mit tud a kettőjük kapcsolatáról?

– Semmit.

– Hogyan tud Hajdú Júlia egy elegáns bérházban lakást bérelni, amikor egészen alacsony a fizetése?

– Fogalmam sincs.

– Maga nem sokat tud, vagy legalábbis úgy tesz. Hát ide figyeljen! Az ismerőse prostituáltként kezdte. Petroni felfigyelt rá, és beszervezte a maffiába. A lány hozta be Kanadába a kábítószer, egy idő után azonban már nem tudták megindokolni a határon az egy-két napos utakat az Egyesült Államokba meg vissza. Ekkor Petroni kitalálta, hogy betársul egy Niagara Falls-i tervezőirodába, és ráveszi az egyik mérnököt, hogy ingázzon a két ország között. Az illető valószínűleg rájött, hogy a kocsijában kábítószer rejtenek el, de ahelyett, hogy feljelentette volna Petronit, megzsarolta. Mindenesetre a közelmúltban gyanús körülmények között elhunyt.

– Mi közöm van nekem mindehhez?

– Nincs elég bizonyítékunk ahhoz, hogy Petronit bíróság elé állítsuk. Ha beállna Petronihoz dolgozni, ...

– Ne is folytassa! A maffiának még a közelébe sem akarok kerülni.

– Megvédjük.

– Köszönöm szépen. Inkább nem kérek belőle.

– Arra azonban számítsa, hogy tanúként be fogják idézni Petroni meg Hajdú Júlia tárgyalására, és ha nem jelenik meg, előállítják.

– És ha elköltözöm?

– Akkor is. Kinyomozzuk, hol lakik. De az útiköltségét megtérítjük. Viszont nem rossz ötlet, ha elmegy Torontóból, mert a maffia emberei biztosan le akarják fizetni hamis tanúzásért.

– Köszönöm a tanácsot.

– Itt a névjegyem – mondta a nyomozó. – Hívjon fel, ha megvan az új lakcíme és megtud valamit, vagy úgy érzi, hogy veszélyben az élete.

Amikor Tamás kiszállt a rendőrautóból, remegett az ijedtségtől. Tudta, hogy a maffia mennyire könyörtelen, ha valaki az útjába áll. Először arra gondolt, hogy öngyilkos lesz, aztán erőt vett magán. Törte a fejét, hogy mitévő legyen. Tisztában volt vele, hogy a magyar ismerőseitől nem kérhet tanácsot, mert telekürtölnék a hírrel a fél várost, és esetleg még nagyobb bajba kevernék. Az anyja azt javasolná, azonnal települjön haza, mert a maffia biztosan nem keresné Magyarországon. Aztán rájött, mit mondana az apja: „Meg vagy fiam örülve? Még csak le sem feküdt veled az a lány! Mit vagy úgy oda érte? Menj, keress magadnak egy másik nőt, és töltsd azzal az egész éjszakát! Holnap majd mindent más színben fogsz látni.”

Ettől kissé megnyugodott, és telefonált Shirley-nek.

– Este érted megyek. Mondd meg az anyádnak, hogy reggelig ne is várjon!

Másnap reggel elhatározta, hogy felhívja Petronit, és megmondja, hogy mégsem hagyja ott az állását, aztán egy másik városban keres magának munkát. Lehetőleg minél messzebb Torontótól. Mielőtt bement a munkahelyére, megvette az egyik napilapot, átnézte az álláshirdetéseket. Kettőt mindjárt megjelölt. Az egyikben Halifaxba kerestek mérnököt, a másikban Newfoundlandbe.

Egyszer csak megszólalt a telefon:

- Felkay – mondta.
- Itt Petroni. Elkészült a szerződés. Mikor írja alá?
- Meggondoltam magam. Mégsem adom fel az állásomat.
- És ha még többet fizetnének?
- Nézze, uram, akármennyit fizetne, a szerződés akkor is csak két évre szólna. A városnál viszont véglegesítenek, és életem végéig itt maradhatok. Ne haragudjon, de ehhez tartom magam.
- Nagyon sajnálom. Ha mégis meggondolja magát, hívjon fel!
- Megígérem – felelte Tamás, és letette a kagylót.

Azonnal válaszolt a két álláshirdetésre, és az ebédszünetben feladta a leveleket. Egy pillanatig arra gondolt, hogy az apjának is megköszöni a tanácsot, de aztán rájött, hogy akkor mindent részletesen el kellene mesélnie, így neki inkább nem írt.

4. FEJEZET

A következő héten mindkét helyről megérkezett a válasz. A halifaxiak azt kérték, hogy menjen el hozzájuk. Levelükben hozzátették, hogy fizetik Tamás vonatjegyét meg a szálloda-költségét. A newfoundlandiak viszont azt írták, hogy elég, ha Montrealig megy, mert az ottani Queen Elizabeth szállodában fog vele találkozni Archie Weston, a tulajdonos. A cég leveléből az is kiderült, hogy ők Tamás repülőjegyének az árát térítenék meg. Minthogy a halifaxiak álláshirdetéséből kiderült, hogy mekkora fizetést adnak, Tamás úgy határozott, hogy először a newfoundlandi tervezőiroda tulajdonosával beszél, ő hátha többet ajánl fel. Felhívta telefonon, és megállapodtak, hogy szombaton délben találkoznak.

Indulás előtt eszébe jutott, hogy gyerekkorában egyfolytában könyörgött az apjának, aki a háború előtt repülőtiszt volt, hogy vigye el repülni. Amikor Felkay Istvánt a siófoki vízirepülő iskolába vezényelték parancsnoknak, végre teljesült a kérése. Visszaemlékezett rá, mennyire élvezte, amint a Balaton felett repkednek a kétüléses KLEMM-mel.

Később visszagondolt arra az esetre, amikor magával vitte az apja egy nagyobb repülőgépre. A kétmotoros Focke Wulf 58-as futárgép másodpilótája megengedte Tamásnak, hogy az apja mellett, a jobb oldali ülésben foglaljon helyet. Amikor látta, hogy az apja úgy uralkodik a hatalmasnak tűnő repülőgép felett, mintha játékszer volna, már nem a könnyű kis vadászgépek érdekelték, hanem a nagy, több motoros repülőgépek. Különösen a Focke Wulf Kondor meg a Liberátor tetszett neki.

Tamás gondolatai tovább kalandoztak. Felidézte magában a háború utolsó napjait. Majdnem megszakadt a szíve, amikor a wienrneustadti repülőtéren látta, amint felgyújtják a repülőgépeket, nehogy az oroszok kezébe kerüljenek. „Ez gyilkosság! A repülőgépnek is van lelke!”, mondta kétségbeesve. Egy pillanatig arra gondolt, hogyha odaengednék a gépekhez, az egyik Fieseler Storchot esetleg meg tudná menteni, de aztán rájött, hogyha fel is szállna vele, nem lenne hová mennie. Így beletörődött a pusztulásukba.

Mihelyt megérkezett a montreali szállodába, megmondta a portásnak, hogy Archie Westont keresi. Az alkalmazott azonnal felszólt telefonon, és hamarosan kilépett a liftből egy napbarnított, jó felépítésű, hatvan év körüli kopasz férfi.

– Hogy utaztál?

– Nagyszerűen, uram.

– Nyugodtan tegezz! Az irodában a többiek is ezt teszik. Így sokkal családiasabb a hangulat. Egyébként kicsi a cégem, nincsenek fölösleges alkalmazottaim, mindenből csak annyit tartok, amennyi feltétlenül szükséges. Ezért tudok mindenkinek többet fizetni, mint mások. Igaz, nálam többet is kell dolgozni. Még valamit elmondok. Nekem nem olyan emberek kellene, akik csak egy dologhoz értenek, hanem olyanok, akik a szó valódi értelmében általános mérnökök. Olyanok, akik egyik nap ivóvízellátó rendszert, másik nap több emeletes épületet, harmadik nap pedig öntözőcsatornát terveznek.

– Bár még nincs kellő gyakorlatom, örülnék, ha nem kellene mindig ugyanolyan munkát végezmem.

– Akkor pont rád van szükségem. Ashton úr ajánlóleveléből látom, hogy meg voltak veled elégedve Angliában. Ezenkívül kiderítettem, hogy Torontóban is rendkívül jó véleménnyel vannak rólad. Ha eljössz hozzám, a kezdő fizetésed annyi lesz, amennyit tíz év múlva keresnél a torontói vízműveknél. Ezenkívül kapsz egy Landrovert meg a téli hónapokra egy szolgálati lakást benn a városban, mert olyankor csak a terveket lehet elkészíteni az irodában.

Mihelyt megjavul az idő, és ki lehet menni a terepre, ott kell laknod, hogy ellenőrizd az építkezéseket. Olyankor minden kiadásodat fedezzük.

– Ha jól sejtem, április közepétől november elejéig.

– Úgy van. Szóval, akarsz nálam dolgozni?

– Nagyon, de csak a hónap közepén jár le a szerződéselem Torontóban.

– Semmi baj. Most mindjárt aláírhatod a papírokat. Két hét múlva pedig indulhatsz Newfoundlandbe.

Tamás másnap visszarepült Torontóba, de az ismerőseinek nem jelentette be azonnal, hogy hamarosan elköltözik. Nem akarta, hogy búcsúestet rendezzenek a számára, hogy faggassák, esetleg megpróbálják visszatartani. Indulás előtt néhány nappal felhívta őket telefonon, de csak annyit mondott, hogy St. John's-ban talált magának egy jobb állást. Nem részletezte, hogy a város több mint háromezer kilométerre van Torontótól keletre, még hozzá egy szigeten. Aztán összecsomagolta a személyes holmiját, mivel mást nem vitt magával, hiszen bútorozva vette ki a szobát, ahol eddig lakott.

A nagy nap reggelén taxival kiment a repülőtérre. A menetrendből tudta, hogy mielőtt eljutnak St. John's-ba, a gép több helyen leszáll. Délután lett, mire megérkeztek Newfoundland fővárosába. Az utasok gyalog tették meg a távolságot a géptől a földszintes kis épületig.

– Thomas Felkayt várják az információnál – ismételte egy női hang a hangosbeszélőn keresztül.

Ahogy odaért Tamás a pulthoz, egy csinos, negyven év körüli nő így szólt:

– Isten hozta Newfoundlandben. Vinette vagyok, Weston úr titkárnője.

– Nyugodtan tegezzen!

– Jó, akkor tegeződjünk.

– Hát akkor szervusz.

– A főnök megkért, hogy vigyelek el a lakásba, és nézzem meg, hogy minden rendben van-e.

– Köszönöm.

A reptér parkolójában megálltak egy szürke terepjáró mellett. Tamásnak hirtelen eszébe jutott, hogy utoljára Németországban látott ilyet. Az angol katonák közlekedtek Landroverekkel.

– Ez lesz az autód, de ha nem haragszol, most én vezetek.

– Persze, úgysem tudnám, merre kell menni.

Jó negyedóráig tartott az út a dombos vidéken, mire beértek a városba. Tamás elcsodálkozott. Sehol egy magas épület. A legtöbb ház egyemeletes volt, csak elvétve akadt néhány két- vagy háromemeletes. Amint elhaladtak egy kis tó mellett, Vinette megjegyezte:

– Ez a Quidi Vidi tó. Az iroda ablakaiból éppen rálátni.

Hamarosan megálltak egy tér sarkán.

– Ez a Churchill Square. A lakás ablaka a fűszeres fölött van. Amint látod, van itt áruház, bankfiók, kisvendéglő, tisztító, fényképész, illatszerbolt, de még olyan bolt is, ahol palackozott italokat árusítanak.

– Szóval, minden kéznél lesz. A legjobb helyen fogok lakni.

Felmentek az emeletre. Ahogy beléptek az ajtón, Tamás agyán átfutott a gondolat: bár garzonlakás csupán, az angliai meg a torontói albérletéhez képest mégis nagy előrelépés, hiszen nincs szállasadónő, akinek a házirendjéhez igazodni kellene.

– Weston úr azt üzeni, hogy ha mindenáron akarsz tévét, vesz egyet, de csak egy csatornát lehet fogni, és a műsor elég vacak. A telefonszámláidat egyébként az irodába fogják kézbesíteni. Majd mi minden hónapban befizetjük, aztán levonjuk az összeget a fizetésedből.

– Látom, van telefonkönyv is.

– Csak nem ismersz itt valakit?

– A hajón, amelyikkel megérkeztem Kanadába, együtt utaztam egy idős férfival. Azt mondta magáról, hogy newfoundlandi.

– Hogy hívták?

– Max Whitehead.

– Hát, ez érdekes.

– Ismered?

– Persze hogy ismerem. Egy nagyon gazdag, előkelő newfoundlandi család legidősebb sarja. Ezenkívül híresek a szép tájképei.

– Nem mondta.

– Kicsit különc. Az idegenek előtt szereti azt a látszatot kelteni, mintha csak egy vén tengeri medve lenne. Pedig minden, csak nem az. Okleveles hajóskapitány. Néha saját maga viszi át Angliába a család valamelyik szállítóhajóját, hogy mindenki lássa, mennyire ért hozzá. Hívd fel! Mount Pearl-ben lakik. Biztosan emlékszik rád. Most mennék is. Majd holnap reggel nyolckor érted jövök.

Mihelyt magára maradt Tamás, lement a fűszereshez. Rögtön látta, hogy a választék óriási, bár az árak jóval magasabbak, mint Torontóban. Miután megvacsorázott, a telefonkönyvből kikereszte Max számát, és felhívta.

– Itt Max.

– Felkay Tamás vagyok.

– A magyar fiatalember a hajóról! Tudtam, hogy előbb-utóbb jelentkezel. Honnan hívsz?

– Itt vagyok Newfoundlandben. Ma délután érkeztem. Itt fogok dolgozni.

– Remek. Most hol vagy?

– A Churchill Square-en. A cég itt bérelt lakást.

– Tudod, mit? Este úgyis el akartam menni valahova. Nyolcra érted megyek. A ház előtt várj rám!

– Ott leszek. Mit vegyek fel?

– Zakót, és köss nyakkendőt! Akkor bárhova beülhetünk.

– Nagyszerű. Nyolckor lenn leszek.

Tamás borzasztóan örült, hogy Max még mindig emlékszik rá, ráadásul rögtön meghívta. Lezuhanyozott, átöltözött, és lement a ház elé. Egyszer csak megállt a járda mellett egy hatalmas luxusautó. Max intett Tamásnak, hogy szálljon be.

– Először a Porthole-ba megyünk. Ez egy kis talponálló a kikötőben. Főleg tengerészek járnak oda, akik elég hamar elvesztik a fejüket, és gyakran összeverekednek. Ezért mindig van ott két rendőr. Ha jó az idő, ők kinn szoktak várakozni, de ha hidegre fordul, bemennek a kocsmába. Inni azonban sosem isznak, amíg szolgálatban vannak.

Stílusosan kajütblakái voltak a helyiségnek, a mennyezetről halászhálók lógtak alá, a falat kormánykerekek, vasmacskák és iránytűk díszítették. Bár voltak asztalok is a teremben, a vendégek többsége a söntéspultnál álldogált. Hangos beszédjükből azonban Tamás egy szót sem értett.

– Az emberek fele portugál, fele orosz. Halászhajóikkal itt kötöttek ki a kikötőben. Nőket akarnak felszedni – szólt Max.

Ahogy Max meg Tamás odafurakodott a pulthoz, a csapos megkérdezte:

– A szokásosat?

– Igen. Keverj egyet a barátomnak is!

Mihelyt megkapták a magas poharakban az italt, újra átverekedték magukat a tömegen, majd leültek az egyik asztalhoz.

– Három adag gin tonikkal. Itt ezt isszák az urak. Az egyszerű emberek csak méregerős rumot rendelnek. Jamaicai gyártmányt.

– Egyébként mi újság? – kérdezte Tamás.

– Amikor a feleségem évekkal ezelőtt meghalt, a gyerekek meg elköltöztek a szigetről, azt hittem, hogy egyedül leszek. De tévedtem, mert a városban háromszor annyi a nő, mint a férfi. Akárhova megyek, mindig belebotlom valamelyikbe, és nehéz mindegyiknek eleget tenni.

– Akkor a legjobb helyre jöttem.

Egyszer csak belépett a kocsmába két borzalmas kinézetű nő. A férfiak rögtön körülfogták őket.

– Az egyiknek Maggie a neve, a másiknak Lassie. Rendesek, törődnek a gyerekeikkel. A helybeli férfiak egy ujjal sem nyúlnának hozzájuk, de amikor kikötnek a külföldi halászhajók, a két nő megkeresi az egész évre valót – magyarázta Max.

– Nem irigylem őket.

– Na, idd ki a poharadat! Most elmegyünk az Old Mill-be, ahova a helybeliek járnak. Ott egyik pincérnő csinosabb, mint a másik.

Jó negyedórát autóztak, mire a város szélén megálltak egy csűr előtt. Benn az asztaloknál jól öltözött férfiak és nők ittak. Bár a kocsmában nem volt tele, a csapos meg a miniszoknyás pincérnők megállás nélkül dolgoztak. Ahogy meglátta Maxot az egyik lány, rögtön a nyakába ugrott.

– Itt mindenki ismer téged. A főnököm titkárnője is tudta, ki vagy – jegyezte meg Tamás.

– Tulajdonképpen három közismert család van Newfoundlandben. Crosbyék, Vardyék meg mi. Egyébként a Vardyak magyar eredetűek. A 18. század elején egy Vardy nevű fiatal magyar matróz hajótörést szenvedett a szigettől délre. Miután túlélte a szerencsétlenséget, itt maradt, és elkezdett hajózással foglalkozni. A leszármazottjai folytatták a családi vállalkozást, és később rettenetesen meggazdagodtak.

– Az az érzésem, hogy Newfoundland érdekesebb, mint Toronto.

- Viszont az időjárása rosszabb.
  - Hogyhogy?
  - Igaz, hogy Torontóban télen jóval hidegebb van, itt viszont szinte állandóan fúj a szél, és azt nehezebb elviselni.
  - És milyen a nyár?
  - Rövid, hűvös és fúj a szél.
  - Mit hozhatok? – kérdezte a csinos, magas, szőke pincérlány, amint odalépett az asztalukhoz.
  - A szokásosat. Tamás, te mit kérsz? – kérdezte Max.
  - Ma már eleget ittam. Nekem elég lesz egy gin tonikkal.
  - Ez a lány limonádéval szokta inni a gint – szólt Max, amikor magukra maradtak. – Azt hallottam, hogy ha berúg egy férfi társaságában, egyedül szeret levetkőzni, hogy szépen összehajtogathassa a ruháját. Arról a nagy mellűről viszont azt mondják, hogy egyenesen élvez, amikor valaki apránként szedi le róla a ruhadarabokat.
  - Mindenkiel lefekszenek?
  - Nem. Csak azzal, aki tetszik nekik. Idővel aztán férjhez mennek valamelyik vendéghez. Engem azonban már öregnek tartanak. Nekik nem a pénz kell, mert a felszolgálásért rengeteg borravalót kapnak.
  - Más nem érdekli őket?
  - Jobb, ha már most megtudod. A newfoundlandiek csak halászni meg szeretkezni szoktak, de többnyire túl hideg van ahhoz, hogy kimenjenek a tengerre halászni.
  - Most már tudom, hogy jó helyre jöttem.
- Miközben Max újabb és újabb pohárral rendelt magának kedvenc italából, tovább mesélt a helyi szokásokról. Érdekes módon nem látszott rajta, hogy mennyit ivott. Tamás viszont nem bírta az iramot.
- Neked holnap dolgoznod kell. Gyere! Hazaviszlek. Aztán még beugrom a Porthole-ba egy kupicára, hogy el tudjak aludni – mondta Max, miután kifizette a számlát.
- A férfi nagy nehezen felállt, elindult a kijárat felé, de alig állt a lábán. A kidobó legénynek kellett támogatnia.
- Engedi, hogy ilyen állapotban vezessen? – kérdezte Tamás.
  - Mit tegyek? Gyalog nem tud hazamenni.
- Tamás legszívesebben maga ült volna a volán mögé, de még nem ismerte a várost, ezért rettegve ugyan, de beült Max mellé. Fellelegzett, amikor minden baj nélkül eljutottak a Churchill Square-re.
- Hívj fel, ha ráérsz! – mondta Max búcsúzóul.
- Másnap reggel Tamás korán kelt, hogy nyolcra elkészüljön. A hosszú utazástól meg az esti ivászatától alaposan megfájdult a feje, de nem akarta megvárakoztatni Vinette-et.
- A titkárnő pontosan érkezett, és mindjárt elindultak. Tíz perc múlva megálltak egy szürkére festett kis épület mellett. Rajtuk kívül még nem volt más az irodában, de hamarosan belépett Archie Weston, és rögtön behívta Tamást a szobájába.
- Isten hozott. Remélem, jól fogod magad érezni Newfoundlandben.

– Én is.

– Ma még nem kell dolgoznod. Előbb intézd el a hivatalos ügyeket. Vinette majd segít. Aztán Ottóval menj el Marystownba. A kis halászfalu körülbelül kétszáz kilométerre van innen, de számíts rá, hogy az út nagyon rossz minőségű. A Landroverrel legalább hat órába telik, mire odaérték. Otto már járt arrafelé. A községben még nincs vezetékes víz, viszont a dombtetőn van egy kristálytisza kis tó. Onnan hozzuk majd le a vizet. Az Egészségügyi Minisztérium szerint nem kell kezelni. Nem lesz nehéz feltérképezni a falut. Két hét alatt végeztek. Aztán majd itt az irodában megtervezed a csővezetékeket.

– Értem.

Másnap reggel Tamás már egyedül ment az irodába. Ottóval betette a kocsí csomagtartójába a szükséges felszereléseket, és útnak indultak.

– Már idén végezhettem volna a mérnöki karon, de elfogyott a pénzem, ezért kihagytam egy évet, és eljöttem dolgozni Archie-hoz – mesélte a fiatalember.

Déltájban értek a faluba. Első dolguk volt bemenni a kocsmába, hogy megebédeljenek.

– Nehogy csirkét vagy disznóhúst rendelj, mert itt annak is halíze van! – szólt Otto.

– Miért?

– Mert azzal etetik az állatokat.

A csípős hideg és a metsző szél ellenére Tamás rögvest felment a dombra, és megszemlélte az öböl vonalát követő földút két oldalán épült házakat. Gondolatban gyorsan megrajzolta a vízellátó rendszert, hogy mindjárt másnap hozzáláthassanak a földméréshez. A munka mégsem ment könnyen, mert gyakran eleredt az eső, a faluban toborzott kisegítő munkások pedig minden intelem dacára időnként kiszedték a cövekeket.

Otto meg Tamás egyáltalán nem volt megelégedve a szállással. A dohszagú szoba hideg volt és nyirkos, ráadásul este tízkor az egész faluban kikapcsolták az áramot. A kocsmában, ahol étkeztek, egyedül a rántott hal meg a sült krumpoli ízlett nekik, de egy idő után elégük lett belőle. Ezért amennyire lehetett, siettek a munkával, így két hét helyett egy hét alatt végeztek.

Az irodában megdicsérte őket a főnökük, és szólt, hogy kezdjenek hozzá az építési terveknek.

November elején Archie behívta a szobájába Tamást. Egy harminc év körüli férfi ült vele szemben.

– Ismerkedjetek össze! Dave okleveles földmérő. Tegnap fejezte be a munkát Burinban, mert az a halászfalu is fog kapni vezetékes vizet. Dave majd segít előkészíteni a térképeket, de mivel nem mérnök, a burini rendszert is neked kell megtervezned.

Tamás és Dave átment a rajzterembe megbeszélni a részleteket.

– Ahogy hallom, hogy itt milyen a tél, nem sok munkád lehet olyankor – szólt Tamás.

– El is küld Archie. Úgy egyeztünk meg, hogy a téli hónapokban nem dolgozom, viszont decembertől áprilisig megkapom a fizetésem felét, hogy minden tavasszal visszajöjjenek. Így mind a ketten jól járunk.

– Ha nem haragszol, megkérdezhetem, hogy hány hétig tartott, amíg Burinban elkészültetek a mérésekkel?

– Majdnem négy hétig. El sem tudod képzelni, mennyi adatot kért az elődök.

– És a főnök ezt jóváhagyta?

– Ő nem ért az ilyesmihez. Ő nem vizes mérnök.

– Hanem?

– A végzettsége szerint repülőmérnök. A háború alatt vadászrepülőként szolgált az ausztrál hadseregben. Még Victoria-keresztrel is kitüntették. Aztán elvett egy gazdag newfoundlandi lányt.

– És ki szokta elvégezni az általános mérnöki munkákat?

– Dolgozott itt egy francia fickó, de a főnök kirúgta, mert ivott, mint a kefekötő. Állandóan részeg volt. Coca-Colába keverve még a tiszta szeszt is rendszeresen megitta.

– És ahhoz hol jutott hozzá? A patikában?

– Nem, a csempészekről vette. St. Pierre szigetéről hozzák húszliteres bádogkannákban. Jegyezd meg, hogy ezt hívják alkinak.

– Az a sziget már egy másik ország?

– Igen, Franciaországhoz tartozik a Miquelon szigettel együtt, pedig csak tizenöt kilométerre vannak a parttól.

– Mindig tanul az ember.

– Mielőtt elment, ő mondta, hogy mit mérjek fel Burinban. Egyébként helyette vettek fel téged. Tavasztól őszig dolgozik itt egy másik mérnök is, de ő csak az utépítéshez ért, a vízhez nem. Őt már elküldte Archie, azért nem találkoztál vele.

Tamás most jött rá, mire célzott a tervezőiroda tulajdonosa Montrealban. Igaz, hogy jóval magasabb fizetést fog kapni, mint a fiatal kanadai mérnökök általában, viszont sokkal többet kell majd dolgoznia, mint nekik. Eszébe jutott a doncasteri tervezőiroda. Ha Ashton vállalja el a két halászfalu vízellátásának a tervezési munkáit, akkor két-három mérnök és legalább öt vagy hat rajzoló kapja azt a feladatot, amelyet Archie-nál neki egyedül kell megoldania. A technikusként dolgozó két szorgalmas egyetemistának ugyanis fogalma sem volt a részletekről. „Most már nincs mit tenni. Kénytelen leszek mindig mindent alaposan és világosan elmagyarázni nekik, hogy időben elkészüljünk”.

Esténként néhányszor még elkísérte Maxot az Old Mill nevű kocsmába, de később egyedül ment oda, hogy elcsavarhassa valamelyik pincérlány fejét.

– Megvárom, amíg végzel, és hazaviszlek – mondta a magas szőkének.

– Nagyszerű, legalább nem kell gyalog mennem.

– Megmutassam, hogy hol lakom? – kérdezte Tamás már az autóban.

– Mit képzelsz? Csak nem megyek fel egy férfi lakására?!

– És mit szólnál, ha elkanyarodnánk a motel felé?

– Hogy meglásson valaki, és rossz híreket keltsen? Menjünk inkább fel a kilátótoronyhoz!

Bár Tamás egészen más körülményeket képzelt el a szeretkezés színhelyéül, kénytelen volt megelégedni a szűk, ráadásul hideg Landroverrel. „Igazi kisvárosi gondolkodásmód. Képmutatás a javából”, állapította meg magában.

Egyhangúan teltek Tamás napjai, mígnem egyszer csak Dave felhívta telefonon.

– Tudsz bridzsezni? – kérdezte.

– Tudok.

– Ráérsz holnap este? A bátyámmal szoktam játszani a heti bridzsversenyen a City klubban, de most nem tud eljönni.

– Persze, hogy ráérek.

A belvárosi épület, amelynek első emeletén működött az elegáns klub, egyike volt azon kevés régi épületeknek St. John's-ban, amelyek kőből készültek, nem fából. Ahogy belépett Tamás az ajtón, rögtön tudta, hogy ide nem járhatnak akárkik. Valamennyi helyiségben antik bútorok, a falakon korabeli festmények, a kártyaszobában mind a tíz asztal körül finom bőrrel bevont székek voltak elhelyezve.

– Engedje meg, hogy bemutassam a kollégámat – szólott Dave a klub igazgatójához. – Ma ő játszik velem, mert a bátyám nem ér rá.

– Mindig szükségünk van tartalék játékosokra. Volna kedve máskor is bridzsezni nálunk? – kérdezte az igazgató.

– Ezer örömmel.

– Akkor a jövő héten is szívesen látjuk.

Ettől kezdve Tamás szerdánként eljárt a klubba. Roppant élvezte az úri társaságot. Az emberek még a játék közben oly elkerülhetetlen vitákat is rendkívül finom hangnemben intézték el egymás között.

Új ismerősei révén bejutott a Laurier klubba is, ahol szombat esténként vacsorával egybekötött táncos összejöveteleket rendeztek a város tehetősebb polgárai. A késő éjszakába nyúló mulatságokra azzal a nyilvánvaló szándékkal vitték el hajadon leányaikat a szülők, hogy előbb-utóbb megfelelő férjet találjanak a számukra.

Tamás szeretett volna elvenni egy kanadai lányt, hogy minél hamarabb beilleszkedhessen, de attól tartott, hogy a rengeteg kiküldetéssel járó munkaköre miatt mindenki visszautasítaná. Ezért senkinek sem akart komolyan udvarolni. Megelégedett azzal, hogy a kilátótoronyhoz tett kitérő után hetente egyszer-kétszer hazavigye a szőke pincérlányt az Old Mill-ből.

Ahogy megenyhült az idő, a két szomszédos halászfaluban elkezdődhetett az építkezés. Archie megmondta Tamásnak meg a két egyetemistának, hogy egy időre ott kell hagyniuk a városi kényelmet, mert ők fogják ellenőrizni a kivitelező munkáját.

A felvonulási épületen belül Tamásék két szobát kaptak. Egyik lett az irodájuk, a másikban aludtak. Enni a munkásokkal együtt ettek, ugyanis legalább negyvenen dolgoztak a két építkezésen. Az életkörülményeikkel elég nehezen békültek ki. Hűvös, szeles volt a nyár, gyakran esett az eső. A legjobban mégis az zavarta őket, hogy a helybeliek egy kalap alá vették őket az építőmunkásokkal, és lenézték őket. Az esték voltak a legrosszabbak, mert nem volt mit csinálniuk. Legfeljebb kártyázni vagy inni lehetett volna. A rossz út meg a nagy távolság miatt Tamás csak akkor ment be a városba, ha a munka amúgy is szükségessé tette. Eleinte félt, mert ez volt az első ilyen jellegű feladata. Kisebb összezördülésekre valóban sor került közte és a kivitelező mérnöke között, de végül is minden rendben zajlott. Szeptember végén a két halászfalu lakói életükben először kinyithatták a csapot a konyhájukban. Csodálkoztak nagyon, és örültek, hogy többet nem kell a kútról hordaniuk a vizet.

A munka végeztével Tamás nem sokat maradhatott St. John's-ban.

– Most menjetek el Harbour Bretonba, és mérjétek fel az egész települést, mert az ottaniak is kapnak vízvezetékeket meg szennyacsatornát. Számítsatok azonban rá, hogy ez a munka nagyobb lesz, mint a másik kettő együttvéve – mondta Archie Tamásnak meg Dave-nek.

– Hogy a fenébe jutunk oda? Abba a faluba még út sem vezet. Csak hajóval lehet megközelíteni – szólott Dave.

– A Landroverrel szépen elmentek Fortune-ig. Ott megkeresitek Earl Rose-t. Ő majd átvisz benneteket a hajójával az öböl túlsó partjára.

– A Landrovert is? – kérdezte Tamás.

– Mit képzelsz? Elsüllyedne alatta. De nyugodjatok meg, van a faluban két terepjáró. Majd kölcsönadják nektek, ha szükségetek lesz rá.

– Egyébként utakra is szükség lesz, mert még az sincs a faluban. Persze, csak földutakat kapnak – mondta Archie.

Tamás meg Dave a fortune-i mólón hamar megtalálta Earl Rose hajóját. Miközben a matróz a partról átrakta a dízelmotoros vízi járműre a ládákat meg a zsákokat, a kapitány beszédbe elegyedett velük:

– A sziget déli részén én látom el élelemmel meg minden egyébbel az embereket. Aztán átveszem tőlük a halat, amit előző héten kifogtak, és eladom a fortune-i halfeldolgozó üzemnek.

Már éppen indulni akartak, amikor megjelent két rendőr.

– Itt a parancs. Átkutatjuk a hajódat, mert már megint csempésztél.

– Én? Mit?

– Tegnap elvittél néhány turistát a Saint Pierre szigetre, és ott több kannányi tiszta szeszt vettél. Figyeltük a hajódat. Tudjuk, hogy itt nem raktad ki. Nyilvánvaló tehát, hogy Harbour Bretonba akarod vinni.

– Az anyám sírjára esküszöm, hogy egy csepp alkohol nem sok, annyi sincs nálam.

A rendőrök hiába kutatták át a hajót, tényleg nem találtak semmit.

– Pedig valahova biztosan elrejtette. Majd ha megérkezünk, szerzek neked, hogy megkóstolhasd a híres alkit – mondta Dave Tamásnak.

Tamás a hajóról a partot figyelve megállapította, hogy Newfoundlandnek ez a része is olyan, mint az, amelyiket már ismert. Fenyőerdővel borított dombok, meredek sziklafallal körülfogott keskeny tengeröblök.

Miután kikötöttek és elindultak megkeresni a szállásukat, nem értette, miért nevezik hivatalosan városnak a települést, amikor nemhogy aszfaltozott utcája nincs, de még rendes földútja sem. Ahogy Archie figyelmeztette őket.

– Elmegyek a kocsmába, és kerítek valami italt, hogy kibírjuk itt valahogyan – mondta Dave, de aztán üres kézzel tért vissza.

– Tudod, hogyan csempészte be a kapitány a szeszt? Azzal töltötte fel az egyik üzemanyag-tartályt. Ezeket a helybelieket azonban nem érdekelte, megvették tőle mind, pedig olyan dízelolaj szaga lett, hogy még. Ahogy belekóstoltam, rögtön kiköptem.

Másnap terepszemlét tartottak. Kiderült, hogy Harbour Bretonban igazi utak valóban nincsenek, de a 6500 lelket számláló településen három templom, négy nyolcosztályos iskola, egy gimnázium, sőt még egy bankfiók és egy kórház is van. Tamás és Dave elkezdte a felmérést. Siettek, amennyire lehetett, mert minél előbb be akarták fejezni a munkát.

A körülmények még annál is elmaradottabbak voltak, mint amit korábban tapasztaltak. Alma helyett csak sárgarépat tudtak venni a szatócsnál, amikor a rántott hal meg a sült krumpli után valamilyen friss ízre vágytak. Ráadásul szinte megállás nélkül zuhogott az eső. A ruhájuk átázott, és csupa sár lett, de a tulajdonos takarékoságból nem volt hajlandó fűteni a szobájukat.

Már alig várták, hogy visszamehessenek St. John's-ba. Elhatározták, hogy nem várják meg az áruszállító hajót.

Tíz nappal később, amint elkészültek, felszálltak az épp akkor induló gőzösre. Nem bánták, hogy a hajó a part mentén haladva minden halászfaluban kiköt és csak két nap múlva ér Fortune-be, mert kaptak egy fürdőszobás kabint, és így kényelmesen utazhattak. Rose kapitány felesége a távollétükben vigyázott a Landroverre, sőt még tisztára is mosta. Tamás meg Dave rögtön beleült, és hazáig meg sem állt.

Másnap Archie behívta a szobájába Tamást.

– Épp egy éve dolgozol nálam. Nagyon meg vagyok veled elégedve, és örülnék, ha maradnál, bár tudom, hogy az elmúlt félévben meglehetősen mostohák voltak a munkakörülményeid.

– Nincsen rózsza tövis nélkül. Torontóban tényleg könnyebb volt az életem, viszont csak magyarok barátkoztak velem. Télen nagyon élveztem, hogy az itteniek nem találnak bennem semmi kivetni valót. Persze jobb lenne egész évben benn lakni a városban.

– Sajnos nem kapok annyi munkát, hogy tizenkét hónapon át az irodában foglalkoztathassalak.

– Én viszont nem engedhetem meg magamnak azt a luxust, amit Dave vagy a másik mérnök tesz, hogy tavasztól őszi fél fizetéssel lopjam a napot. Minden fillérre szükségem van. Inkább jövőre is elmegyek ellenőrizni az építkezéseket azokon az isten háta mögötti településeken.

– Nézd, elismerem, hogy nagyon nehéz megfelelő embert találni erre a munkára. A családok eleve nem vállalják el, a magányosok között meg sok a részeges, megbízhatatlan alak. Tudod mit? Holnaptól tíz százalékkal felemelem a fizetésedet.

– Nagyon köszönöm. Erre nem számítottam.

Tamás megörült a jó hírnek, és elhatározta, hogy ha lehet, még szorgalmasabban fog dolgozni a vízellátó rendszer tervein. Estefelé elment az Old Mill-be.

– Mi történt Mary-vel? Csak nem beteg? – kérdezte az egyik felszolgálónőt, miután körülnézett, és nem látta sehol a szőke, magas pincérlányt.

– Nincs annak semmi baja. Sőt nagyon is jól van. Egy hónapja volt az esküvője. Ugyanis nem minden férfi olyan tisztességtelen, mint egyesek. Tudják, hogy mit kíván az illem.

Tamás a megszégyenüléstől mérgesen hazament, és megfogadta, hogy többet nem jár abba a kocsmába. Szerdán, amikor hosszú szünet után ismét elment a klubba kártyázni, mindenki nagy örömmel üdvözölte. Különösen az egyik ötven év körüli, magas, szőke nő tüntette ki figyelmével. Mivel előző télen nemigen beszélgettek, csak annyit tudott róla, hogy a férje elfoglalt üzletember. Most azonban, hogy a nő szinte elhalmozta kedveskedéssel, felbátorodott. Elhatározta, hogy a következő héten korábban érkezik. Lynn, mert így hívták a nőt, már ott volt a klubban.

– Merrefelé lakik? – kérdezte az asszony.

– A Churchill Square-en az egyik garzonlakásban.

– Érdekes. Gyakran járok arrafelé. Ott szoktam vásárolni. Valamelyik nap meghívna egy kávéra? Kicsit elbeszélgethetnénk. Tudja, a férjem gyakran késő estig bennmarad az irodában. Ha megadja a telefonszámát, felhívom, mielőtt indulok.

Tamás majd kiugrott a bőréből örömeiben, de nem mutatta. A nő megtartotta az ígérését, és hamarosan valóban jelentkezett. Ettől kezdte rendszeressé vált közöttük, hogy a klubból külön-külön távoztak, de utána a garzonlakásban találkoztak.

A tervezőirodában szinte teljesen egyedül készítette a rajzokat, mert a két egyetemista be akarta fejezni a tanulmányait, és nemigen volt idejük pénzt keresni. Egyik délután beszólt Tamáshoz a titkárnő:

– Fred Hendon, a városi tanács tag van itt. Téged keres.

Miután bemutatkoztak egymásnak, a férfi így szólt:

– Archie említette, hogy szeretnél szabadkőműves lenni.

– Valóban. Amikor Angliában dolgoztam, a főnököm tanácsolta, hogy csatlakozzak hozzájuk.

– Ahhoz, hogy elfogadjunk, tudnunk kellett, milyen ember vagy. Archie Weston, Max Whitehead és Dave Stark egyaránt csak a legjobbakat mondta rólad. Mindhárman javasolják, hogy felvegyünk a páholyba.

– Mielőtt elkötelezném magam, szeretném, ha elmondaná, hogy tulajdonképpen kik a szabadkőművesek. A katolikus egyház szerint hitetlenek, és zárt ajtók mögött mindenféle borzalmas dolgokat művelnek.

– Mivel titkos társaság, sok mindent nem mondhatok, annyit azonban elárulok, hogy csak olyasmit teszünk, amit bármelyik becsületes, istenfélő ember is megtesz. A szabadkőművesek nem jelentenek veszélyt mások egészségére, vagyonára, hitére és erkölcsére.

– Mivel foglalkoznak?

– A páholyba tömörülő becsületes emberek igyekeznek egymást és ez által saját magukat jobbitani, minek következtében a világot is elviselhetőbbé akarják tenni.

– Kikből áll a tagság?

– A legkülönfélébb emberekből, bár elmondhatom, hogy többségük magas etikai szinten álló, a saját szakterületén elismerésnek örvendő diplomás.

– Ha valóban úgy gondolja, hogy közöttük a helyem, szívesen csatlakoznék.

– Majd értesítünk, hogy mikor és hol jelentkezzen.

Ettől kezdve Tamás a szabadkőművesek összejöveteleire is rendszeresen eljárt. Roppant sajnálta, amikor ismét kitavaszkodott, mert egy-két hétvégét kivéve megint hónapokra ott kellett hagynia a várost, hogy ellenőrizze az építkezést.

Amennyire kerülték Tamást Harbour Bretonban az iskolázatlan helybeliek, mert a marystowni meg a burini halászokhoz hasonlóan ők sem nézték jó szemmel az építésen dolgozó idegeket, annyira megörült neki az orvos, a lelkész meg a bankfiók vezetője, tudniillik összeállt a bridzsparti. Hetente legalább kétszer összejöttek valamelyiküknek a házában kártyázni.

Esti magányában Tamás időnként azon töprengett, hogy mit kezdjen további életével. Mivel az újságban azt olvasta, hogy Kádárék megtorló intézkedéseket léptettek életbe azok ellen, akik bármilyen formában részt vettek az úgynevezett ellenforradalomban, egyértelművé vált számára, hogy érdemes volt elhagynia Magyarországot. A szüleitől meg a húgától kapott levelekből pedig azt hámozta ki, hogy anyagilag igencsak nehéz helyzetben vannak. Néha küldött is nekik csomagot, sőt egyszer átutalt egy nagyobb összeget. Örült, hogy sokat keres és a bankszámláján szépen gyűlik a pénze. Félt azonban megnősülni, mert attól tartott, hogyha leköti magát, vége a szabad életének. Ugyanakkor az egyedüllét is zavarta. Végül arra az elhatározásra jutott, hogy mivel még nincs harmincéves, fizikailag pedig bírja a kemény

munkát, egyelőre marad Archie-nál. Ahhoz, hogy saját háza, kényelmes autója és a befektetéseiből akkora havi jövedelme legyen, hogy élete végéig gondtalanul élhessen, kedvére szórakozhasson és utazgathasson, jóval nagyobb bankbetételre lenne szüksége. Főleg, ha találkozna azzal a lánnyal, akinek a kedvéért hajlandó lemondani a függetlenségéről, vagyis ha megnősülne.

Amikor július legelején valami apróság miatt bement a Harbour Breton-i kórházba, ugyancsak meglepődött. Még a folyosókon meg az előtérben is felállították a nővérek a tábori ágyakat.

– Csak nem futott zátonyra a közelben egy óceánjáró utasszállító? – kérdezte Tamás az orvostól.

– Nyugodj meg! Semmiféle szerencsétlenség nem történt. Minden ősszel beírom a naptáramba, hogy a hosszú hetekig tartó tengeri halászat után mikor kötnek ki a férfiak. Tavaly október közepén jöttek be. Adj hozzá kilenc hónapot, és te is rájössz, hogy egy hét múlva itt minden ágyon szülni fognak a nők.

Néhány nap múlva beállított Tamás irodájába a bankfiók vezetője.

– Szeretném bérbe venni az egyik emelődarut.

– Mihez kell?

– Megérkezett az új páncélszekrényünk, de féltő, hogy a padló nem bírja el a súlyát. Ezért az alagsorban akarjuk elhelyezni. Arra gondoltunk, hogy kibontjuk az épület elejét, a padlón vágunk egy jókora nyílást, és a daruval leengedjük a széfet.

– Jobbat mondok. Nem kell oda daru, és még a falat sem kell kibontani. Lemérjük, hogy mekkora a páncélszekrény alja, és a bejárat ajtójánál csak egy akkora részt vágunk ki a padlóból. Az alagsorban mennyezetig érő vékony falemezzel körülkerítjük a nyílást, majd felülről színültig feltöltjük jéggel. Aztán görögök segítségével kintről odagurítjuk a páncélszekrényt. Ahogy szép lassan elolvad a jég, a páncélszekrény fokozatosan lesüllyed az alagsorba.

– Nagyszerű. Meggyőződésem, hogy mérnöki pályafutásod során lesz még jó pár olyan munkád, amelyre szívesen fogsz visszaemlékezni. De erre a zseniális megoldásra életed végéig büszke lehetsz.

Az időjárás miatt októberben felfüggesztette az építkezést a kivitelező, így Tamás visszatérhetett St. John's-ba. Mihelyt megérkezett, Archie behívta a szobájába:

– Mihelyt megérkezik Dave meg az új mérnök a mérések eredményével Labradorból, láss neki a tervek elkészítésének.

Tamásnak egyelőre nem volt sürgős feladata, ezért telefonon felhívta Bradet. A szabadkőműves páholyban ismerkedtek össze, és tudta, hogy az egyik befektetési cégnél dolgozik.

– Pénzügyi kérdésekben szeretnék tőled tanácsot kérni. Nem ebédelhetnénk együtt valamelyik belvárosi étteremben? – kérdezte.

– Találkozzunk fél egykor a Vörös Rák-ban!

– A takarékbetétkönyvemben már elég szép összeg gyűlt össze, de a bank csak négy százalékos kamatot fizet. Nem lehetne valahogyan siettetni az összeg gyarapodását?

– Attól függ, mekkora kockázatot vagy hajlandó vállalni.

– Semennyit.

– Akkor a cégünkénél nyiss számlát, és kérd meg a brókert, hogy fektesse a pénzedet megbízható kötvényekbe. Ezek hét-nyolc százalékos kamatot fizetnek.

- Majdnem kétszer annyit, mint a bank.
- Viszont adóznod is többet kell.
- Nem lehet ezt megúszni? A fizetésem egynegyede már így is elmegy adóra.
- Bármelyik adószakértő elmagyarázza neked, hogy ilyenkor mit lehet tenni. Vannak, akik a pénzüik egy részét Svájcban fektetik be, mert ott a külföldi állampolgároknak nem kell adózniuk, itthon viszont nem vallják be a nyereségüket.
- És hogyan juttatják el a pénzt a svájci bankhoz?
- Utazási csekk vagy készpénz formájában zsebre vágják, aztán elmennek vele Európába. Átutalni nem lehet, mert annak nyoma van.
- Nem tiltja ezt a törvény?
- Dehogynem. Viszont, aki nem viszi túlzásba, az nem bukik le.
- Mi lenne, ha megpróbálnám?
- Amíg hontalan útleveled van, egyik svájci bankban sem állnának veled szóba.
- És ha megkapom a kanadai állampolgárságot?
- Akkor már igen, de ajánlólevélre akkor is szükséged lesz.
- Számíthatok rád ez ügyben?
- Számíthatsz, bár nem javaslom, hogy ezt tedd.
- Miért?
- Mert ez adócsalásnak minősül.
- Még jó két évig nem aktuális a dolog, hiszen annál korábban nem kaphatom meg a kanadai útlevelet. De szeretném, ha többet kamatozna a pénzem, még ha több adót is kell utána fizetnem. Ezért valamelyik nap bemegyek hozzátok, és nálatok is nyitok egy számlát.
- Gyere! Majd bemutatlak az egyik brókernek.
- Köszönöm. Aztán majd ha átmegyek Európába, kiviszek egy bizonyos összeget. Ha megkérdeznék, hogy miért viszek magammal annyit, azt mondom, hogy készpénzzel akarom támogatni a rokonaimat.

Tamás a telet a városban töltötte. Napközben szorgalmasan dolgozott az irodában, esténként pedig a megszokott programokat követve összejött a többiekkel. Tavasszal sajnálta, hogy újból el kell utaznia Harbour Bretonba, de folytatni kellett a nagyszabású építkezés ellenőrzését. Viszont jóleső érzés töltötte el, amikor ottani ismerősei szintén jó barátként fogadták. Amikor eljött a szeptember, búcsút vett tőlük, majd visszament St. John's-ba.

Archie megint behívta Tamást meg Dave-et a szobájába.

- A változatosság kedvéért most nem valamelyik halászfaluba kell mennetek földet mérni, hanem az amerikai támaszponthoz.
- Csak nem Goose Bay-be? – kérdezte Dave.
- Miért, az hol van? – kérdezte Tamás.
- Fenn Labradorban. Ahol az eszkimók meg a rénszarvasok laknak. Tudod, mikor kezdődik ott a tél? Szeptemberben. És mikor van vége? Augusztusban. Állítólag sosem olvad el a hó, mert olyan hideg van arrafelé – magyarázta Dave.

– Nem kell annyira megijedni – mondta Archie. – Igaz, hogy a tél valóban hosszú és sokkal hidegebb, mint itt, de a nyár jóval melegebb, mint Newfoundlandben. Ezenkívül az amerikai meg a kanadai légierőt kiszolgáló polgári személyzet a családtagokkal együtt már legalább nyolcezer főt tesz ki, így egész komoly város jött létre a támaszpont mellett. Ezt hívják Happy Valley-nek. Nektek az lesz a feladatotok, hogy felmérjétek a területet a víz- és csatorna-rendszer kialakításához.

– Mit keresnek ott az amerikaiak? – kérdezte Tamás.

– Ha kitörne a háború, a Goose Bay-ben állomásozó repülőgépek felszállnának, és a levegőben feltöltenék üzemanyaggal az északi sark fölött köröző bombázóikat, amelyek azonnal elindulnának Oroszország felé.

– Vadászgépek is vannak Goose Bay-ben?

– Persze. Még hozzá állandó készenlétben, ugyanis háború esetén a ruszlik először azokat a támaszpontokat támadnák meg, ahol a feltöltő repülőgépek tartózkodnak.

– Majd alaposan szemügyre veszem őket.

– Ne reménykedj! Senkit sem engednek a közelükbe.

A két és fél órás repülőutat Tamás nagyon élvezte, Dave azonban végig aludt.

Tamásnak eszébe ötlött, hogy amikor a nagykárolyi kadetiskolából a nyári szünidőre hazament, apja elvitte párszor repülni, és időnként megengedte, hogy megfogja a kormányt, miközben taníttatta a repülés mesterségére. Egy idő után már dugóhúzóból is kivette a kis Bücker Jungmannt. Valahányszor letette apja a gépet a budaörsi repülőtér gyepeire, ő mindig tudta, mit miért tesz az apja. Tisztában volt a három pont leszállás elméletével, és biztos volt benne, hogy ő is le tudna szállni, bár apja ezt a műveletet sosem gyakoroltatta vele.

Aztán visszaemlékezett arra az időre, amikor a szüleivel meg a testvérével Németországból hazatért Magyarországra. Azonnal beiratkozott a vitorlázórepülő klubba, de mivel még túl fiatal volt, csak az elméleti oktatáson vehetett részt. Amikor viszont végre repülhetett volna, „osztályidegennek” minősült. Úgy kivágták a repülőklubból, hogy zúgva szállt, mint a Rákosi időkben oly sokat emlegetett győzelmi zászló. „Ha nem tör ki az az átkozott háború, talán most én is pilóta lennék”, gondolta.

Mihelyt megérkeztek és szétnéztek Labradorban, a körülmények láttán rögtön tudták, hogy egészen másfajta feladatot kell majd megoldaniuk, mint a kis halászfalvakban. Nem fecsérelték azonban az időt, azon nyomban munkához láttak, és tíz nap múlva már ismét otthon voltak.

Tamás számára a téli hónapok megint ugyanúgy teltek, mint korábban. A felmérések alapján naphosszat rajzolt és számolt, esténként pedig hol a szabadkőműves páholyba ment el, hol a Laurier klubba a szombat esti mulatságokra, leginkább pedig bridzsezni, hogy minél több időt tölthessen Lynn-nel.

Áprilistól megint a kivitelező munkáját ellenőrizte, de most egy olyan településen, amelyet menetrend szerinti repülőjárat kötött össze St. John's-szal. Archie nagylelkűen kifizette az oda-vissza szóló jegyét minden második héten. Ilyenkor Tamás és Lynn a szombat délelőtti órákat együtt töltötte, mert az asszony egyébként is olyankor szokott bevásárolni, így nem volt nehéz otthonról elszabadulnia.

Szeptember közepén Tamás elkezdte számolni a napokat, mert tudta, hogy hamarosan letelik az öt év, hiszen 1957 októberében érkezett Kanadába. Leste a postást, hogy mikor hozza az értesítést, miszerint mehet állampolgári ismeretekből vizsgázni. Alig várta, hogy letegye a

hűségesküt és végre kanadai állampolgárrá váljon, mert attól kezdve jogosan hívhatja hazájának azt az országot, ahol él.

Még meg sem száradt a tinta az új állampolgárságát igazoló papíron, már kitöltötte az útlevél-kérő űrlapot, hogy minél előbb elvihesse Svájcba a megtakarított pénzét. Ahogy megérkezett a kanadai útlevele, bement Archie-hoz elújságotlani az örömhírt.

– Négy éve dolgozol nálam, de még egyszer sem mentél szabadságra. Mindig azt mondtad, hogy ez idő alatt is bejössz inkább dolgozni, mert kell a pénz. Tudod, mit? Kapsz tőlem egy repülőjegyet Londonba meg vissza. Pihenj egy kicsit. Rádfér – mondta a főnöke.

– Köszönöm szépen. Én is arra gondoltam, hogy ideje kikapcsolódni egy kicsit. Valamit elintéznék Svájcban, aztán Párizsban is körülnéznék, Londonból pedig egy ugrás Doncaster. Megkeresném a régi ismerőseimet. Kaphatok két hét szabadságot?

– Persze.

Este a Laurier klubban Tamás beszámolt Bradnek az útitervéről.

– Gyere be hozzám holnap ebéd után! Addigra megírom az ajánlólevelet. A UBS genfi központjában dolgozik egy barátom. George Blumnak hívják. Nyugodtan keresd meg. Nem kell előtte felhívnod. Majd odaadom a pontos címét.

– Előre is köszönöm.

Másnap Tamás megkérte a brókerét, hogy az összes kötvényét adja el, majd az utazási irodában megrendelte a repülőjegyét. A pénzéért utazási csekkeket vett a bankban, majd becsomagolt. A többszöri átszállás miatt fáradtan ért Genfbe.

Térképpel a kezében másnap reggel megkereste a UBS épületét. A vörös márvánnyal borított földszinti teremben odalépett az egyik alkalmazotthoz, és így szólt:

– Blum úrral szeretnék beszélni.

– Mindjárt megkérdezem, hogy ráér-e – mondta a férfi, majd így folytatta: – Nincs nála senki. Megmutatom, merre van a szobája.

– Miben segíthetek? – kérdezte a fiatal banktisztviselő, miután bemutatkoztak egymásnak.

– Tegnap érkeztem Kanadából. Szeretném a pénzem egy részét befektetni. Itt az ajánlólevelem.

– Foglaljon helyet! Kér konyakot?

– Ilyen korán nem szoktam alkoholt fogyasztani.

– Feltételezem, hogy nem véletlenül gondolt a mi bankunkra. Adózási szempontból hosszú távon mindenképpen előnyös, amit tesz, még ha nem is nagy az összeg, amelyet magával hozott.

– Tizenhétezer dollár van nálam.

– Indulásnak kiváló. Azt javaslom, hogy mindjárt töltsse ki ezeket a formanyomtatványokat, hogy megnyithassuk a számláját – mondta, és elővett a fiókból néhány lapot.

– Ha részvényekbe fektetném a pénzemet, és adnám-venném őket, viszonylag rövid idő alatt jelentős haszonra tehetnék szert. Ugyanakkor azt is tudom, hogy ez nagy kockázattal jár. Ezért arra kérem, csakis megbízható kötvényeket vásároljon számomra.

– Teljes mértékben megértem az álláspontját.

– Ha szükségem lesz a pénzre, hogyan férhetek hozzá?

– Értesítsen bennünket, hogy hova küldjük. Két munkanapon belül meg fogja kapni. Ezenkívül adunk majd néhány üres csekket. Európán belül ezer frankig majdnem minden bankban azonnal beválthatja ezeket, ha ráírja a szükséges összeget.

Egy órán belül minden elintéződött, és Tamás elégedetten távozott a bankból. Furcsa érzés fogta el. Pontosan hat évvel ezelőtt, november elején még részt vett Budapesten az utcai harcokban, és haragudott az egész kapitalista világra, mert nem segítettek megdönteni a kommunisták hatalmát. Most pedig svájci bankbetétjének számával a zsebében itt sétál Genf utcáin, mint egy igazi tőkepénzes.

Bár rendszeresen levelezett a szüleivel, este felhívta őket telefonon a szállodából. Megilletődötten szóltak hozzá, hiszen váratlanul érte őket a beszélgetés. Hamarjában azt sem tudták, mire legyenek kíváncsiak. Ezért inkább ő mesélt arról, hogy most hol van, meddig marad Európában, és mikor megy vissza Kanadába. Miután személyes találkozásról szó sem lehetett, hiszen a kanadai útlevelébe nem kaphatott magyar vízumot, a hozzátartozóinak pedig nem engedték meg, hogy átlépjék a határt, jobbnak látta, ha minél előbb elköszön, mert nem akarta elsírni magát.

Másnap kiment a repülőtérre, és a következő hetet Párizsban töltötte. Mint vérbeli turista, először befizetett egy egész napos városnézésre, hogy átfogó képet kapjon a francia fővárosról. A következő nap már egyedül indult el a Szajna mentén, hogy jobban szemügyre vegye a hidakat és megmássza az Eiffel tornyot. Déltájban betért egy kisvendéglőbe. Bár az étel, amit rendelt, nem ízlett neki, sikerült megismerkednie a szomszéd asztalnál ülő egyetemista lánnyal. Claudette, aki művészettörténésznek készült, felajánlotta, hogy másnap végigkitalauzolja a Louvre termein.

Tamás ugyan izgult egy kicsit, hogy nem csapják-e be, de a lány időben megérkezett a múzeum főbejárata elé. Nagyszerűen érezte magát a késő délutánig tartó képtárlátogatáson, és még jobban örült, hogy Claudette elfogadta a vacsorameghívását. Minthogy a pincérrel is, meg utána a taxisofőrrel is a lány tárgyalt, rájött, hogy előző nap szemérmetlenül átejtették. Akkor ugyanis sokkal többet kellett fizetnie, mint most.

Az együtt töltött éjszaka után megállapította, hogy Lynn sokkal ügyesebb az ágyban. Az sem tetszett neki, hogy Claudette lába vastag és nem borotválja. Párizsi tapasztalatai alapján arra a következtetésre jutott, hogy a francia nők mégsem olyan szépek és szakavatottak, mint hírlík.

Másnap ismét találkoztak. Claudette javaslatára este elmentek az Operaházba. Amikor kifizette a jegyeket, újfent megállapította, hogy Európa milyen olcsó. „Bár ha itt dolgoznék, valószínűleg annyiival kevesebbet keresnék, amennyivel alacsonyabbak az itteni árak a kanadaiakhoz képest”, gondolta. Claudette a színház utáni éjszakát is vele töltötte, majd reggel azzal búcsúzott, hogy örülne, ha leveleznének.

Tamás délelőtt kiment a repülőtérre. A londoni járaton egy igen kellemes üzletember mellett kapott helyet. Amikor megtudta, hogy a férfi kanadai termékeket exportál Európába, így szólt:

– Nem lehet könnyű dolga. Szerintem a dollár túl van értékelve.

– Valóban, bár nem csak ez a baj. Az európaiak szerint az átlag amerikai műveletlen, pénzéhes és mindent üzleti szemmel néz. Ugyanakkor rettenetesen irigylík a gazdasági életben elért sikereiket, és megpróbálják majmolni őket.

– Honnan tudja?

– Megfigyeltem őket. Az európaiak minden gondolata a pénz körül forog, bár beszélni nem beszélnek róla sokat. Ehelyett folyton azt hangoztatják, hogy kulturális téren milyen jelentős eredményeket értek el.

– Európának köszönhetjük az első meg a második világháborút, és lehet, hogy hamarosan kitör a harmadik is – szólta Tamás.

– Van benne valami.

Mielőtt leszállt a repülőgép, átadták egymásnak a névjegykártyájukat, és barátságosan elköszöntek egymástól.

Tamás szinte otthon érezte magát Londonban. Három napig azokat a helyeket járta végig, ahova annak idején nem jutott el. Utána pedig vonattal elment Doncasterbe. Megkereste Grant őrmestert, akit azóta előléptettek kapitánnyá. Teázás közben felidéztek a régi szép idők. Kiderült, hogy Ashton a cégével átköltözött egy másik városba, a szállásadónője pedig eladta a házát, és most valahol falun lakik. A vívóklubban megvárta, amíg vége az edzésnek, majd meghívta sörözni az ismerőseit. Megtudta, hogy a lányok férjhez mentek, a fiúk befejezték a főiskolát, néhányan pedig elköltöztek a városból.

A két hét leteltével az óceán fölött repülve Tamás rájött, hogy a Kanadában töltött öt év mennyire megváltoztatta. Európát kicsinek és zsúfoltnak találta. Szinte fellélegzett, amikor megérkezett St. John's-ba. Minden sokkal tágasabbnak tűnt, és főként sehol nem volt tömeg.

Örömmel ment be az irodába, és nyomban nekilátott legújabb feladatának. Két kis épület szerkezeti rajzait kellett elkészítenie. December közepén azonban Archie váratlanul behívatta a szobájába:

– Nagy baj van Happy Valley-ben. MacNeil megváltoztatta a remekül kigondolt terveidet. Ahol nem fektette elég mélyre a csatornát, ott megfagyott a kanálisban a szennyvíz. Az emberek azonban ettől még rendszeresen lehúzták a vécéjük, leengedték fürdőkádjukból a vizet, a konyhában pedig mosogattak, így a szennyvíz idővel elöntötte a házakat. A polgármester nyomban szóvá tette, de az a hülye MacNeil nem ismerte el a nyilvánvaló hibát, sőt vita közben behúzott a polgármesternek egyet. A rendőrök rögtön letartóztatták. Csak akkor engedték szabadon, amikor kifizettem érte a váltságdíjat. Persze, utána azonnali hatállyal kirúgtam. Tamás, légy szíves, menj fel, és csinálj valamit!

– Jó. Majd meglátom, mit tehetek.

– Elintéztam, hogy az amerikai támaszpont parancsnokától kapj egy belépőt a tiszti klubba. Az mindennel el van látva. Ezenkívül minden második héten kapsz tőlem egy első osztályú repülőjegyet, hogy Montrealban kimulathasd magad. Valamelyik rendesebb szállodában bérelj magadnak szobát. A Queenie-t ajánlom. Minden kiadásodat fizetem, csak mentsd meg a hírnevünket.

– Igyekszem.

– Happy Valley-ben tartsd magadat távol a nőktől. Montrealban viszont hívd fel az egyik ismerősömet. A telefonszáma 347-9712. Ha azt mondod, hogy a fekete lovag küldött, Annie jobbnál jobb nőekkel fog összehozni. Ezek nem közönséges prostituáltak, hanem egyszerű háziasszonyok, akik egy kis költőpénzre vágynak. Fillérekekért olyan jókat szórakozhatsz, hogy még.

– Köszönöm, Archie, te mindenre gondolsz.

Tamás az egyik üzletben megvette a legmelegebb síruhát, amit kapni lehetett, ezenkívül vásárolt egy fókabőrből készült csizmát meg egy vastag parkát, majd összecsomagolt, és másnap délelőtt kiment a repülőtérre. Egyáltalán nem örült a hirtelen jött kiküldetésnek, de nem akart kibújni alóla.

Amikor a repülőgép ablakából meglátta Goose Bay fölött a szürke eget meg a mindent beborító havat, rosszkedve tovább fokozódott. Leszállás után az utasokkal együtt elindult az egyik hangárból kialakított forgalmi épület felé. Amint megérezte arcborén a csipős hideget, gondolatban káromkodott egy nagyot, és mindennek elmondta MacNeilt.

– Kellemes az idő, ugye? Csak mínusz húsz fok van – jegyezte meg a minibusz sofőrje.

Tamás akkor csüggedt el igazán, amikor meglátta a kétes tisztaságú, rosszul megvilágított, kopott kis motelszobát, amelyet Archie foglaltatott le a részére. „Még szerencse, hogy legalább jól fűtenek”, állapította meg.

– Hol lehet itt enni? – kérdezte a portástól.

– Joe Kovacs étkezdéjében. Nincs messze.

Tamás sáljával bebugyolálta az arcát, és átsietett a szomszédos kis épületbe.

– Hallom, Kovácsnak hívják. Tud magyarul? – kérdezte Tamás a tagbaszakadt férfit.

– Nem. Csak az apám volt magyar. Nyíregyházán született. Az anyám kanadai, otthon angolul beszélünk.

– Most érkeztem, és amíg helyrehoznom a kanálist, itt fogok lakni a motelben. Mit ehetnék?

– Húst krumplival. Mindenki azt kap. De sokat egyen, mert kell a kalória, ha ebben a hidegben kinn fog dolgozni.

Tamás másnap reggel abban állapodott meg a kivitelezővel, hogy amíg nem enyhül meg az idő, vagyis április közepéig csak ideiglenes megoldáshoz folyamodnak. Kölcsönkérnek egy gőzfejlesztőt az amerikai támaszponton, megkeresik a szennyvízcsatornában a jégdugókat, és kiolvasztják őket. Persze tudták, hogy mire az utolsót is eltüntetik, a munkát kezdhetik előlről, mert a házakból folyamatosan érkező szennyvíz a csatorna rosszul megépített szakaszaiban ismét megfagy.

A szennyvíz átható szaga Tamásnak még az alsóneműjébe is beivódott, mert közvetlen közelről felügyelte a munkát. Bár becsülettel helytállt, egyfolytában dühöngött. Már bánta, hogy érettségi után mérnök akart lenni, ahelyett, hogy az apjára hallgatott volna, és fogorvosnak tanul. Átkozta a napot, amikor a newfoundlandi állást részesítette előnyben a halifaxival szemben. Sajnálta, hogy Kanada helyett nem Dél-Afrikába ment inkább. Sovány vigaszt jelentett számára a tiszti klub, mert ott is csak húst meg krumplit ehetett, bár jobban főztek és kellemesebb volt a környezet, mint a motel melletti kifőzdében. Várta nagyon, hogy leteljen az első két hét, és végre elmehessen Montrealba. Ott azonban olyan gyorsan elröppent a negyvennyolc óra, hogy szinte észre sem vette. Amilyen lelkesen szállt fel a gépre péntek délben, olyan bosszús volt vasárnap délután, amikor vissza kellett mennie Goose Bay-be.

A harmadik montreali útja előtt holt fáradtan ment ki a repülőtérre. Előző nap késő éjszakáig dolgozott a módosított terveken, aznap reggel pedig korán kelt, hogy folytassák a jégdugók kiolvasztását. Ráadásul megállás nélkül szakadt a hó. A repülőtéren először a Londonba tartó utasokat szólították, aztán a montreali utasok is elindultak a betonon várakozó gépükhöz. Elsőként Tamás hagyta el a forgalmi épületet, de a kimerültségtől nem vette észre, hogy két repülőgép várakozik a futópályán. Az egyik közelebb, a másik távolabb. Sietve felszállt arra a gépre, amelyik ott volt előtte, gyorsan leült az egyik ablak melletti ülésre, és azon nyomban elaludt. Amikor két óra múlva felébredt, elcsodálkozott, mert még mindig repültek.

– Mikor érünk Montrealba? – kérdezte az utaskísérőt.

– Montrealba? Ez a gép Londonba megy.

– Húha! Akkor én rossz gépre szálltam.

A légikisasszony elkérte a jegyét, majd azzal tért vissza, hogy ők a hibásak.

– Nem lett volna szabad ellenőrzés nélkül megengednünk, hogy leüljön. Helyi idő szerint szombat délelőtt érkezünk Londonba. Mivel érthető okokból nincs önnél útlevél, egyikünk majd megmagyarázza a határőrnek, hogy mi történt, aztán bevisszük a belvárosba. Természetesen a légitársaságunk fogja kifizetni a szállodát, ön pedig kap egy jegyet a Montreal felé közlekedő legközelebbi gépre.

Tamás a délutánt a British Museumban töltötte, majd elment az Albert Hallba meghallgatni a szombat esti hangversenyt. Vasárnap délelőtt a légitársaság egy másik alkalmazottja kivitte a repülőtérré, kifizette az ebédjét, aztán feltette a montreali járatra. Alighogy megérkezett, már szólították a Goose Bay-be induló utasokat. „Ezt aztán sosem fogom elfelejteni”, mondta magában, és közben tajtékzott a dühtől.

Akármilyen melegen öltözködött, állandóan fázott. A kemény hideg miatt vastag hóréteg borította az utakat, és a postahivatalból jövet egyik délben megcsúszott a jeges járdán. A borítékok meg a szaklapok mind kiestek a kezéből. Ahogy lehajolt, hogy felszedje őket, szeme megakadt a *The Engineering News Record* nagy betűs hirdetésén: TRÓPUSI PARADICSOMBA KÉTÉVES SZERZŐDÉSSEL VÍZELLÁTÓ RENDSZER ÉPÍTÉSÉHEZ MÉRNÖKÖKET KERESÜNK. Tamás agyán átfutott a gondolat: „ott a helyem, nem érdekel, akárhol van, csak ne havazzon”.

Még aznap este megfogalmazta a jelentkezését, és másnap reggel feladta a levelet. Három nappal később felhívták telefonon a New York-i tervezőirodából, és aprólékosan kikérdezték. Bár fogalma sem volt, hol van Kelet-Pakisztán, örült, amikor azt hallotta, hogy azonnal küldik a szerződését. St. John's-ba visszatérve Archie megértően fogadta a hírt, és megígérte, hogy majd visszaveszi.

Amikor megtudta, hogy az amerikaiak az autója szállítási költségeit is fizetik, elhatározta, hogy vesz magának egyet, és az indulásig már nem a szolgálati kocsival közlekedik, mert Ottótól többször hallotta, hogy a nők az autójuk alapján ítélik meg a férfiakat. Ahogy kijött a kereskedőtől, elment az egyetemre, hogy megmutassa kollégájának az angol gyártmányú kis sportkocsit. Miután elköszönt, pillanatok alatt felcsípte az egyik diáklányt, aki még aznap este felment a lakására. „Igaza volt Ottónak”, állapította meg, miután éjfél tájt hazavitte a lányt.

5. FEJEZET

Tamás átnézte a szekrényét, és a nyári ruháit betette a bőröndbe. A többi holmiját összecsomagolta, majd elvitte megőrzésre a Transamerica szállító vállalat raktárába. Másnap hajnalban kelt, mert tudta, hogy legalább tízórás autóút után éri csak el Newfoundland nyugati partját. A hajó, amely estefelé indult, kora hajnalban kötött ki North Sidney-ben. Tamás kigurult sportkocsijával a szárazföldre, rögtön nekivágott az útnak, és New York-ig szinte meg sem állt. Dél tájban ért oda, de csak nagy nehezen találta meg a szállodát, ahol új munkáltatója foglalt számára szobát.

Másnap délelőtt az előre megbeszélt időben megjelent a cég acélvázas, csupa üveg, modern bútorokkal berendezett irodaházában. Donald Hart, a tengerentúli munkákkal megbízott ügyvezető azonnal fogadta.

– Örülök, hogy személyesen is megismerhetem. Bár telefonon már említettem, ismét elmondom, milyen feladatról van tulajdonképpen szó. Kelet-Pakisztán, amely egyébként Indiától keletre, a Bengáli öböl partján fekszik, a Világbank segítségével szeretné rendbe hozni és továbbfejleszteni legnagyobb kikötővárosa, Chittagong vízellátó rendszerét. Ahhoz, hogy a Világbank megállapíthassa, mennyi pénzre van szükség, tudnia kell, hogy milyen műszaki feladatokat kell megoldani. Önnek a két év alatt fel kell mérnie a helyzetet, és erről jelentést kell írnia.

– Értem.

– A helyi körülményekről és szokásokról most nem érdemes beszélni. Mihelyt megérkezett, cégünk kiküldött munkatársai, akik a fővárosban egy másik feladaton dolgoznak, majd kellőképpen tájékoztatják. Egyébként a daccai projekt menedzsere, Jim Hanks lesz a közvetlen főnöke. Chittagongban a Patterson és Társai nevű pakisztáni cég irodaházában lesz a munkahelye. Majd kap egy beosztottat, és a szállásáról is ez a cég fog gondoskodni.

– Értem.

– Most vegyük sorra, hogy mi mindent kell elintéznie indulás előtt. Mindenekelőtt be kell oltatnia magát a különféle trópusi betegségek ellen. A titkárnőm majd elmagyarázza, hol a rendelő. Legjobb, ha már ma délután odamegy, mert nem kaphat meg mindent egyszerre. Holnap reggel adja fel a kocsiját. A titkárnőm majd azt is pontosan elmondja, hogyan jut a kikötőbe, és ott kit kell keresnie. Ami nem fér a bőröndjébe, azt száz kilóig légi teherárúként feladhatja. A szállítási költséget mi kifizetjük.

– Mit érdemes vinni?

– Cipőt, papucsot, zoknit, alsóneműt feltétlenül, mert nem valószínű, hogy ott kapna a megfelelő méretben. Inget, nadrágot, zakót még csak-csak csináltathat, de nem árt, ha abból is visz magával egy-két váltásra valót, hogy az első időkben legyen mit felvennie. Jó szolgálatot tesz az elemes világvevő rádió, mert televízióadás egyáltalán nincs. Vásároljon egy készlet ágyneműt, egy könnyű takarót meg néhány frottírtörülközőt, hogy az első perctől kezdve legyen a kényelme. Azonkívül vegyen több doboz lázcsillapítót, fájdalomcsillapítót, hasmenés elleni gyógyszert meg glicerin kúpot, hogy szükség esetén azonnal kéznél legyen.

– Köszönöm a tanácsot.

Tamás elment az egyik áruházba, és megvett mindent, amit szükségesnek tartott. A csomagok miatt aztán taxival ment a szállodába. Délután felkereste az orvost, majd betért egy könyvesboltba, és vett egy útikönyvet Indiáról. Este elkezdte olvasni, de hamarosan rájött,

hogy azt olyanoknak írták, akik néhány hétre turistaként mennek Ázsiába, nem pedig két évre dolgozni. Eszébe jutott, hogy gyerekkorában ugyan olvasta Hajnóczy Rózsa *Bengáli tűz* című könyvét, de attól tartott, hogy most annak sem venné sok hasznát, mert az meg túl régen íródott. Ahogy Kipling könyveiből vagy Brunton *India titkai* című művéből sem tudná meg, mire számíton a mindennapi életben.

Miközben az orvostól megkapta a szükséges oltásokat, a titkárnő lefoglalta a New York-London-Beirut-Karachi-Dacca útvonalra szóló repülőjegyét, valamint a szállodai szobát Beirutban meg Karachiban, hogy ne kelljen pihenés nélkül megtennie a hosszú utat.

A PanAm gépe azonban hatórás késéssel indult el New York-ból, így Tamás Londonban kénytelen volt felszállni a pakisztáni légitársaság Daccába induló gépére. A levegőben a kapitány a szokásoknak megfelelően tájékoztatta az utasokat arról, hogy milyen magasan fognak repülni és mikor fognak odaérni, majd hozzátette, hogy *Insh Allah*. Ez szó szerinti fordításban azt jelenti, hogy „Ha Isten is úgy akarja”. Tamás megrökönyödött, mert jobban szeretne volna, ha nem Istentől, hanem a szerelők jó munkájától függne, hogy épségben célba érnek-e vagy sem, de miután sokadszor hallotta a kifejezést, rájött, hogy ez amolyan szólás-mondás, és megnyugodott.

Fáradtan, piszkosan és kialvatlanul ért a kelet-pakisztáni városba, ráadásul ahogy kilépett a repülőgépből, orrát megcsapta az áporodott levegő. Amellett úgy érezte magát, mintha gőzfürdőbe került volna. „Büdösnek aztán jó бүдös van, de legalább nincs hideg”, gondolta. Mivel a megbeszélrt időpontnál két nappal korábban érkezett, nem várta senki.

– Vigyen a Clapton cég irodájába! – kérte a taxistól.

– Az merre van?

– Fogalmam sincs. Menjünk az amerikai követségre! Ott majd megmondják.

– Az hol van?

– Én tudjam? Az angol követségre el tud vinni?

– Oda igen.

Amint elindultak, Tamás elképedt az emberáradattól meg az iszonyatos forgalomtól. Kamionok, személyautók, riksák és taligák tülekedtek egymás hegyén-hátán a hihetetlen hangzavarban, miközben a gyalogosok halált megvető bátorsággal cikáztak közöttük.

Végre megállt az autó egy háromemeletes épület előtt, de a homlokzatán ez állt: *British Council*. Tamás látta, hogy az angol követség helyett az angol kulturális intézethez hozta a taxis, de bízott benne, hogy az itt dolgozó alkalmazott majd útba igazítja.

– Jöjjön be velem! – mondta a sofőrnek. – Itt majd elmagyarázzák, hova vigyen.

A könyvtárosnő készségesen fogadta Tamást, majd megmondta a bengálinak, hogy melyik utcában van a Clapton-iroda.

– Ne haragudj, hogy nem várt a sofőrünk a repülőtéren. Úgy tudtam, hogy csak holnapután érkezel – mondta Jim Hanks, majd egyenként bemutatta Tamást a beosztottjainak.

– Eredetileg valóban erről volt szó.

– Amíg elintéződnék a hivatalos ügyeid, legjobb, ha az én házámban alszol – szölt Jim Hanks.

– Most egyébként is egyedül vagyok, mert a feleségem elment Bangokba vásárolni. Gondolom, szeretnél minél előbb megfürödni. Várj, mindjárt szólok a sofőrömnek, hogy vigyen haza! Nekem még egy-két dolgot el kell intéznom itt az irodában.

A bordó egyenruhás alkalmazott kinyitotta a Mercedes hátsó ajtaját, megvárta, amíg Tamás beszáll, majd elindultak. Ahogy kijutottak az üzleti negyedből, csökkent a forgalom. A többemeletes házakat szépen gondozott kertek és többnyire rózsaszínűre festett, elegáns villák váltották fel. Egyszer csak lelassított a sofőr. Tamás észrevette, hogy a rácsos kaput nyomban kinyitja egy turbánt és szakállat viselő, sötét egyenruhás férfi. Mihelyt megállt az autó az épület előtt és Tamás kiszállt, odalépett hozzá két hófehér egyenruhát viselő alkalmazott. Az egyik megfogta a bőröndjét, és bevitte a házba. A másik meghajolt, és így szólt:

– Isten hozta, *Sahib*. Barua vagyok. Legyen szíves, kövessen!

Végigmentek egy folyosón, majd beléptek a tágas vendégszobába. A mennyezetre szerelt óriási ventilátor sebesen forgó lapátjai kellemesen hűvössé tették a levegőt. Tamásnak feltűnt, hogy a széles ágyat teljesen befedi a sátorszerű hatalmas szúnyogháló. Ahogy magára maradt, bement a fürdőszobába, alaposan lezuhanyozott, felvett egy sortot meg egy tarka inget, majd kiment a nappaliba. Hamarosan megjelent új főnöke, és mindketten kiültek a teraszra. Miközben ginnel kevert jeges citromlevet iszogattak, Tamás megdicsérte az elegáns villát.

– Te is ilyesmiben fogsz lakni – mondta Jim Hanks.

– Minek nekem ekkora?

– Hogy ne nézzenek le a helybeliek, és megkapd tőlük a kellő tiszteletet.

– Szóval a látszat miatt.

– Éppen ezért neked is legalább négy szolgát kell tartanod.

– Minek annyi?

– Egyrészt azért, hogy biztosítsd négy családnak a megélhetését. Egyébként a bérüket a cég fizeti, nem vonjuk le a fizetésedből. Másrészt azért, mert egyikük sem hajlandó egymaga elvégezni az összes házimunkát. A *bearer* egy személyben szakács, felszolgáló, lakáj, ezenkívül ő törli le a port a bútorokról, és ő megy ki a piacra bevásárolni. A *dhobi* mossza ki a szennyeszt, és ő tartja tisztán a padlót az egész házban. A *chokidar* a biztonsági őr szerepét tölti be, ugyanakkor ő nyitja-csukja a kertkaput. A *mali* nyírja a fűvet, ő gondozza a virágokat, vagyis ő tartja rendben a kertet.

– Igazi főúri életmód!

– Számíts rá, hogy a *bearer* meg fog lopni, de ha amúgy meg leszel elégedve a munkájával, ne küldd el, mert mindegyik szokott lopni, viszont lehet, hogy a következő majd rosszul főz.

– Köszönöm, hogy felhívtad rá a figyelmemet.

– Még valamit jó, ha tudsz. Eszedbe ne jusson udvarolni, mert muzulmán országban vagyunk, és itt a nőket a családjuk férfitagjai hét lakat alatt őrzik. Ha megkörmökezel valakit, és nem veszed feleségül, eltesznek láb alól.

– Hűha!

– Nem könnyű ugyan, de megpróbálok szerezni neked egy hivatásos szeretőt. A muzulmánokon kívül ugyanis élnek itt hinduk is. A szegény hindu családok pedig megengedik a lányoknak, hogy ily módon járuljanak hozzá a család jövedelméhez.

– De nehogy kiskorút küldjenek!

– Ne félj! Majd gondoskodom róla, hogy nagykorú legyen. De most menjünk átöltözni, mert nemsokára tálalják a vacsorát.

– Vendégeket vársz?

– Nem, de már annyira megszoktam, hogy itt az angol etikett szerint kell viselkedni, hogy akkor sem ülök asztalhoz zakó meg nyakkendő nélkül, ha nincs itthon a feleségem.

– Értem. De ha nem haragszol, Chittagongban én majd csak akkor fogom kinyalni magam, ha jön hozzám valaki.

– A te dolgod.

Evés előtt Jim Hanks így szólt:

– Vigyázz, mert a fűszeres mártás nagyon csípős. Közben egyél a banánból, a paradicsomból meg a hagymából is, hogy ne égjen a szád.

– Engem nem zavar. A magyarok is használnak erős paprikát a főzéshez.

Miután elfogyasztották a bengáli csirke *curry*-t, Barua egy nagy tálban gyümölcssalátát tett az asztalra.

– Egész évben ezt esszük sütemény helyett. Van ebben mangó, ananász, banán, narancs, sárgadinnye, papaya, guava, citrom meg grapefruit.

– Nagyszerű ötlet. Majd én is ezt teszem.

Vacsora után még beszélgettek egy kicsit a teraszon.

– A meleg miatt reggel hétkor kezdődik a munkaidő. Délben mindenki hazamegy ebédelni, aztán négyre visszamegyünk az irodába, és este hatig dolgozunk. Holnap hatkor reggelizünk, hogy időben beérjünk. Gondolom, már alig látsz az álmodástól. Legjobb, ha most mindjárt lefekszel.

Másnap reggel háromnegyed hétkor a sofőr a ház bejárata előtt várakozott a Mercedessel. Ahogy elhagyták az előkelő városnegyed, ismét belekerültek az áttekinthetetlen utcai forgalomba. Ráadásul amint kiszálltak a légkondicionált kocsiból, meghallották az iszonyatos lármát, és érezték a furcsa szagot.

– Minek van ilyen különös illata? – kérdezte Tamás.

– Az emberek egy *betel* nevű vörös magot rágnak, és közben állandóan köpködnek. A járda nem vérfoltoktól piros, hanem a nyáluktól. Ez ilyen bűdös.

Az iroda valamennyi helyiségében teljes erővel működött a klímaberendezés. A mérnökök szívélyesen üdvözölték Tamást, és mindjárt rátértek a szakmai kérdésekre.

– Eddig még egyikünknek sem sikerült kiderítenie, hogy mi okozza Chittagongban a vízhiányt – mondta George, aki képzettségét tekintve hidrogeológus volt.

– Hány lakosa van a városnak? – kérdezte Tamás.

– Körülbelül egymillió. Ez azonban nem volna gond, mert Chittagong hét dombra épült, mint Róma, és az angolok minden domb tövében fúrtak egy-egy mély kutat. Ezeknek akkora a hozama, hogy akár több millió embert is el lehetne látni vízzel.

– És hova lesz a víz?

– Ez az, amit neked kell kifürkészni.

– Hogyan jut el a víz a fogyasztókhoz?

– Minden dombtetőn van egy tartály, és onnan folyik le a csővezetékeken keresztül.

– Lehet, hogy azokkal a kézi üzemeltetésű szivattyúházakkal van baj, amelyek felpumpálják a vizet a kutakból a tartályokba – szólt Fred, a gépészmérnök, azelőtt tengerésztiszt.

– Elég nagy a teljesítményük?

– Bőven.

– Nem lehet, hogy útközben valahol elfolyik a víz?

– Én arra gyanakszom, hogy túlfolynak a tartályok, mert nem megfelelő az elosztórendszer – mondta Jim Hanks.

– Megnéztétek a tervrajzokat? – kérdezte Tamás.

– Nem tudtuk, mert néhány éve tűz ütött ki abban az épületben, ahol őrizték őket.

– Akkor először feltérképezem a meglévő rendszert – mondta Tamás.

– Fred már megpróbálta, de nem jutott sokra, mert a bengáliak nem akartak segíteni. Egyébként éppen azért hívtunk két évre, mert abban bízunk, hogy ennyi idő alatt rájössz, hogy mi a baj. Most már elárulhatom, hogy a New York-i központunkban előtted öt mérnökkel beszéltek, de amikor megtudták, hogy milyen problémát kellene megoldaniuk, egyikük sem vállalta a feladatot. Kíváncsi vagyok, te mire jutsz – mondta Jim.

– Majd meglátjuk.

Az elkövetkező két hétben Tamást és a főnökét hol az egyik, hol a másik mérnök látta vendégül a házában. Minthogy másokat is meghívtak vacsorára, Tamás elég sok ott dolgozó amerikaival ismerkedett össze.

– Érdekesekek az itteni emberek – állapította meg Tamás egyik délben, amikor kettesben ebédelt Jimmel.

– Én három csoportba sorolnám őket. A legtöbben a pénz miatt jönnek ide, mert a fizetésük legalább ötven százalékkal magasabb, mint az otthoni, ráadásul a gyerekek taníttatását is fedezi a cég, ami nem kevés terhet vesz le a vállukról.

– Bevallom, én is ezért jelentkeztem, viszont majd igyekszem becsületesen elvégezni a munkámat – mondta Tamás.

– Ezen nincs mit szégyellni.

– Sajnálom a helybeli mérnököket, akik tized annyit sem keresnek, mint mi, de ismerjük el, olyan kevés pénzért senki sem jönne el Amerikából – szólt Tamás.

– Legfeljebb azok az idealista fiatalok, akik meg akarják váltani a világot.

– És a különféle vallási felekezetek emberei?

– Azok is, bár a hittérítők messze nem élnek olyan rossz körülmények között, mint az itteni szegények. Ezeket sorolom egyébként a második csoportba – mondta Jim.

– Megfigyeltem, hogy voltak, akik magukról alig árultak el valamit, és egyfolytában szidták a helybelieket – szólt Tamás.

– Ez a harmadik csoport. Ezek azok, akik nem akarnak tartásdíjat fizetni, vagy nagy adósságot halmoztak fel, és most bujkálnak. De az is lehet, hogy otthon valami miatt körözi őket a rendőrség. Nekik nem annyira a magas fizetés a fontos, hanem az, hogy minél tovább maradhasanak. Így ők is lelkiismeretesen elvégzik a rájuk bízott feladatokat.

Tamás megszerezte a kelet-pakisztáni jogosítványát, de Jim Hanks nyomtatékosan felhívta a figyelmét, hogy repülővel menjen tovább Chittagongba, ne vonattal.

– Nemcsak azért, mert egy álló nap helyett félóra alatt odaérsz, hanem azért is, mert elég gyakoriak a vonatbalesetek. A kormány szerint indiai ügynökök állnak a terrorcselekmények mögött. Egy mérnökbarátom viszont, aki évtizedekig dolgozott a bengáli vasutaknál, azt mondja, hogy olyan rossz állapotban vannak a sínek, hogy a szerelvények maguktól is kisiklanak.

Amikor a nemzetközi repülőtéren Tamás beszállt a Fokker 27-es típusú ötven személyes gépbe, rossz érzés fogta el. Az ülések alig egy méterrel voltak a beton fölött. Bár minden gond nélkül kijutottak a futópályára, az egyik motor csak nem akart felgyorsulni. A kapitány már ott tartott, hogy visszaviszi az utasokat a forgalmi épülethez, amikor egy utolsó *bismillah* kiáltással még egyszer előretolta a gázkarokat. Ezúttal mindkét motor felpörgött, a repülőgép meglódult, és felemelkedett a levegőbe. Tamást előntötte a hideg verejték, mert Daccában már megtanulta, hogy a *bismillah* kifejezés azt jelenti, hogy ‘Isten nevében’, és ez nem volt éppen megnyugtató a számára.

A chittagongi repülőtéren egy bengáli fiatalember üdvözölte Tamást a Patterson-cég nevében.

– Errol Da Silva vagyok. Okleveles mérnök. A főnökeim azzal bíztak meg, hogy segítek önnek földet mérni, megszerkeszteni a rajzokat, valamint igazítsam el a helyi szokások útvesztőiben.

– Nagyszerű, de talán jobb volna, ha tegeződnénk, nem?

– Rendben. Már kibéreltünk a számodra egy bútorozott házat, de arra gondoltunk, hogy amíg nem rendezed be, és nem válogatod össze a személyzetet, okosabb, ha a vendégházunkban alszol.

A forgalmi épület előtt beszálltak a cég Landroverébe, Errol mondott valamit a sofőrnek, majd elindultak. Az utcákon itt is össze-vissza közlekedtek a járművek, bár nem volt akkora forgalom, mint Daccában, a beépítetlen domboldalak miatt pedig sokkal több volt a zöld terület, mint ott.

Errol segítségével Tamás mindent megvett, amiről feltételezte, hogy szüksége lesz, aztán elkezdtek válogatni a ház körüli munkákra jelentkezők között.

– Figyelni kell rá, hogy mind a négynek más legyen a vallása, különben összefognak, és együttes erővel kifosztanak. Így viszont gyűlölni fogják egymást – mondta Errol.

Némi tanakodás után felvettek egy buddhista *bearer*-t, egy hindu *dhobi*-t, egy muzulmán *chokidar*-t és egy keresztény *mali*-t. Miután a négy férfi azonnal birtokba vette a kert végében lévő kis épület egy-egy szobáját, Tamás elküldte Hajdét a piacra bevásárolni, Satish-nak pedig megmondta, hogy az egész házban mossza fel a padlót. A legalább két méter magas, izmos testalkatú Ahmed megvizsgálta, hogy rendesen be lehet-e zárni az összes ajtót meg ablakot, Bashi pedig nyomban elkezdte nyírni a fűvet.

Körülbelül hat héttel az után, hogy eljött Kanadából, Tamás ismét elkezdett dolgozni.

– Meg vagy elégedve a személyzettel? – kérdezte Errol egyik délelőtt, teázás közben.

– Igen. Hajde nagyszerűen főz. Azelőtt egy német mérnöknél szolgált. Állítólag néhány különleges receptet is el tud készíteni. Majd valamelyik nap megmondom neki, hogy mutassa be a tudományát.

– Jól teszed. Az ajánlóleveleiben nagyon dicsérték. És a többiek?

– Észrevettem, hogy Ahmed egy kardszerű hatalmas kést akaszt az övére, és éjszakánként úgy örködik.

- Mert patán. A Nyugat-Pakisztán észak-nyugati területén élő törzs férfitagjai közül sokan szolgáltak az angol gyarmati hadseregben. A Kelet-Bengálban állomásozó csapatok nagy részét pedig nálunk szerelték el, így sok patán itt ragadt. Szerintem Ahmed is katona volt néhány évig – mondta Errol.
- Képzeld, amikor megszólal a müezzín hangja, Bashi, az állítólagos keresztény keresztet vet, aztán Mekka felé fordulva letérdel, és elkezd imádkozni. Amikor megkérdeztem, hogy ezt most hogyan gondolja, azt felelte, hogy nem tudni, melyik az igazi Isten. Szerinte Allah nem haragszik, ha keresztet vet, és bíz benne, hogy Jézus sem küldi a pokolba azért, mert Allahhoz is fohászkodik.
- Tipikus rizsestál keresztény. Ezek az elképesztően szegény párok csak azért tértek át a keresztény vallásra, mert a misszionáriusok adtak nekik enni. Kétségbeesett helyzetükben azt gondolták, hogy Allah megfélekezett róluk.
- Most, hogy minden elrendeződött körülöttem, ideje bemutatkozni a chittagongi vízművek elnök-vezérigazgatójának – mondta Tamás.
- Valóban. Előtte azonban jobb, ha elmagyarázok egyet s mást, nehogy meglepődj Jama Mohamed Hussein hivatalában – szólt Errol.
- Halljuk.
- Sajnos, amióta függetlenek lettünk, és az állami hivatalokban helybeliek kerültek az angolok helyére, minden leromlott.
- Hogy érted ezt?
- A legapróbb dolgokat is csak akkor hajlandók elintézni, ha az ügyfél lefizeti őket. Mindennek és mindenkinek megvan a maga árfolyama.
- Például?
- Amikor valaki be akarja vezetetni az újonnan épült házába a vizet, a négy példányban kitöltött kérvényéhez hozzákapcsol négy darab ötrúpiás bankjegyet, és úgy viszi iktatni. Az iktatóban a hivatalnok leveszi a kérvény első példányát meg az egyik ötrúpiást, aztán továbbküldi a papírokat a főmérnöknek, aki elveszi a kérvény következő másolatát és a második ötrúpiást. Aztán a munkavezető technikus elteszi a harmadik példányt és a harmadik ötrúpiást, végül a vezérigazgató megkapja a negyedik példányt és a negyedik ötrúpiást. A munkások csak ez után szerelik be a csöveket.
- És mi történik a kérvénnyel, ha egyáltalán nem csatolnak hozzá pénzt?
- Elsüllyeszti.
- És ha az iktatóban dolgozó hivatalnok elteszi mind a húsz rúpiát?
- Kizárt dolog. Senki nem lopja el a másik pénzét. Becsületes ember ilyet nem tesz.
- Ezt hívják korrupciónak. Csak nem várja tőlem is az elnök-vezérigazgató, hogy pénzt adjak neki?
- Nem. Most ő van lekötve neked, hiszen a te jelentésedtől függ, hogy a Világbanktól mennyi pénzt kap. Viszont ezt nem fogja elárulni, sőt inkább éreztetni fogja veled, hogy ő milyen fontos ember.
- Hogyan?

– Bár az előre megbeszélt időben fogjuk felkeresni, és vigyázunk, hogy egy percet se késsünk, ő meg fog bennünket várakoztatni. Figyeld meg, hogy legalább egy órát ülünk majd a titkárnő szobájában. Minden valószínűség szerint eközben az elnök-vezérigazgató szunyókál, vagy a légypiszkokat számolja a falon. De a világért sem hív be minket korábban.

Másnap délelőtt minden pontosan úgy zajlott, ahogy Errol jelezte. Amikor végre bemehettek, Tamás bemutatkozott, az elnök-vezérigazgató pedig utasította a titkárnőt, hogy azonnal gépeljen le egy levelet. Ebben előírta valamennyi beosztottjának, hogy kötelesek Tamás kérését feltétel nélkül teljesíteni.

– Most pedig nyakunkba vesszük a várost, és módszeresen megvizsgáljuk mind a hét víztárolót, valamint az összes vezetéket – jelentette ki Tamás, amikor kijöttek az irodából.

Errol javaslatára és támogatásával Tamás még aznap délután beiratkozott a legjobb klubba, hogy az estét meg a hétvégeket ne kelljen egyedül töltenie. Elhatározta, hogy megtanul teniszezni, és rendszeresen eljár a bridzsversenyekre.

Hetekig tartott, amíg átfésülték Chittagongnak azokat a kerületeit, amelyekben volt vízvezeték. Munka közben lelkiismeretesen feljegyezték, hogy hol észleltek valamilyen rendellenességet. A végén kiderült, hogy nyolcszáz csőtörést találtak.

– Így nem csoda, hogy nem jut elegendő víz a fogyasztókhoz – jegyezte meg Tamás.

– Most mit fogsz tenni? – kérdezte Errol.

– Azzal bíztak meg, hogy állítsam össze a költségvetést a Világbank részére. Tudni akarják, mennyi pénzt kell kölcsön adni a chittagongi vízműveknek. Ahhoz, hogy a jelentésem híven tükrözze a valóságot, meg kell vizsgálnom az egész vízellátó rendszert, vagyis ki kell derítenem, hogy milyen állapotban vannak a vezetékek, a szivattyúk meg a víztárolók. Ennek alapján fogom eldönteni, hogy a régi vezetékek közül mennyit lehet felújítani, és mennyit kell kicserélni.

– Nem lesz könnyű. Megsemmisültek a csővezetékrendszer tervrajzai.

– A csőtörések száma alapján meg tudom becsülni a csövek helyét, de a méretüket nem.

– Próbagödröket akarsz ásatni?

– Bizonyos helyeken igen. Ezenkívül a legkisebb kerületben rendbe hozatom a vezetékeket. Amint kiássák a munkások a megjavítandó csővezetéseket, látni fogom, mekkora az átmérőjük. Ennek alapján már elég pontosan fel tudom becsülni, hogy mire van szüksége a városnak.

– Ha azt hiszed, hogy az itteniek engedelmeskedni fognak, akkor tévedsz.

– Miért ne fogadnának szót?

– Mert kezdetben bizalmatlanok lesznek veled szemben. Fred Atkins-szel is ez történt. Ráadásul, amikor a szivattyúházban nem tudta elindítani a dízelmotort, végképp leszerepelt a munkások előtt. Attól kezdve fütyültek rá.

– Jó, hogy mondod. Majd vigyázni fogok.

Tamás áldotta az eget, hogy Harbour Bretonban nagyon figyelt, amikor az öreg művezető megmutatta a szakma csínját-bínját. Alaposan megtanulta, hogyan kell csatlakoztatni a csöveket, hogyan kell megjavítani a csapokat.

Amikor az egyik szivattyúházban pillanatok alatt megjavított egy rossz tolózarat, és közben elmagyarázta a csőszerelőknek, hogy mit miért tesz, a munkások elámultak, és attól kezdve engedelmeskedtek. Gondot inkább a feletteseik okoztak, mert nem nézték jó szemmel, hogy Tamás beleavatkozik a dolgukba.

– Miért nem maguk végzik a munkát a szivattyúházak kezelői? Miért nézik ölbetett kézzel, hogy a mezítlábas, félmeztelen fickók görnyedezzenek helyettük? – kérdezte Erroltól.

– Ezeket a kétkezi munkásokat nem a vízművek fizeti, hanem maguk a kezelők, mert nem akarják bepiszkolni a ruhájukat, és nem akarnak elfáradni. Egyébként egyiknek a felesége sem végez otthon alantának tekintett fizikai munkát.

– Sajnálom szerencsétleneket, mert biztos nem annyit kapnak, mint amennyit megérdemelnének – jegyezte meg Tamás.

– A semminél mégis többet keresnek, és ha szerényen is, de legalább el tudják tartani a családjukat. Különböztetnek azokat becsüli igazán a környezetük, akiknek módjukban áll másokat dolgoztatni. Akár hiszed, akár nem, az emberek jobban örülnek az öt rúpiának, amit csúszópénzként kapnak egy ügyféltől, mint annak a húsz rúpiának, amit a munkáltatójuktól kapnak, ha felemeli a fizetésüket.

– Miért?

– Mert az ügyféllel éreztethetik, hogy kegyet gyakorolnak, a főnöküknek viszont köszönetet kell mondaniuk a jutalomért.

Tamásnak az eltelt időszakról szóló jelentésével nemcsak a daccai irodában, hanem a New York-i központban is nagyon meg voltak elégedve. Sőt a Világbank kiutalt számára egy bizonyos összeget, hogy megkezdhesse az egyik kerületben a vízellátás újjáépítését.

A közösen végzett munka, valamint a klubban való gyakori találkozások alapján Tamás elérkezettnek látta az időt, hogy Errolt a volt gyarmatosítókról kérdezzesse.

– Bár az ország több mint tíz éve független, még mindig elég sok angol él itt. A bengáli arisztokráciával mellett ezt a klubot is ők irányítják – mondta Errol.

– És miből élnek?

– Jó néhány ültetvény, bank, biztosítótársaság, hajózási vállalat és nemzetközi cég van még mindig a kezükben.

– És mi lett a gyarmati tisztviselőkkel?

– Egyesek visszamentek Angliába, mások itt maradtak, mint azelőtt. Az alacsony beosztásúak meg a középvezetők körében akkor az volt a szokás, hogy amikor lejárt a megbízatásuk, benősültek egy gazdag indiai családba. Vasúti alkalmazottként vagy banktisztviselőként egész jól megéltek. Egyébként sok angol őrmester is ugyanezt tette. A leszármazottjaik az úgynevezett anglo-indiaiak. Eddig még nem mondtam, de én is az vagyok.

– Hogyhogy? A neved spanyolos.

– Nagypám Portugáliában született, de fiatalon eljött hazulról, és Goában, az India nyugati partvidékén lévő portugál gyarmaton kötött ki. Elkezdett kereskedni, vett két hajót, majd benősült egy gazdag anglo-indiai családba.

– És ki folytatta a vállalkozását?

– Az apám. Már három révkalauz hajója és több teherhajója van. A gyarmati időkben ő volt a chittagongi kikötő igazgatója.

– És miért hagyta ott az állását?

– Mennie kellett. A függetlenség kikiáltása után a feketék, hivatalosan indiaiak eltávolították az összes anglo-indiait a fontos állami állásokból, pedig az angolok szerint rendkívül megbízhatók voltak. Éppen ezért jutottak felelős pozíciókhoz.

– Ha jól tudom, az anglo-indiaiaknak hiába van brit gyarmati útlevelük, nem lakhatnak Angliában.

– Valóban. Európának tartják magukat, azt mondják, hogy a hazájuk Nagy-Britannia, csak az állandó lakhelyük van itt.

– Ha tehetnéd, elköltöznél Angliába?

– Nem. Itt megvan az anyagi biztonságom. Egy darabig maradok a Patterson-cégnél, mert rengeteget tanulok, de előbb-utóbb megnyitom a saját statikus tervezőirodát. Mivel a legtöbb építész szintén anglo-indiai, remélhetőleg sok megbízást kapok. Egyébként a jövődő apósom is építész. Övé az egyik legnagyobb cég Kelet-Pakisztánban.

Ahogy teltek a hetek, Tamást egyre több anglo-indiai család látta vendégül. A társalgás során pontosan ugyanazt állapította meg róluk, amit Errol korábban elmondott erről a társadalmi rétegről. Ugyanakkor feltűnt neki, hogy valamennyien előszeretettel ecsetelték az eladósorba került lányaik erőnyeit, és szemrebbenés nélkül dicsekedtek a vagyonukkal. Hamarosan rájött, hogy mire megy ki a játék. Valamennyi család szerette volna hozzáadni a lányát. Egy pillanatra átvillant ugyan az agyán, hogy amennyiben megnősülne, nem kellene szűzi életet élnie, de rögtön eszébe jutott, hogy nem bírná elviselni az anglo-indiaiaknak a hagyományokhoz való ragaszkodását. Annak idején már az anyja viselkedése is majdnem megőriztette, pedig utólag visszagondolva ő egészen engedékeny volt ahhoz képest, amit az anglo-indiaiaknál tapasztalt.

Miután letelt az első félév, a daccai iroda főnöke személyesen is meg akart győződni arról, hogy valóban jól halad a munka Chittagongban. Jim Hanks Tamás házában szállt meg. Vacsora után, amikor ismét négy szemközt voltak, így szólt:

– Nem felejtettem el, amit ígértem, de eddig még nem sikerült hivatásos szeretőt találnom a számodra. Ezért azt javaslom, hogy vegyél ki egy hét szabadságot, három napra menj el Bangkókba, aztán gyere el Daccába. Nemrég adták át az Intercontinental szállót. Pazarul néz ki. Ha már ott vagy, érdemes megnézni valamelyik múzeumot meg a Mongol erődtámaszt is.

– Elintéznéd a helyfoglalásokat? Itt egyik utazási irodát sem ismerem.

– Persze. Majd neked is ugyanazt a szobát foglalom le a Hotel Siam-ban, amelyben én laktam. Múlt hónapban George-dzsal kettesben kiruccantunk egy kicsit Bangkókba. Minden képzeletet felülmúlt a szálloda. Hidd el, felejthetetlen élményben lesz részed.

Már besötétedett, amikor a következő pénteken Tamás zuhogó esőben megérkezett a bangkoki repülőtérre. Ahogy kijutott a forgalmi épületből, megkereste a Hotel Siam feliratú minibuszt. A szálloda előtt egy egyenruhás fiatalember megragadta a bőröndjét, majd a kivilágított, elegáns hallban elvezette a recepcióhoz. Tamás megmondta a nevét, a portás ellenőrizte a könyvet, majd így szólt:

– A szuper extra luxus szoba, amelyet lefoglaltak önnek, a rendelkezésére áll, de az ára keddtől valamivel drágább lett, ezért, ha akarja, adhatok egy olcsóbbat.

– Köszönöm, nem szükséges – felelte Tamás, mert még így sem került sokba.

Mihelyt kinyitotta a szállodai alkalmazott a nyolcadik emeleti folyosón az egyik ajtót, Tamás megállapította magában, hogy a szoba valóban tágas és tetszetősen van berendezve, viszont enyhe túlzás szuper extra luxusnak titulálni. Épp kezdte levenni az elázott ingjét, amikor megszólalt a telefon.

– Amy vagyok. Feljöhetünk? – kérdezte enyhe akcentussal egy kedves női hang.

– Kivel beszélek?

– A szuper extra luxus szoba árában én meg a kolléganőm is benne van.

– Akkor gyertek minél előbb!

Néhány perc múlva kopogtak. Tamás kinyitotta az ajtót.

– Amy vagyok – mondta a nemzeti viseletbe öltözött csinos thai nő. – Ő pedig Yuan. Angolul nemigen tud, de remekül ért a mesterségéhez – mutatott Amy a káprázatos szépségű kínai lányra.

– Talán igyunk valamit – mondta Tamás, miután beengedte őket.

– Előre figyelmeztetek, hogy az alkoholért külön kell fizetni – szólt Amy.

– Annyi baj legyen.

Tamás a Bangkokban töltött negyvennyolc óra alatt nemhogy a várost nem nézte meg, de még a szálloda éttermébe sem ment le, mert a pincér mindent felvitt a szobába, amit rendelt.

A daccai repülőtéren a Clapton-iroda sofőrje már várta, rögtön elvitte a Hotel Intercontinentalba. A szálloda valóban roppant elegáns volt, viszont Tamás megállapította, hogy a szoba lányok nélkül pontosan annyiba kerül, amennyibe a bangkoki szoba a lányokkal együtt.

Másnap elég sokáig ágyban maradt, hogy kipihenje magát, és csak délben ment le a svéd-asztalszerűen tálalt ebédhez. Ahogy közeledett a hosszú asztal felé, hallotta, hogy az előtte haladó fiatal pár magyarul beszélget. Rögtön megszólította őket. Miután bemutatkoztak egymásnak, ugyanannál az asztalnál foglaltak helyet. Kiderült, hogy a férfi néhány évig a manilai magyar nagykövetségen fog dolgozni, és most útban vannak a Fülöp-szigetek felé.

– Ha megengedik, kérdeznék valamit. 1956-ban hagytam el Magyarországot, s bár hallottam, hogy a disszidensek tavaly amnesztiát kaptak, eddig nem mertem hazalátogatni. Önök szerint valóban nem tartóztatnának le? – szólt Tamás.

– Ne féljen! Ha megkapja a kanadai útlevelébe a magyar vízumot, akkor nyugodtan elutazhat. Ki fogják engedni az országból. A nemkívánatos személyektől ugyanis megtagadják a beutazási engedélyt.

– Ez megnyugtató.

– A kormány végül is rájött, hogy a disszidensek révén elég sok valutához juthat az ország, mert a hazalátogatók nyakló nélkül költekeznek. De ha csak egy valakit nem engednének visszautazni, annak híre menne, és többet senki sem jönne.

A hátralévő napokban a magyar házaspárral közösen tekintette meg Dacca nevezetességeit. Mielőtt elköszöntek egymástól, Tamás megígérte, hogyha eljut Manilába, feltétlenül megkeresi őket.

A Chittagongba való visszatérése utáni reggelen arra riadt, hogy kopognak az ajtaján. Ránézett az órájára. Már bőven elmúlt háromnegyed hat, holott eddig mindig felébredt a műezzin énekére.

– Tessék! – kiáltotta.

– Kész a reggeli – szólta Hajde.

– Mindjárt megyek.

Tamásnak fogalma sem volt, mi történhetett a müezzinnel. Mivel a mecset tözsomszédságában lakott, reggelente nem lehetett nem meghallani harsogó hangját, esténként pedig mindig abba kellett hagyni a beszélgetést, amikor kiült a teraszra a vendégeivel iszogatni. Amikor estefelé sem hallotta a müezzin énekét, hívatta az őrt.

– Menj át a mecsetbe, és derítsd ki, nem beteg-e a *mullah*. Kérdezd meg, hogy miben tudok segíteni.

Ahmed egy idős férfival tért vissza.

– Köszönöm, hogy aggódott értem.

– Megkínálhatom valamivel? Esetleg adhatok egy citromlevet ginnel?

– Igen, csak ne legyen túl erős.

– Ezek szerint a muzulmánok néha mégis isznak alkoholt?

– A Korán csak a szőlőből készült bor fogyasztását tiltja. A ginnek pedig semmi köze a szőlőhöz.

– Egészségére!

– Nem zavartam nagyon, amikor imára szólítottam a híveket?

– Egy cseppet sem, sőt az ön hangjára szoktam felébredni. Ezért aludtam el ma reggel. Elmondaná, mi történt?

– Tegnapelőtt beköltözött a szemközti házba négy francia, és mindjárt másnap szétlőtték az összes hangszórómat a puskájukkal. Mire felmáshztam ma reggel a minaretbe, annyira ki-fulladtam, hogy alig jött ki hang a torkomon. Ne haragudjon, hogy miattam nem ébredt fel időben.

– Eddig azt hittem, hogy a saját hangját hallom. Még csodálkoztam is, hogy milyen erősen tud énekelni.

– Ugyan. Az ágyam mellett van egy mikrofon, hogy ne kelljen naponta ötször felmennem a lépcsőn.

– Értem. Akkor az új hangszórókat ne akassza fel oda, ahol eddig voltak, mert a franciák megint szétlövük őket. Tegye inkább le őket a kőkorlát tövébe, aztán csináltasson fölējük egy-egy kis betonpárkányt. Azok majd visszaverik a hangot, és a hívők ugyanolyan jól fogják hallani az énekét, mint azelőtt.

– Lerajzolná, hogy miként képzei?

– Nagyon szívesen – mondta Tamás, majd bement a házba, és kihozott egy darab papírt meg egy ceruzát.

– Köszönöm a segítségét.

– Ha nem haragszik, szeretnék valamit kérdezeni. Hallottam, hogy az itteni nők ugyanúgy csak a férjükkal hajlandók nemi életet élni, mint a nagyon vallásos keresztények. Viszont a nem muzulmán országokban elég könnyen találni olyanokat, akiket nem muszáj feleségül venni. Kíváncsi vagyok, hogy itt hogyan oldják meg ezt a kérdést a fiatal emberek?

– Értem, mire gondol. Mielőtt megnősülnek, gyakran egymással közösülnek, de az esküvő után már csak a feleségükkel. Ahmednek például a falujában három felesége és számos gyereke van, itt mégis a fiúk társaságát keresi. A patánokra egyébként eléggé jellemző a homoszexualitás. A *Zakhmi Lil* című népdal például a fiú fenekét az őszibarackhoz hasonlítja.

December elején megjelent egy fiatal nő az irodában, és Tamást kereste.

– Ranának hívnak. Hanks úr küldött – mondta, és átadta Jim névjegykártyáját.

– Mit árusít? – kérdezte Tamás, mert azt hitte, hogy a nő valamelyik cég képviselőjében érkezett hozzá, bár szivattyúkat, vezetékeket, tolózárakat eddig csak férfiak kínáltak neki.

– Magamat. Hallottam, hogy hivatásos szeretőre van szüksége. Azért jelentkeztem, mert abba a kasztba tartozom, amelyben ennek a foglalkozásnak régi hagyománya van. Különben tavaly érettségiztem, jelenleg a chittagongi tanárképzőbe járok, de ahhoz, hogy be tudjam fizetni a tandíjat, szükségem van a pénzre.

– Mennyit kér?

– Havonta hatszáz rúpiát.

– Négy százat kap.

– Adjon ötszázat, és annyiszor megyek, ahányszor akarja, de aludni nem alszom ott.

– Rendben.

Ettől kezdve Rana rendszeres időközönként megjelent a házban, majd ahogy jött, riksával távozott. Tamás örült, hogy legalább ez a gondja megoldódott, hiszen a munkája során elég sokat bosszankodott a helyi szokások miatt.

Egy nap például sürgősen szüksége volt egy bizonyos méretű tolózárra. Ezért elment abba a raktárba, ahol állítólag volt belőle néhány. Az anyagbeszerzési osztály vezetője először alaposan megváratta, aztán teával kínálta, miközben panaszkodott, hogy milyen lusták a beosztottak. Végül megkérdezte:

– Miben segíthetek?

– Egy kétszázas tolózár kellene, de minél hamarabb.

– Az nem megy olyan egyszerűen, de az ön kedvéért felgyorsítom az ügymenetet.

A férfi behívta az írnokot, lediktálta a főraktárosnak szóló levelet, melyben kérte, hogy utaljon ki egy darab kétszázas tolózárat. Az írnok az előtérben legépelte a szöveget, majd bevitte aláírni a levelet, és kiment. Pár perc múlva visszatért a kézbesítőkönyvvél, átadott egy levelet a főnökének, majd távozott. Az anyagbeszerzési osztály vezetője elolvasta a levelet, behívta az írnokot, és lediktált egy újabb levelet, amelyben utasította a főanyagbeszerzőt, hogy pótolja azt a tolózárat, amelyet a főraktáros kiutalt Tamásnak. Az írnok ezt a szöveget is legépelte, aztán bevitte aláírni, és kiment. Majd újra megjelent a kézbesítőkönyvvél, és átadott egy levelet. Miután az osztályvezető ezt is elolvasta, így szólt Tamáshoz:

– Most már mehet a raktárba a tolózárért. Igaz, hogy itt egy személyben én vagyok az anyagbeszerzési osztály vezetője, a főraktáros meg a főanyagbeszerző, de a szolgálati utat nekem is be kell tartani.

Visszafelé menet Tamás azon tűnődött, hogy mennyire másként gondolkodnak Ázsiában az emberek. Kanadában megszokta, hogy a feladatát minél előbb el kell végeznie. Elvárta tőle a főnöke, hogy a munkában ne legyen fennakadás. Archie a lustákat könyörtelenül elbocsátotta. Az anyagbeszerzési osztály vezetője viszont, aki saját magával levelezgetett, egyáltalán nem tartotta fontosnak, hogy a chittagongi csőtörések ügye megoldódjon. Neki az állása volt a

lényeges, hogy eltarthassa a családját, és legyen miből fizetnie a szolgálait. A város akadozó vízellátása mellékes volt számára, hiszen ehhez ugyanúgy hozzászoktak az emberek, mint az egyéb hiányosságokhoz.

Tamás egy nap arra gondolt, hogy kihasználja a lehetőséget, és vesz magának néhány perzsaszőnyeget, de fogalma sem volt, hogyan kell alkudozni a kereskedőkkel. Ezért megkérte Ranát, hogy magyarázza el az alapelveket.

– Amikor bemész az üzletbe, alaposan nézz körül, majd válaszd ki a neked legjobban tetsző szőnyeget, de úgy, hogy a kereskedő még csak ne is sejtse, melyiket vennéd meg.

– És mikor vegyem meg?

– Menj el hozzá megint, de akkor egy másik szőnyeget válassz ki. Ha érdeklődik, hogy mennyit adnál érte, a világért ne mondd meg.

– Hanem?

– Várd meg, amíg azt kérdezi, hogy megér-e neked ennyit meg ennyit. Mire mondd azt, hogy annyit nem adsz, és gyere ki az üzletből.

– És aztán?

– A következő alkalommal ahhoz a szőnyeghez menj, amelyiket valóban megvennél, de akkor is várd meg, amíg a kereskedő megmondja a kikiáltási árat.

– Erre mit feleljek?

– Nevezd gazembernek, és mondd azt, hogy az összegnek még a felét sem vagy hajlandó kifizetni.

– Akkor annyiért odaadja a szőnyeget?

– Nem. Azt fogja mondani, hogy minek nézed őt, arról szó sem lehet, mire te mondd azt, hogy akkor tartsa meg a szőnyegét, többet nem teszed be a lábadat az üzletébe.

– Akkor is ezt mondd, ha tetszik a szőnyeg, és többet is megadnék érte?

– Igen. Aztán egy hét múlva menj vissza, és figyeld meg, akkor már kevesebbért kínálja a szőnyegedet, viszont te is legyél hajlandó kicsivel többet adni érte, mint előző héten.

– És ez meddig folytatódik így?

– Amíg nem juttok el ugyanahhoz az összeghez.

Tamás felbátorodott, és bement az egyik üzletbe. A szőnyegkereskedő barátságosan fogadta, megkínálta teával, közben elcseverészték, majd Tamás szétnézett a szőnyegek között. Attól kezdve minden pontosan úgy történt, ahogy Rana magyarázta. Hetek teltek el, mire Tamás valóban megvett két kis perzsaszőnyeget. A harmadikra, egy nagy méretű, gyönyörű állatmintásra még alkudozott. Az első alkalommal elhangzó tizenkétezer rúpia helyett Ahmed már megelégedett volna kilencezer ötszázzal, Tamás pedig hatezer rúpia helyett már nyolcezeret ajánlott fel, de a játékszabályok szerint az egyezkedést még illetett folytatni.

Tamás és Ahmed szünetet tartva teázott éppen, amikor belépett az üzletbe egy amerikai házaspár. Lerítt róluk, hogy pénzes turisták. Az asszony körülnézett, rámutatott arra az állatmintás szőnyegre, amelyet Tamás már sajátjának tekintett, és megkérdezte:

– Mennyibe kerül?

A kereskedő rákacsintott Tamásra, majd szemrebbenés nélkül így szólt:

– Tizenötezer rúpia, *Memsahib*.

A nő odafordult a férjéhez, és csak ennyit mondott:

– Joe, add oda neki a pénzt!

Miután hónapok alatt a szőnyeggel kimentek az üzletből, Tamás majdnem elsírta magát.

– Igaz, hogy jóval többet kaptam érte, mintha te vetted volna meg, de sokkal jobban örültem volna, ha tied lesz a szőnyeg, nem pedig ezeké a kulturálatlan alakoké – mondta Ahmed.

Jó másfél évvel a megérkezése után Tamás megtelefonálta Jim Hanks-nek, hogy elkészült a jelentésével.

– Küldd el! Majd elolvassuk, aztán továbbítjuk a New York-i központba, ők pedig eljuttatják a Világbanknak Washingtonba.

– És akkor mi történik vele?

– Átnézetik egy mérnökkel meg egy pénzügyi szakemberrel. Ha meg vannak vele elégedve, értesítik a kelet-pakisztáni kormányt, hogy a chittagongi vízművek részére is vehetnek fel kölcsönt. A bengáliak pedig majd eldöntik, hogy a chittagongi vízművek ügyét mennyire tartják fontosnak, a következő költségvetési évben kérnek-e rá pénzt, vagy az újjáépítést elhalasztják jövőre, esetleg még későbbre.

– Értem. Vagyis ha lejár a szerződésem, egyelőre nincs rám szükség.

– Valóban.

– Kár. Viszont ha nem tévedek, a szerződésem szerint az első tíz hónap után is megillet két hónap szabadság, meg a második tíz hónap után is. Mivel eddig összesen csak azt az egy hetet vettem ki, amelyet Bangkokban meg Daccában töltöttem, mihelyt letelik a huszadik hónap, visszamegyek Kanadába. Bár a volt főnököm megígérte, hogy bármikor visszavesz, ezen még gondolkodom. Amíg nem jár le a majdnem négy hónap fizetett szabadságom, körülnézek. Hátha másutt is találok munkát.

– Azonnal értesítünk, amennyiben megkapja a chittagongi vízművek a pénzt, és ha akarsz, téged bízunk meg a kivitelezés ellenőrzésével.

– Nagyon köszönöm. Úgy vagyok Chittagonggal, mint az első szerelmemmel. Fáj itthagyni, és biztos vagyok benne, hogy hosszú évek múltán is szívesen fogok visszagondolni rá.

Minthogy a kocsi szállításának a költségeit visszafelé már nem fizette a cég, Tamás el akarta adni az autót.

– Kanadában majd veszek egy másikat. Nem ismersz valakit, aki megvenné? – kérdezte Erroltól.

– Mennyit kérsz érte?

– Négyezer ötszáz dollárt – mondta Tamás, bár újonnan ezernyolcszázért vette.

– Engem érdekelne, de kétezernél többet nem tudok fizetni.

– Akkor inkább vállalom a szállítási költségeket. Még kétéves sincs, és egész jó állapotban van.

– Tudod mit? Adok érte kétezer ötszázat.

– Ne haragudj, Errol, annyiért nem adom, inkább megtartom.

– Legyen háromezer, de ötszáz dollárt rúpiában adok oda.

– Tied a kocsi.

Tamás elment a szőnyegkereskedőhöz, és vett magának még egy perzsaszőnyeget. A Chittagongban vásárolt háztartási eszközöket szétszította a személyzet tagjai között, majd Ranát is beleértve mindenkinek előre kifizette négyhavi bérét, hogy amíg nem találnak maguknak munkát, legyen miből megélniük.

Amikor átadta a pénzt, látta az örön, hogy valami nem tetszik neki.

– Mi baj van, Ahmed? – kérdezte Tamás.

– Nagyon szépen köszönöm, amit adni tetszett, de nem kaphatnék helyette inkább két kézi-gránátot?

– Minek az neked?

– A szomszédaimmal egy kis nézeteltérésbe keveredtem, és szeretném elrendezni az ügyet.

– Sajnálom, Ahmed, nem tudok rajtad segíteni – mondta Tamás, majd később megkérdezte Ranától, hogy vajon mi üthetett az egyébként békés emberbe.

– Ahmed patán, a patánok pedig ugyanolyan erőszakosak az ellenfeleikkel szemben, mint az afgánok. Olvastam, hogy amikor a 19. század vége felé a Khyber-hágót őrző erőd angol parancsnoka az ostrom után ki akarta tüntetni a katonáit, a kapu előtt fegyvertelenül felsorakozott egy csapatra való patán, majd a vezérük azt mondta az ügyeletes tisztnak, hogy ő is elhozta a legjobb katonáit, hogy átvehessék a kitüntetések. Amikor próbálták vele megértetni, hogy az ellenségnek nem jár kitüntetés, azt felelte, hogy ha nem támadják meg az angolokat, és nem harcolnak olyan keményen, akkor most nem lehetne őket kitüntetni. Amikor a patánok vezére ragaszkodott az érdemekhez, az erőd parancsnoka megpróbálta diplomatikusan leszerelni, és azt üzenté, hogy sajnos nem küldtek elegendő kitüntetést Londonból.

– És ettől megnyugodtak a patánok? – kérdezte Tamás.

– Dehogya. Azt felelte a vezérük, hogy szereznek löszert, újra megtámadják az erődöt, és miközben jól elszórakoznak, lesz idő további kitüntetések rendelni az anyaországból, hogy nekik is jusson.

December elején Tamás elbúcsúzott Chittagongtól, majd bánatosan felült a Daccába induló kis Fokker gépre. Egy darabig még élvezni akarta a nyári meleget, ezért nem Európán keresztül folytatta az útját, hanem szingapúri átszállással Honoluluba repült, ahol egy teljes hetet töltött. Rendkívül élvezte, hogy az utak le vannak aszfaltozva, és az autósok betartják a közlekedési szabályokat. Örült, hogy nem ütközik lépten-nyomon taligákba, kordékba meg riksákba, és a járdán nyugodtan sétálhat, nem kell koldusokat kerülgetnie. Hawaiiból Los Angeles-be ment, hogy megtekintse a város nevezetességeit. A harmincfokos meleg után a húsz fok körüli hőmérsékletben kicsit fázott ugyan, de tudta, hogy nemsokára még rosszabb lesz, mert Kanadában ilyenkor már sokkal hidegebb van. Minthogy semmi kedve nem volt Kaliforniából megállás nélkül menni Newfoundlandbe, hiszen akkor majdnem egy napot kellett volna repülnie, a jegyét még Daccában úgy vette meg, hogy Torontóban tölthessen néhány napot. Arra gondolt, hogy legalább kideríti, mi történt régi ismerőseivel az elmúlt hat évben.

6. FEJEZET

Tamás megtekintette Los Angeles nevezetességeit, majd az indulás előtti nap taxival elvitette magát az egyik áruházba, hogy vegyen néhány melegebb ruhaneműt, hiszen a téli holmijai közül semmit sem vitt magával Kelet-Pakisztánba. Honoluluban csak nyári nadrágot meg rövid ujjú inget viselt. Kaliforniában már felvette a könnyű zakóját meg a ballonkabátját. Némi tünődés után vett magának egy téli cipőt, egy szőrmével bélelt bőrdzsekit, egy pár meleg kesztyűt, egy kötött sapkát, három kordbársony nadrágot, két gyapjúpulóvert, néhány hosszú ujjú inget meg egy tucat pamut alsóneműt és ugyanannyi zoknit. A szállodában átöltözött, majd az agyonmosott ruhaneműit meg az elhasználódott cipőjét egyszerűen otthagya.

Toronto felé menet a több mint ötórás út alatt felidézte magában chittagongi életét. Örült, hogy akkora házban lakhatott, amekkorát saját pénzéből nem engedhetett volna meg magának Kanadában, ráadásul fillérekért annyi háztartási alkalmazott szolgált ki, amennyit csak a nagyon jómódú kanadaiak tarthatnak. Maga a munka is tetszett neki. Nehezen tudta elképzelni, hogy ezentúl egy nagyvállalat kis beosztottjaként dolgozzon. Bár apránként előléptetnék, de állandóan igazodnia kellene a feletteseihez. Esze ágában nem volt világgraszoló műszaki csodákat tervezni. Viszont szívesen törte volna a fejét különféle technikai problémákon.

Egyszer csak közölte a kapitány, hogy a torontói hóvihár miatt késve fognak leszállni. „Nem is tudtam, mi hiányzik”, mondta magában Tamás. A forgalmi épület előtt gyorsan beült egy taxiba, és abba a kis szállodába vitette magát, amelyben akkor lakott, amikor évekkal ezelőtt megérkezett Angliából.

Szerencsére volt üres szobájuk, így gyorsan letette a bőröndjeit, majd átment a szomszédos étterembe enni. Ahhoz még korán volt, hogy lefeküdjön aludni, ezért egy darabig ott maradt, és a kirakatablakon keresztül az utcát figyelte. Már majdnem két hete eljött Kelet-Pakisztánból, de még mindig azt hitte, hogy már látta valahol a sietős léptekkel elhaladó járókelőket. Chittagongban megszokta, hogy amikor az indiaiakkal teli utcán szembe jött vele egy ott élő európai vagy amerikai, a klubból már ismerték egymást, ha az illető neve nem is jutott rögtön az eszébe. Különösnek találta, hogy a torontói étteremben nem férfi, hanem nő, ráadásul fehér bőrű nő szedte le az asztalt. Ha régebben valaki hosszabb ázsiai vagy afrikai tartózkodása után a füle hallatára furcsállja a helyzetet, nem értette volna meg az illetőt. Most azonban a saját bőrén tapasztalta, hogy az embert mennyire befolyásolják és megváltoztatják a körülményei.

Egy idő után visszament a szállodába, és elővette a telefonkönyvet, hogy felhívja régi ismerőseit. Elsőként Hajdú Júlia nevét kereste, de nem találta. „Vajon mi történhetett vele? Lehet, hogy a maffia eltette láb alól? Vagy a bíróság elítélte, és lecsukták? Esetleg sikerült valahogyan szert tennie a hön áhított százezer dollárra, aztán gyors iramban férjhez ment egy dúsgazdag férfihez, és elköltöztek Torontóból?” Amikor a szülők számát sem találta a telefonkönyvben, elővette a noteszét, és feltárcsázta a régi telefonszámokat, mert arra gondolt, hogy esetleg titkosították őket. Mindkét esetben idegenek jelentkeztek, és azt válaszolták, hogy minden valószínűség szerint mellétárcsázott, mert ez a szám már évek óta az övéké. Ezek után Hegyiék nevét kereste meg a telefonkönyvben. Legnagyobb örömeire még mindig ott laktak, ahol régen.

– Itt Felkay Tamás – mondta, amikor meghallotta Hegyiné hangját.

– Nahát! Már azt hittük, hogy valami baja történt. Évek óta nem adott magáról életjelet.

– Newfoundland után elmentem két évre Kelet-Pakisztánba. Ma érkeztem vissza. Itt vagyok Torontóban.

– Tényleg? Nem fáradt el nagyon? Meghívhatjuk vacsorára? Attila is nagyon fog örülni. Sokat emlegettük. Gondoltuk, hogy már biztos megnősült.

– Még mindig nem.

– Nem baj, majd találunk magának egy helyes kislányt. Szóval eljön?

– El. Hányra menjek?

– Akár most is indulhat.

Sertéssültet ettek párolt káposztával meg zsemlegombóccal. Attila felbontott egy üveg bort, és iszogatás közben arról meséltek, hogy mi minden történt az elmúlt hat év alatt. Hegyinének nem sikerült letennie a nyelvvizsgát, ezért végleg lemondott arról, hogy Kanadában is gyógyszerészként dolgozzon. Attilát viszont előléptették, és persze felemelték a fizetését, így nagyon meg voltak elégedve azzal, hogy 1956-ban eljöttek Magyarországról.

– Az otthon maradt ismerőseink meg rokonaink nem panaszkodnak a leveleikben, de abból, amit megírnak, arra következtetünk, hogy elég nehéz lehet az életük. Képzeld, ha autót akarnak venni, a teljes vételárat előre be kell fizetniük, és még így is évekig kell várniuk, mire kapnak valamilyen kelet-európai gyártmányú kocsit. Nem akarják elhinni, hogy mi részletre szoktuk venni a mienket, ráadásul annyiért, amennyit hat hónap alatt keresek. Magyarországon sok embernek három-négy évig egy fillért sem szabadna elköltenie a fizetéséből, ha azt akarná, hogy legyen autója – mondta Attila.

– Ha nem te mondd, nem hiszem el. Egyébként mielőtt elindultam hozzátok, megpróbáltam felhívni Hajdúékat, de sem az ő számuk nincs benne a telefonkönyvben, sem Júliáé.

– Már legalább öt éve, hogy Anna férjhez ment egy kanadai fiatalemberhez. Azóta nem tartja velünk a kapcsolatot. Nem sokkal később Zoli otthagyta a vasutat, és Etelkával elköltözött British Columbiába. Azt ígérték, hogy majd írnak, de azóta sem jelentkeztek. Júliáról csak annyit tudunk, amennyit neked is meséltünk, mielőtt elmentél Newfoundlandbe. A letartóztatása után a szülők kezességet vállaltak érte, így szabadon engedték. De hogy utána mi történt, azt nem árulta el az unokatestvérem – mondta Hegyiné.

Indulás előtt Tamás hívott egy taxit, és visszament a szállodába. „De jó lenne, ha megint kapnék egy olyasféle szerződést, amilyen ez a chittagongi volt. Talán még meg is nősülnék, ha találkoznék egy Júliához hasonló lánnyal”, futott át az agyán elalvás előtt.

Másnap vett egy díszes karácsonyi üdvözlőlapot, és mielőtt kiment a repülőtérre, feladta a szüleinek. Ahogy megérkezett St. John's repülőtérére, és megtudta, hogy már megnyitották a Hotel Battery-t, bérelt magának egy autót, és egyenesen odament. Felvitte a bőröndjeit a szobába, majd azon tanakodott, hogy mitévő legyen. Mivel Archie-t nem akarta a lakásán felhívni, arra gondolt, hogy másnap délelőtt egyszerűen beállít az irodájába. Aztán arra az elhatározásra jutott, hogy először körbenéz a városban, majd az egyetemen kideríti, mi lett Ottóval.

– Isten hozott! – mondta a fiatalember.

– Ezek szerint még mindig itt laksz a kollégiumban?

– Igen. Egyrészt ingyen kapok egy szobát, másrészt még fizetnek is azért, hogy felügyelek a diákokra. Ezenkívül hetente hat órában tanítok, és közben a doktori disszertációmon dolgozom. De mesélj! Milyen volt Kelet-Pakisztánban?

– Meleg. Egészen más világ. Majd apránként elmondom, milyenek ott az emberek. De most inkább azt szeretném tudni, hogy megvan-e még Archie irodája?

– Meg, de csak akkor vesz fel valakit, ha van munkája, és csak annyi időre, amennyire nagyon muszáj. Ráadásul te is tudod, milyen átkozott helyekre küldte el az embert. Itt az egyetemen arany életem van.

Miután elköszöntek egymástól, Tamás lement az utcára. Néhány métert ment csak a kocsival, amikor meglátott egy csinos lányt. Elég volt néhány szót szólnia, a lány beszállt az autóba. Az egyik vendéglőben megvacsoráztak, majd felmentek a szállodai szobába. „Itt minden a régi, a tél is, meg a nők is”, gondolta Tamás, miután visszavitte a lányt a kollégiumba.

Másnap délelőtt elment Archie irodájába.

– Örülök, hogy megjöttél. Jól érezted magad?

– Annyira jól, hogy legszívesebben visszamennék.

– De addig, amíg nem hívnak, akarsz nálam dolgozni?

– Jó lenne, Labradorról azonban még hallani sem akarok.

– Ne félj, itt az irodában kell nekem valaki.

– Milyen feladatra?

– A newfoundlandi kormány építtetni akar egy felhőkarcolót St. John’s-ban. Persze nem olyan magasat, mint amilyenek New York-ban vannak. De az itteni házakhoz képest már a tizenöt emeletes épület is annak számít. Ennek kellene megtervezni a szerkezetét.

– Ezt nagyon szívesen elvállalnám. Majd szólj, hogy mikor kezdjek.

– Január vége előtt semmiképpen sem. Különböző emlékszel Ted Bullerre? A kormány vele tervezte meg az épületet. Ő pedig azt kérte, hogy mi végezzük el a talajvizsgálatot, a földmérési munkákat meg a statikát. A telket már kijelölték, közel van a Churchill Square-hez. Majd mondd meg Dave-nek, milyen adatokra lesz szükséged, hogy ne neked kelljen kimenni a terepre. A karácsonyi ünnepek alatt még nincs szükség rád, de a garzonlakást meg a Landrovert már most is használhatod.

– Nagyon köszönöm. Ezek szerint két hétre elmehetek Magyarországra.

– Nem félsz attól, hogy ott fognak?

– Állítólag kimondták az általános amnesztiát.

– Erről jut eszembe. Múltkor a kezembe kerültek a régi fényképek. Találtam egy csoportképet, amely az 1936-os párizsi repülő csillagtúra győzteseit ábrázolja. Képzeld, ezen apád is meg én is rajta vagyunk. Majd ha találkozol vele, add át az üdvözlétemet.

Tamás nyomban felhívta a magyar nagykövetséget. Az ügyintéző megnyugtatta: amennyiben bepecsételik a kanadai útlevelébe a magyar vízumot, nem kell attól félnie, hogy nem hagyhatja el az országot. Majd hozzátette, hogy a kériaphoz csatolni fogják az általános amnesztiára vonatkozó kormányrendelet másolatát. Ezenkívül azt is elmagyarázta, hogy miért kell összesen százhusz dollárt küldenie. A kezelési költség csak húsz dollár, de minden beutazó köteles beváltani száz dollárt. A pénzről majd a vízummal együtt fog kapni egy igazolást, mert a forintot csak a magyar határon adják oda.

Tamás elküldte a kitöltött űrlapot meg az útlevelét Ottawába, de attól kezdve nyugtalanul aludt. Addig nem akarta megvenni a repülőjegyét, amíg nem volt biztos benne, hogy valóban utazhat. Viszont arra gondolt, hogy ha már átrepüli az óceánt, először Genfbe repül, hogy megtudja, rendben van-e a bankszámlája, onnan pedig Bécsbe. Ott aztán bérel egy autót, és Magyarországra már kocsival megy.

A postás december 23-án kézbesítette az útlevelet, benne a magyar vízummal. Tamás azonnal elrohant az utazási irodába. Szerencsére még volt hely a másnap induló londoni gépre, de választania kellett, hogy hol akarja tölteni a karácsonyt, Londonban vagy Genfben, ugyanis az ünnepek miatt huszonhetedike előtt már nem mehetett be a svájci bankba. Tamás Genf mellett döntött, hiszen a másik várost már jól ismerte. Bízott benne, hogy aznap délelőtt mindent el tud majd intézni, és délután már továbbrepülhet Bécsbe. Úgy határozott, hogy onnan majd másnap, de ha nagyon ideges lesz, csak 29-én indul el Magyarországra.

Elalvás előtt beállította az ébresztőóráját reggel hatra, hogy akkor telefonálhasson Genfbe, amikor ott már dolgoznak. Meg akarta kérdezni, hogy 27-én bent lesz-e George Blum, vagy ha nem, akkor kivel beszélhet a számlájával kapcsolatos ügyekről. Mivel a banktisztviselő nem vett ki szabadságot karácsony és újév között, megígérte, hogy személyesen fog válaszolni Tamás kérdéseire.

Amikor a repülőgép már egészen alacsonyan szállt Genf fölött, Tamás rémülten látta, hogy ott is mindent hó borít. A forgalmi épület előtt beült egy taxiba, és ugyanabba a szállodába vitette magát, ahol először aludt. Ahogy elnézte a karácsonyi díszeket a házak homlokzatán, hirtelen az jutott eszébe, hogy Genf olyan, mint a negyvenéves nők, akik már mindent megtanultak, amit tudniuk kell, de még elég jól tartják magukat, és tele vannak energiával. „Genf nem olyan új, mint Toronto, de nem is olyan régi, mint például Párizs bizonyos kerületei.” Hiába volt tél, a bankjaival, az óráüzleteivel meg az ENSZ irodaépületeivel együtt tetszett neki a város.

Eközben szinte megállás nélkül a közelgő látogatáson járt az esze. Hiába adta a magyar kormány írásban, hogy nem lesz bántódása, rettegett a gondolattól, hogy nem fogják kiengedni. Éjszakánként rémeket látott. Amikor kissé megnyugodott, azon törte a fejét, hogy vajon nyolc év után milyennek találja majd a szüleit, a húgát, az unokatestvéreit meg a barátait. Próbálta kitalálni, hogy mit fognak mondani, mit fognak kérdezni. Attól tartott, hogy nem fogják megérteni a helyzetét. Tény, hogy hozzájuk képest máris dúsgazdag, de ez nem jelenti azt, hogy mostantól kezdve már nem kell dolgoznia. Törte a fejét, miként értesse meg velük, hogy a nyugati országokban jóval többet keresnek az emberek, viszont a lakbértől meg az élelmszertől a közműveken át az orvosi ellátásig nagyon sok minden jóval többbe kerül, mint Magyarországon.

Huszonhetedikén reggel kilenckor átment a bankba. George Blum barátságosan üdvözölte.

– Már több mint két éve, hogy megnyitotta a számláját, és ahogy elnézem, azóta szépen gyarapodott a vagyona.

– Ennek én is örülök. Az üres csekkek viszont mind elfogytak. Szeretnék megint kérni néhányat.

– Meddig marad Európában?

– Nem sokáig. Két hétre elmegyek Magyarországra, és Bécsben is eltöltök pár napot.

– Jól teszi. Hallottam, hogy már sokan megkapták a beutazó vízumot.

– Én is megkaptam, de azért félek, hogy nem engednek ki.

– Semmi oka az aggodalomra. A magyar ügyfeleink közül már többen is ellátogattak Magyarországra. Mesélték, hogy aki betartja az előírásokat, annak nem esik bántódása. Csak azok kerültek bajba, akik nagy mennyiségben akartak bevinni magukkal ékszer, órát meg nyugati valutát.

– Ilyen nekem eszembe sem jutott. Viszont arra kérem, hogy semmilyen körülmények között ne küldje el Magyarországra a megtakarított pénzemet. Rettenetesen félek, hogy elfognak, kiverik belőlem, hogy van Svájcban számlám, és arra kényszerítenek, hogy írásban bízzam meg a bankot, mindent utaljanak át oda.

– Mondom, hogy ne aggódjon! De hogy megnyugtassam, elmagyarázom, hogy ez esetben mit fogok tenni. Azt válaszolom a magyaroknak, hogy a számla nem az ön nevén van, ezért csak a kamatok egy kis részét kaphatja meg minden negyedévben. Ezenkívül engedélyezem, hogy amit vámmmentesen bevihet, azt fizessék ki a számlájáról. Rendben?

– Nagyszerű.

– Viszont ehhez írásban fel kell, hogy hatalmazzon. Az átutalásokért fel fogunk számolni bizonyos kezelési költséget, de semmivel sem többet, mint a világ többi országában élő ügyfeleinknek.

– Nagyon köszönöm.

Ausztria felé menet a repülőgépen Tamás azzal bízta magát, hogyha a kommunisták nem engedik ki, azt talán engedélyezik, hogy mérnökként, tanárként vagy tolmácsként dolgozzon. Ha pedig a jövedelmét valóban ki tudja egészíteni a Svájcban kapott kamatokkal, akkor biztosan jobban fog élni, mint azok, akik csak a fizetésüket kapják.

A bécsi repülőtéren gyorsan beült egy taxiba, és megkérte a sofőrt, hogy olyan szállodához vigye, amelyiknek a tőzomszédságában üzletek is vannak, mert nem akart üres kézzel megérkezni Magyarországra, viszont semmi kedve nem volt a hidegben sokat gyalogolni. Minthogy két hete még Honoluluban sétált a pálmafák alatt, előtte pedig majdnem két évet trópusi melegben töltött, nehezen viselte magán a téli öltözetet, arcbőrét pedig csípte a fagyos levegő.

Az ajándékvásárlásra nem fordított sok időt. Bement a Mariahilfer Strassén az egyik áruházba, és olyasmiket vett, amiről gondolta, hogy örülni fognak a rokonai. Csokoládét, bonbont, kávé, kakaót, déligyümölcsöt, cigarettát, konyakot, nylonharisnyát. Miután felvitte a szállodai szobájába a bevásárlószatyrokat, elhatározta, hogy átmegy a szemközti kávéházba, és kér egy habos kávé meg hozzá egy szelet kuglófot.

Ahogy kilépett az utcára, észrevett egy jó alakú, vékony nőt, aki télikabát és csizma helyett testhezállókabátot, szűk szoknyát és magas sarkú cipőt viselt. Ringó csípőjéről észbe jutott, mit mondott régen az apja. A nőt meg a lovakat a járásuk alapján kell megítélni. Már majdnem utolérte, mert kíváncsi volt az arcára, amikor a nő megcsúszott.

– Nem ütötte meg magát nagyon? – kérdezte németül, miközben felsegítette.

– Szerencsére nem.

– Meghívhatom egy kávéra?

– Nagyon köszönöm, legalább kipihenem magam egy kicsit. Ugye maga nem idevalósi? Érezni a kiejtésén.

– Kanadai vagyok – mondta Tamás, majd bemutatkozott.

– Engem Évának hívnak. Egyébként beszélgethetünk angolul is. Az amerikaiaktól elég sok szót megtanultam.

– Miért, mivel foglalkozik?

– Még nem jött rá? Pénzért férfiakat szórakoztatok.

– Igen? Ha nincs más dolga, akkor töltsük együtt az éjszakát. Mennyit kér?

– Kétszáz schillinget.

– Rendben.

Ahogy megegyeztek, beültek a kávéházba. Beszélgetés közben Tamás megtudta, hogy Bécsben az utcalányokat is beleértve a nők igyekeznek finoman, ízlésesen öltözködni, és nem viselkednek feltűnően, kihívóan. Később átmentek a szomszédos vendéglőbe vacsorázni, majd felmentek a szállodai szobába. Tamás örült a véletlen találkozásnak, mert így legalább elterelődött a figyelme a közelgő eseményekről. Mielőtt elváltak egymástól, felírta a noteszába a nő telefonszámát, hogy felhívhassa, mielőtt visszarepül Kanadába.

Másnap felkeresett egy autókölcsönzőt, majd elindult a magyar határ felé. Amikor felemelkedett előtte a piros-fehér-zöldre festett sorompó, egész testében remegett az idegességtől. A határőr utasítására leparkolta a kocsit, és bement az épületbe, hogy bemutassa az útlevét és megkapja az előre befizetett dollárért a forintot. Aztán visszaült a kocsiba, és várta, hogy túlessen a vámvizsgálaton. Körülbelül tíz perc múlva megjelent a vámtiszt. Miután Tamás elsorolta, hogy mit visz ajándékba, a férfi jó utat kívánt, és szólt, hogy indulhat.

Győr felé menet a szinte kihalt országúton eszébe jutott: december 5-én múlt nyolc éve, hogy huszonnégy évesen elhagyta az országot. „Ha 1956-ban több eszem lett volna, akkor már egy hónappal korábban elindulok. A magyar menekültek első csoportját tárt karokkal fogadták az osztrákok, Bécs legjobb szállodáiban helyezték el őket, és oda mehettek dolgozni, ahova akartak. Én egész biztosan az Egyesült Államoktól kértem volna menedékjogot, majd a miamii egyetemen honosítottam volna a diplomámat, és azon lettem volna, hogy ott maradhassak tanársegédnek. Az biztos, hogy egész másként alakult volna az életem, bár mint ember, minden valószínűség szerint ugyanilyen maradtam volna.”

Győrben megállt a Rába szállónál, hogy igyon egy kávé. A gyengén megvilágított teremben vágni lehetett a cigarettafüstöt. Meglepődött, hogy a bécsi kávéházhoz képest milyen keveset kellett fizetnie.

A kis kitérő után elindult Budapest irányába. Már sötét volt, amikor elérte a fővárost. Rögtön eszébe jutott, hogy Chittagongban volt ilyen rossz a közvilágítás. A budai utcákon gyér volt ugyan a forgalom, de rendkívül zavarta, hogy az autók lámpái igen halványan égtek, így alig látta őket.

Amikor elérte a Várhegy oldalát, és megpillantotta a szülői házat, hirtelen eszébe jutott, hogy kisgyermekkorában valahányszor meglátogatta anyjával a nagyszüleit, előbb mindig megállt a műemlék jellegű épülettel szemközti járdán, és megszámlolta az emeleti lakás ablakait. Régi szokásáról később sem mondott le. Iskola után mindig megállt az utca túlsó felén, és megszámlolta az ablakokat. Akkor ugyanis már itt laktak.

1944 nyarán az apja a fronton teljesített szolgálatot, a nagyapja üzemét pedig megbombázták, és jó pár munkással együtt a nagyapja is életét vesztette. Ekkor a budaörsi laktanyából az anyja, a húga meg ő ide költözött a nagymamához. Amikor a háború után visszatértek Németországból, a lakást romos állapotban találták, a régi bútorok pedig mind eltűntek. Komoly erőfeszítések árán rendbe hozták a falakat meg a tetőzetet, és a szobákat kéz alatt vásárolt antik bútorokkal rendezték be.

Miután leparkolta az autót a ház előtt, önkéntelenül átment a szemközti oldalra, és felnézett az emeleti szintre. Látta, hogy a lakásban ég a villany. Szíve egyre gyorsabban dobogott, amikor felment a lépcsőn, és becsengetett. Kisvártatva megzörrent a kulcs az ajtóban.

– Te vagy az, Tamás? – kiáltotta Erika.

Pillanatokon belül ott termett az anyja meg az apja. Megilletődötten ölelte át őket is. Szülei végtelenül boldogok voltak, hiszen álmukban sem jutott eszükbe, hogy Tamás csak úgy betoppan.

– A csomagok lenn vannak a kocsiban. Mindjárt felhozom őket.

– Várj! Lemegyek veled, és segítek – mondta Erika.

– Addig mi megterítünk, biztos éhes vagy.

Szülei meg a húga nem győzték köszönni az értékes ajándékokat, majd vacsora közben elhalmozták kérdésekkel.

– Hosszú volt az út?

– Repülővel jöttél Pestre?

– Nem akadékoskodtak a határőrök?

– Kár, hogy nem tudtál előbb jönni, olyan szép lett volna a karácsony, ha te is itt vagy.

Tamás türelmesen válaszolgatott, miközben szemével a szobát figyelte. A bútorok már nem az eredeti helyükön álltak, viszont a kályha, amelynek a cserepeit ő fedezte fel a romos királyi palota egyik termében, még mindig működött. Aztán a család tagjait vette szemügyre. Apja még mindig szálfaegyenesen tartotta magát, mint katonakorában, bár nagyon megöregedett. Anyján nem látszott annyira az évek múlása, mert a haját szőkére festette. Erika még csak második gimnazista volt, amikor utoljára látta, így rajta észlelte a legnagyobb változást.

Bár rendszeresen leveleztek, Tamás mégis szerette volna hallani, hogy kivel mi történt.

– Már betöltöttem a nyugdíjkorhatárt, de a minisztérium engedélyezte, hogy még egy évig dolgozzak. Írtam, ugye, hogy miután felépültem az első infarktusból, mérnöki beosztásba helyeztek? – kérdezte az apja.

– Igen, emlékszem rá.

– Azt viszont már nem írtam meg, hogy később megint volt egy infarktusom.

– Nem akartad, hogy megijedjek?

– Úgy van.

– Nekem még két év van hátra a nyugdíjig. Alig várom. Addigra meglesz Erika esküvője, és majd én vigyázok a gyerekekre, hogy ne kelljen bölcsődébe adni őket – mondta az anyja.

– Ez még nem olyan biztos. A vőlegényem már végzett orvos, de egyelőre nagyon keveset keres, és azt mondta, hogy amíg nem nevezik ki adjunktusnak, és nincs saját lakásunk, addig ne házasodjunk össze. A szüleire nem számíthatunk. Örülnek, ha ki tudnak jönni a tanári fizetésükből. Az én kezdő tornatanári fizetésem meg még annál is kevesebb. Hiába vagyok mellékállásban edző a Vasasban, ott is olyan kevés pénzt kapok, hogy nem tudom, mikorra lesz lakásunk – mondta Erika.

– Már majdnem éjfél van, ideje lefeküdni. Holnap reggel majd betelefonálok az üzembe, hogy megjöttél, és kérek egy nap szabadságot. Úgyis maradt még néhány napom – szolt az apja.

– Akkor gyere el velem a rendőrségre! Bejelentkezem, aztán majd együtt bevásárolunk estére – mondta Tamás.

– Nekem viszont muszáj dolgoznom, de négy után már itthon leszek – mondta az anyja.

Tamás egy darabig csak forgolódott a régi ágyában, mert roppant kényelmetlennek találta. Közben eszébe jutott, hogy majd megkérdezi az apját, mennyiért lehetne Erikának venni egy

lakást. Persze nem nagyot és nem is Budán, hanem valahol Pesten. Azzal a jóleső tudattal aludt el, hogy megérte elmenni Magyarországról, hiszen nemcsak ő maga került sokkal kedvezőbb helyzetbe, de még a húga életét is könnyebbé teheti, ha sikerül a terve.

Másnap reggeli után felöltözött, és apjával elment a rendőrségre. Útközben egyfolytában attól rettegett, hogy majd elkobozzák az útlevelét és letartóztatják. Amikor a kapuban megkérdezte az egyenruhás őr, hogy mit akar, alig jött ki hang a torkán. A földszinti teremben megkereste a megfelelő ablakot, és remegő kézzel átnyújtotta az útlevelét. Az ügyeletes rendőr szó nélkül elvette, majd felállt, és átment vele a szomszédos szobába. Tamást elöntötte a hideg verejték. Amikor végre ismét megjelent a rendőr az útlevelemel, Tamás úgy érezte, hogy hosszú órákat kellett várnia, holott néhány percet tartott csupán az ügyintézés. Miután leadta a kapusnak az alumínium bilétát, megkönnyebbülten ült be a kocsiba.

Hazafelé menet az egyik élelmiszerüzletben bevásároltak, majd a cukrászdában is vettek süteményeket, hogy este legyen mivel megkínálni a vendégeket. Amikor látták, hogy Erika is elment hazulról, leültek beszélgetni. A távlati terveket hallva Tamás apja így szólt:

– Én is ezt tenném a helyedben. Amíg úgy érzed, hogy nem biztos az anyagi helyzeted, ne nőstülj meg. Szerintem családot alapítani marhaság. Erikának is megmondtam, a lányaitól majd azt követeli az állam, hogy szüljenek egy rakás gyereket, és ha kitör a háború, a fiaiból ágyútöltelék lesz.

– Mit szólt hozzá?

– Egyelőre nem akar gyereket, bár ha írásba adná, hogy hármat vállal, jóval hamarabb hozzájutnának a lakáshoz, anyád pedig alig várja, hogy unokái legyenek.

– Mi a véleményed Erika vőlegényéről?

– Nekem szimpatikus, de anyád végig sértődött, amikor Gábor kijelentette, hogy inkább nem veszi el Erikát, de nem akar ideköltözni, mert nem akarja, hogy beleszóljunk az életükbe.

– Pedig milyen igaza van.

– A saját anyja is furcsállja a viselkedését, de a húgoddal jól megértik egymást. Ráadásul Gábor is csak akkor akar gyereket, ha már van saját lakásuk.

– Nagyon helyes.

– Mielőtt megjöttél, anyád egyfolytában azt mondogatta, írjunk neked levelet, és kérjünk meg, hogy küldj pénzt. Már megbeszélte az egyik szomszédoddal, hogy megveszi a lakását, mert akkor még a kabátját sem kell felvennie, ha át akar menni Erikáékhoz.

– Tudod, mikor kap tőlem pénzt!?

– Ezért nem engedtem, hogy írjon neked.

– Nem tudod véletlenül, mennyibe kerül egy egyszoba-összkomfortos lakás?

– Attól függ. Egy vadonatúj panellakás a nemrég felépült pesti lakótelepen ezerkétszáz dollár.

– Csak? Kelet-Pakisztánban ennyit kaptam egy hónapra, Newfoundlandben pedig hat hétre.

– Ráadásul azok, akik valutában tudnak fizetni, soron kívül megkapják a lakást.

– Ahogy vége az ünnepeknek, azonnal bemegyek Erikával a bankba, és megveszem neki. De nehogy elárul valakinek!

– Anyád nem fog látni a méregtől, ha megtudja.

– Sajnálom. Legalább nem tud beleszólni a mindennapi életükbe.

– Nagyon szép tőled, hogy segíteni akarsz a húgodon. Bárcsak mi is keresnénk annyit, hogy ne szoruljunk a támogatásodra.

– És mit tudsz Mikiről? Azt írtátok, hogy meg szokott benneteket látogatni.

– Még mindig nem nősült meg, pedig saját lakása van fenn a Várban. Persze, könnyű annak tanácsi lakáshoz jutni, aki pénzügyi főellenőr a városházán, és az elsők között lépett be a pártba.

– Ha nem mentem volna el, én is ezt tettem volna.

– Ahogy te azt hiszed! Sokkal kevesebért is bebörtönöztek ám embereket akkoriban. Mostanában szabadulnál.

– Nem írtátok.

– Nem mertük.

– Azért mégis csak felhívnám Mikit. Hátba benn van a hivatalban. Tudod a számát?

Tamás apja elővette a noteszát, és elkezdte diktálni, miközben Tamás tárcsázott.

– Tényleg itt vagy Pesten? Ráérsz most? Ebédeljünk együtt! Gyere be hozzám, az a legegyszerűbb! – szólt Miki.

– Igazad van. Mindjárt indulok.

Tamás meghökkent, amikor a városházán a portás csak az után volt hajlandó beengedni, hogy az útleveléből kimásolta az adatait, majd figyelmeztette, nehogy elfelejtse aláírni a belépőt a főellenőr elvtárssal. Miután nagy nehezen megtalálta Miki szobáját a második emeleti hosszú folyosón, benyitott. A terem nagyságú helyiség közepén öt íróasztal volt összetolva. Miki rögtön felpattant, és ugyanolyan lelkesedve üdvözölte, mint régen. Azonnal bemutatta munkatársainak gyerekkori barátját, majd odaszólt nekik:

– Ma már nem jövök vissza. Ha valaki keres, mondjátok azt, hogy a minisztériumba mentem.

Tamás a portán elővette a belépőt, Miki rákanyarította a nevét, majd átnyújtotta a portásnak, aki betette az asztal fiókjába.

– Gyere, menjünk át ide a Pilvax étterembe. Gondolom, régen ettél már igazi magyaros ebédet – mondta Miki, miután kiléptek az utcára.

– De én fizetek – szólt Tamás.

– Mondd, és végleg hazajöttél? – kérdezte Miki, miután leültek az egyik asztalhoz.

– Miért jöttem volna?

– A magyar nőknél sehol sem találsz jobbat.

– De valamiből meg kell élni, nem?

– Majd elintézem, hogy betegyenek valamelyik tervezőirodába.

– Az nem nekem való.

– Miért, hol akarsz dolgozni? Mondd meg, csak egy szavamba kerül.

– Elhiszem, de nem erről van szó.

– Hanem?

– Bízom benne, hogy hamarosan megint elküldenek egy olyan országba, mint amilyen Kelet-Pakisztán volt.

– És az miért lenne jó neked?

– Nemcsak azért, mert többet keresnék, mint Kanadában, hanem emellett főúri körülmények között élnék. Kaptam egy hatszobás házat hatalmas kerttel, négy szolgám volt, akik mindent megcsináltak helyettem, a szabadidőmben eljártam a klubba, ahova főként az ott dolgozó fehérek jártak, élveztem, hogy egész évben nyár van, és nem utolsó sorban érdekes volt maga a munka is.

– Izgalmas feladatokat itt is kaphatsz, ráadásul nem kellene idegenek között élned. Lehet, hogy ott többet keresnél, itt viszont ingyen van az SZTK, a szakszervezettől minden évben kapnál beutalót a balatoni üdülőbe, elintézném, hogy neked is kiutaljanak valahol egy lakást, és a régi haverokkal jól megértenéd magad.

– Igen, de szerintem jobb, ha az ember többet keres, és maga dönti el, hogy mire akarja költeni a pénzét – mondta Tamás.

– Azért gondolkodj el rajta!

– Nem vagyok hajlandó feladni a szabadságomat. Emlékezz csak vissza, mennyire idegesített, ha beleszóltak a dolgomba. Ha itt élnék, anyám nem hagyna békén. Rágná a fületem, hogy minél előbb nősüljek meg és csináljak neki unokákat.

– Ebben igazad van. Én is ezért költöztem el hazulról.

– Na, látod.

– Egyébként remélem, holnap együtt szilveszterezünk. Ne félj, lesz egy nő, aki egyedül jön. Majd hajts rá. Rendben? – szólt Miki.

– Mit vigyek?

– Egy üveg pezsgőt meg egy üveg vodkát. Az enniválóról a lányok gondoskodnak.

– Gyere, hazaviszlek a kocsimmal – mondta Tamás, miután befejezték az ebédet.

– Köszönöm, de nekem is van autóm. Épp akartam mondani, hogy elviszlek, vagy elmenjünk még valahova?

– Nem lehet, anyám összecsiszította az egész rokonságot. Haza kell mennem.

– Jó, hát akkor holnap este találkozunk.

Tamást nagyon megviselte a családi összejövétel. Elhalmozták kérdésekkel, de amikor megpróbált válaszolni, látszott a rokonain, hogy nem igazán érdekli őket, mit mond, pedig akár reggelig is szívesen mesélt volna az élményeiről. Egy idő után már nem is foglalkoztak vele, inkább egymással beszélgettek. Megállás nélkül panaszkodtak, hogy milyen nehéz időket kellett megélniük, milyen sokat kell dolgozniuk, milyen alacsony a fizetésük, és hogy nem utazhatnak szabadon külföldre. Tamás fellelegzett, amikor tíz óra tájban végre szedelődöztek, és az egész társaság elment.

Miki lakásán viszont a szilveszteri mulatság jó hangulatban indult. Csak nyolcan voltak összesen, és a barátján kívül Tamás senkit sem ismert, de az első perctől kezdve úgy kezelték, mintha a társaság régi tagja lenne. Igaz, ők sem voltak kíváncsiak rá, hogy miket tapasztalt nyugaton, az pedig végképp nem érdekelte őket, hogy milyen az élet Ázsiában. De Tamás nem bánta, mert Mária, aki egyedül érkezett, rögtön megtetszett neki, és minden igyekezetével azon volt, hogy még az este folyamán levegye a lábáról. Kapóra jött neki, hogy amikor éjfél után valaki azt javasolta, menjenek le a Körútra, Mária inkább a jól fűtött lakásban akart maradni. Tamás rögtön kijelentette, hogy utálja a telet, és ő is szívesebben marad.

Ahogy meghallották, hogy a társaság kiment a lépcsőházba és becsukódott az előszobaajtó, Tamás átölelte Máriát. A fiatal nő olyan szenvedéllyel csókolta száján, hogy Tamás nyomban úgy érezte, végre megtalálta az igazit. Mária pillanatok alatt kibújt a ruhájából, és féktelen szeretkezésbe kezdtek. Csak akkor öltöztek fel ismét, amikor az előszobában megszólalt a csengő.

– Milyen tapintatosak – szólott Tamás.

A társaság nevetgélve betódult a szobába, és egészen hajnalig ittak meg táncoltak. Reggel felé Tamás felajánlotta Máriának, hogy hazaviszi.

– Gödöllőn lakom, de ha bejövök Budapestre, a nagybátyámnál szoktam aludni. Most is oda megyek. A Galamb utcában lakik.

– Nem találkozhatnánk délután? – kérdezte Tamás, amikor megállt a ház előtt.

– Dehogynem. Mondjuk ötkor a Gerbaud-ban. Mindenesetre felírom a nagybátyám telefonszámát, hogy fel tudj hívni, ha valami közbejön.

– Én is megadom a szüleimét.

Tamás boldogan ment haza, és alig várta, hogy délután legyen. Már háromnegyed öt előtt megérkezett a cukrászdába. Körülnézett, de Mária még nem volt ott, ezért egy olyan asztalhoz ült le, ahonnan jól látta a bejáratot. Közben figyelte az óráját. Öt előtt néhány perccel izgatottan leste az ajtót, de Mária még ötre sem ért oda. „Talán elaludt, és csak most indul”, gondolta. Negyed hatra viszont már ideges lett, fél hatkor pedig elhatározta, hogy telefonál, és megkérdezi, mi történt.

– Tessék – mondta egy férfihang.

– Máriával szeretnék beszélni.

– Ma nem dolgozik.

– Bocsánat, lehet, hogy rossz számot hívok. Én egy magánlakást hívtam.

– Akkor mellétárcsázott, mert ez a Százszorszép étterem.

Tamás beolvasta a noteszába felírt számot. Amikor kiderült, hogy az valóban az étteremé, és nem kapcsolt mellé a központ, szinte összeomlott. Ahogy lassan magához tért, elrohant a Galamb utcai házhoz, de ott rájött, hogy sem Mária vezetéknévét nem tudja, sem a nagybácsiét, tehát semmi értelme becsengetni a házfelügyelőhöz, és megkérdezni, hogy melyik lakásban találja meg Máriát. Hirtelen úgy érezte magát, mint akit leforráztak. Nem akart rögtön hazamenni, mert akkor a családjá nyomban rájön, hogy becsapták. Először arra gondolt, hogy beszél Mikivel, hátha tud valamit Máriáról, de aztán mégsem ment el hozzá, mert félt, hogy kineveti a barátja, amiért ennyire belebolondult abba a nőbe. Vasárnap azonban nem bírta tovább, és déltájban becsengetett Mikihez.

– Valamiért nem jött el Mária a randevúra, és azóta nem tudtam beszélni vele, mert úgy látszik, rosszul írtam fel a nagybátyja telefonszámát. Megmondanád, hogyan érhetem utol?

– Fogalmam sincs. Akkor láttam először. A főnököm szólt, hogy szerezzek valakit az ismerősének, mert épp otthagytá az udvarlója, és a nő nem akarja egyedül tölteni a szilvesztert. Már ott tartottam, hogy felhívom Robit, amikor telefonáltál. Majd holnap a hivatalban megkérdezem a főnökömet. Fél egykor legyél a Pilvax étteremben, addigra kiderítem.

– Különben milyen volt a csaj?

– Nagyszerű. Ezért akarok vele találkozni.

Másnap reggel Tamás megkérte a húgát, hogy kísérje el, mert szeretne néhány apróságot venni. Amikor megálltak az OTP-fiók előtt, csak annyit mondott, hogy ne lepődjön meg. Erika majd kiugrott a bőréből örömeiben, amikor megtudta, hogy a bátyjától ajándékba kap egy lakást.

Miután elintézték a formáságokat, Tamás izgatottan várta Mikit az étteremben.

– Öregem, téged aztán jól átverték – mondta a barátja, ahogy leült az asztalhoz.

– Miért?

– A főnököm bevallotta, hogy Máriát nem hagyta ott senki, sőt férje is van, de még mindig nem esett teherbe, pedig nagyon szeretne egy gyereket. Ezért megbeszélte a férjével, aki egyébként magas rangú pártfunkcionárius, hogy időnként félrelép, hátha valaki felcsinálja.

– Ilyen az én szerencsém.

– Ne törődj vele! Emlékszel még, hogy milyen jól éreztük magunkat a Sport presszóban meg a Trojkában? – szólt Miki.

– Hogyne. Megvannak még?

– Mi az hogy!

– És a Miniatur?

– Az is. Tudod mit? Délután körbelátogatjuk őket. Majd meglátod, milyen jól fogod magad érezni.

A presszóban Miki most is szinte megállás nélkül mesélt, miközben a nőket figyelte, ahogy régen. Tamás csak hallgatta, és úgy tett, mint aki jól érzi magát, holott mindent idegennek talált, pedig semmi sem változott. A szórakozóhelyek berendezése, a falak, a pult, minden ugyanolyan volt, mint azelőtt. A közönség is. Aztán lassan rájött, mindez amiatt van, hogy az elmúlt nyolc évben egy egészen más világhoz szokott, és már nem folytathatja ott, ahol 1956-ban abbahagyta.

Másnap elhatározta, hogy este elmegy a vívóklubba. Kíváncsi volt, kik az edzők, és milyenek a mostani fiatalok. A terem olyan volt, mint azelőtt, de az edzést már a volt haverjai irányították. Tamás megpróbált velük szóba elegyedni, de munka közben szemmel láthatóan zavarta őket, utána pedig mindegyik sietett haza. Egyiküknek felajánlotta, hogy hazaviszi kocsival, mert érdekelte, hogy most is olyan eleven-e a klubélet, mint az ő idejében.

– Már nem – mondta Géza.

– És milyen a színvonal?

– Már nem vagyunk verhetetlenek a világversenyeken. A nagyok kiöregedtek, és legfeljebb edzősködnék, a mi korosztályunkból pedig többen disszidáltak – mondta Géza.

– És a mostani gyerekek?

– A technikát elsajátítják, de aki nem vív szívvel-lélekkel, az nem nyerhet.

– Még az élvonalbeliek sem lelik örömeiket a vívásban?

– Ők sem. Csak a pénz meg a különféle kiváltságok érdeklik őket. A srácok kötelességszerűen járnak el az edzésekre, nem azért, hogy kikapcsolódjanak, és jól érezzék magukat. A versenyzők sokkal keményebbek, mint a mi időnkben, mert komoly összegek forognak kockán.

– Még mindig bújtatott profik?

– Bizony. Az első osztályú sportolónak a klub most is elintézi, hogy a munkahelyük engedje el őket edzőtáborba, ráadásul nem kell napi nyolc órát dolgozniuk, mégis teljes fizetést kapnak. A válogatott keret tagjainak pedig egyáltalán nem kell bejárniuk, legfeljebb a pénzért.

– Ezek szerint kedvtelésből már senki sem vív – jegyezte meg Tamás.

– Néha azért akad egy-kettő a régiek közül, aki lejön egy kicsit asszózni.

Tamás letett arról, hogy a hátralévő napokban felkeresse azokat a helyeket, ahol 1956 előtt még jól érezte magát, mert többet nem akart csalódní. Mivel pénze volt bőven, inkább úgy döntött, hogy másnap este elmegy Budapest legfelkapottabb éjszakai mulatójába, végignézi a műsort, és olyan italt rendel, amihez éppen kedve szottyan, hiszen annak idején ezt nem engedhette meg magának.

Ahogy leült, ott termett mellette egy fiatal, roppant csinos nő, és rövid bevezető után felajánlotta a szolgálatait. Kiderült azonban, hogy a magyar pillangó legalább háromszor annyit kér, és negyed annyit nyújtana, mint bécsi kolléganője, ezért udvariasan, de határozottan megmondta neki, hogy nincs rá szüksége.

Másnap délelőtt nem volt kedve elmenni hazulról. Körbejárt az üres lakásban, majd megállt a vitrin előtt, és egyenként kézbe vette a vívóversenyeken nyert érmeit meg a serlegeit. Aztán elővette a szekrényfiókból a régi családi fényképeket tartalmazó dobozt, és egy darabig nézegette a felvételeket. Egy másik fiókban megtalálta az egyetemi jegyzeteit meg a tankönyveit. A múlton merengve átvillant az agyán, hogy talán mégis jobb lenne itt élni. De aztán elhessegette magától a gondolatot, mert rájött, hogy nehezen tudna újra beilleszkedni a magyarországi életformába, hiszen nem folytathatná ott, ahol 1956-ban abbahagyta.

Déltájban megérkezett Erika, és azon nyomban felbontotta a levelet, amelyet az OTP-től hozott a postás.

– Azt írják, hogy minden rendben, a lakás hivatalosan is az enyém.

– Anyunak hogyan mondjuk meg? Papa szerint nagyon mérges lesz, ha megtudja, hogy ki játszottuk – jegyezte meg Tamás.

– Tudod, mit? Várjuk meg, amíg mind a ketten hazajönnek, és akkor majd közösen elmagyarázzuk, hogy miért vetted a lakást – válaszolta Erika.

– Jó ötlet. Papának talán sikerül megértetnie vele, hogy nem érdemes kétségbeesni, legfeljebb felül a villamosra, ha meg akarja látogatni az unokáját – mondta Tamás.

– Igen, de anyu azt is tudja, hogy ha majd lesz gyerekem, nem szívesen adnám bölcsödébe, hanem őt kérném meg, hogy vigyázzon rá. Minden reggel korán kelni, hogy időben kiérjen a lakótelepre, bizony elég fárasztó lesz neki. Ha a szomszédban lagnánk, csak át kellene szaladnia.

– Azt hittem, hogy amíg kicsi a gyerek, otthon maradsz vele.

– Hol élsz? Magyarországon ezt a luxust senki sem engedheti meg magának. Amíg Gábor nem kap elég pénzt a betegektől, addig nemhogy nem maradhatnék otthon, de a tanítás mellett még az edzői állást is meg kell tartanom.

– Nem bántad meg, hogy 1956-ban itthon maradtál?

– Dehogynem. Már ezerszer megbántam. Hallgatnom kellett volna papára meg rád.

– Ha akarod, küldök meghívólevelet, aztán majd elfelejtesz hazajönni.

– Az a baj, hogy Gábor nem akar disszidálni.

Estefelé, amikor az egész család együtt volt, Erika előhozakodott a hírrel.

– Ha annyira akartál segíteni, megkérdezhettél volna, mielőtt cselekszel – mondta Tamásnak az anyja. – Te pár nap múlva megint eltűnsz, és csak Erika marad nekem. Arra nem gondoltál, hogy nekem mennyivel jobb lenne, ha a lányom a közelemben maradhatna?

– De lehet, hogy Erika esetleg nem akarja, hogy mindig benézz hozzájuk – jegyezte meg a férje.

– Esetleg azt sem akarja, hogy beleszólj a dolgukba – mondta Tamás.

– Csak akkor szólnék, ha valami butaságot terveznek.

– Miért akarod te eldönteni, hogy mi butaság, és mi nem? – kérdezte Tamás.

– Egy anyának joga van ahhoz, hogy megmondja a lányának, ha valami nem tetszik neki. Elvégre én hoztalak benneteket a világra.

– Viszont mindenki úgy alakítja az életét, ahogy akarja – jegyezte meg a férje.

– Igen, de ha te meghalsz, ki fogja a gondomat viselni? Tamásra nem számíthatok, mert ő Amerikában él. Ezért sem örülök, hogy a város másik végén vette azt a lakást. A gyerekeknek kötelességük gondoskodni a szüleikről. Sokkal jobb lenne, ha Erika itt lakhatna a szomszédban.

– Arról még ne beszéljünk, hogy mi lesz, ha meghalok. A gyerekek majd biztosan törődnek veled.

Tamás, aki elszokott a családi vitáktól, rögtön érezte, hogy ebből neki máris elege van. „Ha mással nem tudnám megindokolni, hogy miért nem kívánok hazatelepülni, anyámnak az erőszakossága elég ahhoz, hogy az óceán túlsó partján akarjak élni. Időnként azért majd eljövök látogatóba”, állapította meg magában.

Amikor eljött az indulás ideje, mindenkitől elbúcsúzott, majd beült a kocsiba, és meg sem állt a határig. Miután visszaadta a határőr az útlevelét, és áthajthatott a sorompó alatt, fellelegzett. „Ezt megúsztam.”

7. FEJEZET

Magyarországi útja előtt Tamás megmondta a bécsi szálloda portásának, hogy mielőtt visszatér Kanadába, egy éjszakát ott akar tölteni, ezért az országútról egyenesen a Mariahilfer Strasséra ment. Mihelyt megkapta a kulcsot, felment az emeletre, és leült az ágy szélére. Amennyire örült, hogy két hét után végre megint nem nyithatja rá senki az ajtót, sőt a fürdőszobán sem kell másokkal osztoznia, annyira elszomorította, hogy már megint egyedül kell töltenie a nap hátralévő részét. Némi töprengés után előkereste az osztrák prostituált telefonszámát.

– Itt Thomas Felkay. Ráér holnap reggelig? – kérdezte Évától.

– Rá. Hova menjek és hányra?

– A Hotel Tyrolba. Akár most is indulhat.

– Egy óra múlva ott leszek.

– A portán várom.

Másnap délelőtt visszaadta a bérelt autót, taxival kiment a repülőtérre, majd amikor a genfi utasokat szólították, ő is beszállt a gépbe. A bankban megérdeklődte, hogy hogyan férhet hozzá a pénzéhez olyankor, amikor nincs Európában. George Blum pontosan elmagyarázta, hogy mi ennek a módja. Ő is kap egy húszezer frankot érő kis kártyát, amellyel a világ bármelyik bankjába bemehet. Ott aláírásával és a titkos jelszóval igazolnia kell magát, ezt követően a külföldi bank ellenőrizteti a svájciakkal, hogy valóban ő-e a kártya tulajdonosa. Ha minden rendben van, kifizetik a kért összeget. Tamás azzal a megnyugtató érzéssel indult vissza Kanadába, hogy nem lesz pénz nélkül, bárhova veti a sors a jövőben.

Ígéretéhez híven január végén Archie Tamást bízta meg a szerkezeti elemek méreteinek kiszámításával. Amikor Tamás tüzetesebben szemügyre vette St. John's első sokemeletes épületének a tervrajzát, rögtön jelezte a főnökének, hogy az építész figyelmen kívül hagyta Newfoundland éghajlati körülményeit.

– Megörült ez a Buller? Mind a tizenhárom emeletet mozaikkockákkal akarja burkolni? – kérdezte Archie.

– A tetőteraszra pedig egy nyitott úszómedencét, öt szökőkutat és köréjük virágágyásokat tervezett – mondta Tamás.

– Hogy az egész világ megcsodálja a mesterművét – jegyezte meg Archie.

– Tudod, milyen sokba fog ez az épület kerülni? – kérdezte Tamás.

– A kormány állítólag szabad kezét adott neki a tervezésben – jelentette ki Archie.

– Az rendben van, de Buller nincs tisztában vele, hogy abban a magasságban az erős szél már a harminc centis vízsugarat is négy méterrel arrébb fogja lökni. A tetőteraszon minden csupa víz lesz. Elfelejtette, hogy St. John's-ban az a ritkaság, amikor nem fúj a szél – állapította meg Tamás.

– Le kell beszélni a szökőkutakról – jelentette ki Archie.

– Meg az úszómedencéről. Jó, ha egy évben két hétig van olyan meleg, hogy az emberek a szabad ég alatt akarjanak fürödni – mondta Tamás. – Amíg nem győzzük meg, hogy át kell alakítania a terveket, addig nem érdemes nekikezdeni a számításoknak. Nem mindegy, hogy az oszlopoknak a medence súlyát is el kell-e bírniuk vagy sem.

– Azért amit lehet, készíts elő – kérte Archie.

Archie néhány nappal később közölte, hogy az építész hajlandó lemondani a szökőkutakról, de ragaszkodik az úszómedencéhez és körülötte a kerthez. Tamás egy teljes hónapig dolgozott, mire kiszámolta a szerkezeti elemek méreteit és hozzávetőleges árát. Már épp hozzákezdett a rajzokhoz, amikor Archie-től megtudta, hogy a kormány sem a mozaikborítást, sem a kerttel körülvett úszómedencét nem engedélyezi a tetőterazon. A számításokat tehát előről kellett kezdeni.

Újabb egy hónap telt el, mire a megváltoztatott adatok alapján ismét mindent kiszámított. Kiderült, hogy a kormány megbízottja most az épület magasságát kifogásolta, és ragaszkodott hozzá, hogy tizenhárom emelet helyett csak tíz épüljön fel, továbbá azt kérte, hogy az épület belső elrendezését is változtassák meg. Tamás azzal nyugtatta magát, hogy mindaddig nem bánja, hányszor alakítják át az épület terveit, amíg megfizetik a munkáját.

Májusban a kormány megbízottja kijelentette, hogy tíz helyett inkább tizenegy emeletes legyen az épület. Tamásnak újra és újra meg kellett változtatnia a rajzokat, mert hol alacsonyabb, hol magasabb épületet képzelt a kormány a kiválasztott telekre.

Augusztusra viszont már megelégedte a folytonos változtatásokat, és Archie is belátta, hogy további számításoknak semmi értelme. Megengedte Tamásnak, hogy csak a rajzokat alakítsa át, ha a kormány megint meg akar valamit változtatni. Ezért még rábízott valamilyen kisebb feladatot, de jelezte, hogy a téli hónapokban már nem tudja alkalmazni.

Tamás kénytelen volt sürgősen munka után nézni, ugyanis időközben kiderült, hogy a kelet-pakisztániak mégsem kaptak kölcsönt a Világbanktól a vízellátó rendszer rendbehozatalára, tehát Chittagongban nem volt rá szükség. Viszont legnagyobb öröme az ENSZ Egészségügyi Világszervezete azt válaszolta a jelentkezésére, hogy szeptember közepétől elküldenék három hónapra Libériába. Örömét fokozta, hogy a WHO központja Genfben volt, abban a városban, amelyet az első pillanattól kezdve rokonszenvesnek talált.

Repülőjegyét New York-i átszállással váltotta meg, hogy ismét találkozhasson Donald Harttal, a Clapton-cég tengerentúli munkákkal megbízott ügyvezetőjével.

– Az év végéig Afrikában fogok dolgozni az ENSZ megbízásából, de fogalmam sincs, hogy utána mi lesz velem. Nincs valamilyen ötlete?

– Pillanatnyilag semmit nem tudok ígérni, viszont időnként be szoktunk társulni kisebb afrikai, ázsiai meg dél-amerikai vállalatokba, és olyankor szükségünk van megbízható cégvezetőkre. Értesítem, ha megint adódik valamilyen lehetőség?

– Ha a feladat érdekes, és elég jól keresnék, akkor igen.

– A munka mindig érdekes, a havi fizetése viszont csak annyi lenne, amennyit Kanadában kapna, de az igazgatósági tagságért járó tiszteletdíj ennek majdnem harminc százaléka. Ráadásul ezt az összeget egyenesen a svájci bankszámlájára utalnánk, hogy ott helyben ne kelljen utána adóznia.

– Nagyon jól hangzik. Boldog lennék, ha adott esetben gondolna rám.

– Egyébként megtudtam, hogy miért nem kaptak pénzt a kelet-pakisztániak a chittagongi vízművek részére a Világbanktól.

– Elmondaná? Roppant érdekel.

– Mert túlteljesítette a feladatát. Ha nem árulja el a helybelieknek, hogy a vízveszteség legfőbb oka a rengeteg csőtörés, és utána nem mutatja meg, hogyan kell kijavítani a csöveket, akkor nem jönnek rá, hogy maguktól is meg tudják oldani a város problémáját. Amikor a

kormány meghallotta, hogy a chittagongi vízellátás gondján helyi erőkkal is lehet segíteni, inkább másra fordította a drága külföldi kölcsönt.

- Vagyis máskor jobb, ha hagyok mindent úgy, ahogy van, és csak a jelentést készítem el.
- Bizony, mert így nemcsak maga esett el az újabb szerződéstől, hanem mi is, ráadásul a chittagongi vezetők sem kapták meg a maguk kenőpénzét.
- Legközelebb majd okosabb leszek.

Tamás New York-ban felszállt a genfi járatra, majd a svájci repülőtérrel a már ismert szállodába vitette magát a taxissal. Másnap délelőtt elment az Egészségügyi Világszervezet székházába, és jelentkezett a műszaki osztályon.

- A libériaiak szeretnének kölcsönt felvenni a Világbanktól, de nem tudják, hogyan kell összeállítani a kérvényt. Egy hidrogeológust meg egy szervezési szakértőt is elküldünk néhány hétre, tehát a feladat látszólag egyszerű – mondta Todd Lawrence, az osztályvezető.
- Miért csak látszólag? – kérdezte Tamás.
- Az egyik német egyetem tanszékvezetője két hét elteltével azzal jött vissza, hogy a libériaiak nem hajlandók együttműködni. Előzőleg mindent megígértek, de amikor megérkezett, még egy szobát sem kapott a minisztériumban.
- Jó, hogy tudom. Majd ehhez tartom magam.
- Most menjen le a negyedik emeletre, és jelentkezzen a személyzeti osztályon. Amíg kiállítják a laissez-passer-nak nevezett szolgálati útlevelét, az orvosi rendelőben kivizsgálják.
- Értem.

– Egyébként az előbb járt nálam egy másik tanácsadónk, George Patel. Őt Ghánába küldjük, így Brazzaville-ig együtt fognak utazni, mert a szükséges eligazítást mindketten abban a területi irodában fogják megkapni.

A személyzetis szobájában Tamás összetalálkozott jövendő útítársával. Rögtön feltűnt neki a zakója felső zsebéből kikandikáló világoskék útlevel, és rajta aranszínű betűkkel a *United Nations* felirat. Tamás alig várta, hogy ő is megkapja a saját útlevelét. Bemutatkoztak egymásnak, majd lementek az alagsorba, hogy átvegyék a repülőjegyüket.

– Az előírások értelmében nem szabad naponta nyolc óránál többet utazással tölteni. Minthogy Genfből Brazzaville-ig tizenkét óra az út, közben valahol meg kell állniuk. A zavaros nigériai állapotokra való tekintettel nem tartottam biztonságosnak, hogy Lagosban szakítsák meg az útjukat, ezért úgy rendeltem meg a jegyeket, hogy Rómában, majd Kamerun fővárosában éjszakázzanak. A doualai repülőtéren majd várni fogja magukat az egyik megbízottunk, de Rómában magukra lesznek utalva – mondta Karl Müller, az utazási ügyekkel megbízott előadó.

- Semmi gond. Rómát úgy ismerem, mint a tenyeremet, és olaszul is tudok – szólt George.
- A gép délután négykor indul. Jó utat kívánok – mondta az előadó, és átnyújtotta a jegyeket.

Amikor Tamás észrevette a római repülőtér épülete előtt a környékbeli szállodákhoz induló autóbuszokat, arra gondolt, hogy ha most egyedül lenne, felszállna valamelyikre, az olasz főváros nevezetességeit pedig akkor nézné meg, ha több ideje lesz. Láttá azonban, hogy George mennyire örül, amikor megtudta, hogy ismét eltölthet egy estét Rómában, így nem akarta elvenni a kedvét, és nem szólt egy szót sem. Beültek egy taxiba, de a sofőr nem értette, hova akarnak menni. Hiába mondta neki George a maga indiai akcentusával olaszul, majd angolul, hiába magyarázta neki Tamás először angolul, aztán németül, a sofőr egy darabig

csak rázta a fejét. Végül rájött, hogy a pályaudvar környékén, az egyik kis utcában található olcsó panzióban akarnak megszállni.

– Gyere, megmutatom, milyen Rómában az éjszakai élet – mondta vacsora után George.

Elgyalogoltak a pályaudvar hatalmas épülete mellett, majd az egyik mellékutcában beléptek egy régi ház kapuján. Az udvaron elhelyezett asztaloknál üldögélő férfiakat kihívó tekintettel figyelték az emeleti körfolyosók korlátjának támaszkodó nők. Tamás leült az egyik asztalhoz, és rendelt egy üveg bort, de az útitársa állva maradt.

– Mindjárt jövök – mondta.

Tíz-tizenöt perc múlva valóban visszatért, de alig foglalt helyet, már intett az egyik kövér nőnek, és felment hozzá a második emeletre. Negyedóra múlva megint megjelent.

– Kölcsönadnál tíz dollárt? Ha végeztem, majd átmegyünk egy másik remek helyre – mondta.

– Érezd magad továbbra is jól, de én inkább visszamegyek a szállodába, mert álmos vagyok – felelte Tamás, és átadta a bankjegyet.

Már bánta, hogy engedett George-nak, és nem a repülőtér közelében szállt meg, hiszen másnap amúgy is korán kellett kelniük a reggel induló gép miatt. A szálloda felé menet megpillantotta a kisvendéglők elé kitett asztalok mellett üldögélő olaszokat. A hangulatos látvány hatására úgy döntött, hogy megiszik egy Camparit, ha már itt van Olaszországban.

Tamás másnap ismét kellemetlenül érezte magát. George megpróbált olaszul társalogni az Alitalia utaskísérőivel, de azok angolul válaszoltak.

Doualában már várta őket az Egészségügyi Világszervezet világoskék egyenruhás sofőre. Amikor kiderült, hogy a kellemes kis szállodának a földszintjén franciák üzemelik az éttermet, George fitogtatni akarta a nyelvtudását, és franciául kezdte megrendelni az ebédet. A pincérnő azonban egy szót sem értett belőle, így a férfi átváltott angolra. Tamás előtt az indiai végképp leszerepelt, ezért elhatározta, hogy a későbbiekben távol tartja magát tőle.

Kongóba másnap reggel indult a repülőgép. Mivel mind a ketten ablak mellett akartak ülni, nem kerültek egymás mellé, Brazzaville-ben pedig, ahol az utasok gyalog mentek a betonon a forgalmi épületig, a tömegben elsodródtak egymástól. Tamás határozottan örült, hogy nem kell George-dzal együtt átesnie az útlevevizsgálaton. Attól tartott ugyanis, hogy az indiai megint elkezd fontoskodni. Az épület előtt megpillantotta az ENSZ világoskék egyenruhás sofőrijét, de George nem volt sehol.

– Ne izgassa magát! A kollégája csak annyit mondott, hogy inkább taxival megy, mert szét akar nézni a városban.

– Akkor vigyen előbb a szállodába, de ahogy letettem a bőröndömet, rögtön mehetünk tovább a területi irodába.

Remélte, hogy részletesen elmondják, milyen feladat vár rá Libériában. Ehelyett a területi iroda műszaki osztályának a vezetője csak általánosságokban beszélt:

– Tanácsadóinktól azt várjuk, hogy tudásuk legjavát adva olymódon nyújtsanak magas színvonalon segítséget a tagországokban élő kollégáinknak, hogy azok egy pillanatig se érezzék, tájékozottságuk, képzettségük, hozzáértésük kívánni valót hagy maga után. Az Egyesült Nemzetek küldetése elsősorban nem az, hogy a tanácsadók okvetlenül megoldják a felzárkózni vágyó tagországokban felmerülő problémákat, hanem az, hogy észrevétlenül rávezessék a helybeli szakembereket arra, amire maguktól nem gondoltak.

Ezek után a sofőr visszavitte Tamást a szállodába, majd másnap a megbeszélrt időben érte ment, hogy kivigye a repülőtérre.

Amikor a repülőgép kapitánya bejelentette, hogy hamarosan megérkeznek Libéria fővárosába, Monroviába, Tamás kinézett az ablakon, de a sötétségben nyomát sem látta városi fényeknek. Mivel a gépen ő ült az ajtóhoz legközelebb, amikor kinyitották, ő ment le elsőként a lépcsőn. Bőrén rögtön érezte a párás meleget. A kezdetleges forgalmi épületnél megállapította, hogy a betonon szaladgáló svábbogarak legalább ötször akkorák, mint azok, amelyekkel Kelet-Pakisztánban illetve a korábbi afrikai városokban találkozott. Az is feltűnt neki, hogy a határőr egyenruhája pontosan úgy néz ki, mint az amerikai repülőtereken szolgálatot teljesítő határőröké.

Épp csak felmutatta szolgálati útlevelét, a libériai fiatalember máris tisztelgett, és így szólt:

– Erre tessék, uram!

A tiszteletteljes fogadtatás után akkor lepődött meg igazán, amikor az épület előtt megálltak egy Cadillac előtt. A luxusautóra két fekete öltönyös, sötét szemüveges biztonsági őr vigyázott.

– Szálljon be, uram! A kocsit légkondicionált. Bent sokkal jobban fogja magát érezni. A csomagjáért ne aggódjon, majd én kiváltom – mondta az egyik férfi.

Még csak egy-két utas hagyta el az épületet, amikor a biztonsági őr már megjelent Tamás bőröndjeivel, majd betette őket a csomagtartóba. Amíg a hegehupás országúton haladtak, a másik biztonsági őr kinyitotta a bárszekrény ajtaját, és megkérdezte:

– Mit tölthetek?

Tamás egy pohár Camparit kért jéggel, és hozzá Perrier ásványvizet. Jó háromnegyed óráig tartott, mire eljutottak a sziklás dombtetőre épült Ducor Intercontinental szállodába. Az amerikai mércével mérve is minden igényt kielégítő, gyönyörű, modern épületben Tamás egy tengerre néző szobát kapott. Alig várta, hogy kivilágosodjon, és az erkélyéről megcsodálja az Atlanti óceánt.

Reggeli után közölték vele, hogy az Egészségügyi Világszervezet helyi képviselőjének a sofőrje már várja. Ahogy megérkeztek a villanegyedbe, és a kocsit megállt egy elegáns, modern épület előtt, Tamás észrevette a kertben elhelyezett zászlórúdon a WHO lobogóját.

– Isten hozta Libériában – mondta dr. Olu Oloruntoba, miután bemutatkozott.

– Örülök, hogy megismerhetem – szólott Tamás.

– Mielőtt elmegyünk a község- és városfejlesztési minisztériumba, elmondok néhány dolgot. Bizonyára tudod, hogy az ENSZ önzetlenül pártfogolja a tagországokat, ugyanakkor tanácsadó szakembereitől megkívánja, hogy javaslataikkal messzemenően támogassák a rászorulókat, mindazonáltal senkivel se éreztessék esetleges tudásbeli fogyatékoságaikat. Ebből kifolyólag az Egyesült Nemzetek célja elsősorban nem az, hogy feltétlenül megszüntessük a fejlődő országok valamennyi gondját, hanem az, hogy finoman tudassuk a helybeliekkel mindazt, amit a tanulmányaik során nem volt módjuk elsajátítani.

– Erre Brazzaville-ben is felhívták a figyelmemet.

– Nagyon fontos, hogy a minisztert excellenciás uram-nak szólítsd, különben megsértődik.

– Értem.

– Mivel a libériaiak mindenkitől elvárják, hogy ismerje hazájuk történetét, röviden elmondom a lényegét. A terület a brit gyarmatbirodalomhoz tartozott, de 1849-ben megvásárolták az abolitionisták, vagyis a rabszolgaságot ellenző amerikai fehérek a felszabadított rabszolgák részére. A fővárost azért hívják Monroviának, mert akkoriban Monroe volt az Egyesült Államok elnöke.

- Erről én is hallottam.
- És azt is tudod, hogy ki volt Matilda Newton?
- Azt már nem.
- Az abolitionisták sejtették, hogy a bennszülöttek nem örülnek, ha itt telepítik le az amerikai feketéket, ezért utasították a tengerészeket, hogy mielőtt partra teszik az utasaikat, fegyverezzék fel őket. Az itteni feketék valóban megtámadták a jövevényeket, erre egy Matilda nevű volt rabszolgalány elsütötte a kis ágyút. A durranást meghallva a helybeliek hanyatt-homlok elmenekültek. Ennek az eseménynek az évfordulója alkalmából egyébként nagy ünnepség lesz a napokban, Matildát ugyanis nemzeti hősként kezelik.
- Azóta megbékélt egymással a két csoport?
- Nem mondhatnám. A hatalom az amerikai feketék leszármazottjainak a kezében van, és ugyanúgy kizsákmányolja az őslakosokat, ahogy annak idején az Amerikában maradt feketéket zsákmányolták ki az ottani fehérek. Ha eljutsz az ültetvényekre, majd meglátod, hogy olyan házakat építettek maguknak, mint amilyeneket az Egyesült Államok déli részén látni. A lovaglósizmat viselő fekete földbirtokosok kezében pedig mindig ott a korbács.
- Ki hitte volna.
- Még valamit el kell, hogy mondjak. Függetlenül attól, hogy kik voltak az őseik, a libériaiak mind korruptak, sőt elvárják, hogy megvesztegessék őket. Ha valakit megállít a rendőr, az illető jobban teszi, ha átadja, amit kérnek tőle, különben bajba keveredik.
- Két évig Kelet-Pakisztánban dolgoztam, így bőven volt alkalmam korrupt emberekkel találkozni. Nem hiszem, hogy a libériaiak túltennének rajtuk.
- Egyébként hadd áruljam el, hogy a tegnapi esti megérkezésed kisebb diplomáciai bonyolalmat okozott.
- Hogyhogy?
- Az előkelő fogadtatást nem neked szánták, hanem az ENSZ Iparfejlesztési Szervezete egyik alelnökének, de a határőrnek csak annyit mondtak, hogy amikor meglátja az ENSZ-útlevelet, az utast azonnal kísérje ki az államelnök kocsijához. A szerencsétlen azt hitte, hogy te vagy a fontos ember.
- És mi lett az alelnökkel?
- Ötven dollárt fizetett a taxisnak, hogy elvigye a szállodába a rozoga Toyotájával.
- Nagyon mérges volt?
- Tegnap este igen, de ma már nevetett a libériaiak tévedésén. De most induljunk, mert tizenegyre várnak bennünket a minisztériumban. Remélem, ezúttal nem lesz velük semmi gond. A múltkori eset után ugyanis értésükre adtam: ha azt akarják, hogy segítsünk, akkor teremtsenek számodra nyugodt munkakörülményeket.
- A miniszter barátságosan üdvözölte őket. Amikor kezét nyújtott, Tamásnak azonnal feltűnt, hogy pecsétgyűrűjét a szabadkőművesek jelvénye díszíti.
- Látom, egyforma gyűrűt hordunk – mondta a miniszter, miután ő is észrevette Tamás ujján a gyűrűt.
- Valóban, excellenciás uram.
- Nyugodtan tegezz! Egyébként azt a szobát jelöltem ki a részedre, amelyik az enyém mellett van.

– Nagyon köszönöm.

A nemzeti ünnep alkalmából rendezett koktélpartira Tamást is meghívták az elnöki palotába. Amikor megkérdezték a vendégeket, hogy ki tud bridzsezni, ugyanis az elnök első számú feleségének nem jelent meg a kártyapartnere, Tamás azonnal jelentkezett. Az est folyamán lehangolták ellenfeleiket, ezért az elképesztően terebélyes lady Matilda attól kezdve csak vele volt hajlandó kártyázni. Szerda délutánonként megjelent a szálloda előtt a Cadillac, és elvitte Tamást az elnöki palotába. Az elnök felesége hálából azonnal intézkedett, valahányszor szükség volt rá, így Tamás fennakadás nélkül dolgozhatott a kistelepülések vízellátásának távlati tervein. A község- és városfejlesztési miniszter is sokat segített. Elintézte például, hogy a libériai légierők egyik gépe felszálljon Tamással és Robinnal, az angol hidrogeológussal, mert szerették volna látni az ország domborzatát. Tamás dr. Albert Leblanc-nak is nagyon sokat köszönhetett. Bár végzettségét tekintve pszichiáter volt a belga-kongói elmeegógyintézet volt vezetője, több évtizedes afrikai tapasztalata révén nagyszerű szervezési szakembernek bizonyult az egykori kórházigazgató.

Miután lement a nap és elviselhetőbbé vált a párás meleg, Tamás néha ellátogatott a város szegénynegyedébe. Leült valamelyik kisvendéglő előtt az egyik asztalhoz, rendelt magának egy pohár italt, és hallgatta az utcai muzsikásokat, akik jobbnál jobb dzsesszt adtak elő részűvős hangszereikkel.

Esténként, a szálloda tetőteraszán sokat mesélt neki a két idősebb szakértő az ENSZ-kiküldetések során szerzett tapasztalataikról. A nyugdíjas orvosnak például fogalma sem volt, hogyan kell vízművet üzemeltetni, de elárulta, azért fogadta el a kéthetes megbízatást, mert attól tartott, hogy különben nem fogják többé sehova sem elküldeni. Robin szerint azért esett rá a választás, mert értett az elmebetegségekhez. Szerinte ugyanis Libériában mindenki bolond. Albert viszont azon a véleményen volt, hogy minden afrikai az. Robinnak erről eszébe jutott a nyugati szakértők körében sokat emlegetett adoma: „Amikor meglátja az árnyékban heverésző szegény halászt a kapitalista, azt tanácsolja neki, hogy a kifogott halakért kapott pénz egy részét tegye félre, hogy vehessen egy másik csónakot, aztán fogadjon fel egy nincstelen, hogy kétszer annyi halat adhasson el, mert akkor újabb csónakot vehet. Ha így tesz, akkor egy idő után már annyi csónakja lesz, hogy neki már ki sem kell mennie a tengerre, egész nap heverészhet az árnyékban. Mire megjegyzi a szegény halász: ezt csinálom most is.”

Mielőtt Robin elutazott, Albert meg akarta kóstoltatni vele és Tamással a kongói belga zsoldosok italát, az úgynevezett leopárdtejet. Erre akkor szoktak rá, amikor Lafayette tábornok betiltotta az alkoholfogyasztást. Albert elmagyarázta a pincérnek, hogy mire van szüksége. Amikor mindent megkapott, a háromdecis poharakba beletett két-két jégkockát, aztán mindegyik pohárba beletöltött egy-egy dupla whiskyt meg két-két kávéskanál kristálycukrot, és a poharakat feltöltötte tejjel. Robin ugyan megjegyezte, hogy a cukortartók Afrikában rendszerint tele vannak hangyákkal, és emiatt az ital úgy nézhet ki, mintha mákkal szórták volna meg, de az orvos ezt nem tartotta bajnak, mert így még több fehérje került az innivalóba. Mielőtt megkínálta kollégáit, figyelmeztette őket, hogy két pohárnál többet ne igyanak meg, mert különben annyira berúgnak, hogy úgy érzik, akár repülni is tudnának. Robin azonban nem hallgatott rá. A második adag után kevert magának egy harmadikat, sőt egy negyediket is. Albert meg Tamás kénytelen volt lefogni, különben leugrott volna a szálloda tetőteraszáról, ugyanis egyfolytában azt mondogatta, hogy ő most repülni akar.

December közepén Tamás átnyújtotta a község- és városfejlesztési miniszternek a jelentését.

– Pontosan ilyenre gondoltunk. Ha megkapjuk a pénzt, remélhetőleg téged bíznak meg a részletes tervek elkészítésével.

– Ennek én is örülnék.

Mielőtt elutazott Libériából, az elnöki palotában búcsúvacsorát rendeztek a tiszteletére. Az ünnepség végén az államelnök odavezette a kitüntetések tartalmazó vitrinhez, és így szolt:

– Válasszon egyet!

– Nem tehetem. Az ENSZ szabályzata tiltja, hogy a szakértők kitüntetését fogadjanak el.

Ahogy meghallotta Tamás választ az elnök felesége, odaszolt dr. Olu Oloruntobának:

– Most az egyszer engedje meg, hogy kitüntethessük Tamás barátunkat.

– Sajnálom, kegyelmes asszonyom, nem tehetem.

– A fene egye meg a maguk hülye szabályait – szolt lady Matilda.

Másnap hajnalban Tamás arra ébredt, hogy kopognak az ajtaján. Mivel a gép korán reggel indult Brazzaville-be, azt hitte, hogy megérkezett a Cadillac sofőre.

– Ki az? – kérdezte.

– Olu Jackson vagyok, az elnök államtitkára.

– Egy pillanat.

Tamás beleugrott a nadrágjába, felvette az ingjét, majd beengedte a magas rangú látogatót.

– Felkay úr, engedje meg, hogy ezennel átnyújtsam önnek a személyi szabadság szimbólumaként ismert V alakú aranygyűrűt. Ilyet csak az Amerikából idetelepített volt rabszolgák leszármazottjai viselhetnek.

– Nagyon szépen köszönöm, és megígérem, hogy életem végéig viselni fogom.

Kongóban már várta Tamást a repülótéren a világoskék egyenruhás sofőr, és elvitte az ENSZ területi irodájába.

– Elég, ha Genfben Todd Lawrence-nek számol be a libériai tapasztalatairól – mondta a műszaki osztály vezetője, és ezzel máris elkészönt tőle.

Tamás megkereste az utazási ügyekkel megbízott előadó szobáját, mert kíváncsi volt, hogy visszafelé is Doualán és Rómán keresztül kell-e mennie Genfig.

– Nem muszáj ugyanazon az útvonalon menni. Van valamilyen elképzelése? Merre szeretne utazni?

– Ha van rendszeres kompjárat a folyón, szívesen megnézném Kinshasát. A Kongó innenső oldaláról láttam, hogy a túlsó parton is nagyon szépek az épületek. Gondolom, a város másik fele is érdekes lehet.

– Erről tegyen le! Amióta a gyarmatosítás megszüntetése után francia-Kongóból Kongói Köztársaság lett, belga-Kongóból pedig Zaire, a két ország annyira gyűlöli egymást, hogy megszüntettek mindenféle összeköttetést. Ha az ottani megbízottunknak valamilyen megbeszélője van velünk, Kinshasából először elrepül Brüsszelbe, és onnan jön ide.

– Akkor mit javasol, hol álljak meg?

– Nézze, december közepén az észak-afrikai meg a dél-európai városokban már hűvös az idő. Három hónap trópusi meleg után kifejezetten kellemetlennek fogja érezni a levegőt. Oda tavasztól őszig érdemes menni, ráadásul olyankor a hangulat is egészen más, mint most. Nyáron a tengerparti sétányok tele vannak turistákkal, éjjel-nappal zajlik az élet, most viszont csak helybeliekkel találkozna. De mivel az előírások megkívánják, hogy nyolc óránál ne utazzon többet egy nap leforgása alatt, azt javaslom, hogy aludjon Nizzában, mert a franciáknak van egy közvetlen járata. A gép holnap este indul.

– Köszönöm.

A hosszú repülőút alatt Tamás azon töprengett, hogy mitévő legyen, ha tényleg nincs rá szükség Chittagongban, és a libériai falvak vízellátásának a megtervezését sem őrá bízják. A hazatelepülés gondolatát azonnal elhessegette magától. „Az eddigi befektetéseimnek a kamataiból vehetnék magamnak egy lakást meg egy kocsit, utána még mindig maradna annyi pénzem, hogy munka nélkül kényelmesen megéljek, rendszeresen eljárjak Mikivel a különféle szórakozóhelyekre, éjjel-nappal udvaroljak a fél városnak, cserébe viszont le kellene mondanom a szabadságomról és a függetlenségemről. Egyrészt az állam korlátozná a mozgásomat, és ha nem érezném magam jól Magyarországon, már nem kereshetnék magamnak megint munkát külföldön. Másrészt anyám megállás nélkül piszkálna, hogy nősüljek végre meg, és csináljak neki unokákat. Ennél már az is jobb, ha visszamegyek Kanadába. Elég nagy az ország, valahol biztosan el tudnék helyezkedni. Közben pedig figyelem a fejlődő országokba szóló álláshirdetéseket.” Hirtelen eszébe jutott, hogy ugyanezt Angliában is megtehetné, hiszen a volt gyarmatokon még mindig ott dolgoznak az angol cégek. Az ötletet olyan megnyugtatónak tartotta, hogy nem törte tovább a fejét, és hamarosan elaludt.

Az Egészségügyi Világszervezet genfi székházában Todd szívélyesen fogadta, és megkínálta a termoszából kávéval.

– Nagyon köszönöm. Mire ideértem, teljesen átfagytam.

– Képtelen vagyok megérteni, hogyan tudják meginni ezek az európaiak azt a méregerős feketét. Itt a büfében pedig csak olyat kapni. Mielőtt elindulok, mindig csinálok magamnak igazi amerikai kávé, és napközben azt iszogatom.

– Kanadában én is hozzászóltam a gyenge kávéhoz.

– Képzelse, a libériai elnök annyira meg volt önnel elégedve, hogy telefonált a brazzaville-i irodánkba, és bejelentette, számukra a kistelepülések vízellátása a legfontosabb. Megkérte az igazgatót, hogy soron kívül foglalkozzunk az üggyel, és ön irányítsa a tervezési munkákat.

– Tőlem azzal búcsúzott el, hogy reméli, hamarosan visszatérek.

– A gond csak az, hogy sem a WHO-nak, sem a Világbanknak nincs most erre pénze.

– Vagyis jó darabig nem lesz a dologból semmi?

– Nem biztos. Valamelyik tagország valószínűleg finanszírozza majd a munkát.

– S ha meglesz rá a pénz, van rá esélyem, hogy engem válasszanak ki a feladatra?

– Nézze, általában nem vesszük jó néven, ha egy államelnök beleszól a munkánkba, és felborítja a terveinket. Ugyanez érvényes a Világbankra is. A libériai kistelepülések vízellátásának a megtervezése nem kerülne sokba, de a következő évi költségvetési előirányzat már elkészült. Ezért mondtam az előbb, hogy most nincs rá pénz. Egyébként a kiküldött szakértők személyét is mi szoktuk kiválasztani, nem pedig az államfők. Mindenesetre megígérem, hogy amennyiben valamelyik tagország hajlandó anyagilag támogatni a libériaiak kérését, önt küldjük oda.

– Előre is köszönöm.

– Január közepén valakinek el kell mennie Sierra Leonéba, és egy hét alatt fel kell mérnie, mi a helyzet Freetown vízellátásával. A jelentést már meg itt Genfben lehet megírni. A főváros közműveinek állapotával foglalkozó átfogó elemzést majd a Világbank szakértője fogja összeállítani. Ha érdekli önt, már most megállapodhatunk.

– Ha nem jön közbe semmi, nagyon szívesen elvállalnám a feladatot.

– Akkor egyezzünk meg abban, hogy január 16-án indul. Mire megjön Sierra Leonéból, tudni fogom, mi a helyzet a libériai üggyel kapcsolatban.

– Nagyszerű.

– Egyébként karácsonyra hazamegy Kanadába vagy itt marad Európában?

– 1956-ban csak én jöttem el Magyarországról, a szüleim meg a testvérem otthon maradt. Velük fogom tölteni az ünnepeket.

– Akkor kérje meg az utazási ügyekkel megbízott előadót, hogy szerezzen a szolgálati útlevelébe magyar vízumot. Itt házon belül pillanatok alatt el tudja intézni, és még fizetnie sem kell érte.

– Köszönöm a tanácsot.

Tamás a szállodai szoba melegében azon gondolkodott, hogy mikor induljon el Magyarországra, most rögtön vagy az utolsó pillanatban. Ahogy felelevenedtek benne a karácsonyi készülődés feszült hangulatának az emlékei, attól félt, hogy ha másnap betoppanna, anyja elrohanna, és venne neki valamilyen haszontalan ajándékot, majd ragaszkodna hozzá, hogy együtt menjenek bevásárolni a vásárcsarnokba, amit ő világ életében utált, aztán vele állíttatná fel a mennyezetig érő karácsonyfát. Ezért úgy döntött, hogy egyelőre Genfben marad, a szüleinek meg a húgának vesz egy-egy svájci karórát, 23-án repülővel elmegy Bécsig, ott bérel egy autót, de csak másnap lépi át a határt, hogy 24-én késő délután érkezzen meg Budapestre.

A bécsi repülőtérrel ugyanabba a szállodába vitette magát a taxissal, amelyet már ismert. A Mariahilfer Strassén több kiló déligyümölcsöt meg egyéb finomságokat vásárolt, mert emlékezett, hogy múltkor mennyire örültek az ajándéknak a rokonai. A csomagokat felvitte a szobájába, majd lement körülnézni. Alig tett pár lépést, rögtön észrevette a járőkelők tömegében, hogy ki az, aki nem a karácsonyi bevásárlását intézi, hanem férfiakra vadászik. Óvatosságból nem volt tolakodó, nehogy melléfogjon, de sejtése beigazolódott, így megint nem maradt egyedül másnap reggelig.

Kora délelőtt érkezett a magyar határra. Kíváncsi volt, mit szólnak majd a határőrök az ENSZ-útleveléhez.

– A parancsnok elvtárs nagyon örülne, ha személyesen is megismerkedhetne önnel – szólt a kiskatona, miután visszaadta az útlevelet.

Tamás kiszállt az autóból, és bement az épületbe.

– Megkínálhatom egy jó erős feketekávéval? Remélem, a magyar barackpálinkát sem utasítja vissza – mondta a parancsnok.

– Dehogy.

– Egyébként engedje meg, hogy felhívjam szíves figyelmét, az ENSZ-útlevele birtokában ugyanazok a kiváltságok illetik meg, mint a diplomatákat. Ha megérkezik Budapestre, nem kell bejelentkeznie a rendőrségen, és joga van vásárolni abban a vámmentes boltban, amelyet nekik tartanak fenn.

– Köszönöm a felvilágosítást, és kellemes ünnepeket kívánok.

– Érezze magát jól nálunk.

Tamás Győrben kényelmesen megebédelt, majd folytatta útját. Fél öt körül érkezett Budapestre. Leparkolta az autót a ház előtt, átment az utca túlsó oldalára, és felnézett az emeleti ablakokra. Fényárban úszott az egész lakás. „Anyám biztosan kierőszakolta, hogy Erika meg

a férje itt töltse az első közös karácsonyát”, gondolta Tamás, miközben felment a csomagokkal a lépcsőn. A csengetésére az apja nyitott ajtót. Nagy volt az öröm, amikor meglátták egymást.

– Mancsi, találod ki, ki van itt!

– Tamás! Éreztem, hogy karácsonyra hazajössz. Végre megint együtt a család. Gábor elvállalta a karácsonyi ügyeletet, hogy a kisgyerekes orvosok otthon maradhassanak. Megmondtam Erikának, hogy neki ilyenkor a szülei mellett a helye, bár arra gondolt, hogy bemegy a férjéhez a kórházba, hogy ne legyen egyedül. Ugye, igazam van? Nem helyesebb, ha itthon tölti Erika a szentestét?

– Ezekben a szatyrokban vannak az ajándékok. Hova tegyem őket? – kérdezte Tamás, mert nem akart anyjának válaszolni, nehogy megbántsa, pedig legszívesebben rögtön megmondta volna, hogy nem kellene mindig beleszólnia mások életébe.

– Add csak ide, majd elhelyezem őket a fa alatt.

Tamás, az apja meg Erika leültek az ebédlőasztalhoz beszélgetni, miközben Felkayné a csukott ajtó mögött feldíszítette a karácsonyfát. Pontban hat órakor meghallották a kis rézharang csilingelését, ekkor leoltották a villanyt. Pár perc múlva kinyílt az ajtó, és a csillagszórók meg a gyertyák sercegő hangjára bevonultak a nappaliba. Felkayné vezetésével elénekelték a Mennyből az angyalt-t, majd odamentek az ajándékokhoz, és elkezdtek nézni a kis kártyákat, hogy megtudják, melyik kié. Tamás legnagyobb meglepetésére ott találta a fa alatt a régi ezüst cigarettatartó dobozt, amelyet apja nyert az 1934-es vívóversenyen, és amelyet azóta is mindig büszkén vett a kezébe Felkay István.

– Tamás, ezt neked hozta a Jézuska – mondta az anyja, és átadta a dobozt.

Roppant kellemetlenül érezte magát. Nem tudta, mit mondjon, hiszen mindenre számított, csak erre nem. Nyomban elhatározta, hogy az induláskor nem viszi magával a díszdobozt.

– Most pedig ülünk le vacsorázni! Erika, te segíts behozni a tálakat! Tamás, te nyisd ki a borosüveget! – mondta Felkayné.

Amikor befejezték az étkezést, Erika leszedte az asztalt, aztán régi szokásukhoz híven elkezdtek kártyázni.

– Ugye, eljöttök velem az éjféli misére? – kérdezte Felkayné.

– Én inkább itthon maradok. Kicsit gyengének érzem magam – szólt a férje.

– Én pedig nem akarok megfázni a hideg templomban – mondta Tamás.

– Majd én elkísérlek – szólt Erika.

Miután Tamás és az apja magukra maradtak, elkezdtek beszélgetni.

– Anyád előtt nem akarom megkérdezni, hogy gondolkodtál-e már azon, mit akarsz magaddal kezdeni?

– Tulajdonképpen nem. Arra azonban rájöttem, hogy nem nekem valók azok a munkahelyek, ahova reggel bemegy az ember, ott ledolgozza a maga nyolc óráját, aztán délután hazamegy, de másnap minden kezdődik előről, és ez így folytatódik egészen addig, amíg eléri a nyugdíjkorhatárt. Én szeretem a változatosságot.

– És a létbiztonság? Egy darabig érdekes lehet, hogy hol itt dolgozol, hol meg ott, de mi történik, ha lejár a szerződésed, és hónapokig nem kapsz semmilyen megbízást?

– Éppen azért igyekszem minél több pénzt félretenni, hogy legyen miből megélnem, ha éppen nincs munkám. Most már van annyi tartalékom, hogy a kamatokból, ha szerényen is, de el tudnám magamat tartani. Persze, amíg fiatal vagyok, és egészségileg bírom, mindent elvállalok, ha jól megfizetnek, hogy később már csak akkor kelljen dolgoznom, ha kedvem tartja.

– Arra is kellene azonban gondolnod, hogy legyen saját otthonod. Ha csak lógsz a levegőben, nem fogsz sehova sem tartozni.

– Letelepedni majd ötvenéves koromban is ráérek.

– És megnősülni?

– Félek, hogy úgy járok, mint te. Alig akad olyan nő, aki nem akar gyereket, nekem meg semmi kedvem gyerekeket nevelni. Mindig fennáll a veszély, hogy a feleségem látszólag igazat ad, aztán becsap, és kész tények elé állít, ahogy anyám tette veled. Nem mondom, időnként jó lenne, ha nem lennék mindig egyedül, de hol talállok manapság olyan nőt, aki minden szempontból megfelel, ezenkívül tényleg nem akar gyereket szülni, nem ragaszkodik ahhoz, hogy neki is legyen állása, megelégszik azzal, hogy én dolgozom, ő meg csak háziasszony, ráadásul hajlandó eljönni velem bármelyik országba, ahol munkát kapok.

– Valóban ritka az ilyen. Igazat adok, akkor már jobb nem megnősülni.

– Erika házassága hogy sikerült?

– Egyelőre jól megvannak egymással. Azt mondták, hogy a gyerek még ráér. Mivel lakásra nem kell gyűjteniük, most kocsit akarnak venni. A pénzük már megvan rá, de az autót is csak akkor kapnák meg azonnal, ha dollárban fizetnék be az árát. Ezért számíts rá, hogy anyád majd megkér, fizess be helyettük 850 dollárt, a koci árát meg majd odaadják neked forintban.

– Mit kezdjek annyi forinttal? Nem válthatom át dollárra.

– Ezt én is mondtam nekik. Úgy gondolják, hogy majd elszórakozod Budapesten.

– Ennyit? Nekem ezért elég sokat kellett dolgoznom.

– Tudod, fiam, Magyarországon azt hiszik az emberek, hogy aki nyugaton él, az mind milliomos.

A következő napok nagyjából ugyanúgy teltek, mint az előző évben. Tamás befizette Erika részére az autót, az érte kapott pénzt pedig az apjára bízta. Felkayné ismét vendégül látta a rokonságot, de Tamás most sem találta a helyét közöttük. Miki megint elhívta néhány ismerősét szilveszter estére, és gondoskodott róla, hogy Tamásnak is legyen partnere. Ez a nő azonban nem akart mindenáron teherbe esni, ezért Tamásnak sokáig kellett udvarolnia, hogy az illető hajlandó legyen lefeküdni vele.

Egyik nap Tamás kettesben maradt az apjával. Mindenféléről beszélgettek, majd váratlanul így szólt az idősebb Felkay:

– Érzem, hogy nem fogok sokáig élni.

– Ugyan, papa, ne mondj ilyeneket.

– Hidd el, a szívemmel is baj van, a vérnyomásom is magas, ráadásul az orvos azt mondta, hogy le kellene szoknom a dohányzásról.

– Az még nem jelent semmit.

– Erikának már mondtam, de jó, ha te is tudod, hogy a szekrényben az ingjeim alatt van a végrendeletem és kétezer forint a temetésemre. Azt hiszem, elég lesz. Anyádnak azonban nem árurom el, nehogy elköltse a pénzt.

– Értem.

– Ha nem tudsz ott lenni a temetésemen, ne legyen lelkiismeret-furdalásod. Csak akkor gyere el, ha az utazás nem okoz különösebb gondot.

– Megígérem.

– Ha bármikor a jövőben Budapesten lennél halottak napján, nehogy kigyere a temetőbe. Olyankor rendszerint hideg van és esik az eső, a virágárosok pedig egy vagyont elkérnek a koszorúért. Csak akkor látogass el a síromhoz, amikor süt a nap és jó az idő. Jöhetsz a nyár kellős közepén is, én ott leszek. De ha a temetőnek már a gondolata is nyomaszt, egyáltalán ne gyere ki. Úgysem tudnánk beszélgetni. Imádkozni meg ne imádkozz a lelki üdvösségemért, mert nem érdemes. Katonakoromban megszoktam, hogy alkalmazkodjak az adott helyzethez. Akárhova vet a sors, feltalálom majd magamat.

– Úgy lesz, papa, megígérem.

Amikor eljött az indulás napja, Tamás mindenkitől elköszönt, majd nekivágott az útnak. Autóvezetés közben eszébe jutottak apja szavai. „Mindig tudtam, hogy praktikus az öreg.”

8. FEJEZET

Sierra Leonében Tamásnak bőven elég volt az egy hét ahhoz, hogy megállapítsa, Freetown vízellátását remekül megszervezték annak idején az angolok, a lakók számának rohamos növekedésével azonban nem tudott lépést tartani a kis vízmű.

Annál nehezebb dolga volt a német szakértőnek. Őt azzal bízták meg, hogy a telefonhálózat rendbehozatalára tegyen javaslatot.

– Lehetetlen helyzet alakult ki – mondta Hans egyik este a szállodában.

– Miért? – kérdezte Tamás.

– Az angolok idejében volt itt egy jól működő, kézi kapcsolású kis telefonközpont. A gyarmatosítás megszüntetése után azonban az oroszok ezt nem fejlesztették tovább. Helyette nagylelkűen létesítettek egy automata telefonközpontot, majd egyszerűen elvették az angol központ vonalainak a felét, és rákapcsolták a sajátjukra. Amikor a kormány jelezte, hogy szükség volna a telefonszolgáltatás bővítésére, az oroszok azt válaszolták, hogy néhány millió dollárért nagyon szívesen elvégzik a munkát.

– És mi történt?

– Az országnak persze nem volt rá pénze, ezért az amerikaiakhoz fordultak segítségért. Ők szintén létrehoztak egy automata telefonközpontot, de ők legalább adtak hozzá ezer új telefonvonalat is. Viszont ők is csak több millió dollárért lettek volna hajlandók kiterjeszteni a rendszert az egész városra.

– És most mi a helyzet?

– Mind a három telefonközpont működik, de ezek nincsenek egymással összekötve. Az emberek csak azoknak a telefonszámát tudják felhívni, akik ugyanahhoz a központhoz tartoznak, ahova ők.

– Mit lehet ilyenkor tenni?

– Nem sokat. A Világbank nem ad kölcsönt egy újabb telefonrendszerre, mert a vízellátást, az egészségügyet meg az iskolákat fontosabban tartja. Engem azért küldtek ide, hogy találjak ki valamilyen áthidaló megoldást.

– És eszedbe jutott valami?

– Az angol telefonközpont két vonalát összekötöttem az orosz központtal, három vonalát pedig az amerikaival, így az öt vonalon keresztül bárki bárkit hívhat. Persze ennél sokkal többre lenne igény, így szinte állandóan foglalt az öt vonal. Egyébként aki ad magára, annak három telefonkészüléke van. Egy az angol központra, egy az orosz központra, egy pedig az amerikai központra van rákötve.

– Ezt nevezem pazarlásnak.

Visszafelé menet a repülőgépen Tamás elgondolkodott, és arra a végkövetkeztetésre jutott, hogy a segélyek inkább ártanak a fejlődő országoknak, mintsem használnak. „Az iparilag fejlett országok megkedveltetnek a helybeliekkel egy sor olyasmit, ami nélkül azelőtt nagyon jól megvoltak. A szerencsétlenek szeretnének később is hozzájutni azokhoz a termékekhez, amelyekhez ily módon hozzászoktatták őket, de akkor már fizetniük kell. Emiatt apránként nyakig eladósodnak, mert a nyugati országok olyan árat szabnak, hogy ne csak az úgynevezett ingyen segélyre fordított összeg térüljön meg, hanem busás haszonra is szert tegyenek.”

Alig várta, hogy leszálljon a gép Genfben, mert nagyon kíváncsi volt, hogy mi a helyzet a libériai munkával kapcsolatban.

– Rossz hírem van – szölt Todd Lawrence, amikor bement hozzá Tamás.

– Egyik ország sem akarja finanszírozni a tervezési munkákat?

– Egyedül a svédek mutattak hajlandóságot, de kikötötték, hogy csak akkor kapjuk meg a pénzt, ha kizárólag svéd szakértőket küldünk Libériába.

– Ezt jól kifogtam.

– Az eredeti megállapodás szerint kétheti munkadíjat kapna azért, hogy megírja a Sierra Leone-i helyzetről a jelentést. Tudja mit? Ezt megtoldjuk még két héttel, hogy eközben körülnézhessen. Hátha talál magának valamilyen munkát.

Tamás első dolga volt írni New York-ba a Clapton-cégnek, majd az Egészségügyi Világszervezet könyvtárában tüzetesen átnézte a szaklapokat, és minden számításba jöhető álláshirdetésre elküldte a jelentkezését. Donald Hart egy hét múlva felhívta telefonon a szállodában.

– Amikor kiderült, hogy a Világbank meg a USAID több száz millió dollárt akar elkölteni Kelet-Afrika, pontosabban Tanzánia, Kenya meg Uganda fellendítésére, gyorsan betársultunk egy hét-nyolc évvel ezelőtt alakult kelet-afrikai cégbe, hogy könnyebben jussunk szerződésekhöz. Önt bízánk meg az egyik részleg, egész pontosan a tervezőiroda vezetésével.

– Ilyesmiben nincs gyakorlatom.

– Majd belejön. Először építse ki az ügyfelekkel a megfelelő kapcsolatot, aztán próbáljon meg további munkákat szerezni. Kisebbsz statikai meg vízellátással kapcsolatos feladatokkal kezdje. Csak apránként akarjuk fejleszteni a céget, hogy pénzügyi szempontból megbízható maradjon. Elvállalja?

– Igen.

– Mához egy hétre, jövő kedden találkozom Londonban az afrikaiakkal. Jó lenne, ha ön is ott lenne, mert akkor személyesen beszélhetnénk meg velük a részleteket.

– Rendben. Melyik szállodában keressem?

– A Cumberlandben. Majd önnek is foglalok szobát.

– Köszönöm.

Tamás befejezte a jelentését, és azzal búcsúzott Toddtól, hogy minden rosszban van valami jó.

– Ha nem esem el a libériai munkától, nem lesz belőlem ilyen fiatalon tervezőiroda-vezető Kelet-Afrikában.

Hirtelen elhatározással úgy döntött, hogy nem repülővel megy Londonba, hanem Belgiumon át vonattal meg hajóval, hogy ismét láthassa a brüsszeli pályaudvart meg az oostendei kikötőt, ahol 1956 legvégén étlen-szomjan éjszakázott a huzatos várótermekben. Első osztályú jegyet váltott magának, így a hálókocsi kényelméből minden sokkal barátságosabbnak tűnt számára.

A londoni szállodában Donald Hart és Tamás vacsora közben a tervezőirodáról beszélgetett egymással.

– Remélem, az afrikaiaknak nem lesz semmi kifogásuk ön ellen. Ami a fizetését és az egyéb juttatásokat illeti, úgy emlékszem, hogy a New York-i találkozásunk során már említettem, hogyan szoktuk ezt intézni – mondta az ügyvezető.

– Ha jól emlékszem, a munkabéremet helyi pénzben kapom meg, az igazgatói tanácsban való részvételemért járó honoráriumot viszont a Clapton-cég dollárban átutalja a svájci bankszámlámra.

– Így van. Amennyiben meg leszünk önnel elégedve az első év letelte után, névértékben megveheti a cég részvényeinek tíz százalékát, és attól kezdve társtulajdonossá válik, de ezt az összeget addig nem kell kifizetni, amíg nem akarja másnak eladni a részét. A szerződés szerint, amely egyelőre két évre szól, Afrikában egy bútorozott ház meg a szokásos személyzet, továbbá kétszer hat hét fizetett szabadság, valamint odafelé menet egy Londonból Nairobiba, a második év végén pedig egy Nairobiból Kanadába szóló repülőjegy jár önnek. A személyes holmijának meg az autójának a szállítási költségét is mi fizetjük.

– Értem.

– Mielőtt megérkezik a három afrikai, elmondom, hogy ki kicsoda. George Broughton angol, de Afrikában született. Már elég idős, ezért el akarta adni a tervezőirodáját. Ahogy meghirdette az egyik szaklapban, mi rögtön lecsaptunk rá. Hét vagy nyolc évvel ezelőtt egyesítette a cégét egy másik Afrikában született angolnak, az akkor egészen fiatal Jefferson Bondnak a vállalkozásával. Jeff gazdag európaiak meg amerikaiak részére szervez vadászatokat. Nem sokkal később betársult hozzájuk egy igazi afrikai, akarom mondani kenyai fekete, név szerint Marmaduke Ngani, bocsánat doktor Marmaduke Ngani. A kaliforniai egyetemen közgazdasági diplomát szerzett, majd Nairobiban befektetésekkel foglalkozó irodát nyitott. Most harmincöt éves lehet.

– Ezek szerint nagyjából egyidősek velem.

A másnap délelőtti találkozón először kölcsönösen bemutatkoztak egymásnak, majd így szólt Donald Hart:

– Thomas Felkayt szeretnénk megbízni a tervezőiroda vezetésével, amennyiben nincs önöknek kifogásuk ellene. Magyarországon szerzett mérnöki oklevelet, egy évig az egyik angol tervezőirodánál volt alkalmazásban, utána egy évig egy nagy kanadai vízműnél dolgozott, majd több éven át egy kis kanadai tervezőirodánál a legkülönbözőbb feladatokat kapta. A mi cégünk megbízásából két évet töltött Kelet-Pakisztánban. Az ENSZ felkérésére három hónapig Libériában, egy hétig pedig Sierra Leonében tanulmányozta a vízellátással kapcsolatos problémákat. Változatos szakmai tevékenysége, valamint a fejlődő országokban szerzett tapasztalatai alapján minden szempontból megfelelőnek találtuk a kenyai tervezőiroda vezetői posztjának a betöltésére.

– Nagyszerű. Azt hiszem, ennél jobb szakembert nem is találhattak volna – mondta Marmaduke, majd Tamáshoz fordult. – Nyugodtan szólíts te is Duke-nak. Az apámnak támadt az a hülye ötlete, hogy ugyanúgy nevezzenek, ahogy a kedvenc krikettjátékosát.

– Még sosem hallottam ezt a nevet – jegyezte meg Tamás.

– Nagyon ritka angol férfinév. Csak az idegenek szólítanak Marmaduke-nak, mindenki más Duke-nak hív.

– Amennyiben megfelelőnek tartja azt a házat, amelyikben én laktam, nyugodtan lakhat benne. Teljesen be van rendezve. Függyönt, ágyneműt, edényeket nem kell vinni, az utolsó kiskanálig mindent otthagytam. A festők tegnapelőtt elvonultak. Minden ragyog a tisztaságtól – mondta Tamásnak George Broughton.

– Köszönöm. Biztosan jó lesz.

– Szeretnék javasolni valamit. Minthogy dolgozni fogsz Kenyában, te vámmentesen bevihetsz egy vadonatúj autót. Nekünk viszont kétszáz százalékos vámot kell fizetni, ha külföldről

rendelünk magunknak autót. Amennyiben nem ragaszkodsz a vadonatúj kocsihoz, kapnál tőlem ajándékba egy jó állapotban lévő használt Landrovert, én meg vennék itt egy vadonatúj kocsit a te nevedre, hogy amikor megérkezik Kenyába, a vámosok higgyék azt, hogy a tied, és akkor megúszom a vámot – mondta Duke.

– Nem bánom – mondta Tamás.

– Nagyszerű. Akkor holnap délelőtt elmegyünk az autókereskedőhöz, aztán elintézzük a repülőjegyet. Jeff, mihelyt tudom, hogy melyik járattal érkezik Tamás, megtáviratozom, hogy kimehesetek érte – mondta Duke.

– Azt hittem, együtt utazunk – szólt Tamás.

– Én már ma este visszamegyek – mondta Jeff. – Mi ugyanis múlt csütörtök óta itt vagyunk Londonban. George egy darabig még marad, Duke-nak viszont még el kell intéznie néhány dolgot Svájcban.

Másnap Tamás ugyancsak meglepődött, amikor hallotta, hogy Duke milyen tapasztalt módon alkuszik a kereskedővel, és a kikiáltási áránál jóval olcsóbban kapja meg a terepjárót.

– Az adóbevallásnál nyugodtan írd le ennek a kocsinak az értékvesztését. Majd mi kitöltjük a papírokat – mondta Duke.

– Előre is köszönöm.

Miután elintézték a formákat, felkeresték a legmegbízhatóbb szállítási vállalatot, hogy a kocs minél előbb eljusson Nairobiba.

– Mielőtt útnak indulok, szeretném tudni, hogy mit érdemes Angliából vinnem, mert akkor azt most megvenném – mondta Tamás.

– Nairobiban mindent kapni, bár van, ami jóval drágább, mint Londonban, ugyanakkor van, ami ott olcsóbb. A műszaki cikkek kétségkívül kevesebbe kerülnek Angliában.

– Mit javasolsz, melyik légitársasággal utazzak? – kérdezte Tamás, amikor bementek az utazási irodába.

– Én a magam részéről a Lufthansát szeretem a legjobban. A stewardessek mindig eltöltenek néhány napot Nairobiban, mielőtt visszamennek Frankfurtba. Mivel a többségük szőke, én pedig kedvelem a szőke nőket, már odafelé menet össze szoktam velük barátkozni.

– Nekem az a legfontosabb, hogy a nőknek jó alakjuk legyen.

– Az is számít. Vacsorázzunk együtt, jó? – javasolta Duke, amikor visszatértek a szállodába.

– Nagyon szívesen.

Amikor este kiszálltak a taxiból, és Tamás meglátta a réztáblát a bejárat mellett, rögtön rájött, hogy Duke egy magánklubba hozta. Kissé félt, hogy majd kidobják őket, de a főpincér régi ismerősként köszöntötte az afrikait, és az étterem legjobb asztalához vezette. Duke az előkelő angolok kiejtésével szólt a főpincérhez, holott mindezidáig amerikai akcentussal beszélt. A finom vacsora, az elegáns kiszolgálás és a kellemes társalgás megnyugtatóan hatott Tamásra. Alig várta, hogy megérkezzen Kelet-Afrikába.

Amint leszállt a gép az egész éjszaka tartó út után a nairobi repülőtéren, a megviselt utasok nyomban felkeltek, és az ülések közti szűk helyen szorongva várták, hogy végre kinyíljon az ajtó. Miután odatolták az alumínium lépcsőt a gép oldalához, a hosszú sor lassan fogyni kezdett, és idővel Tamás is eljutott az ajtóig. Ahogy kilépett a lépcső felső szintjére a kora reggeli napsütésben, rögtön észrevette a betonon várakozó fiatalember kezében a kis táblát, amelyre nyomtatott betűkkel valaki ráírta a Felkay nevet. Mihelyt leért a lépcsőn, odalépett,

és bemutatkozott. A huszonöt-harminc év körüli szőke fiatalember, aki khakiszínű mellénye alatt nem viselt inget, udvariasan köszöntötte.

– Isten hozta Nairobiban. Remélem, jól utazott. Ted Bond vagyok. Erre menjünk! Jeff említette, hogy ön fogja vezetni a tervezőirodát. Egyébként én is hivatásos vadász vagyok, mint a bátyám.

A forgalmi épület felé menet Ted elmagyarázta, hogy a külföldiek megérkezése előtt mindig ad néhány shillinget a biztonsági őrnek, és akkor megengedik, hogy kimenjen a repülőgépig.

– Megéri a cégnek, hogy a betonon fogadjam az ügyfeleinket, mert így az első perctől fogva érzik, hogy megkülönböztetett figyelemben részesülnek.

– Valóban.

– Ha ideadja az útlevelét, elintézem, hogy ne kérdezősködjének a vámósok.

Miután a határőr lepecsételte Tamás úti okmányát, Ted beletett egy ötfontos bankjegyet, és az ellenőrzés tényleg simán ment. Mihelyt megtalálták Tamás bőröndjeit, elhagyták a forgalmi épületet, és elindultak a járda mellett várakozó Landrover felé. A stílusosan tigriscsíkokkal díszített terepjárónak az oldalát a fekete betűs *Bond Safaris Inc.* felirat ékesítette. Ahogy odaértek, a frissen vasalt zöld egyenruhát viselő sofőr, akit a névtáblája szerint Harvey Ntomának hívtak, kiszállt, kinyitotta a hátsó ülés ajtaját, betessékelte Tamást, majd a bőröndöket elhelyezte a csomagtartóban. Eközben Ted beszállt az első ülésre.

– *Kwenda na New Stanley* – mondta Harvey-nek.

– *Ndio, bwana* – válaszolta a fekete, és elindította a motort.

Tamás elképedt a halált megvető bátorságán, mert még sosem utazott olyan vakmerő sofőrnek a kocsijában, aki szinte állandóan tövig lenyomja a gázpedált. Először arra gondolt, hogy ha megállítanák őket a rendőrök, akkor nem is gyorshajtásért, hanem alacsony repülésért szabnák ki a büntetést, de aztán eszébe jutott, hogy ilyen sebesség mellett sosem érnék őket utol, tehát a sofőrt lehetetlen megbírságotlani.

Abból, amit útközben látott, megállapította, hogy a város sokkal tisztább és szervezettebb, nyugodtabb és békésebb, mint Chittagong vagy akár Monrovia. A gyarmati időkben épült hófehér, elegáns épületek kedvező benyomást tettek rá, és az is tetszett neki, hogy a gyér forgalomban az autók szép kényelmesen haladnak. Az útkereszteződéseknél ugyancsak meglepődtek a fehér egyenruhát és trópusi sisakot viselő közlekedési rendőrök, amikor szemük előtt elviharzott a Landrover.

– Kik ezek a piros lepelbe burkolódzó lándzsás férfiak? – kérdezte, miután többet is látott gyalogolni a járdán.

– Egy szarvasmarha-tenyésztéssel foglalkozó nomád törzsnek, egész pontosan a *masai* törzsnek a tagjai. A közelmúltban ugyan törvénybe iktatta a kormány, hogy szigorúan tilos lándzsával bejönniük a városba, de ezt vagy nem magyarázták el nekik, vagy ha meg is mondták, ők nem törődnek vele – felelte Ted.

Amikor megálltak egy-egy útkereszteződésnél, az autósok rosszálló pillantásokat vetettek rájuk. Ahogy haladtak tovább, majdnem összeütköztek két teherautóval, majd egy kis Fiattal. Tamás észrevette, hogy a kocsiban ülő négy apáca közül az, aki vezetett, nemtetszésének a közismert karmozdulattal adott kifejezést. „Bizonyára olasz, mert ilyen indulatosan csak ők szoktak viselkedni”, gondolta. Harvey azonban nem zavartatta magát, és pár perc múlva egy ütött-kopott Fordot akart leszorítani az útról. Sikerült is, de a kocsni vezetője nem volt olyan szemérmes, mint az apácák. Ordítózva hozta Harvey tudomására, amit az apácák csak

jeleztek. Ezt követően már csak egy kóbor kutya került életveszélybe. Tamás fellelegzett, amikor a Landrover hatalmas fékcsikorgások közepette megállt a New Stanley szálloda előtt.

– Az irodánk a szemközti épület első emeletén van. Jeff azt üzeni, hogy mihelyt elkészül, legyen szíves átfáradni, aztán majd együtt fognak ebédelni – mondta Ted.

– Mondd meg neki, hogy egy óra múlva ott leszek. Köszönöm, hogy behoztatok a repülőtérre.

Tamás megkapta a szállodai szoba kulcsát, felment az emeletre, a fürdőszobában rendbe szedte magát, majd felvett egy tiszta nadrágot meg egy rövid ujjú inget, és átment az utca túlsó oldalára.

A régi, de jó állapotban lévő épület első emeletén csillogó réztábla jelezte, hogy ez a *Broughton, Ngani, Bond and Partners Ltd.* irodája. Tamás benyitott. Az előtérből nyílt egy másik ajtón. Ezen az állt, hogy *Bond Safaris Inc.* Amikor belépett, hirtelen azt hitte, hogy Chittagongban van, mert egy fiatal indiai nő ült az íróasztal mögött. A kis helyiségben volt még néhány karosszék meg a falra felakasztva egy kafferbivalyfej.

– Thomas Felkay vagyok. Bond urat keresem.

– Örvendek. Mindjárt szólok Jeff úrnak. Egyébként hadd mutakozzam be. Ashának hívnak. Én vagyok a titkárnő meg az adminisztrátor egy személyben – mondta a nő, majd felkelt, beszólt a szomszéd szobába vezető ajtón, aztán intett Tamásnak, hogy bemehet.

A másik helyiség még az előbbinél is kisebb volt, de ide is betettek néhány karosszéket, ráadásul a falra nem egy, hanem legalább tíz vadásztrófeát függesztettek fel.

Jeff felkelt az íróasztala mögül, és kezet nyújtott Tamásnak.

– Örülök, hogy szerencsésen megérkeztlél. Hogy utaztál? Nem volt túl fárasztó?

– Kicsit.

– Mivel kínálhatlak meg? Teát kérsz vagy inkább kávét?

– Mindegy, csak ne legyen erős.

– Akkor azt javaslom, hogy szokj hozzá a teához. Kenyában mindenki azt iszik. Tejjet kéred vagy a nélkül?

– Tej nélkül.

– Tizenkettőre foglaltam asztalt az Equator Inn-be. Ha akarod, addig elmondok néhány dolgot Kelet-Afrikáról. Nem árt, ha tudod ezeket.

– Nagyon köszönöm.

– Azt hiszem, főleg elmagyaráznom, hogy mi a kenőpénz, hiszen Kelet-Pakisztánban meg Libériában biztosan volt alkalmad megtanulni.

– Mi az, hogy.

– A következő igazgatói ülésen majd meg kell vitatnunk, hogy kinek mennyit adjunk.

– Értem.

– Talán hallottad, hogy amikor Kenya még angol gyarmat volt, a kikuyu törzs iskolázott tagjai közül kerültek ki a mau-mau lázadók. Amióta átvették a hatalmat, az ő kezükben van a gazdasági vezetés is. Rendkívül ravasz, tisztességtelen társaság. Pénzért mindenre kaphatók. Legyél mindig óvatos velük szemben. Egyébként jó, ha tudod, Duke is ehhez a törzshöz tartozik, de benne száz százalékig megbízhatunk.

– Értem.

– Bennünket, fehéreket egyelőre megtűrnék, mert olyasmivel foglalkozunk, ami hasznára válik az országnak. Az ültetvényesektől sem vették még el a földjeiket, bár néhányukat már arra kényszerítették, hogy potom pénzért adják el az államnak a birtokaikat. Ezeket aztán szétosztották a nincstelen falusiak között. Egyébként jó néhány itt élő fehér már Afrikában született, mint például én is. Apám megyefőnök volt Ugandában. Az egykori gyarmati tisztviselők közül szép számmal itt telepedtek le, miután nyugdíjazták őket. A II. világháború után sok olasz hadifogoly is itt kötött ki, de vannak más nemzetiségűek is, elsősorban olyan szakértők, akik a különféle angol cégek alkalmazottjai már évek óta. Nyilván Kelet-Pakisztánban és Nyugat-Afrikában is tapasztaltad, hogy a fehér kisebbség jóban-rosszban összetart a színes többséggel szemben.

– Ezek szerint nem baj, hogy a kiejtésemen érezni, nem vagyok született angol.

– Egyáltalán nem. Viszont a feketék miatt, akik elvárják tőlünk, hogy értsük a nyelvüket, neked is meg kell tanulnod a leggyakrabban használt *swahili* szavakat. Azokkal, akik nem vagy alig tudnak angolul, jobb, ha az anyanyelvükön érteted meg magad, különben várhatod, hogy megcsinálja a kertész vagy az *askari*, akarom mondani éjjeliőr, amit kérsz. Aki tud egy kicsit a nyelvükön, annak alkudni is könnyebb az üzletekben, és ami szintén nem megvetendő, nagyjából megérti, miről beszélnek egymással az alkalmazottjai. De még az iskolázottabb feketék is gyakran *bwana*-t mondanak *mister* vagy *sir* helyett, amikor megszólítanak bennünket.

– Láttam, hogy a titkárnőd viszont indiai. Ő hogy került ide?

– Ő is itt született. Az itteni ázsiaiak azoknak az indiaiaknak a leszármazottai, akiket a 19. század végén verbuváltak az angolok a vasútépítéshez. Mivel remekül értenek az adásvételhez, az övük az összes kiskereskedés. Többségük muzulmán, de vannak köztük hindu vallásúak is. A saját szokásaik szerint öltözködnek, étkeznek, és általában a saját kultúrájuk szerint élnek.

– Azt nagyjából ismerem.

– Ugyanez érvényes ránk is. Az apám meg a nagyapám idejében egyébként az angolok Afrikában is öltönyt meg nyakkendőt viseltek, mint otthon. Képzelheted, milyen kényelmetlen lehetett ebben a melegben. Mostanra ez annyiban változott, hogy a nadrág meg a felsőrész most is ugyanabból az anyagból készül, de mint rajtam is látod, zakó helyett úgynevezett ingkabátot hordunk. Ez alá csak egy atlétatrikót szoktunk felvenni. Ezt hívják egyébként szafáriöltönynek. Majd te is csináltass magadnak legalább egy fél tucattal, hogy legyen bőven váltás, hiszen hamar megizzad az ember. Az öcsém majd elvisz a szabónkhoz. Ünnepi alkalmakra viszont muszáj fehér szmokingban megjelenni, akármilyen hőség van, különben megszólának.

– Ezek szerint a virágmintás rövid ujjú ingjeimet legfeljebb otthon viselhetem?

– Sajnos, igen. De a mai ebédhez még jó lesz. Majd azt hiszik rólad, hogy te is amerikai turista vagy.

– Akkor minél előbb csináltatnék magamnak megfelelő öltözetet, mert nem akarok kilógni a sorból.

– Ne izgulj, egy-két nap ide vagy oda, nem számít. Mielőtt azonban elindulunk ebédelni, valamit még szeretnék megemlíteni. Nekem két dolog fontos az életben: a pénz meg a nők.

– Nekem is.

– Ezek szerint te is azt akarod, hogy a tervezőiroda is minél nagyobb nyereséget termeljen.

– Pontosan.

– És hogy állsz a nőüléssel?

– Nem akarom elkapkodni.

– Én sem. Akkor indulhatunk. Ebéd után majd bemutatlak a beosztottjaidnak.

Amikor beszálltak a Landroverbe, Tamás arra számított, hogy Harvey ismét elkezd száguldozni, de legnagyobb meglepetésére a sofőr ugyanolyan sebességgel vezette a terepjárót, mint a többi autós.

– Harvey, már megint felhívott a rendőrfőnök, és szólt, hogy valaki túl gyorsan vezette a Landrovert. Nem akartam elárulni, hogy te voltál, és azt hazudtam, hogy tegnap felvettünk egy új sofőrt, aki nem volt tisztában azzal, hogy nálunk mi a szokás, ezért máris kirúgtuk. Azonban légy szíves, máskor akkor se hajts úgy, mint egy örült, ha nem ülök melletted.

Tamás látta a sofőr arcán, hogy ugyancsak megszeppent, pedig Jeff atyai hangon szólt hozzá.

– *Ndio, bwana, asante sana.*

– Azt felelte, hogy köszönöm, uram, nagyon köszönöm. Majd ezt is meg kell jegyezned – szólt Jeff Tamáshoz.

Az Equator Inn kis épületét szinte teljesen eltakarták a püspöklila virágú buganvillabokrok meg a futónövények zöld levelei. Ahogy beléptek az étterembe, az egyik pincér nyomban ott termelt, és az asztalukhoz vezette őket, majd mindkettőjüknek átnyújtotta az étlapot. Rövid tanakodás után választottak maguknak valamit, és rendeltek egy-egy üveg sört.

– Nem haragszol, ha megkérdezem, hogy lett belőled meg az öcsédből hivatásos vadász?

– Miután 1958-ban meghalt az apám, és az anyám elköltözött Angliába a húgához, kettőnkre maradt az ültetvény, amelyet apám a megtakarított pénzéből vett. Bár akkor Kenya még gyarmat volt, sejtettem, hogy itt előbb-utóbb a feketék kerülnek uralomra. Félttem, hogy egyik napról a másikra kisajátítják a földünket. Ezért biztos, ami biztos alapon eladtam az ültetvényt, mert akkoriban még jó pénzt lehetett érte kapni. Mivel Ted is, meg én is már gimnazista korunkban elkísértük az apánkat meg a barátait vadászni, elhatároztuk, hogy kiváltjuk az iparendélyt, és az afrikai trófeákra vágyó pénzes európaiakból meg amerikaiakból fogunk megélni.

– Hogy jutott eszedbe, hogy épp Duke-kal fogj közös vállalkozásba?

– Gyerekkorunk óta ismerjük egymást. A gimnáziumban osztálytársak voltunk, sőt együtt kezdtük el a kaliforniai egyetemet, de én három év után eluntam, és hazajöttem. Ő viszont még doktorátust is szerzett magának. Amikor aztán ő is hazajött, úgy döntött, hogy nyit egy kis brókerceget. Az apjától kapott annyi pénzt, amennyi az induláshoz elég volt.

– És hogy kerültetek kapcsolatba a tervezőirodával?

– George Broughton, aki akkor már jóval ötven fölött volt, megelégte, hogy egy nagy cégnek legyen az alkalmazottja, és tőkéstársakat keresett, hogy saját kis tervezőirodát nyithasson. Mi úgy gondoltuk, hogy jelentkezünk, és egészen jól kijöttünk egymással. A közelmúltban elhatározta, nyugdíjba megy, és eladja a részét. Meghirdette a szaklapokban, és az amerikaiak tették neki a legjobb ajánlatot. A többit már tudod.

– Milyennek látod a jövőtöket? Milyen jövő vár a volt gyarmati tisztviselők és angol telepések itt született gyerekeire?

– Nem túl rózsás. Meglehetősen kilátástalan a helyzetünk. Úgy szoktuk magunkat nevezni, hogy mi vagyunk a cserbenhagyott nemzedék. 1964. december 12-én kikiáltották Kenya

függetlenségét, az angolok elvonultak, nekünk pedig lényegében az értésünkre adták, hogy mostantól kezdve magunkra vagyunk utalva. Ha maradni akarunk, védjük meg magunkat, ahogy tudjuk.

– A vadászatról megoszlanak a vélemények. Vannak, akik sajnálják az állatokat, és elítélik azokat, akik fegyverrel a kezükben rátámadnak a védtelen vadakra, mások viszont azt vallják, hogy a vadállomány és a növényzet védelmében időről időre igenis meg kell ölni bizonyos mennyiségű vadat, persze a játékszabályok betartásával. Te hogy vélekedsz erről?

– Akármilyen kegyetlennek hangzik, a vadászat valóban a vadállomány érdekeit szolgálja, mivel a kiöregedett hímekeket tényleg ki kell löni. Ezeknek az állatoknak a trófeáját nagyra értékelik azok, akik értenek hozzá, sőt a vadászattal járó kiadásokra sem sajnálják a pénzt. Lényegében a trófeákért vadásznak, de közben ki is kapcsolódnak. A hivatásos vadászok pedig megfelelő ellenszolgáltatás fejében elősegítik, hogy ezek az emberek, akik magát a vadászatot nemhogy nem tartják fárasztónak, hanem örömet lelik benne, bátorságukat és hősiességüket bizonyítva elérjék céljukat. Persze vigyázunk, hogy ne kerüljenek veszélybe.

– Kik az ügyfeleitek?

– Én személy szerint csak azokkal foglalkozom, akik valóban vadászni jönnek. Mivel egy egyhetes vadászatért hatezer dollárt kérek, gondolhatod, hogy nem a kispénzű emberek jelentkezését várom.

– Azok nem érdekelnek, akik vagy elvből ellenzik a vadászatot, vagy egyszerűen nem vonzza őket ez a tevékenység, vagy szívesen vadásznának, de nincs rá pénzük, mégis szeretnének lefényképezni egy-két oroszlánt, elefántot meg zsiráfot?

– Amíg elegendő jelentkeznek igazi vadászatra, én nem pazarlom rájuk az időmet, de itt Nairobiban is vannak olyanok, akik abból élnek, hogy egy fél napra húsz dollárért kiviszik a turistákat a terepjárójukkal oda, ahol elég sok a vad.

– És hogyan viszonyulsz az orvvadászokhoz?

– Utálok őket. Nekem például háromszáz dollárt kell befizetnem a hivatal pénztárába, hogy az ügyfelem kilőhessen egy zsiráfot, az orvvadászok viszont nem fizetnek semmit, ráadásul válogatás nélkül lövik ki az állatokat. Ennek előbb-utóbb az lesz a vége, hogy kiirtják a vadállományt.

– Mit kezdenek az elejtett állatokkal az orvvadászok?

– A húsukat megeszik, vagy kimérik a falujukban, a többi részüket meg eladják a kézműveseknek. Az utcai árusoktól pedig azok a turisták is szemrebbenés nélkül megveszik a különféle dísz tárgyakat, akik fennhangon hirdetik, hogy az állatokhoz egy ujjal sem szabadna hozzányúlni. Az ilyen képmutató, álszent alakokat egy kanál vízben meg tudnám fojtani. Egy cseppet sem érdekli őket, honnan erednek a zebra bőr kiegészítéskák, az elefántcsont szobrocskák, az aranyba foglalt orosz láncok és ehhez hasonlóak. Azért veszik meg ezeket az emléktárgyakat, hogy otthon mutogathassák, és mindenki lássa, ők Afrikában is jártak.

Miután befejezték az ebédet, kimentek a vendégfogadó parkolójába. Harvey egy árnyékos fának támaszkodva várt rájuk. Ahogy meglátta őket, azonnal kinyitotta a Landrover hátsó ajtaját, hogy Tamás kényelmesen beülhessen. Jeff ezúttal is előre ült.

– Menjünk vissza az irodába! – mondta a sofőrnek.

Az első emeleti előtérből nyíló folyosó végén tábla jelezte, hogy itt a *Broughton Engineering Inc.* tervezőiroda.

– Gyere, bemutatlak a beosztottaidnak – mondta Jeff.

Ahogy beléptek a helyiségbe, Tamás megállapította, hogy ugyanúgy van berendezve, mint Asha szobája, bár kisebb annál. Az íróasztalnál egy egyenruhás fiatalember bóbiskolt, de mihelyt meghallotta őket, felugrott.

– Ő lesz a sofőröd. Williamnek hívják. Egyébként Barbara, a könyvelő szokott itt dolgozni, de ő csak hetente egyszer jön. Ha valami gépeltetni valód lesz, nyugodtan add oda Ashának, mert általában ráér, nincs sok munkája. Most megmutatom, melyik volt George szobája.

Tamásnak rögtön feltűnt, hogy a tükörsima gránitlappal borított íróasztal mellett pontosan olyan rajzasztal áll, amilyen Angliában dolgozott. Az alumínium kartotékszekrényen kívül három karosszék meg egy alacsony asztalka volt a szobában, az egyik falat pedig majdnem teljesen eltakarta a zebrabőr. Bár Tamás arra gondolt, hogy majd kissé átrendezi a szobát, alapjában véve megfelelőnek találta.

– A rajzterembe innen is be tudunk menni, de persze a dolgozók a folyosóról nyíló ajtón keresztül járnak ki-be – szólt Jeff.

A szomszéd helyiségben Tamás nyolc rajzasztalt, de csak öt alkalmazottat számolt össze. Jeff odalépett az első asztalhoz, és így szólt:

– Engedd meg, hogy bemutassam Peter Falk mérnököt. Ő a rajzoló főnöke.

– Örülök, hogy megismerhetem – mondta Tamás, és kezét nyújtott.

– Felkay úr ma érkezett. Ő a tervezőiroda új vezetője. Remélem, jól kijöttök majd egymással – szólt Jeff.

– Nem hiszem, hogy bármi probléma lesz közöttünk – jegyezte meg Tamás.

– Én most magatokra hagylak benneteket. Majd holnap délelőtt gyere át, hogy megmutathassam a házat. Duke a reggeli géppel érkezik, így holnapután már megtarthatjuk az igazgatósági ülést – jelentette ki Jeff, majd kiment a rajzteremből.

– Mindjárt bemutatam a rajzóinkat – mondta a vörös hajú, szeplős fiatalember, és körbevezette Tamást.

A négy fekete udvariasan köszönt, majd folytatta a munkáját.

– Menjünk át a másik szobába, ott nyugodtabban beszélgethetünk. Kíváncsi vagyok, hogyan működik az iroda – kérte Tamás.

– Amióta itt dolgozom, csak statikai munkáink voltak. A számításokat George végezte el, de én mindent ellenőriztem. A legnehezebb rajzokat én szoktam elkészíteni, a többi kiadtam a négy rajzolónak, viszont az ő munkájukat is mindig alaposan átnéztem.

– Jelenleg mennyi munkánk van? – kérdezte Tamás.

– Mielőtt George elutazott, azt mondta, hogy csak négy-öt hónapra való.

– Ezek szerint sürgősen kell valamit szereznem.

– Warren Bentley megígérte George-nak, hogy velünk csináltatja meg a statikai munkát, ha ő készítheti el a Dar es Salaam-i New Africa szálló terveit. De azért jobb, ha megkérdezi Duke-ot. Ő feltehetően tudja, mi a helyzet, mert ő tárgyalt az építéssel.

– Köszönöm. Egyelőre ennyi elég.

Miután magára maradt, Tamás belenézett George feljegyzéseibe. Rövid időn belül látta, hogy az elődje nemcsak értett a dolgához, mert kifogástalan munkát végzett, de pontosan abban a stílusban készítette el a számításokat, ahogy tőle kérték a doncasteri tervezőirodában.

Fél négykor benyitott William.

- Hogyan parancsolja a teáját, *bwana*, tejjel vagy a nélkül?
- Tej és cukor nélkül.
- *Ndio, bwana.*

Tamás megitta a teát, majd visszament a szállodába, és vacsoráig az étterem teraszán üldögélt. Roppant élvezte, hogy február közepén nyári inget meg könnyű nadrágot viselhet, a fák meg a bokrok mindenütt zöldellnek illetve virágoznak. Tetszett neki a kis tervezőiroda, bár kicsit félt a felelősségtől, hiszen nemcsak a megbízójának meg a társtulajdonosoknak a jövedelme, hanem az öt beosztottjának meg saját magának a mindennapi keresete is azon múlt, hogy mennyire tud majd helyt állni. Időben lefeküdt, majd másnap délelőtt átment Jeffhez.

– Amíg megisszuk a teánkat, elmesélem, hogy mikor és kiknek épültek eredetileg azok a kertes házak, ahol George lakott, meg ahol én is lakom Duke-kal. Bár a telepet hatvan évvel ezelőtt hozták létre a fiatal, nőtlen gyarmati tisztviselők részére, az egymástól alig különböző, vastag falú épületek még mindig elég jó állapotban vannak. A házak közepén van a hatalmas nappali, a két végében pedig a két hálószoba. A konyhát a nappali mögött helyezték el. Az az érzésem, hogy a fürdőszobákat később építették meg, mert ezek a hálószobákból nyílnak a kert irányába.

– Ti hogyan kerültetek oda?

– Amikor a gyarmati tisztviselők kiköltöztek, az új kormány nem találta elég színvonalasnak a telepet a saját emberei részére, és fillérékért eladta a házakat. Szerintem ideális két olyan bohém nőtlen fickónak, mint amilyenek mi vagyunk. De induljunk. Mindjárt meglátod te is.

Beültek a Landroverbe, majd rövid autózás után lelassítottak egy hatalmas kert mellett, amelynek a közepén egy fehérre meszelt, zölddel befuttatott ház állt. Behajtottak a kapun, de még ki sem szálltak, már ott termett ezüstgombokkal díszített, frissen vasalt, keményített fehér egyenruhájában egy fiatal férfi.

— Ez Joseph. Ő volt George-nak az inasa és a szakácsa egy személyben. Nagyon ügyes gyerek – mondta Jeff.

— Akkor maradjon.

Kiszálltak a kocsiból, majd bementek a házba. A falakat antilopagancsok, egy oroszlánfej, továbbá egy fegyverfogas díszítette múzeumba illő puskákkal. A hatalmas nappalinak abban a felében, ahol megálltak, egy ebédlőasztal, hat szék meg egy tálaló volt elhelyezve. A bambuszból készült térelválasztó túlsó felén viszont egy színes vászonnal bevont kanapé, egy zebrabőrrel bevont, vastag üveglappal lefedett nagy dob, körülötte négy nádfonatú fotel, mellettük pedig egy-egy kis asztalka állt.

– Miért van minden fotel mellett egy kis asztalka? – kérdezte Tamás.

– Hogy legyen hova tenni a hamutartót meg a poharat – felelte Jeff.

– Praktikus.

– Gyere, nézd meg a hálószobát – szólt Jeff.

A tágas szobában a dupla széles ágyon kívül csak egy íróasztalnak is használható öltözőasztal meg egy támlátlan szék volt. Az ágyal szemközti falat teljes hosszúságában eltakarta a beépített szekrény. Az ágy fölötti falon egy oroszlánbőr volt kifeszítve. Egymással szemközt helyezkedett el a ráccsal védett két széles ablak. Ezeket durva szövésű, bordó vászonfüggöny takart.

– Ha nem működik a légkondicionáló, csinálj kereszthuzatot, és feltétlenül kapcsold fel a szekrényekben a huszonötös égőket, különben megpenészednek a ruháid – mondta Jeff.

– Rendben.

– A másik hálószoza pontosan ilyen, most nem érdemes megnézni. Inkább menjünk ki a teraszra – mondta Jeff.

Végigmentek a nappalin, és kinyitották a teraszra nyíló ajtót. A szúnyoghálóval körülvett, fedett teraszon a nádfonatú fotelek mellett szintén állt egy-egy kis asztalka.

— Kelet-Pakisztánban laktam ekkora házban – mondta Tamás.

– Az egyszerűség kedvéért legjobb, ha megtartod George kertészét meg az éjjeliőrét. Már összeszoktak.

– Persze. Ez lesz a legjobb.

– Egyébként William is itt lakik, a kert végében vannak az alkalmazottak szobái.

– Jó lenne még visszamenni az irodába, mert meg akarom nézni, hogyan dolgoznak a rajzolóok. Este aztán már itt aludnék.

Elalvás előtt Tamás azon tanakodott, hogy vajon milyen lesz az igazgatósági ülés. Filmen már látta, hogyan zajlik az ilyesmi a nagyvállalatoknál. Bár tudta, hogy most csak hárman lesznek, félt, hogy Jeff meg Duke betartja az előírásokat, és minden a szabályoknak megfelelően történik. A másnapi értekezleten Asha vezette a jegyzőkönyvet.

– Jegyezze fel, legyen szíves – kérte Jeff –, hogy George Broughton távoztával ezentúl Thomas Felkay úr foglal helyet az igazgatói tanácsban, mert ő képviseli a Clapton-cég részvényeit. A jövő hónapban ő fogja vezetni az értekezletet. Most pedig olvassa fel, hogy mi van a múlt havi jegyzőkönyvben.

– Csak annyi, hogy az igazgatói tanács egyhangúlag elfogadta a Clapton-cég ajánlatát – mondta Asha.

– Elfogadjuk a jegyzőkönyvet – mondta Duke, Jeff és Tamás.

– Mielőtt rátérünk napirendünk első pontjára, szeretném megkérdezni Tamást, megmondta-e neki Don Hart, hogy adminisztrációs költség címén át kell, hogy utalja a *Broughton Engineering Inc.* bevételeinek tíz százalékát a *Ngani Investment Inc.* részére – szölt Duke.

– Említette, de azt már nem, hogy miért.

– Gondoltam. Amikor meg akartam magyarázni, hogy a kenőpénznek állandóan kéznél kell lennie, mert Afrikában csak úgy juthatunk állami megbízásokhoz, ha lefizetjük a megfelelő embereket, nem hallgatott végig. Ezt a tíz százalékot persze úgy könyveljük el, mintha az adóbevallásod elkészítéséért és különféle ügyintézéséért számolnánk fel.

– Azokat az építészeket is le kell fizetni, akik tőlünk rendelik meg a statikai munkát? – kérdezte Tamás.

– Őket nem, bár előfordul, hogy az ügyfél főmérnöke csak akkor hagyja jóvá a munkát, ha kap valamit.

– Értem.

– A tanzániai állami megbízásoknál például az a szokás alakult ki, hogy mihelyt átvesszük a pénzt, tíz százalékot azonnal átadok a miniszterhelyettesnek. Ebből aztán persze kap a miniszter meg azok a főosztályvezetők is, akiknek valamilyen közük van a munkához.

– Értem. És Kenyában?

– Itt betesszük a pénzt egy borítékba, és otthagyjuk az ügyvédünk irodájában. Az ügyfél aztán érte megy.

– És hogyan könyvelitek el a kenőpénzként kifizetett összegeket?

– Kézpénzért nyerskávét veszünk, aztán továbbadjuk a Svájcban bejegyzett nagykereskedésünknek. Mivel a termelőtől nem kapunk nyugtát, a szállítólevélen annyival többet tüntetünk fel árként, amennyit csúszópénzre költünk – magyarázta Duke.

– Bár a kötelességüket tanulták volna meg olyan gyorsan a közalkalmazottak, amilyen hamar elharapódzott körükben a korrupció a függetlenség kikiáltása után – szólt Jeff.

– Igazad van – mondta Duke.

– Most rátérünk napirendünk első pontjára. Megtudtam, hogy a városfejlesztési minisztérium minél előbb szeretné elkészíttetni a mombasai vízellátó rendszerrel kapcsolatos jelentést, hogy felvehessék a kölcsönt a Világbanktól. Tamás, el tudnád készíteni? – kérdezte Jeff.

– Hogyne. Pontosan tudom, mit vár a Világbank, hiszen már két ilyen jelentést is összeállítottam, egyet Kelet-Pakisztánban, egyet pedig Libériában.

– Remek. Ezek szerint sürgősen meg kell puhítanom Mombasában a vízügyi főmérnököt, hogy minket bízzanak meg – szólt Duke.

– Bizony, nehogy a dánoknak adják a munkát. Igaz, hogy csak egy hónapja vannak itt, és még nincs kellő helyismeretük, viszont tele vannak pénzzel. A cég tulajdonosát én vittem el vadászni, onnan tudom – mondta Jeff.

– Mielőtt rátérünk napirendünk következő pontjára, szeretnék valamit kérni – szólt Tamás. – Peter mesélte, hogy Warren Bentley esetleg megbízna bennünket egy komoly statikai munkával. Duke, kiderítenéd, hol tart az ügy?

– Legjobb, ha te beszélsz vele. Bentley-t nem érdekli, ki a statikus mérnök. Neki csak az fontos, hogy az illető értsen a szakmájához. Nem lehet megvesztegetni. Ha akarod, akár mindjárt holnap délelőtt felkeresheted. Majd bejelentlek.

– Nagyszerű.

– Erről jut eszembe. Ha nincs ellene kifogásod, jövő hétfőn Ted elvisz Dar es Salaam-ba – mondta Jeff.

– Miért lenne? Nagyon örülök neki.

A továbbiakban Jeff időbeosztását egyeztették, mert elég sokan jelentkeztek vadászatra Európából meg az Egyesült Államokból, ugyanakkor a Warner Brothers egyik rendezője is jelezte, hogy két héten át helyszíneket akar válogatni készülő filmjéhez.

– Kár, hogy a női főszereplő ilyenkor nem jön el. Pedig fogadni mernék, hogy csodálatos és szőke – jegyezte meg Duke.

– Meg van bolondulva a szőke nőkért – szólt Jeff Tamáshoz.

Mihelyt véget ért a megbeszélés, Tamás átment a szobájába, és a nap hátralévő részében összeírta, hogy eddigi pályafutása során milyen épületszerkezeti munkákon dolgozott. A felsorolást kiegészítette néhány szabadkézi rajzzal, hátha szükség lesz rá másnap, amikor találkozik az építésszel.

Munka után hazament, az inastól kért egy pohár citromlevet ginnel, és ahogy Chittagongban szokta, kiült a teraszra, miközben megállapította, hogy milyen szerencsés. „Egész jó helyre kerültem. Szakmai szempontból érdekes az állás, a jövedelem nem rossz, a munkatársak kellemesek, ráadásul állandó a nyári meleg.”

Másnap délelőtt Tamásnak nem kellett messzire mennie, mert Warren Bentley ugyanazon a környéken lakott, és kétszintes házának földszintjén rendezte be az irodáját. Amikor Tamás meglátta az öszülőt, kövér építésszt, úgy gondolta, hogy jó húsz évvel lehet idősebb nála.

– Thomas Felkay vagyok, a Broughton tervezőiroda új vezetője – mondta, miközben kezet fogtak. Bentley bevezette a dolgozósobájába. Az íróasztalán kívül neki is volt egy rajzasztala, a falat viszont állatbőrök meg trófeák helyett Nairobi futurisztikus repülőterének nagy méretű rajza díszítette.

– Néhány év múlva elkészül. Épp most nyertem meg a pályázatot – mondta az építész.

– Gratulálok. Jó lenne, ha a mi tervezőirodánk is kapna valamilyen feladatot az építkezés során.

– Ha bebizonyítja, hogy mindenki másnál jobban dolgozik, önöket fogják megbízni. De egyelőre ne nagyon reménykedjen, mert legalább öt év, mire aláírják a szerződést.

– Úgy tudom, hogy George Broughtonnal készítettett már néhány statikai munkát.

– Valóban. George nagyon értett a szakmájához. Magának mennyi épületszerkezeti gyakorlata van?

– Összeírtam, hogy milyen épületeken dolgoztam eddig – mondta Tamás, és átnyújtotta a listát.

– Fiatalember, maga vagy nagyszerű mérnök, vagy remek csaló. Eddigi pályafutásom során még sosem találkoztam olyan statikus mérnökkel, aki összeírta, hogy korábban min dolgozott.

– Ha gondolja, vegye fel a kapcsolatot Angliában az *Ashton and Partners* tervezőirodával, bár azóta elköltöztek a régi helyükről, és nem tudom a jelenlegi címüket. Nekik több kisebb épület szerkezeti számításait készítettem el. Kanadában Archie Weston egy tizenháromeleteres luxus lakóépület meg egy bonyolult favázis templom statikáját, valamint egyéb munkákat bízott rám.

– Ashtonékról hallottam. Három éve áttelepültek az Egyesült Államokba. Most ők tervezik Kaliforniában a legnagyobb erőművet. Épp a múlt héten olvastam az *Engineering News Record* című lapban.

– Örülök, hogy hallom.

– Elhatároztam, hogy a Broughton tervezőirodát bízom meg a Dar es Salaam-i New Africa szálló szerkezetének tervezésével. Még ma szólok az ügyvédemnek, hogy írja meg a szerződést. Június elsején megkapja a rajzokat.

Tamás alig tudott szóhoz jutni a meglepetéstől, hiszen nem számított rá, hogy ilyen könnyű lesz megkapni a munkát.

– Egyébként látom, hogy majdnem egyforma a pecsétgyűrűnk – mondta az építész, és előrenyújtotta kifeszített kézfejét, hogy Tamás jól lássa a szabadkőműves jelvényt.

– Én is észrevettem – mondta Tamás.

– De nehogy azt higgye, hogy emiatt adtam magának a munkát. Amikor Londonban találkoztam magával George, olyan jó benyomást tett rá, hogy még aznap feladott egy táviratot, amelyben azt írta, hogy száz százalékgig megbízhatok magában, és arra kért, hogy a Dar es Salaam-i szállodának a statikai munkáját adjam magának.

– Ez igazán hízeltő rám nézve.

Mihelyt aláírták a szerződést, Tamás megbeszélte Teddel, hogy melyik nap mennek el Tanzániába. A Dar es Salaam-i iroda anyagát áttanulmányozva látta, hogy a cég több mint húsz alkalmazottja főként földméréssel foglalkozik. „Csak akkor alkotok véleményt, ha a saját szememmel is meggyőződöm róla, hogy valóban szükség van ennyi emberre.”

9. FEJEZET

Ted tigriscsíkos Landrovere pontban hajnali ötkor megállt a kerítés mellett. Tamás útra készen várta a kapuban, hogy azonnal indulhassanak.

– Dar es Salaam-ba Arushán keresztül a legjobb menni – mondta Ted.

– Milyen messze van innen?

– Körülbelül kétszázötven kilométer. Ha látod a tájat, pontosan tudod, milyen a kelet-afrikai fennsík, amely a Szaharától egészen a Nyasa tóig terjed. A téglavörös talaj annyira száraz, hogy mire odaérünk, úgy fogunk kinézni, mintha rézbőrű indiánok lennénk. A por akkor is belepiti a ruhánkat, a cipőnket, a hajunkat, a bőrünket, ha végig az aszfaltozott országúton maradunk. Képzeld, milyenek leszünk, ha majd letérünk róla.

– És milyen a növényzet?

– Elég gyér. Csak az marad meg, amelyik bírja a szárazságot. Sok zöldet nemigen fogsz látni, de azért lesznek fák is, bokrok is, fücsomók is. Különben kipusztulnának a vadállatok.

– Vadállatokkal is fogunk találkozni?

– Az út elején még nem, csak *masai* harcosokkal meg a sovány szarvasmarháikkal.

Amikor Tamás meglátta a vörös lepelbe burkolódzó, cingár férfiakat kezükben hosszú lándzsájukkal, így szólt:

– Mindent mondanék rájuk, csak azt nem, hogy keménykötésű fickók.

– Pedig azok. Nincs rajtuk egy deka zsír sem. Emiatt vagy ennek ellenére órákon át megállás nélkül képesek futni, és utána leszúrják az oroszlánt a lándzsájukkal. Képzeld, csak a szarvasmarhák tejével és vérével táplálkoznak.

Namangánál Ted letért az országútról, hogy az Amboseli rezervátumban Tamás vadállatokat is láthasson.

– Tapasztalatból tudom, hogy nem érdemes az egész területet körbejárni, mert félóra alatt annyi zebrával meg zsiráffal fogunk összeakadni, hogy még. Szerencsés esetben még néhány elefántot is lencsevégre szoktak kapni az ügyfeleink, mielőtt elérjük a vadászterületet. A Kilimandzsáro hófödte hegycsúcsával a háttérben saját magukról is mindig készíttetnek fényképeket.

Marangunál visszatértek az aszfaltútra, és nemsokára elérték Tanzánia határát. Onnan már csak egy órát kellett autózniuk, hogy a Mount Meru szállodában megállhassanak pihenni meg bőségesen tízórazni. Ted úgy számolta, hogy a hátralévő körülbelül hatszáz kilométert késő délutánra teszik meg. Az utolsó szakasz a hegehupás országúton eléggé megviselte mindkettőjüket. Egyébként Dar es Salaam-ban sem jártak jobban, mert az úttest a városban sem volt külön, ráadásul Tednek folyton kerülgetnie kellett a rengeteg gyalogost.

– Érdekes, hogy itt senki sem iparkodik, de nem is csámborog. Mindenki ugyanazzal a sebességgel halad. Nem úgy, mint a többi afrikai városban, ahol eddig megfordultam – mondta Tamás.

– Bizonyára ezt írja elő a szocialista rendszerük – jegyezte meg Ted.

– A kommunistáktól minden kitelik.

– Mielőtt besötétedik, megmutatom a régi városrészt, hogy lásd, hogyan építkeztek azelőtt Afrikában. Az Askari emlékmű a kedvencem. A németek emelték az első világháborúban résztvevő tanganyikai katonák bátorságának és hősiességének az emlékére – magyarázta Ted.

– Olvastam egy német szerző könyvében, hogy Tanzániát, amelyet akkor Tanganyikának hívtak, és német gyarmat volt, az egyesített angol meg dél-afrikai hadsereggel szemben a teljes egészében bennszülöttekből álló katonák védték. A tanganyikai *askari*-k jóval kevesebben voltak, és a fegyverzetük sem volt olyan korszerű, mint az angoloké, viszont sokkal edzettebbek és bátrabbak voltak náluk, ezért komoly veszteségeket okoztak nekik. Ugyanerről a hadműveletről már egészen másként írtak az angolok – mondta Tamás.

– Hogy magyarázzák a bizonyítványukat. Most pedig irány a szálloda. Gondolom, te is alig várod, hogy lezuhanyozz – szólt Ted.

Ahogy leállították a Hotel Kilimanjaro parkolójában a Landrovert az egyik pálmafa alatt, ott termett két londiner, és megindult a bőröndjeikkel az épület felé.

– Szerintem egész Afrikában nincs jobb szálloda a Kilinél. Talán a nairobi Norfolkkal lehetne egy napon említeni – mondta Ted, miközben átvették a szobakulcsokat a portán.

– Azért a monroviai Ducor Intercontinental sem rossz.

– Ott még nem jártam. Ha rendbe szedted magad, menj fel a tetőteraszra. Én is igyekszem. Majd meglátod, milyen remek vacsorát fogunk enni. Utána aztán aludjuk ki magunkat, mert mind a ketten korán keltünk – mondta Ted.

Másnap délelőtt elmentek a cég irodájába. Neil Richler, a főnök már tudott az érkezésükről. A Tamással nagyjából egykorú angol mérnök barátságosan fogadta őket. Miután megitták a teájukat, Ted azzal búcsúzott Tamástól, hogy vacsoránál találkoznak a szállodában.

– Örömmel értesültem, hogy milyen komoly munkáitok vannak – mondta Tamás.

– Valóban. Óriási szerencsénk van, hogy több állami megbízást mi kapunk meg. Gordon vezetésével öt földmérő csoport dolgozik az ezer kilométeres országúton, ezenkívül három kis vízellátó rendszernek a terveit is mi készítjük el. A handeni vízművet én magam tervezem. Ezért nincs most itt más, csak a titkárnő, a sofőr meg az egyik rajzoló.

– Ezek szerint mindegyik emberre szükséged van, különben nem tudnátok határidőre befejezni a megbízásokat.

– Jó egy évig el vagyunk látva munkával, de hogy utána mi lesz, azt még nem tudom.

– Majd körülnézek, hátha akad valami.

– Egyébként a feleségem ragaszkodik hozzá, hogy velünk ebédelj. Most megmutatom a birodalmamat, aztán indulhatunk.

Tamás irigykedve látta, hogy ez az iroda sokkal nagyobb és modernebb, mint a kenyai, és egy pillanatra megfordult a fejében, hogy átteszi a cég központját Dar es Salaam-ba.

Richlerék egy háromszintes, ötlakásos modern épület magasföldszintjén laktak. A legfelső szinten egy indiai család élt, a két első emeleti lakást egy-egy angol család részére bérelték ki, Richlerék földszinti szomszédja viszont egy lengyel család volt. A házat körülvevő szép nagy kertben az úszómedencét valamennyi lakó használhatta.

A házaspár először a nappaliban kínálta helyet Tamást, majd amikor az inas jelezte, hogy tálalva van, átmentek az ebédlőbe. Étkezés közben nemigen lehetett beszélgetni, mert a szülők minden figyelmét lekötötte a három rakoncátlan csemete. Ebéd után azonban a gyerekeknek vissza kellett menniük az iskolába, így a felnőttek kiülhettek a teraszra kávézni.

– Úgy megörültem, amikor hallottam, hogy George nyugdíjba ment, és valaki más veszi át a tervezőiroda vezetését – szolt Janette Richler.

– Nem volt vele megelégedve? – kérdezte Tamás.

– Minden garast a fogához vert. Csak ezt a vacak lakást volt hajlandó kibérelni nekünk.

– Nem elég nagy? – kérdezte Tamás.

– Nagynak elég nagy. Legalább kétszáz négyzetméter. Angliában azonban én világ életemben családi házban laktam, és itt roppant zavar, hogy hallom, amikor a fölöttünk lakók járkálnak. Azonkívül ebben a melegben sokszor úgy érzem, hogy megfulladok. Nem szívesen kapcsolom be a légkondicionálókat, mert olyan hangosan zúgnak, hogy szinte megsüketül tőlük az ember. Ráadásul napközben többnyire be kell húznom a sötétítő függönyöket, ha nem akarom, hogy a lakók benézzenek az ablakokon, amikor lejönnek úszni. Ugyanis megvan az a rossz szokásuk, hogy amikor elmennek előttünk, bekukucskálnak. Angliában ilyennel nem volt gondunk. Elismerem, nagyon szép a kert, de mégiscsak közös. Így hiába szeretném ott vendégül látni az ismerőseinket, nem rendezhetünk semmiféle kerti ünnepséget, mert ha nem hívjuk meg a többi lakót, akkor kiülnek az erkélyre, és onnan figyelnek bennünket, vagy lejönnek fürdeni, és a medencében ricsajoznak. Arról nem is beszélve, hogy a bútorok kopottak, a hűtőszekrény régi típusú, és minden héten le kell olvasztani. Ugye, elintézi, hogy nekünk is saját kertes házunk legyen, mint a többi angol családnak?

– Egyelőre nem ígérhetek semmit, hiszen nemrég érkeztem.

– De ha már itt van, hadd mondjak el még valamit. Ha tudtuk volna, hogy Neilnek jóval magasabb fizetést kellene kikötnie a szerződés aláírásakor ahhoz, hogy itt is azon a színvonalon élhessünk, amit Angliában megszoktunk, akkor annyi pénzért, amennyit most kap, nem jövünk el.

– Drágám, most vissza kell mennünk az irodába – mondta Neil, hogy elejét vegye az újabb panaszáradatnak.

– Velünk vacsorázik? – kérdezte Tamástól az asszony.

– Sajnos, nem. Már elígérkeztem.

Neil előbb elvitte Tamást a Vízügyi Minisztériumba, hogy bemutassa a főosztályvezetőknek, majd visszamentek az irodába.

– Úgy vettem ki a feleséged szavaiból, hogy itt nem érzi magát jól – mondta Tamás.

– Tudod, az a probléma, hogy nagyon előkelő családból származik, és amihez hozzászokott, arról nem szívesen mond le.

– Ez bizony komoly gond.

– A lakással kapcsolatban ne legyen lelkiismeret-furdalásod. A szerződésemben az állt, hogy nem mi, hanem a munkáltató dönti el, hol fogunk lakni: családi házban vagy lakásban. Ezt Janette is tudta. Hiába mondom neki, hogy napközben nem lehet belátni az ablakokon, mert olyankor az üveg kintől egészen sötétnek látszik, nem hiszi el.

– Értem.

– Ami pedig a pénzt illeti, neki sosem elég, amennyit kapok. Pedig George egyszer felemelte a fizetésemet, amióta itt vagyunk.

– Jó, hogy mondod. És mikor jár le a szerződésed?

– Fél év múlva.

– Szívesen meghosszabbítanám, de talán mégis jobban tennéd, ha olyan országba mennél dolgozni, ahol a feleséged jobban érzi magát.

– Olyan hely nincs, amit ő ne szidna.

– Hogyan tudsz figyelni ilyen idegesítő körülmények között a munkádra?

– Nehezen.

– Ha mégis úgy gondolod, hogy maradnál, akkor arra kérlek, április végéig közöld velem, mert időbe telik, amíg találok valakit helyetted. A feleségednek annyit elmondhatsz, hogy majd kaptok egy új hűtőszekrényt, de lakni ugyanott kell laknotok, ahol most. Az új szerződés szerint pedig annyi lenne a fizetésed, amennyi most.

– Majd végiggondolom a helyzetet, és Janette-tel is beszélek. Időben értesítelek, hogyan döntöttem.

Neil sofőrje először visszavitte Tamást a szállodába, és csak utána vitte haza a főnökét. Mivel Tamás meg Ted abban állapodtak meg, hogy este találkoznak, Tamás felment a tetőteraszra, és rendelt magának egy pohár sört. Közben azon gondolkodott, ami napközben történt. Rájött, hogy cégvezetőként neki nemcsak azzal kell majd törődnie, hogy mindig legyen elegendő megbízásuk és a beosztottak rendesen végezzék a dolgukat, hanem azzal is, hogy a külföldről szerződötetett mérnökök és azok hozzátartozói meg legyenek elégedve az életkörülményeikkel. Nem volt könnyű nemet mondania Janette kérésére, viszont sejtette, hogy nem tehetett másként. Sosem vett részt vezetőképző tanfolyamon, de a józan eszére hallgatva úgy határozott, hogy vitás helyzetben mindig a cég érdekeit fogja előtérbe helyezni.

Hamarosan megjelent Ted. Ő is kért egy sört, majd megrendelték a vacsorát.

– Ha lehet, holnap menjünk el megnézni az öt földmérő csoportot, mert kíváncsi vagyok, hogyan dolgozik a hús ember – kérte Tamás.

– Ha itt Dar es Salaam-ban már senkivel sem akarsz beszélni, akkor azt javaslom, hogy reggel fizessük ki a számlánkat, utána nézzük meg a földmérőidet, hogy mindjárt folytathassuk az utunkat hazafelé, mert ha elmegyünk a Mkomazi rezervátumhoz, semmi értelme este ide visszajönni, és holnapután reggel innen menni Nairobiba – mondta Ted.

– Hánykor keljünk?

– Hétkor. Ha reggeli után nekivágunk az útnak, délre kényelmesen elérjük a sáttortáborukat. Ott majd eszünk valamit, aztán Arushában teázunk, és hat körül átlépjük a határt. Addigra besötétedik, de onnan már csak két óra Nairobi.

Tamás a dolgozók életrajzát tartalmazó dossziében olvasta, hogy Gord, a földmérők főnöke okleveles földmérő, nőtlen, és eredetileg önkéntesként érkezett az Egyesült Államokból Tanzániába. Neil szerint annyira jól érezte magát, hogy amikor lejárt a szerződése, felkereste George-ot, és értékre adta, szívesen dolgozna nála, de persze rendes fizetésért. Gord beosztottjai kivétel nélkül mind helybeliek voltak.

A kölcsönös bemutatkozás után Tamásnak feltűnt, hogy egy vadőr is tartozik hozzájuk.

– Csak nincsenek errefelé veszedelmes vadállatok? – kérdezte.

– Akad egy-két oroszlán meg elefánt, de tőlük nyugodtan dolgozhatunk, nem sok vizet zavarnak. A szabályok azonban előírják, hogy ha rezervátumban dolgozunk, akkor legyen velünk egy vadőr – mondta Gord.

– Megnézhetem a fegyverét? – kérdezte Tamás, mert kíváncsi volt a régi Lee Enfield puskára.

Ahogy kézbe vette, rögtön látta, hogy a csöve egy kicsit el van görbülve. Tudta, hogy így nem lehet célozni, azonban nem tette szóvá, de Tednek megemlítette, miután elindultak.

– Mihelyt hazaérünk, szólok Jeffnek, hogy kérje meg a rezervátumnál dolgozó haverjait, adjanak már egy másik fickót a földmérők mellé. Hátha valamelyik oroszán vagy hiéna mégis megvadul, és a végén még megtámadja őket.

– Köszönöm.

Napnyugta után érték el az országhatárt. Arra lettek figyelmesek, hogy az épület előtt egy fehér Mercedes körül néhány ember hevesen vitatkozik. Kiderült, hogy amíg Ghána utazó nagykövete meg a határőrök a kocsí ablakán keresztül tárgyaltak, a tolvajbanda egyik fele hátul megfogta a Mercedest, a másik fele pedig levette a két hátsó kereket, majd az egész társaság eliszkolt. A nagykövet csak azt érezte, hogy a kocsí hirtelen lesüllyedt alatta. Mire észbe kapott, és szólt a határőröknek, a bűnözőknek nyoma veszett. Az autóban csak egy pótkerék volt, ezért tanácsalanságukban nem tudták, mitévők legyenek.

– Excellenciás uram, szívesen elvisszük Nairobiba, ha nincs kifogása a Landrover ellen – mondta Tamás.

– Légkondicionált?

– Sajnos, nem.

– Akkor elég rémes lesz az út, de nincs más választásom.

Ahogy elindultak, a nagykövet megbékélt, és a hátralévő időben különféle történetekkel szórakoztatta őket.

– Köszönöm a szívességet. Majd szólok a titkáromnak, hogy magukat is hívja meg a legközelebbi ünnepeinkre – mondta, amikor Nairobiban kiszállt a terepjáróból a ghánai nagykövetség épületénél.

Tamásnak otthon első dolga volt alaposan lezuhanyozni. Vacsora után kiment a teraszra, feltette a lábát az egyik székre, és miközben a tücskök ciripelését hallgatta a sötétben, arra gondolt, hogy talán mégsem kellene áttennie a cég központját Tanzániába. „Bármikor szükségem lehet Jeffnek vagy Duke-nak a tanácsára, és mégis csak más, ha személyesen beszélem meg velük a dolgokat, mint telefonon. A közlekedés szempontjából is jobb, ha Nairobiban lakom, hiszen innen néhány légitársaságnak van közvetlen járata az európai városokba, Dar es Salaam-ból viszont egyiknek sincs. Neil azt mesélte, hogy Tanzániában a posta megbízhatatlan, külföldre telefonálni csak roppant nehézkesen lehet, és az áruellátás is akadozik. A kenyaiak piacgazdaságot akarnak, a tanzán elnök viszont egyre inkább szocialista elveket hangoztat. Még csak az hiányzik, hogy csöbörből vödörbe kerüljek. Nem azért jöttem el Magyarországról, hogy most meg egy fekete Rákosi uralma alatt éljek. Jobb lesz vigyáznom, mert az elnökük még képes és egyik pillanatról a másikra mindent államosít, és akkor odalesz a Dar es Salaam-i irodánk. Ha az országukat tönkreteszi, az a tanzánok baja, de én nem engedhetem meg magamnak azt a luxust, hogy rátegye a kezét a cég vagyonára.”

Másnap délelőtt Duke áthívta a saját szobájába, hogy együtt teázzanak.

– Délután elviszlek a klubba, hogy beiratkozhass, aztán bemutatlak néhány barátomnak. Tudsz teniszezni?

– Valamennyire megtanultam Chittagongban játszani, de azóta már biztosan elfelejtettem.

– Akkor azt javaslom, hogy egy darabig vegyél leckéket az oktatótól, közben meg gyakorolj az idősebb labdaszedő gyerekekkel. Ha már úgy érzed, hogy belejöttél, esténként menj el a klubba, mert nagy teniszélet zajlik ott.

- Bridzsezni nem szoktak a tagok? – kérdezte Tamás.
- Dehogynem. Mennyire tudsz játszani?
- Kanadában versenyszerűen bridzseztem.
- Nagyszerű. A jó játékosokat mindig örömmel veszik. Egyébként is fontos, hogy minél előbb megismerjenek az itt élő fehérek meg azok a feketék, akik számítanak.
- Értem.
- Ezenkívül arra gondoltam, hogy keddenként magammal viszlek, ha olyan ügyfélhez megyek, akinek nemcsak sok a pénze, hanem sejtem, hogy előbb vagy utóbb építtetni akar valamit. Nem árt, ha tudnak rólad, hátha te jutsz elsőként az eszükbe, amikor mérnökre lesz szükségük.
- Köszönöm.
- Majd megadom azoknak a névsorát, akik még számításba jöhetnek. Hívd fel őket, mutatkozz be, kérdezd meg, hogy mikor teheted tiszteletüket náluk, aztán keresd fel őket az irodájukban.
- Jó ötlet.
- Időnként meg fogjuk hívni vacsorára a befolyásos embereket, hogy ők is megismerjenek. Ki tudja, hátha egyszer ők juttatnak valamilyen megbízáshoz. Persze nem szabad azt várni, hogy most mindjárt elárasztanak munkával, hiszen nem a te tervezőirodád az egyetlen Nairobiban – magyarázta Duke.
- Tudom, hogy nem megy minden egyik napról a másikra, de eléggé nyomaszt az alkalmazottak létbiztonságáért érzett felelősség, valamint a cégtulajdonosoknak a velem szemben támasztott jogos elvárása.
- Öregem, valamit valamiért. Aki főnök akar lenni, annak ezzel számolnia kell – felelte Duke.

A következő hetekben Tamás lassacskán kezdte megérteni, hogyan kell vállalatot vezetni, még hozzá Afrikában. A legfőbb gondot az jelentette számára, hogy megtalálja az egyensúlyt az alkalmazottak száma és a megbízások nagysága között. Mivel senkitől sem tudott tanácsot kérni, esténként kiült a teraszra, és a tücsökciripelést hallgatva elmélkedett. Időnként eszébe jutott Archie. Most értette meg igazán, hogy miért nem vett fel senkit állandó állásba. „A New Africa szálló statikai munkáját a jelenlegi alkalmazottakkal is el tudom kezdeni. Ahhoz viszont, hogy a cég működni tudjon, minél több és nagyobb munkára lesz szükség. Addig azonban nem vehetek fel senkit, különösen nem külföldit, amíg nem tudom, hogy milyen és hány szakemberre lesz szükségem. Ha viszont csak akkor kezdek el embereket keresgélni, amikor már tudom, hogy hol és min fogunk dolgozni, fennáll a veszély, hogy nem kapok senkit, vagy nem lesz elegendő emberem. Ahhoz ugyanis, hogy valaki aláírjon egy többéves afrikai munkavállalási szerződést, sok mindent figyelembe kell venni, különösen akkor, ha az illetőnek felesége és gyerekei is vannak. Külön gond, hogy miként határoz Neil. Ha végül mégsem akarja meghosszabbítani a szerződését, a Dar es Salaam-i iroda vezetésére is kell találnom valakit. Mivel a cég üzleti forgalma túl kicsi, az amerikai mérnökök nem jöhetnek számításba, mert nekik lényegesen több pénzt kell fizetni, mint az angoloknak meg a kanadaiaknak. Így semmi értelme megkérni Donald Hartot, hogy küldje el azoknak az adatait, akikről tudja, hogy fejlődő országban szeretnének dolgozni, vagy hogy amerikai lapokban keressen nekem jelentkezőket. Az úgynevezett fejvadászokkal sem vagyok kisegítve, mert ők meg olyan hatalmas összeget kérnek egy-egy szakember kiközvetítéséért, hogy akkor sem éri meg igénybe venni őket, ha az illető mérnök egészen alacsony fizetéssel is beérné. Nem fogom tehát veszíteni az időmet, saját magam fogom begyűjteni azoknak a külföldieknek az

adatait, akiket szükség esetén szerződthetnek. Egyrészt módszeresen figyelni fogom a szaklapokban közzétett hirdetéseket, és ha azt látom, hogy valaki állást keres, azonnal írok neki. Ezzel párhuzamosan rendszeresen feladok az angol meg a kanadai szaklapokban egy-egy hirdetést, mintha azonnali hatállyal keresnék mérnököket, de a jelentkezőknek azt fogom válaszolni, hogy most még sincs szükség rájuk, viszont megőrzöm az adataikat, és azonnal értesítem őket, mihamarabb megint adódik valamilyen munkalehetőség. Így is legalább két hónap, mire megjelenik a hirdetés, és egy újabb hónap, mire jelentkeznek néhányan. Mire kiválasztom a legmegfelelőbbet, megint eltelik egy hónap, és attól számítva még legalább három hónap, mire megérkezik és elkezd dolgozni az illető.”

Tamás nap mint nap végigolvasta a kenyai napilapokat, hogy tudja, hol terveznek valamilyen építkezést. Az angol szaklapokat is figyelte, hogy kellőképpen tájékozódjon. Emellett ő számította ki az épületszerkezeti rajzokhoz szükséges méreteket, ezenkívül rendszeresen ellenőrizte Peter munkáját, és átnézte a Dar es Salaam-ból postán elküldött jelentéseket is.

– Nem gondoltam volna, hogy egy cégvezetőnek ennyi dolga legyen. Ráadásul itt van szegény William. Alighogy megérkeztem, szomorúan mesélte, hogy meghalt az anyja, és kérte, hogy engedjem el a temetésre. Kiderült, hogy olyan messze van a falu, hogy két nap fizetett szabadságra volt szüksége. Múltkor meg a kertésznek halt meg a nagynénje. Neki is két nap kellett, hogy elmehessen a temetésre. Ma reggel meg azzal fogadott William, hogy most meg az egyik testvére halt meg – mondta Tamás teázás közben Jeffnek.

– Kár, hogy ezt csak most meséled el. Bár nekem is eszembe juthatott volna, hogy időben figyelmeztessetek. Ha a kenyaik valami miatt nem akarnak bejönni dolgozni, akkor azzal az indoklással kéredzkednek el, hogy meghalt valamelyik rokonuk. A kialakult szokások szerint ugyanis annak, akinek temetésre kell mennie, jár egy vagy két nap fizetett szabadság és bizonyos előleg a fizetéséből. Ezzel azonban sokan visszaélnak, és akkor is azt mondják, hogy meghalt valakijük, ha az illető a legjobb egészségnek örvend, vagy épp fordítva, a rokon már réges-régen alulról szagolja az ibolyát.

– Ezt honnan tudod?

– Eleinte nem figyeltem, amikor megmondták, hogy kinek melyik rokona halt meg. Még akkor sem voltam biztos magamban, amikor az egyik segédem az apja halálára hivatkozva akart elkéredzkedni, holott emlékezetem szerint az előző hónapban is ugyanazt mondta, de azt hittem, tévedek. Miután ugyanennek az embernek az apja megjelent, és megkérdezte, hogy nem dolgozhatna-e ő is nálam, már tudtam, hogy túljártak az eszemen, de megsajnáltam a fickót, és felvettem szakácsnak. Amikor azonban egyszer azzal az indoklással akart az apa elkéredzkedni, hogy meghalt az egyetlen fia, azt mondtam, hogy ebből nekem elég, és kirúgtam mind a kettőt.

– Tudod, mit fogok tenni? Veszek egy füzetet, és minden alkalmazottnak nyitok egy oldalt. Kikérdezem, hogy hány rokona él, és mindegyiknek beírom a nevét meg a rokonsági fokát a füzetbe. Amikor aztán valaki temetésre akar menni, az elhunyt személy neve mellé teszek egy keresztet. Így legközelebb, amikor valaki egy rokon halálára hivatkozva akar elkéredzkedni, tudni fogom, hogy jogos-e a kérés vagy sem.

– Nem rossz. A feketék ugyan nem fognak örülni, viszont csökkenni fog a hiányzások száma – mondta Jeff.

– Mindjárt megírom Neilnek, hogy ő is tegye ugyanezt, mert minden valószínűség szerint a tanzánok sem különbek.

– Persze lehet, hogy az alkalmazottak akkor majd kitalálnak valami mást, hogy távol maradhassanak egy-két napra, mert nagyon leleményesek tudnak lenni, amikor nem akarnak dolgozni.

Tamás megtudta, hogy George megjött Angliából, ezért esti töprengései során először arra gondolt, hogy meglátogatja a tervezőiroda előző tulajdonosát mombasai házában, és ki-kérdezi, hátha mond neki valami hasznosat. De aztán másként határozott. „Nem érdemes, hiszen majdnem kétszer olyan idős, mint én. A gyarmati időkben minden bizonnyal remekül intézte a cég ügyeit, de azóta nagyot változott a világ. Minden valószínűség szerint elsősorban nem azért akart megszabadulni a tervezőirodától, mert belefáradt a munkába, hanem azért, mert semmi kedve nem volt gazsulálni a feketéknek, azt pedig végképp ellenszenvesnek tartotta, hogy lefizesse a köztisztviselőket, csakhogy ő kapja meg a megbízást, ne pedig más. A saját szempontjából kétségtelenül igaza volt, nekem viszont ebben a korrupt rendszerben kell működtetnem a céget. Ezért kénytelen-kelletlen elfogadom a feltételeket, és megpróbálok igazodni hozzá, hiszen más választásom nemigen van, hacsak nem akarok megint beosztott mérnökként dolgozni. Ha nagyon belegondolok, egyelőre élvezem, hogy ilyen fontos beosztásba kerültem.”

Duke-nak nemcsak arra volt gondja, hogy Tamást bemutassa a majdani üzletfeleknek. Az első perctől kezdve fontosnak tartotta, hogy Tamás körül legyen véve nőkkel. Minthogy a norvég egyházi segélyszervezet több vidéki kórházat is működtetett Kenyában, egy-egy ápolónőnek pedig csak hat hónapra szólt a szerződése, Nairobiban szinte állandóan akadtak olyanok, akik örültek Duke és Tamás közeledésének. De ha éppen egyiküknek sem volt kedve velük tölteni a szabadidejét, a két férfi majdnem mindig számíthatott a Lufthansa légikisasszonyaira. Akkor sem estek azonban kétségbe, amikor sem a norvég ápolónők, sem a német utaskísérők nem voltak kéznél. Elég volt szombat délelőtt kiülni a Thorn Tree Café teraszára. Kedvükre válogathattak a fél Afrikát egy szál ruhában, egyetlen kis táskával beutazó európai meg amerikai diáklányok között. Mivel a hétvégeken jöttek be Nairobiba a faluhelyen dolgozó, különféle nemzetiségű önkéntesek is, Tamás meg Duke néha azt sem tudta, melyik lányt hívja meg ebédre, majd este vacsorázni, utána pedig a házába. Másnap rendszerint elvitték őket a közeli rezervátumba vadállatokat nézni, hiszen arra egyiknek sem volt pénze, hogy megfizesse az idegenvezetőt meg a terepjáróját. Jeff azonban nem csatlakozott hozzájuk, mert fülig szerelmes volt Heidibe, és minden szabad percét az osztrák orvosnővel töltötte. A nő eredetileg önkéntesként érkezett Kenyába, de a szerződés lejárta után úgy döntött, hogy nem megy vissza Ausztriába, hanem Nairobiban nyit saját rendelőt.

Április végén egymást érték Tamás életében a fontosnál fontosabb események. Warren Bentley végre elkészült a New Africa szálló rajzainak első adagjával, és hivatalosan is Tamást bízta meg az épületszerkezet tervezésével. Ugyanakkor Neil Richler levélben értesítette, hogy a szerződését szeretné meghosszabbítani. Tamás számára ez azt jelentette, hogy a Dar es Salaam-i iroda vezetői posztjára egy darabig nem kell senkit keresnie. Egyik reggel pedig Duke azzal rontott be Tamás szobájába, hogy minden valószínűség szerint sikerül szereznie egy kétszázezer dollárt érő megbízást az egyik építészről.

– Gyere, ne vesztessük az időt, nehogy mások is észbe kapjanak. Most rögtön elmegyünk hozzá.

– Egy pillanat. Mindjárt beteszem a táskámba a tervezőmérnökök szövetségének a kézikönyvét meg a szakmai életrajzomat, és már indulhatunk is.

Az épület előtt beültek Duke Mercedesébe, és arrafelé vették útjukat, amerre a jómódúak laktak.

– Hallottad, hogy tegnapelőtt tűz ütött ki az egyik mboyai villában? – kérdezte Duke vezetés közben.

– Igen. Sőt azt is bemondták a rádióban, hogy egy személy meghalt.

– Amikor megtudtam, hogy kigyulladt Art Nash dolgozószobája, és a szerencsétlen nem tudott időben elmenekülni, azonnal elmentem a feleségéhez, mert én vagyok a pénzügyi tanácsadójuk.

– Ki az az Art Nash?

– Egy statikus mérnök. Mindent maga csinált. Nem alkalmazott sem rajzolókat, sem technikusokat, de még titkárnője sem volt. A felesége intézte az ügyeit.

– Csak nem akard azt mondani, hogy azok a rajzai is elégtek, amin éppen dolgozott?

– De bizony. A felesége úgy emlékszik, hogy két hét múlva kellett volna átadnia az építésznek a rajzokat a műszaki leírással együtt.

– Ezek szerint már majdnem kész volt mindennel. És ki fogja kártalanítani a megrendelőt?

– Az asszony szerint volt felelősségbiztosításuk.

– Azt nem kérdezted meg, hogy milyen épületről volt szó?

– De igen. Egy szállodáról, amelyet két példányban akarnak felépíteni, egyrészt a tanzániai tengerparton Kunduchiban, másrészt itt Kenyában, Mombasa mellett.

– Nagyszerű munka lenne. Remélem, az építésznek nem lesz semmi kifogása ellenem – mondta Tamás.

– Lehet, hogy egyesek hullarablónak tartanak majd bennünket, ha megtudják, hogy miben sántikálunk, de addig kell ütni a vasat, amíg meleg.

Duke hamarosan lelassította a kocsit egy magas kőkerítés mellett, majd megállt a díszes vaskapu előtt. Amint beengedte őket az egyenruhás őr, meglátták a szépen gondozott, kisebb fajta parknak is beillő kertet és benne az olasz paloták stílusában épült hatalmas házat. Duke a bejárat előtt leállította a kocsit motorját. Azonnal ott termett egy fehér egyenruhás lakáj, és bevezette őket az indiai műtárgyakkal és perzsaszőnyegekkel gazdagon díszített szalonba, majd a zebrabőrrel bevont karosszékekre mutatva hellyel kínálta őket. Alighogy eltűnt, fémtálcával a kezében hamarosan ismét megjelent. Szó nélkül letette a faragott asztalkára a porcelán teáskannát és a két csészét.

– *Bwana* Chandra mindjárt jön. Kérem, legyenek türelemmel.

Nemsokára megjelent egy nagy bajuszú, ötven év körüli indiai férfi, aki pontosan ugyanolyan fazonú ruhát viselt, mint Tamás meg Duke.

– Örülök, hogy megismerhetlek. Hallom, te vetted meg George tervezőirodáját. Drága barátom, benned van minden reményem. Tudnál rajtam segíteni? Képzeld, május 15-én kell kiírnom a versenytárgyalást a kunduchi szállodára, és az épületszerkezeti rajzok mind megsemmisültek, amikor leégett Nash dolgozószobája. Tudom, hogy két hét borzasztóan kevés idő ehhez a munkához, de ha mégis megpróbálnád a lehetetlent, roppant hálás lennék – mondta az építész olyan kiejtéssel, ahogy az előkelő angolok beszélnek.

– Nézd, ha még ma nekilátok az általános rajzoknak, akkor két hét múlva átnyújtok neked annyi adatot, amennyi feltétlenül szükséges a vállalkozóknak a versenytárgyaláshoz. A legfontosabb rajzokat pedig addigra elkészítjük, amikor a vállalkozó megkezdí az alapozást. A többi rajzot majd folyamatosan szállítanánk, hogy az építkezéssel ne kelljen leállni – mondta Tamás.

– Hány embered van?

– Van egy mérnököm meg négy rajzoló, de mint említettem, mostantól kezdve én magam is kizárólag ezzel a munkával fogok foglalkozni.

– Nagyszerű. Most rögtön megkapod a rajzokat. Mindjárt előkeresem őket, és a lakájjal majd kiküldöm a dolgozószobámból. Akkor én most el is köszönök – mondta az építész, de csak Tamásnak nyújtott kezet.

Kis várakozás után valóban megjelent a szolga, és átadott egy henger alakú fekete dobozt Tamásnak.

– Nem mondom, elég udvariatlan volt veled Chandra úr – szólt Tamás, miután beszálltak az autóba.

– Ne törődj vele. Fő, hogy neked adta a munkát. Egyébként nem ő az egyetlen, aki így viselkedik a feketékkel. Megszoktam, hogy nemcsak a *mzungu*-k, vagyis fehérek néznek le, hanem az indiaiak is. Ez a senkiházi hülye angolabb akar lenni az angoloknál. Mivel nem kap állami megbízásokat, hamarosan ugyanott végzi, ahol az apja kezdte. Ő is utcai árus lesz Mombasában.

– Egyébként hazudtam neki – mondta Tamás.

– Hogyhogy?

– Csak júliusban fejezzük be azokat a munkákat, amelyeket még George vállalt el. Emellett a napokban megkaptuk a New Africa szálló statikai munkáját, így lehet, hogy a fiúknak túlórázniuk kell. Tehát Chandra úr szállodájára egyáltalán nincs emberem. Viszont nem akartam, hogy másé legyen a kétszázezer dollár.

– Akkor mit teszel? – kérdezte Duke.

– Még ma kiválasztok a listámról tizenöt középkorú angol mérnököt, és megtáviratozom nekik, hogy a jövő héten ekkor és ekkor, itt és itt Londonban leszek. Megkérem őket, hogy amennyiben eljönnek két évre Nairóbiba, azonnal válaszoljanak. Bár tudom, hogy nem túl magas a fizetés, amit felajánlhatok nekik, biztos vagyok benne, hogy megtalálom a szükséges embereket.

– Miért nem fiatalokat veszel fel?

– Mert nincs elég gyakorlatuk, és többnyire nem tudnak rajzolni.

– Értem. Különböző okos ötlet. Az állástalan idősebbek általában nagyobb örömmel jönnek Afrikába, mert aki Angliában nem kap a szakmai gyakorlatának megfelelő munkát, csak alacsonyabb beosztásban tud elhelyezkedni. Ezt viszont restellik a rokonok meg az ismerősök előtt, hiszen ez azt jelenti, hogy társadalmilag lecsúsztak. Azt viszont már nem árulják el, hogy Afrikában milyen munkára szerződtek őket. Ráadásul az angolok még mindig irigylik azokat, akik a „gyarmatokon” dolgozhatnak – mondta Duke.

Tamás feladta a táviratokat, majd elővette az építész rajzait, és elkezdte tanulmányozni őket. Ettől kezdve szinte megállás nélkül dolgozott. Először elkészítette az alapozás terveit, majd kiszámította a felhasználandó építőanyagok mennyiségét. Aztán szólt két rajzoló, meg Peternek, hogy egy időre függesszék fel a saját munkájukat, és ők is a kunduchi szálloda rajzain dolgozzanak.

Eszébe jutott Jeff, aki egyszer azt mondta, hogy jó a mérnököknek, mert módosíthatják a határidőket, bezzeg ő nem hagyhatja ott a szállodában az egyik ügyfelét azzal, hogy most inkább a másikat viszi el vadászni.

Eközben figyelte a postát, és nagyon megörült, mert a tizenöt táviratra heten válaszoltak. Amikor elkészült a versenytárgyaláshoz szükséges anyag, elküldte az építésznek, majd felszállt a londoni repülőgépre, hogy a megbeszélrt időben találkozzon a jelentkezőkkel. Útközben felötlött benne, hogy eddig őt kérdezték a leendő munkáltatók, most viszont az ő kezében van a nála jóval idősebb mérnökök sorsa. Ettől kissé megijedt, de elhatározta, hogy kemény lesz, és nem mutatja ki az érzelmeit, nem érezteti velük, ha elnyerik a tetszését, de azt sem, ha ellenszenvesnek találja őket. Tőle telhetően igyekszik majd tárgyilagosan dönteni. „Elvégre nem haverokat keresek magamnak, hanem keményen dolgozó beosztottakat.”

A Hotel Cumberlandben mind a hét jelentkezővel jó félórát beszélgetett. Végül kiválasztott hármat. Telefonon még aznap délután megkérte őket, hogy másnap a szállodában írják alá a szerződést, majd közölte velük, hogy egy hónap múlva kell megérkezniük Kenyába.

Miután visszatért Nairobiba, megbeszélte üzlettársaival a további teendőket.

– Biztos vagy benne, hogy mindjárt három mérnököt kellett ráadásul két évre szerződtetni? – kérdezte Jeff.

– Pillanatnyilag elég lett volna egy is, de arra gondoltam, hogy abból a pénzből, amit majd a két tengerparti szállodáért kapunk, ki tudjuk fizetni a három ember kétévi fizetését, ha pedig sikerül más megbízást is szerezni, az lesz a nyereségünk.

– A munkavállalási engedélyüket majd elintézem, hogy mire ideérnek, ezzel ne legyen gond – jelentette ki Duke.

– Mennyit kell ilyenkor fizetni a minisztériumban? – kérdezte Tamás.

– Darabonként kétszáz dollárt.

– Az úgynevezett adminisztrációs alaptól futja, ugye?

– Ne félj, erre megvan a pénz – válaszolta Jeff.

– Majd a szállásukról is kell gondoskodni, és amíg nem érkezik meg a kocsijuk, a közlekedésüket is meg kell valahogyan oldani – mondta Tamás.

– Ne izgulj. Nem először jönnek hozzánk szerződéssel dolgozni Angliából. Ted meg Asha tudja, hogy ilyenkor mit kell tenniük. Majd kapsz tőlük néhány címet, és kiválaszthatod a legmegfelelőbbeket, aztán aláírhatod a tulajdonosokkal a bérleti szerződést.

– Ha megérkezik a három mérnök, már nyugodt lelkiismerettel kereshetek újabb megbízásokat. Nem kell hazudnom, hiszen lesz elegendő emberem.

– Azért sikeresek a fehér vállalatvezetők Afrikában, mert meg lehet bennük bízni. Másként nem is lehet céget vezetni – mondta Duke.

– Mit gondolsz, a helybeliek mikor fogják ezt megtanulni? – kérdezte Tamás.

– Talán soha.

– Elég szomorú – szölt Tamás.

– Mit lehet tenni? Viszont azt javaslom, hogy este ünnepeljük meg a vállalkozás eddigi sikerét. Meghívjuk benneteket vacsorára a Norfolkba. Műsor is lesz.

– Köszönjük.

A Hotel Norfolk Nairobi legdrágább szállodája volt, ezért Tamás a nemrég csináltatott fehér szmokingját vette fel. Amikor meglátta magát a tükörben, megállapította, hogy úgy néz ki, mint az európai főpincérek. Az étteremben azonban látta, hogy Jeffnek igaza volt. A férfi

vendégek mind szmokingot, az alkalmazottak viszont fehér nadrágot és hosszú ujjú bordó ingkabátot viseltek.

Duke szintén egyedül érkezett, Jeff viszont Heidivel. Vacsora közben nagy élvezettel figyelték a színvonalas műsort, amelyet egy angol komikus, egy bűgő hangú szőke énekesnő, valamint egy afrikai táncosnő szolgáltatott. Ez utóbbi, akinek remek alakja, majdnem derékig érő haja és finom arcvonásai voltak, különösen nagy tapsot kapott akrobatikus mutatványáért. Miután véget ért a műsor, kisvártatva újra megjelent a teremben a két nő, és odament az asztalukhoz. Duke az énekesnőt maga mellé ültette, a táncosnőt viszont Tamás mellé.

– Aminának hívnak – mondta a nő.

– Érdekes, maga egészen másként néz ki, mint a kenyai nők. Nem ide valósi? – kérdezte Tamás.

– Nem. Szomáli vagyok.

– Bocsánat. Nem tudtam, hogy ilyen különbség van a feketék között.

– Miért? A fehérek sem mind egyformák. Gondolja el, a skandinávok meg az olaszok között is nagy a különbség.

– Igaza van. Mennyi ideig marad Kenyában?

– Június közepéig. Aztán több hónapos vendégszereplésre megyek Európába, decemberben jövök vissza.

– A szüleivel fog utazni?

– Nem. Ők Mogadishuban maradtak. Csak én hagytam el Szomáliát. Úgynevezett politikai menekült vagyok.

– Mint én.

– Miért, maga milyen állampolgár?

– Kanadai, de Magyarországon születtem.

Egy darabig arról beszélgettek, hogy mennyire nehéz hozzászokni egy idegen országhoz, milyen az élet Afrikában, milyen Észak-Amerikában. Éjfél után Amina megkérte Tamást, hogy vigye haza, mert félt egyedül vezetni ilyen későn. Tamás rögtön értette a célzást, ezért megmondta a sofőrjének, hogy a Landrover helyett üljön a másik kocsiba, és kövesse őket.

– Még nem ültem Landroverben. Milyen jópofa! Sokkal férfiasabb, mint az én Fiatom.

Amikor Tamás meglátta Amina házáat, legalább százévesnek tartotta, ha nem többnek. Ez azonban nem zavarta, és gondolkodás nélkül elfogadta a nő meghívását. Már hajnalodott, amikor eljött tőle. William a Landroverrel hazavitte. Otthon lezuhanyozott, megreggelizett, aztán indult az irodába.

Egy hónapig mindenki megfeszítve dolgozott, ezért Tamás örült, amikor néhány nap eltéréssel megérkezett a három házaspár. Szerencsére mindegyik meg volt elégedve a házzal, amelyet kibéreltek a számukra. A jelentkezők között válogatva Tamás azt is figyelembe vette Londonban, hogy melyiknek nincs kiskorú gyereke, ugyanis jelentős összeget tudott megtakarítani azzal, hogy nem kellett a nairobi magániskola tandíját is fizetnie, ami pedig járt volna nekik, ha magukkal hozzák a gyerekeiket.

A három férfi közül kettő, Gary és Robert nyugalmazott hadmérnök volt, a harmadik, Daniel, viszont közalkalmazottként kezdte Angliában. 1942-ben áthelyezték Szingapúrba, de nem sokkal később, ahogy elfoglalták a japánok a várost, Danielt is internálták. Majdnem négy

évet töltött munkatáborban, mire kiszabadult. Egy darabig még állami alkalmazottként dolgozott, hogy legyen annyi szolgálati éve, amennyi feltétlenül kellett a nyugdíjhoz, de mivel elege lett a kormányból, később különféle afrikai meg ázsiai tervezőirodákban vállalt munkát. Miután betöltötte az ötvenötödik életévét, már senki sem akarta alkalmazni, így nagyon megörült, amikor megkapta Nairobiból a táviratot.

Miután beköltöztek, Tamás megüzente, hogy mikor lesz az első értekezlet.

– Nyilván sejtik, hogy az életkorom miatt jóval kevesebb a gyakorlatom, mint önöknek. Ezért mindenkit arra kérek, hogy ha szakmai szempontból nem értenek egyet valamelyik döntéssel, nyugodtan szóljanak, még hozzá azonnal.

– Ami engem illet, örülök, hogy nem akarja feltétlenül megjárni a főnököt. Hadd mondjam el, hogy még mindig a hadseregben szolgálnék, ha nem lázadtam volna fel az egyik ezredes ostoba parancsa ellen. A végén felmentettek, de mégsem léptettek elő, ezért őrnagyként szereltem le – mondta Robert.

– Mivel tudom, hogy mindhárman szabadkőművesek, nemcsak a klub, hanem a páholy tagsági díját is a cég fogja kifizetni. Cserébe azt kérem, hogy amennyiben olyan munkalehetőségről hallanak, amely ennek a tervezőirodának a profiljába tartozik, azonnal értesítsenek. Bármilyen statikai munkát, valamint közút-, vasút-, csatorna- és vízműépítést elvállalunk. Ne jöjjenek zavarba, ha a leendő ügyfél azt hiszi, hogy önök vezetik a céget. Ebben az esetben majd önök tárgyalnak helyettem. Ezen ne múljon. Sajnos, elég nagy a verseny a tervezőirodák között. Mindnyájunk érdeke, hogy a cég minél több megbízáshoz jusson.

– Néhány barátom a Yorkshire Bank itteni fiókjánál dolgozik. Majd szólok nekik, hogy jelezzék, ha valaki építkezni akar – mondta Gary.

– Nagyszerű. Van valakinek valamilyen kérdése? – szólt Tamás.

– Mikor váltsuk ki a kenyai jogosítványunkat? – kérdezte Daniel.

– Az angol jogosítványukat három hónapig még használhatják, de a titkárnőtől már most átvehetik a formanyomtatványokat. Ha kitöltötték, adják neki oda az angol jogosítványukkal, két igazolványfényképpel meg negyven shillinggel együtt. Az okmánybélyeg csak húsz shillingbe kerül, a másik húszas azért kell, hogy a hivatalnok ne akadékoskodjon. A sofőrünk majd mindent elintéz, önöknek nem kell ezzel fáradniuk.

– A feleségem eddig nem tanult meg autót vezetni, de most elhatározta, hogy itt megszerzi a jogosítványát. Neki mit kell tennie? – kérdezte Robert.

— Adjon az ő nevében is negyven shillinget meg róla is két fényképet a titkárnőnek. William majd megszerzi a tanulójogosítványt, mert csak azzal vehet leckéket az oktatótól.

Másnap délután William három kék meg egy sárga borítású igazolvánnyal jelent meg. Tamás átvitte őket a rajzterembe, ahol nagyot néztek, amikor kézbe vették őket.

— Olyan jogosítványt kapott a feleségem, amelyekkel nemcsak személyautót, de még kamiont is vezethet, még hozzá azonnal – mondta Robert.

Tamás behívta a sofőrt, mert mindenki kíváncsi volt, mi történt.

— Odaadtam a tisztviselőnek az űrlapot, a fényképeket meg a kétszáz shillinget, amit Ashától kaptam. Kis idő múlva ezeket nyomták a kezembe.

— Lehet, hogy az ügyintéző azt hitte, hogy azért kapott ennyi pénzt, mert a feleségem nem akar levizsgázni?

– Kenyában minden lehetséges – szólt Tamás.

Az elkövetkező napokban a három mérnök elfoglalta helyét az üresen álló rajzasztaloknál, és munkához látott, miközben Peter és a négy rajzoló folytatta a megkezdett feladatát.

Tamás a határidő-módosításokat is figyelembe véve arra a következtetésre jutott, hogy egy évig még lesz mit csinálnia a beosztottainak, de ha jövő tavasztól nem sikerül újabb megbízásokat szerezniük, akkor bizony bajba kerülnek. „Most azon izgulhatok, hogy a megrendelőink időben kifizessék a honoráriumunkat, különben hozzá kell nyúlnom a tartalékalaphoz, hogy oda tudjam adni az embereimnek a fizetésüket.”

Az újságokat olvasva megtudta, hogy mivel mind Kenyában, mind Tanzániában erősen fellendült a turizmus, egyre több szállodát akarnak építtetni a tengerparton. A kapcsolatai révén több építész is megígérte neki, hogy amennyiben velük terveztetik meg a létesítményeket, a statikai munkákat a Broughton tervezőirodával fogják elkészíttetni.

10. FEJEZET

Az első év letelte után Donald Hart elküldte Tamásnak az új szerződését. A fizetése ugyan nem lett magasabb, de társtulajdonosként megkapta a *Broughton Engineering Inc.* tíz százalékát. Ez azt jelentette, hogy ha lejár a következő tizenkét hónap, ugyanebben az arányban már ő is részesülni fog a cég tiszta hasznából. Eddig is élvezte, hogy másoknak parancsolhat, de ettől kezdve még nagyobb felelősséget érzett a munkaköre iránt, és egyre inkább bosszantotta, hogy a hétvégeken meg az ünnepnapokon nem dolgoztathatja az alkalmazottakat. Pedig pontosan emlékezett rá, hogy beosztottként mennyire örült, amikor a munkaszüneti napokon nem kellett korán kelnie, és egész nap azt csinálhatott, ami éppen eszébe jutott. A teraszon üldögélve próbálta magát megnyugtatni, de idegesítette, hogy a pihenőnapok miatt áll a munka, és félt, hogy nem lesznek készen a kitűzött határidőre. A céget ugyanis folyamatosan ellátták statikai munkával a tengerparti szállodákat tervező építészek, sőt egy belvárosi irodaház épületszerkezeti terveivel is őket bízták meg, továbbá az egyik vidéki városnak, Nyerinek a vízművét is velük terveztették meg. Igaz, Duke minden esetben lefizette az állami tisztviselőket, hogy ne valamelyik másik tervezőiroda kapja a megbízást.

A harmadik év letelte előtt nem sokkal Tamást kérte fel az egyik üdítőitalokat előállító világhírű vállalat a nairobi palackozó üzemük tervrajzainak az elkészítésére. Duke csodálkozott, amikor meghallotta, hogy Tamás senkit sem vesztegetett meg az amerikai cégnél. Hogy megmutassa lovagiasságát, nem kérte el a honorárium tíz százalékát a további kenőpénzek fedezetéül.

Hamarosan azzal állított be Tamáshoz, hogy ha ért az ivóvízhez, szerez neki egy óriási megbízást.

– Persze, hogy értek hozzá. Ehhez értek csak igazán. Nehogy elszalasszuk a munkát. Ha nem lenne hozzá elég emberem, inkább felveszek egy-két mérnököt Angliából. Tudsz valamit a részletekről? – kérdezte Tamás.

– Mombasában a városatyák végre belátták, hogy meg kell oldani a város ivóvízellátását. Először kutakat kell fúrni, aztán a dombokról legalább ötven kilométer hosszúságú csővezetékeken el kell juttatni a vizet a lakossághoz. Most akarják kiválasztani a legmegfelelőbb mérnököt. Holnap menjünk el Mombasába, hogy bemutathassalak a döntéshozóknak.

– Pénzük is van a kivitelezéshez?

– Van. A központi kormány kezességet vállalt a kölcsönért, amelyet a Barclay Banktól fognak megkapni. A bankigazgatónak csak egy kikötése volt. Tudni akarja, hogy melyik tervezőiroda készíti el a terveket. Bízva abban, hogy meg tudod csinálni, a megkérdezésed nélkül azt mondtam, hogy a *Broughton Engineering Inc.* elvállalná a munkát, amennyiben a városatyák is jóváhagyják. A bankigazgató megnyugodott, mivel tudta, hogy bennetek megbízhat. Ugyanis emlékezett rá, hogy ti készítettétek el a statikai számításokat, amikor megnagyobbították a központi épületüket – mondta Duke.

– Nagyszerű. Remélem, a városatyák is elhiszik, hogy értek a dolgomhoz. Majd megmutatom nekik az eddigi munkáimnak fényképekkel és szakvéleményekkel alátámasztott felsorolását.

Másnap kora reggel kimentek a repülőtérre, és egy órán belül megérkeztek a tengerparti városba. A forgalmi épület előtt beültek az első taxiba, majd a sofőr kérdésére válaszolva Duke megmondta, hogy a Tudor Inn-be akarnak menni. A biztonság kedvéért azonban rögtön

megkérdezte a taxist, hogy mennyiért viszi el őket, nehogy akkor derüljön ki, amikor megérkeznek a szálloda elé.

– Ötszáz shilling, *bwana*.

– Úgy látszik, nem értette, hogy mit kérdeztem. A kocsiját nem akarom megvenni, csak azt akarom, hogy vigyen oda bennünket – mondta Duke.

– Akkor is ötszáz shilling.

– Mondja, barátom, turistának néz bennünket?

– Legyen négyszázötven.

– Mit képzel?! Mind a ketten idevalósiak vagyunk. Minket akar becsapni?

– Ha honfitársak vagyunk, akkor legyen négyszáz.

– Ha ilyen sokat kér, akkor nem a maga taxijával megyünk majd a mecsetbe imádkozni.

– Maguk muzulmánok?

– De még mennyire.

– Akkor csak kétszáz shillinget fizessenek.

– Még így sem olcsó, de üsse kő. Ugye, ennyit megér nekünk? – kérdezte Duke, és Tamásra kacsintott.

– Máris indulunk – mondta a taxisofőr.

– Insh Allah – szólt Tamás.

Amikor elhaladtak a város határát jelző acél diadalív alatt, Duke nem tudta megállni, hogy ne fejezze ki a nemtetszését.

– Amikor meglátom ezt a két monstrum elefántagyart, mindig az jut az eszembe, hogy milyen silány munkát végeztek a kivitelezők. Már egy kilométerről látni a rozsdafoltokat, és ez teljesen tönkreteszi a látványt.

– A tervezőnek gondolnia kellett volna rá, hogy hiába festik át időnként az íveket, a hegesztéseknél hamar rozsdásodik a fém, ha olyanok a körülmények, mint a gőzfürdőben, ráadásul a tenger felől fújó szél miatt roppant sós a levegő – jegyezte meg Tamás.

Ahogy közeledtek a kikötő felé az elképesztő forgalomban, az utcákon egyre nagyobb lett az emberáradat. A különféle kelet-afrikai törzsek tarka népviseletbe öltözött tagjai mellett arabok, indiaiak meg kínaiak tolongtak a járdákon a maguk jellegzetes ruházatában. Az utcai árusok a világ legkülönbözőbb országaiból származó termékeiket fennhangon kínálták a járókelőknek a gépjárművek okozta óriási hangzavarban. Kábítószert, arany ékszert, perzsaszőnyeget, burmai ajzószert, kínai elefántcsont-faragást éppúgy lehetett kapni, mint orosz ikont, holland villanyborotvát és Rolex karóra-utánzatot. Az árucikkek eredete senkit sem érdekelt, pedig többségüket lopták vagy csempészték. Mivel a taxiban nem volt légkondicionáló, letekerték az ablakokat, így viszont alig kaptak levegőt a keleti fűszerek, a benzingőz, a kipufogógáz, a halpiac meg az emberi izzadság átható szaga miatt. Menet közben a taxisofőr egyfolytában azon igyekezett, hogy eladjon nekik valamit. Amikor a hamis arany ékszerrel nem ment semmire, arra akarta rávenni őket, hogy feltétlenül keressék fel azt a szomáli hölgyet, akinek kétségbevonhatatlan képessége városszerte közismert.

Miután megérkeztek az üdülőtelepre, átvették a nyaraló kulcsát. Mivel a tenger felől lágy szellő fújdogált, kiültek az árnyas teraszra, és hallgatták a pálmafák susogását.

– A városatyák eszén ugyanúgy túl kell járnunk, ahogy rászedtük a taxisofőrt – szólt Duke.

Délben kényelmesen megebédelték az üdülőtelep éttermében, utána aludtak egyet, majd ismét kiültek a teraszra, és élvezték a semmittevést.

– Ránk fér ez a kis pihenés – mondta Tamás.

– Mondd, mikor tanultad meg, hogyan kell a lőfegyverekkel bánni? Jeff mesélte, hogy egész jól lősz – szólt Duke.

– Még kisgyerekkoromban. Tudod, az apám katonatiszt volt, és amikor a laktanyában laktunk, az őrmesterek megtanítottak célba lőni.

– Kanadában is jártál vadászni?

– Nem, bár lőttem néhány jávorszarvast, de az nem volt igazi vadászat. A falusiak mindig megmutatták, hol várjak, és amikor felbukkantak az állatok, lelőttem őket.

– Végeredményben Jeff is ezt teszi. Elviszi az ügyfeleit oda, ahol a vadak tanyáznak, és nekik is csak le kell őket lőni. Egyébként hallottam, hogy amikor a német kolbászgyáros feleségét vitte vadászni, Heidi meg te is elkísérted őket. Mi történt tulajdonképpen? Jeff azt mondta, hogy kérdezzetek meg téged.

– Először is látnod kellett volna a nőt. Brunhildának hívják, legalább száznyolcvanöt centi magas, de amúgy jó az alakja, és Jeff szerint gyakorlott vadász.

– Tudom, a férje rendszeresen jár Kenyába. Napközben az üzleti ügyeit intézi, este pedig a könnyűvérű kikuyu meg szomáli nőkkel szórakozik, a feleségét viszont befizeti Jeffnél egy egyhetes vadászatra.

– Most azzal jött a nő, hogy kafferbivalyt akar lőni – mondta Tamás.

– És milyen volt egy hétig sátorban lakni?

– Igazat adok Jeffnek. Bár a légkondicionált lakókocsi célszerűbb lenne, a sátor hozzátartozik az afrikai vadászat regényességéhez. Azonkívül a sátorban a legfinnyásabb ügyfél sem teszi szová, hogy különféle rovarok meg bogarak mászkálnak körülötte. És nem utolsó szempont az sem, hogy a sátorban hallani a kelet-afrikai fennsík élővilágának legkisebb neszt is, a vas-tagon szigetelt lakókocsiban viszont a klímaberendezés zúgása mindent elnyomna – mondta Tamás.

– Jeff egyik kollégája odáig ment, hogy a hollywoodi stúdiókban forgatott Nabonga című film hangeffektusait magnószalagról lejátszotta az ügyfelek sátra mellett. Képzeld, voltak, akik azt hitték, hogy amit hallanak, az valódi. Amikor a kaliforniai egyetemre jártunk, Jeff megnézte az Afrikában játszódó, vadászokról szóló filmeket, hogy tudja, mit várnak majd tőle a leendő ügyfelei – mondta Duke.

– Szóval ezért volt olyan ismerős a sátortáborban a zuhanyozó.

– Ezt is az egyik filmből leste el. Amikor meglátta a térdtől vállmagasságig érő fülkét és fölötte a bambuszrúdra erősített vödröt, rögtön elhatározta, hogy neki is ilyen kell.

– Akkor figyeltem meg Brunhilda csupasz lábát, mert vadászat közben hosszú nadrágot viselt.

– És jó lába van?

– Bármelyik filmsztárral felveheti a versenyt.

– És mi lett a kafferbivallyal? Eltalálta?

– Várj, először is két napig keresgeltünk, hogy olyat találjunk, amelyiknek megfelelő a trófeája. Amikor végre megláttunk egyet, Jeff figyelmeztette Brunhildát, hogy nagyon óvatos legyen, mert a kafferbivaly igen veszélyes tud lenni. Amennyire lehetett, megközelítettük, Jeff

megmutatta Brunhildának, honnan lőjön, nekem pedig, hogy hol álljak készenlétben, majd ő is elfoglalta a helyét. Jeff odasúgta, hogy abban az esetben, ha a nő nem találja el a bivalyt, lőjem le én, nehogy üldözőbe kelljen venni a megsebesített vadat, és neki kelljen Brunhilda szeme láttára lelőni.

– Eltalálta a nő?

– Brunhilda meggondolta magát, és elindult a bivaly felé. Közben rálépett egy száraz ágra, amely persze nagyot reccsent. Ahelyett, hogy rögtön célzott és lőtt volna, csak ment tovább. Egyszer csak megbotlott, és elvágódott, a puskája pedig elsült.

– Csak nem akard azt mondani, hogy nekiment a bivaly?

– De bizony. Ha elvesztem a lélekjelenlétemet, és nem lövök azonnal, felökleli a nőt. A vad azonnal összeesett, de a biztonság kedvéért még egy golyót beleeresztettem. Brunhilda arca hamuszürke lett az ijedségtől. Ráadásul megrántotta a bokáját, így nekem meg Jeffnek kellett elcipelni a Landroverig.

– Nem mondom, jó kis kaland.

– Ezzel még nincs vége a történetnek. Este négyen megittunk két üveg whiskyt. Már nem emlékszem, hogyan történt, de egyszer csak azt vettem észre, hogy Brunhilda ott fekszik mellettem a szúnyogháló alatt. Panaszra semmi okom nem lehet, erről biztosítlak. Viszont hajnalban Brunhilda tévedésből az én nadrágomat húzta fel, és ez csak akkor derült ki, amikor reggelizni indultunk. Jeffék rögtön rájöttek, mi történt éjszaka.

Másnap délelőtt Tamás az előre megbeszélt időben jelentkezett a város vízügyi osztályának a főmérnökénél. Miután megkapta a választ valamennyi kérdésére, úgy számolta, hogy a munkát két év leforgása alatt három mérnökkel, nyolc földmérővel, valamint négy rajzolóval tudja elvégeztetni, és a tisztas hasznát is beszámítva kétfélmillió dollárt kérhet érte.

– Tényleg elvállalnád? – kérdezte Duke.

– Persze. Nagyszerű feladat. Ilyenről álmodtam mindig.

– Remélem, sikerül egy kicsit lealkudni a polgármesternél a csúszópénz összegét, és tíz százalék helyett megelégszük nyolc vagy kilenc százalékkal – szólt Duke.

– Az bizony nagyon jó lenne, mert annyival több marad meg nekünk. Donald Hart már eddig is többször megüzente, hogy az amerikai részvényesek nem értik, miért kell mindig mindenkit ennyire lefizetni.

A polgármester először méltóságteljes hangnemben üdvözölte őket, majd kifejezte határtalan örömét, amelyet annak reményében érzett, hogy épp a *Broughton Engineering Inc.* fogja megoldani Mombasa vízellátásának régóta vajdó kérdését. Szerinte csupán egy apró, bár könnyen áthidalható gond merülhet fel. Nevezetesen egyes városi tanácsstagok akadékoskodása. Duke rögtön tudta, mire céloz a polgármester, ezért érzéketlen arccal csak annyit jegyzett meg, hogy remélhetőleg a végösszeg hat százaléka elegendő lesz az ügyvitel költségeinek lebonyolítására. Legnagyobb megrökönyödésükre a polgármester először úgy tett, mint aki nem hallotta jól, amit Duke mondott, majd sértődötten kijelentette, hogy ha tényleg meg akarják kapni a megbízást, akkor tizenöt százalékot kell adniuk. Ekkor elkezdődött az alkudozás. Végül tizenhárom százalékban állapodtak meg. A polgármester megkérte Tamást, hogy még ebéd előtt írja le röviden és érthetően az ajánlatát, hogy a délutáni ülésen a tanácsstagok elé terjeszthesse. Búcsúzóul megígérte, hogy amennyiben elfogadja a tagok többsége a javaslatot, még aznap este átvehetik az aláírt szerződést.

– Ezt a pénzéhes alakot! Mindjárt felrobbanok a méregtől – mondta Tamás, amikor elhagyták a városháza épületét.

– Nyugodj meg! Engem is zavar, hogy ilyenek. Sőt, ha őszinte akarok veled lenni, akkor azt kell mondanom, hogy egyenesen szégyellem. Miért nem elég nekik a fizetésük? Így is jóval többet keresnek, mint a nagy többség. Ezenfelül mindenféle juttatásokban részesülnek. Biztos vagyok benne, hogy azok, akik megkapják az állami megbízásokat, hálából adnának nekik valamilyen ajándékot. Például egy drága svájci órát, vagy egy aranykarkötőt, vagy mondjuk egy autót. De miért kell nekik egy-két év alatt ekkora vagyonra szert tenniük? – kérdezte Duke.

– Mert egyrészt látják, hogyan élnek a tehetős nyugatiak, másrészt sejtik, hogy mekkora a vagyonuk, és úgy gondolják, hogy az nekik is jár. A gyarmati időkben nem volt módjuk meggazdagodni, ezért rövid idő alatt most akarják bepótolni a lemaradást. Mivel másként nem megy, kiereszkedik a csúszópénzt – felelte Tamás.

– Undorító.

– Szerintem is, de ha mi nem fizetjük le őket, megtennék mások, és ők kapnák meg a nagy munkát, nem mi. Éppen ezért keressünk gyorsan valakit, hogy a magammal hozott cégjelzéses levélpapírokra kimásoltathassam a tervezőmérnökök szövetségének kézikönyvéből az ajánlat meg a szerződés mintaszövegét. Az üresen hagyott sorokba majd beírom a konkrét adatokat.

Mombasa forgalmas belvárosában nem volt nehéz találniuk olyan üzlethelyiséget, ahol az alkalmi munkákból élő gépirók azonnal legépelték az emberek hivatalos iratait, sőt magánleveleit is, hiszen a lakosság jelentős része írástudatlan volt. Ahogy elkészült Tamás anyaga, visszavitték a városházára, átadták a polgármesternek, majd kimentek az üdülőtelepre ebédelni.

– Mit gondolsz, megkapjuk a munkát? – kérdezte Tamás.

– Bízom benne. Ne idegeskedj, gyere, inkább ülünk ki a teraszra, hozzassunk valamilyen hideg innivalót, aztán beszélgessünk a nőkről.

Ötör felhívták a polgármesteri hivatalt.

– Uraim, ha ráérnek, fáradjanak be az irodámba. Most lett vége az ülésnek. Nem ment könnyen, de sikerült meggyőzőnöm a tanácsstagokat, hogy amennyiben a város javát akarják szolgálni, akkor csakis a *Broughton* tervezőirodában bízzanak – mondta a polgármester.

– Méltóságos úr, nagyon megtisztelne bennünket, ha ma este velünk vacsorázna – mondta Duke.

– Találkozzunk hétkor a Hotel Silver Sands éttermében – mondta a polgármester.

Másnap délelőtt leadták a nyaraló kulcsát, kifizették a számlájukat, majd kimentek a repülőtérre. Mivel a gép indulásáig még bőven volt idejük, beültek az étterembe, és közben beszélgettek.

– Ehhez a munkához elég sok emberre lesz szükséged, nem? Hogy fogod megoldani? – kérdezte Duke.

– Úgy számolom, hogy két mérnököt és egy földmérőt kell felvennem a jelenlegiek mellé. Mihelyt visszaérünk Nairobiba, átnézem a névjegyzékemet, és táviratozok néhányuknak, hogy amennyiben érdekli őket a munka, azonnal értesítsenek. Aztán elmegyek Londonba, és kiválasztok hármat.

– De legalább hat hét, mire munkába állnak.

– Tudom. Addig Dar es Salaam-ból áthelyezem Mombasába az ottani földmérőt, és megmondom neki, hogy hozzon magával két technikust meg hat figuránst.

- Miért kellene ide tanzánnak? Kenyában nincs elég technikus?
  - Aki ért a szakmájához, nem fogja otthagyni a kedvemért az állását. Ahhoz meg legalább két hónap kell, mire betanítanánk néhány érettségizett fiatal.
  - Teljesen igazad van – mondta Duke.
  - Arra gondoltam egyébként, hogy az általános terveket én magam fogom elkészíteni, a részfeladatokat viszont szétosztom az emberek között. A három angol megérkezéséig hol az egyik, hol a másik mérnököt küldöm el Mombasába, hogy segítsen a földmérőknek.
  - Majd valamelyik irodaházban ott is kell bérelnünk egy-két szobát, hogy legyen hol dolgozniuk – mondta Duke.
  - Bizony.
  - Most, hogy ez az átkozott polgármester ennyi pénzt kicsalt tőlünk, körül kellene nézni Tanzániában is, hátha akad néhány apró munka, hogy legalább az ottani iroda kiadásai megtérüljenek – szólta Duke.
  - Erre én is gondoltam.
- A következő hónapokban Tamásra még több feladat hárult. Egyszerre három iroda munkáját kellett ellenőriznie, ráadásul ez rengeteg utazással járt. Attól kezdve ugyanis, hogy három éve átvette a tervezőiroda irányítását, havonta egyszer elment Dar es Salaam-ba, hogy megvizsgálja, rendben vannak-e a pénzügyek. Azt is látni akarta, miként dolgoznak az alkalmazottak. Újabban pedig mindig körülnézett, nem akad-e az iroda számára valamilyen kisebb megbízás. A Dar es Salaam-i utakkal párhuzamosan Mombasába is gyakran elrepült, mert nem akarta, hogy fennakadás legyen a munkában. Arra azonban ügyelt, hogy a hétvégeken kikapcsolódjon. Ilyenkor mindig azzal kezdte a napot, hogy elment a klubba teniszezni.
- Egyik vasárnap délelőtt javában játszott, amikor szóltak neki, hogy Jeff fontos ügyben telefonon keresi.
- Dar es Salaam-ból telefonáltak, hogy Neil Richler felesége az éjjel autóbalesetben meghalt, és arra kérnek, hogy a délutáni géppel menj oda, mert valakinek intézkednie kell.
  - Máris indulok. Amíg gyorsan becsomagolok, vedd meg a jegyemet, légy szíves.
- Tamás a Dar es Salaam-i repülőtéren beült egy taxiba, és Neilékhez vitette magát. A szomszéd lakásban lakó lengyel orvos fogadta, és röviden elmesélte, mi történt:
- Tegnap volt a kislányom születésnapja, és a három Richler-gyereket is meghívtuk az ünnepségre. Ahogy ez máskor is előfordult, a szülők megengedték nekik, hogy nálunk aludjanak. Így Neil meg Janette egyedül maradhatott. Már elmúlt tizenegy, amikor Neil feldúlt állapotban bekopogott, és csak annyit mondott, hogy az este elment autózni Janette-tel, a Morogoro úton lerobbant a kocsí, a felesége kiszállt, és egy arra haladó teherautó elütötte.
  - Neil hogyan jutott haza? – kérdezte Tamás.
  - A rövidhullámú rádióján kihívta a rendőröket, és ők elhozták.
  - Most hol van?
  - A szobájában alszik. Olyan ideges volt, hogy be kellett adnom neki egy nyugtató injekciót.
  - A sofőr persze továbbhajtott – szólta Tamás.
  - Miért állt volna meg? Hogy letartóztassák? Tudja, milyenek ezek?! Azt mondta Neil, hogy mire odaértek a rendőrök, legalább öt teherautó átment szerencsétlen Janette holttestén. Az egyik őt is majdnem elütötte.

– A gyerekek már tudják?

– Nem, a feleségemmel abban állapodtunk meg, hogy azt mondjuk nekik, az anyjuk balesetet szenvedett, és kórházba került.

Tamás hétfő reggel elment a rendőrségre. Ott közölték, hogy a férj kérésére az elhunytat hamvasztják, majd hozzátették, hogy a nagy melegre való tekintettel ez talán már meg is történt. Több példányban elkészítették az elhalálozást igazoló anyakönyvi kivonatot, és átadták.

Tamás telexen értesítette az esetről a cég biztosítótársaságát, hogy minél előbb fizessék ki Janette életbiztosítását, majd elment megnézni, milyen lelkiállapotban van Neil.

– Ne haragudj, de ilyen körülmények között nem akarok a gyerekekkel Afrikában maradni – mondta.

– Megértlek. Egyébként voltam a rendőrségen, telexeztem a biztosítónak, és a hamvakért is elmegyek. Ezzel kapcsolatban mi az elképzelésed? Angliában akarod eltemettetni?

– Nem. Nem akarom kitenni a gyerekeket a temetéssel járó lelki megrázkódtatásnak. Még mindig nem tudják, hogy meghalt az anyjuk. Arra kérek, hogy miután elutaztunk, ti temesétek el szegény Janette-et. A szerződésem szerint a temetés költségeit a cég fedezi, így nem kell, hogy erre pénzt adjak, ugye?

– Nem szükséges.

Tamás Garyt bízta meg a Dar es Salaam-i iroda vezetésével, de megvárta, amíg a férfi meg a felesége összecsomagol és átköltözik Nairobiból, hogy zökkenőmentesen haladjon a munka.

Egyik nap enyhe szúró fájdalmat érzett a bal szemében. Nem ment azonnal orvoshoz, gondolta, majd magától elmúlik a baj. Egyébként sem ért volna rá, mert másnap kora hajnalban indult a Dar es Salaam-tól kétszáz kilométerre fekvő Tanga környékére ellenőrizni a földmérőket. Ott azonban már annyira fájt a szeme, hogy estefelé kénytelen volt elmenni a kórházba. Amikor meglátta a gyenge világításban az orvost, rögtön az jutott az eszébe, hogy a nagykárolyi katonaiskolában pontosan ilyen arca volt Kerekes Pityunak, az egy évvel idősebb növendéktársának.

– Csak nem te vagy az? – kérdezte.

– Jé, a kis Felkay. Hány éve nem láttuk egymást?

– Várj! Utoljára 1944-ben találkoztunk Kőszegen – mondta Tamás.

– Akkor épp huszonöt éve. De mondd, csak nem vagy beteg, hogy bejöttél ide? – kérdezte Pityu.

– Rettenetesen fáj a bal szemem.

– Mutasd! Öregem, egy hatalmas árpa nőtt rá. Mindjárt leveszem.

– Azt látom, hogy orvos lett belőled, de mit keresel Afrikában? – kérdezte Tamás.

– A feleségemmel a három gyereket Amerikában szeretnénk felnevelni, de tudtuk, hogy az egész családnak egyszerre sosem fognak útlevelet adni. Ezért jelentkeztem, hogy néhány évig külföldön szeretnék dolgozni. Ide küldtek el két évre. Ahogy eljöttünk Magyarországról, Bécsben beadtuk a bevándorlási kérelmünket az amerikai nagykövetségen. Azt ígérték, hogy mire lejár a szerződésem, megkapjuk a papírokat. A jövő hónapban indulunk Chicagóba. Na, de most te meséld el, hogy kerültél ide!

– Elvégeztem a műszaki egyetemet, aztán 1956-ban leléptem, először Angliában dolgoztam, onnan Kanadába mentem, de elegendő lett a sok hóból, és most egy tervezőirodának vagyok a vezetője. Nairobiban van a központ, de Dar es Salaam-ban is van egy irodánk, meg Mombasában is.

– Kár, hogy nem előbb nőtt árpa a szemedre, akkor hamarabb találkoztunk volna.

– Azért ha visszagondolok a Nagykárolyban töltött évekre, elég kemény életünk volt – mondta Tamás.

– Jó lenne tudni, mi lett a többiekkel. 1945 után senkit nem mertem megkeresni.

– Én sem. Képzeld, a gimnáziumban osztálytársam lett az egyik srác, de mind a ketten úgy tettünk, mintha azelőtt nem ismertük volna egymást.

– Látod, ezért határoztuk el a feleségemmel, hogy nekünk abból a légkörből elég.

– Örülök, hogy összehozott bennünket a sors, és bízom benne, hogy még fogunk egymással találkozni – mondta Tamás búcsúzóul.

– Vigyázz magadra, és ha visszamész Kanadába, hívd fel. Még nem tudom a címünket, de valahogyan derítsd ki.

Két hét múlva megérkezett Gary meg a felesége. Tamás visszament Nairobiba, de minden hónapban elrepült Dar es Salaam-ba, hogy felügyelje a dolgokat. Egyik alkalommal megjelent az irodában Juma, aki azelőtt Neileknél szolgált, most pedig Garyéknél. Először nem tudta, hol kezdje, aztán bevallotta, hogy tulajdonképpen tanácsra van szüksége, mert nem tudja, mitévő legyen. Tamás biztatására elmesélte, mi történt valójában aznap este, amikor Neil feleségét állítólag elgázolta egy teherautó.

– *Bwana* Neil és Madam olyan hangosan veszekedett egymással, hogy még a konyhában is hallani lehetett. Aztán megjelent két rendőr, és később, amint kikukucskáltam az ablakon, láttam, hogy az egyik a vállánál, a másik a lábánál fogva kiviszi Madamot, *Bwana* Neil pedig megy utánuk. Az egésztől nem szóltam eddig senkinek egy szót sem, nehogy bajba kerüljek, de a múlt héten azt olvastam az újságban, hogy két rendőrt felakasztottak, mert pénzért megöltek valakit, aztán a holttestét sötétedés után kitették a Morogoro útra, ahol sok teherautó közlekedik. Az újságban ott volt a két rendőr fényképe. Felismertem őket, ők voltak akkor nálunk.

– Jól tetted, hogy elmondtad. Látod, a bűnösök elnyerték méltó büntetésüket – mondta Tamás.

Amikor magára maradt, elgondolkodott. „Ha igaz, amit a szolga mondott, akkor egyértelmű, hogy Neil előre megfontolt szándékkal megölte a feleségét, aztán telefonon odarendelte a két rendőrt, akiket előzőleg lefizetett, hogy autóbalesetnek tüntessék fel a gyilkosságot. De az is lehet, hogy szóváltás közben véletlenül meglökte Janette-et, és a nő olyan szerencsétlenül esett el, hogy kitörte a nyakát. Neil megijedt, hívta a rendőrséget, hogy feljelentse saját magát, a rendőrök azonban lebeszélték a hosszadalmas bírósági tárgyalásról és a tanzániai börtönről, majd meggyőzték, hogy inkább adjon nekik ezer shillinget, akkor ők megszervezik a gázolást, hogy a gyerekei ne maradjanak teljesen magukra, és a biztosítótól is megkapja a pénzt.”

A következő tavasszal Tamásnak eszébe jutott, hogy már öt éve nem járt Magyarországon. Bár továbbra is rendszeresen levelezett a szüleivel, arra gondolt, hogy húsvétkor váratlanul beállít. Bécsig repülővel, onnan pedig ismét bérelt autóval tette meg az utat, ahogyan korábban tette.

Késő este érkezett a ház elé. Rögtön feltűnt neki a kapu előtt parkoló Trabant. A levelekből tudta, hogy a húga meg a sógora még mindig ugyanazt a kocsit használja, amelyhez az ő segítségével jutottak hozzá, így rosszat sejtve ment fel a lépcsőn. Arra gondolt, hogy az anyja

rábeszélte Erikát, adják el a lakótelepi garzont, és a pénzből vegyék meg a szomszéd lakását. Ahogy felért az emeletre, és meglátta Kovácsék ajtaján a sógora névtábláját, legszívesebben visszafordult volna, mert félt, hogy az anyja megint ki fog valamit erőszakolni. Mielőtt becsengetett, megfogadta, akármennyire nyaggatják, akkor sem fogja teljesíteni a kívánságaikat, ha elkezdik szidni, és megharagszanak rá.

– Miért nem írtad meg, hogy jössz? Ha tudom, akkor kértem volna útlevelet, vonattal elmentem volna eléd, mondjuk Svájcig. Bejárhattuk volna Európát – mondta az anyja.

– Legalább Bécsből telefonálhattál volna. Ha tudom, hogy jössz, megkértelek volna, hogy hozz egy pár dolgot. Forintban megadtuk volna az árát – mondta a húga.

– Jól vagy? Fáradtnak nézel ki – szólt az apja.

– Nem könnyű a tervezőirodát vezetni. A feketék arcátlanul megkövetelik, hogy adjam oda a honorárium tíz-tizenöt százalékát. Kénytelen vagyok megvesztegetni őket, különben nem jutok munkához, mert ha nem fizetem le őket, megteszi a többi tervezőiroda. Kutyaszorítóban vagyunk.

– Papa, majd beszélgessek máskor. Gyere Tamás, inkább nézd meg, milyen nagyszerű lett a lakásunk. Tudom, hogy szerinted jobb lett volna, ha nem költözünk össze, de lásd be, mégis csak más Budán lakni, mint Pesten. Ráadásul ott csak egy szobánk volt, itt meg majdnem hat, mert azzal, hogy betetettünk egy ajtót a két lakást elválasztó falba, közösen használjuk az összes helyiséget – mondta Erika.

– Mutasd meg Tamásnak a kis Elemért is. De nehogy felébresszétek! Olyan aranyos, amikor alszik.

Tamás nem akarta megbántani a húgát a lesújtó véleményével. Inkább nem szólt egy szót sem, de megállapította magában, hogy mennyire hasonló a húga meg az anyja gondolkodásmódja. Tudta, hogy ő az apjára ütött.

– Ugye, milyen nagyszerű, hogy Erikáéknak nem kell külön lakniuk? Te is jobban tennéd, ha hazatelepülnél, aztán megnősülnél, és megvennéd az egyik földszinti lakást. Akkor megint együtt lehetnénk. Majd a te gyerekeidre is vigyázok. Látod, milyen jó, hogy Erikának reggelente nem kell a bölcsődébe cipelnie a fiát, napközben nyugodtan dolgozhat, és mire megjönnek a munkából, meleg vacsorával várom őket.

– Régen nem szeretted főzni – mondta Tamás.

– Akkor még élt a nagymama. Egyébként holnap délután ne csinálj magadnak programot, mert megbeszéltem az egyik barátnőmmel, hogy látogasson meg. Már sokat hallott rólad, és szeretném, ha személyesen is megismerne – mondta Felkayné.

Másnap délelőtt Tamás elment az apjával sétálni, aztán megebédelték egy kisvendéglőben, majd háromra hazamentek. Hamarosan megérkezett a vendég, de nem egyedül, hanem a harminc év körüli elvált lányával. A következő napi séta után egy másik fiatal nő ült Felkaynéval szemben a nappaliban. A harmadik nap megint valaki más. A negyedik nap úgyszintén. Ilyenkor Tamás néhány perc után legszívesebben kiment volna a szobából, de az anyja negédes hangon bevonta a társalgásba, amely minden esetben arra irányult, hogy kiderüljön, az illető hölgyek milyen háziasak és mennyire szeretik a gyerekeket.

– Ha azért hívod ide ezeket a bányarémekeket, mert abban reménykedsz, hogy valamelyiket majd elveszem feleségül, akkor már most megmondom, hogy fölösleges minden igyekezeted – mondta Tamás, miután a negyedik nap este elege lett az anyja mesterkedéséből.

– Tavalyelőtt Miki is megnősült. Te sem maradhatsz örökké agglegény.

– Nem kell idegeskedni. Majd ha eljön az ideje, én is elveszek valakit, de azt én fogom kiválasztani, nem te.

– A te dolgod. Viszont van egy ötletem. Miért nem vásárolsz magadnak egy balatoni nyaralót. Előbb vagy utóbb bizonyára elegend lesz ebből a vándoréletből. Amikor nyugdíjba mész, milyen jó lesz, ha a Balatonon töltheted a nyarat. Addig pedig mi vigyáznánk a házra. Különbösen is most, hogy már öregszem, az orvos azt mondta, hogy sokat kellene úsznom.

– Van épp elég uszoda Budapesten, egész évben annyit úszhat, amennyit akarsz. A Balatonban csak nyáron lehet fürödni.

– De ha lenne egy nyaralód, akkor tavasztól őszig lenn lehetnék a kis Elemérrel. Ráadásul apád egész nap horgászhatna, és friss levegőn lenne.

– Miért nem ezzel kezdted? Ha a Balatonon akartok nyaralni, akkor kibérelek nektek egy-két hónapra egy nyaralót. Az olcsóbb, mintha vennék egyet.

– Lenne rá pénzed, nem?

– És ha lenne? Teljesen bizonytalan, meddig tartható fenn a tervezőiroda Afrikában. Amennyiben úgy alakulnak a dolgok, hogy el kell jönnöm, fogalmam sincs, mikor tudok megint elhelyezkedni. Éppen ezért örülség volna a tartalék pénzemet balatoni nyaralóba fektetni, amikor még saját lakásom sincs.

– Települj haza, itthon sokkal olcsóbb az élet. És itt vagyunk mi. Egy ember életében a család a legfontosabb, nem?

– Majd meglátom, hogyan alakulnak a dolgok.

Tamás alig várta, hogy leteljen a tíz nap, és visszamehessen Nairobiba. Ahogy teltek a hónapok, egyre nehezebbé vált a helyzete. Munka akadt volna bőven, de azok az állami vezetők, akik jóváhagyták a megbízásokat, már nem elégedtek meg a tíz százalék kenőpénzzel. Többször előfordult, hogy tizenöt százalékot követeltek. Ugyanakkor elég gyakran megtörtént, hogy az elvégzett munkáért a megrendelők nem fizették ki időben a honoráriumot. Tamás néha kénytelen volt a tartalékalaphoz nyúlni, hogy a beosztottnak odaadhassa a fizetésüket.

Miután egy alkalommal csak nagy nehezen sikerült egyezsége jutni az egyik tanzán város polgármesterével, Garyéknél vacsorázva Duke kifakadt.

– Ezek a vérszopók mind mohóbbak.

– Ebben az is közrejátszhat, hogy a tanzán shilling napról napra kevesebbet ér. Képzeljétek, a múlt héten ötszáz dollárt, nem viccelek, ötszáz dollárt fizettünk Kundichiban egy százötven négyzetméteres, tengerre néző házért. Angliában ennyi pénzért legfeljebb egy hűtőszekrényt kapnánk. Amíg dolgozom, ott töltjük a hétvégeket, aztán majd odaköltözünk. A nyugdíjamból, amit a hadseregtől fogok kapni, fényűző módon élhetünk – mondta Gary.

1971. október elsején Tamás, aki reggelizés közben mindig meghallgatta a rádió híreit, egyszer csak felugrott az asztaltól, odarohant a telefonhoz, és Jeff számát tárcsázta.

– Hallottad, hogy mi történt?

– Nem. Csak nem tört ki a harmadik világháború?

– Majdnem. Képzeld, a tanzán kormány máától betiltotta a vadászatot.

– Tudod, hogy ez mit jelent? Akinek van egy csöpp esze és elég ügyes, az áthozza Kenyába a Landroverét, hogy itt folytassa a mesterségét.

– Viszont attól tartok, hogy a rendelkezés téged is érzékenyen érint majd, hiszen a vadászni vágyó európaiaknak meg amerikaiaknak emiatt jóval kisebb vadászterülettel kell beérniük.

– Igazad van. Mindjárt felhívom Duke-ot, hogy mondja le a délelőtti megbeszélést. Valamit ki kell találunk, mert félek, hogy előbb vagy utóbb a kenyai kormány is követi Tanzánia példáját.

– Szerintem meg kell előzni a többieket, és addig kell cselekedni, amíg nem késő – mondta Duke, amikor már mind a hárman benn voltak az irodában.

– Vadászni csak azok vadásztak, akiknek volt rá pénzüik. Fényképezni viszont eddig is sokkal többen jöttek. Minél előbb menj el a minisztériumba, és mondd meg, hogy három különböző rezervátumban szeretnéd állandó jelleggel felállítani a sátraidat. Ha elmagyarázod a hivatalnokoknak, hogy milyen sikere szokott lenni a hollywoodi filmek alapján kitalált táboraidnak, biztosan megkapod az engedélyt – javasolta Tamás.

– Jó ötlet. Legfeljebb őket is lefizetjük, ha kukacoskodnak. Vegyél hét vagy nyolc mikrobuszt, és akkor annyi turistát vihetsz ki a rezervátumokba, hogy még. Ha kell, adok rá kölcsön pénzt – tanácsolta Duke.

– Jegyeztess be gyorsan a saját nevedre egy új céget, hogy a bevételedből egy fillért se kelljen adnod Claptonéknak. Tudod, milyen mérges hangú leveleket ír Donald Hart amiatt, hogy már megint mennyit költöttünk kenőpénzre – szólt Tamás.

– Igazatok van. A visszatérő ügyfeleimet, akik okvetlenül velem akarnak vadászni, majd átviszem Etiópiába vagy Szudánba, ha Kenyában már nem lőhetnek vadat.

Egy hónap múlva, amikor Tamás megint elment Dar es Salaam-ba, megtudta, hogy sorra államosítják a vadászházakat, és a külföldiek csak az állam által szervezett túrákon fényképezhetik a vadállatokat.

December közepén, egy vasárnap délelőtt Tamás épphogy hazaért a teniszezésből, amikor Jeff felhívta telefonon, és megkérdezte, hogy átmehet-e hozzá Duke-kal, mert valamit szeretnének vele megbeszélni. Tamás csak azt kérte, hogy előbb hadd zuhanyozhasson le, mert roppant kíváncsi volt, mi az, amivel nem lehet hétfőig várni.

– Csak tegnap délután olvastam el Donald Hart levelét. Amíg nem beszéltem Duke-kal, nem akartam szólni neked – mondta Jeff, mihelyt leültek a teraszon.

– Megint morog a kenőpénz miatt?

– Most sokkal többről van szó. A főnökség végképp megelégtelte, hogy mindig lefizeted a helybelieket. Azt írták, hogy választhatunk. Mint társtulajdonosok megvehetjük a Clapton-cég tulajdonában lévő részt, és akkor annyi csúszópénzt fizetünk ki, amennyit akarunk. Ha nem tudjuk megvenni, megkapjuk tőlük a cég tiszta értékének ránk eső részét, de akkor ők mondják meg, hogyan működjön a cég – szólt Jeff.

– Emögött valószínűleg a Lockheed körüli hatalmas botrány áll. Alighanem egyetlen amerikai cég sem meri már megvesztegetni a fejlődő országok fejeseit – mondta Duke.

– Mekkora összegről van szó? – kérdezte Tamás.

– A legfrissebb adatok szerint a *Bond Safaris Inc.* százezer dollárt ér, a *Ngani Investment Inc.* szintén, a *Broughton Engineering Inc.* viszont majdnem egy millió dollárt – mondta Duke.

– A múlt hónapban fizettük ki a mombasai szállodánkat a banktól felvett kölcsönből, ezért újabb kölcsönt nem kaphatunk. Hosszas tanakodás után tegnap este úgy határoztunk, hogy megtartjuk magunknak a cégeinket, vagyis azokat, amelyeket amúgy is mi vezettünk, és kifizetjük Claptonéknak a részüket. Harmincháromezer dollárt kell adnunk fejkenként. Elkér-

jük a tervezőirodából ránk eső részt, és akkor majdnem háromszázezer dollárt fogunk kapni személyenként. Hacsak te nem vennéd meg a mi részünket – szólta Jeff.

– Még hogy én? Legfeljebb négy-ötezer dollárom lenne erre a célra. De mit kezdenek majd Claptonék a tervezőirodával? Ha nem fizetik le a megfelelő embereket, nem jutnak megbízáshoz, és tönkremegy a cég. Ez viszont azt jelenti, hogy hamarosan munka nélkül maradok. Legjobb, ha kiszállok az üzletből, és én is eladom nekik a részemet. Ha jól számolom, százezer dollárt ér most a rám eső tíz százalék, de mivel ezt névértékben ki kell nekik fizetnem, legfeljebb harmincezer dollárt fogok kapni – mondta Tamás.

– Abból már alapíthatsz egy saját tervezőirodát – mondta Jeff.

– Csak az a baj, hogy amikor hat évvel ezelőtt aláírtam a szerződést, kikötötték, amennyiben megválok a cégtől, öt éven belül nem nyithatok tervezőirodát Kenyában, de még másét sem vezethetem.

– Hogy a régi cég ügyfelei ne pártoljanak át hozzád. Világos. De valamelyik másik afrikai országban nyithatsz saját tervezőirodát – mondta Jeff.

– Valóban megtehetném, de ahhoz, hogy az a cég is olyan sikeres legyen, mint ez, ott is ki kellene építenem a megfelelő kapcsolatokat. Ahhoz pedig legalább két év kell, ha nem több.

– Állj be az egyik nairobi tervezőirodához. Letelik az öt év, és megnyitod a saját irodádat. Itt már ismernek, nem kell mindent előről kezdeni – mondta Duke.

– Semmi kedvem újra beosztottként dolgozni. Egész életemben utáltam, amikor mások szabták meg, hogy mit tegyek.

– Akkor örülj, hogy nem lett belőled katona.

– Ha megkapom a részemet, egy darabig lesz miből megélnem, közben pedig keresek magamnak egy kedvemre való állást. Mindenesetre még ma írok az Egészségügyi Világszervezetnek, hátha megint szerződtenek.

– Az miért lenne jó?

– Elmehetnek valamelyik fejlődő országba megoldani a helybeliek problémáját. Jöhetnek-mehetnek, és közben törhetném a fejem. Ez való nekem. Ráadásul elég jól megfizetnek, és nem lennék bezárva egész nap egy irodába.

– Te tudod.

A szilveszteri multság miatt január elsején egyikük sem hallgatta meg a rádióban a híreket, így csak az első munkanapon tudták meg, hogy mennyire célravezető volt az előrelátásuk. A kenyai kormány bejelentette, hogy ezentúl csak az állami alkalmazásban álló vadőrök lőhetik le a vadakat, bár megengedték, hogy a vadásztatásból élő magánvállalkozók fotózni elvigyék a külföldieket a rezervátumokba.

Január végéféle megérkezett Donald Hart, hogy a Clapton-cég nevében elkészítse a végelszámolást. Elsőként Tamással ült le tárgyalni.

– Clapton úr szerint a *Broughton Engineering Inc.* nem azért lett olyan sikeres az elmúlt hat év során, mert Duke Ngani lefizette a közalkalmazottakat, hanem azért, mert a cég az ön hozzáértése és szervezőkészsége révén jelentős szakmai hírnévre tett szert. Éppen ezért úgy határozott, hogy kifizeti Jeff Bondot meg Duke Nganit, önt viszont felkéri, hogy továbbra is vezesse a tervezőirodát. Ezzel egy időben felajánl ötszázaléknyi részt a tulajdonból.

– Clapton úrnak fogalma sincs, hogyan történnek a dolgok Afrikában. Ez nem Amerika. Eszem ágában sincs ilyenbe belemenni. Kenőpénz nélkül senki nem jut munkához, de én nem

tudnám lefizetni a döntéshozókat. Hiába élek itt már hatodik éve, erre a feladatra csak egy helybeli alkalmas. Duke már kiépítette a megfelelő kapcsolatait, de az utóbbi időkben már neki is többet kellett fizetnie tíz százaléknál.

– Micsoda korrupt társaság. Clapton szerint legfeljebb a honorárium öt százalékát fordíthatjuk az ügyfelek szórakoztatására. Például vehetünk nekik repülőjegyet, ha valahova el akarnak utazni, esetleg meghívhatjuk őket az Egyesült Államokba.

– Örültség. Ilyen feltételek mellett kétlem, hogy bárki sikerre vinné a céget. Egy éven belül tönkre fog menni. Ezért tartom magam az elhatározásomhoz, és ahogy megírtam Clapton úrnak, én is kérem a részemet.

– Biztos benne?

– Egészen biztos.

– Rendben, de annyit azért megtehetne, hogy amíg nem találunk valakit a cég vezetői posztjára, itt marad.

– Ne haragudjon, de nem maradok.

– Akkor még ma telekezek New York-ba, hogy azonnal jöjjön ide valaki átvenni a céget.

Néhány nap múlva Tamás is megkapta a járandóságát. A csekket azonnal bevitte a bankba, hogy minél előbb átutalhassa a svájci bankszámlájára. Örült a pénznek nagyon, ugyanakkor elszomorodott, mert Claptonék korrupcióellenes magatartása miatt megszűnt társtulajdonosa és vezetője lenni egy amúgy sikeres cégnek. Elkeseredését fokozta a tény, hogy hamarosan önszántából fog megválni attól a helytől, ahol a leghosszabb időt töltötte, amióta 1956-ban elhagyta Magyarországot, pedig kezdte magát otthonosan érezni Kelet-Afrikában.

Csak akkor tért vissza a jókedve, amikor megkapta Todd Lawrence táviratát. Az Egészségügyi Világszervezet azt osztályvezetője kérdezte, hogy akar-e ügyvezető lenni Nigériában az ibadani szennyvíz elvezetésének megtervezésénél. Igenlő válaszát még aznap feladta. Abban reménykedett, hogy amennyiben sikerül legalább öt évig az ENSZ alkalmazásában dolgoznia, akkor a levont összeg arányában ötvenöt éves korától kap nyugdíjat. „Sosem lehet tudni, mi lesz velem tizenöt év múlva, lesz-e állásom, akarok-e vagy tudok-e még dolgozni. Mindenesetre nem árt, ha az ember nemcsak a befektetéseire támaszkodhat, hanem a nyugdíjára is.”

Amikor Duke is elszámolt Tamással, kiderült, hogy közel nyolcvanezer shilling járt neki. Ez körülbelül tízezer dollárnak felelt meg, de a kenyai kormány rendelkezése értelmében ezt az összeget nem vihette ki az országból. Mivel aranyat vagy gyémántot jó áron csak dollárért lehetett kapni, perzsaszőnyege meg volt három is még abból az időből, amikor Kelet-Pakisztánban dolgozott, mérgében gyorsan elment az utazási irodába, és első osztályú repülőjegyet vett magának. A többit pedig rábízta Duke-ra, hogy legyen bőven zsebpénze, mert remélte, hogy egyszer még visszatér Kelet-Afrikába. Duke megígérte, hogy kelet-afrikai sörgyár-részvényeket vesz, mert az látszott a legjobbnak.

Tamás minden holmiját becsomagoltatta, és feladta a genfi szálloda címére, majd meghívta az összes ismerősét a Norkfolk szálloda különtermébe, hogy méltóképpen vehessenek egymástól búcsút. „Legalább fogy a kenyai shillingem,” gondolta.

Az indulás napján Duke meg Jeff egészen a repülőgépig kísért. Amikor az alumíniumlépcső tövében még egyszer átölelték egymást, mind a három férfinak könnyes lett a szeme. Tamás a gép ajtajából még integetett a barátainak, majd elhelyezkedett a kényelmes ülésben. „Ki tudja, mit hoz a sors. Lehet, hogy idős koromra Kelet-Afrikába költözöm, és nyitok egy kis tervezőirodát.” Egy darabig ezen gondolkodott, aztán elővette az anyja levelét, amelyet az utolsó napok izgalmában nem volt kedve elolvasni, mert attól tartott, hogy megint a nősülés meg a

családalapítás fontosságát hangsúlyozza neki. Most azonban egészen másról írt, és ez még jobban felidegesítette. „Nem elég, hogy megadta a jósnőnek a születési adataimat, és megkérte, hogy derítse ki, mit hoz nekem a jövő, ráadásul megírta, hogy mit mondott a jósnő. Ezt hívják tapintatlanságnak.” A jóslás szerint ugyanis Tamás meg fog halni a negyvenedik születésnapján, vagyis fél év múlva. „Ha a józan eszemre hallgatok, akkor nevetnem kellene az egészen, de sajnos ugyanez a jósnő mondta 1956 tavaszán, hogy hamarosan hosszú útra kelek, és a tengerentúlon fogok élni. Mi van, ha most is igazat mond? Érdekes arra a rövid időre elmennem Nigériába? Vagy inkább költözzek be a legdrágább svájci szállodába és a hátralévő néhány hónapban éljek főúri módon? Megtehetném, hiszen van rá bőven pénzem. De ha felélem az összes tartalékomat, és mégsem halok meg júliusban, sőt még évtizedekig fogok élni, akkor jól kitolok magammal.”

11. FEJEZET

Genfben Tamás első útja Todd Lawrence irodájába vezetett. Legnagyobb bosszúságára kiderült, hogy csak néhány hét múlva dől el, nem kifogásolják-e a személyét a nigériaiak, tehát addig semmiképpen nem utazhat. Az osztályvezető nagyon bízott benne, hogy elfogadják, ezért azt javasolta, hogy essen túl az orvosi vizsgálaton, újíttassa meg a szolgálati útlevelet, és ha van kedve, vegyen részt az ivóvízellátással kapcsolatos nemzetközi tanácskozáson.

A szemész elismerően nyilatkozott az ismeretlen kolléga munkájáról, mert rögtön észrevette, hogy valaki eltávolította az árpát. Tamás jót nevetett magában, és egy szóval sem árulta el, hogy az illető szülész-nőgyógyász. Miután kiderült, hogy teljesen egészséges, az útlevélosztályon kitöltötte a magyar vízumhoz szükséges formanyomtatványokat. Arra gondolt, hogy ha mégis igazat mondott a jósnő, és júliusban tényleg meghal, illene mindenkitől elbúcsúznia. Ezt követően elment a legközelebbi autókereskedőhöz, és azonnal megvette a teremben kiállított egyik autót, egy piros Ford Taunust. Akármilyen jó szolgálatot tett a Landrover, hat év után elege lett belőle, és úgy döntött, hogy mostantól kényelmesebb autóval fog közlekedni. Utoljára hagyta a bankot. George Blummal nemcsak azt akarta megbeszélni, hogy a Kenyából átutalt közel harmincezer dollárt mibe fektesse, hanem azt is, hogy amennyiben meghal, mi legyen a vagyonával. Csak akkor nyugodott meg igazán, amikor megtudta, hogy bizonyos kezelési költség fejében a bank majd szakszerűen végrehajtja a végrendeletében foglalt valamennyi utasítást.

A szállodai szoba melegében kézbevette a nemzetközi tanácskozás programfüzetét, és kíváncsiságból elkezdte olvasni a meghirdetett előadások címét. Legnagyobb meglepetésére az egyik cím mellett az *Attila Hegyi* név szerepelt, munkahelyként pedig a torontói vízművek. Tamás arra gondolt, hogy az illető nem lehet más, csak az az Attila, akivel tizenöt évvel ezelőtt együtt dolgozott. A hír annyira felvillanyozta, hogy nyomban kiderítette, hol találkozhat rég nem látott ismerősével. Még jobban csodálkozott, amikor Attila felesége is megjelent a szálloda halljában.

– Ez aztán a meglepetés – mondta Hegyiné.

– Kicsi a világ – szólt Attila.

– Nem hittem volna, hogy pont Svájcban futunk össze – mondta Tamás.

– Mondja, megnősült végre? – kérdezte Hegyiné.

– Nem lehet az ilyesmit elkapkodni.

– Mesélj, mi történt veled azóta, hogy utoljára találkoztunk – szólt Attila.

– Hosszú lenne mindent elmondani. Meddig maradtok Genfben?

– Ha vége a tanácskozásnak, két hétre elmegyünk Magyarországra.

– Én is. Pesten melyik szállodában fogtok lakni? Megkereslek benneteket, és majd elbeszélgetünk.

– Egy ismerősüknél szállunk meg. Mindjárt felírom a címét és a telefonszámát. Magát hol találjuk meg? – szólt Hegyiné.

– Sajnos a szüleimnél kell laknom. Mindjárt megadom a telefonszámukat. Tavaly húsvétkor az egész család felháborodott, amikor megemlítettem, hogy szívesebben aludnék szállodában, mert reggelente nem szeretem, ha várni kell a fürdőszobára.

– Ezek szerint Budapesten ismét találkozunk.

Tamás nem akart Bécsig repülni, és ott kocsit bérelni. Ehelyett a saját autójával tette meg az utat. Közben szétnézett Münchenben, Salzburgban meg azokban az osztrák kisvárosokban, ahol gyerekfejjel már járt a háború alatt. Bécsben egy darabig tanakodott, felhívja-e a szüleit, de félt, hogy a húga elárasztja mindenféle kéréssel. Semmi kedve nem volt hosszú listával a kezében járni az üzleteket, és beszerezni, amit Erika rendelt. Inkább összevásárolt különféle ínyencségeket, hogy mégse érkezzen meg üres kézzel.

– Már megint váratlanul állítasz be? – kérdezte az anyja, amikor kinyitotta az ajtót.

– Nincs ám itthon a nagypapa – mondta a kis Elemér.

– Kapott beutalót Hévízre, de néhány nap múlva megjön – szólt Erika.

– Adjátok meg a címét, lemegyek hozzá. Legalább visszafelé nem kell vonatoznia.

– Itt az üdülő telefonszáma. Hívd fel őket. Talán van üres szobájuk.

Tamás szusszant egyet, majd nekivágott az útnak. Késő este volt, mire megérkezett Hévízre. Az apja boldog volt. Tamás is örült, hogy három teljes napig kettesben lehetnek.

– Egy Hegyi Attila nevű férfi keresett, és azt kérte, hogy hívd vissza – mondta Erika, amikor hazaértek.

Tamás rögtön odament a telefonhoz, és felhívta a megadott számot.

– Ráérsz holnap este? – kérdezte Attila.

– Rá.

– Akkor gyere át hozzánk hatra. A feleségem egy kis meglepetést tartogat a számodra.

Tamásnak fogalma sem volt, miben sántikál Hegyiné. „Minden bizonnyal valamelyik unoka-húgát akarja bemutatni, aki éppen férjre vadászik”.

Másnap elment a megadott címre, és megkereste Béldi Paula lakását. Majdnem elájult, amikor a csengetésére Hajdú Júlia nyitott ajtót. Meglátszott rajta az elmúlt tizenöt év, de azért nagyon jól tartotta magát.

– Ugye mindenre számított, csak erre nem? – kérdezte Hegyiné.

– Az biztos – mondta Tamás, majd Júlia felé fordult: – Mióta hívnak Béldi Paulának? Igaz, a Béldit még megértem, nyilván férjhez mentél. De miért kellett a keresztnévedet is megváltoztatni?

– Majd elmondom, ha kettesben leszünk. Nem akarom Attiláékat untatni a történettel, ők ugyanis már hallották. Most inkább te mesélj, mi történt veled az elmúlt tizenöt évben.

Az est folyamán Tamás különféle afrikai meg kelet-pakisztáni történetekkel szórakoztatta az ismerőseit, Attiláék viszont arról meséltek, hogy mennyi minden átalakult Torontóban az elmúlt másfél évtized során. Kilenc után Tamás azzal búcsúzott Júliától, hogy másnap este hétkor találkozzanak a Gellért Szálló éttermében.

– Semmit sem változtál – szólt Tamás, amikor a következő nap Júlia leült az asztalhoz.

– Ugyan már.

– Azt ígérted, hogy elmondod, miért lett belőled Béldi Paula.

– Először is ott kezdem, hogy tavalyelőtt hazatelepültem, mert rájöttem, a svájci bankszámlámon lévő pénzem kamataiból csak itt élhetek fényűző módon, Kanadában nem. Láttad a lakásomat. Látod, hogyan öltözködöm. Ezenkívül van egy Volkswagenem. Itt mindenki irigyel. Kanadában pedig mi lennék? Egy kis senki.

– Igen ám, de pár nappal az után, hogy 1958-ban utoljára találkoztunk, a rendőrök a munkahelyem előtt vártak rám, és arról faggattak, hogy mit tudok rólad meg Petroniról. Amikor látták, hogy nem sokat, elmondták, hogy miből tartottad fenn magad.

– Ezek szerint mindent tudsz. Talán azt hitted, hogy mint bolti elárúsító kerestem annyit? Miután nem voltál hajlandó Petroninak dolgozni, kénytelen voltam én becsempészni Kanaadába a heroint. Eleinte simán ment a dolog, de aztán lebuktam. De ez még mind nem elég. Annak a mérnöknek a halálával is engem gyanúsítottak, akinek a helyére téged vettek volna fel, ha nem gondolod meg magad. A pasast a torontói metróban Petroni bérence a szerelvény elé lökte. Sajnos néhányan látták, amint megmutattam neki, hogy melyik az az ember, akit meg kell leckéztetni.

– Azt akarod ezzel mondani, hogy fogalmad sem volt róla, meg fogják ölni?

– Azt hittem, hogy csak a lábát fogják eltörni, mert Petroni emberénél volt egy vastag sétatbot. Mint említettem, nemcsak kábítószercsempészéssel vádoltak, hanem gyilkosságban való részvételért is. A gyilkost viszont nem fogták el.

– Hány évet kaptál?

– Az ügyvédem azt mondta, hogy legkevesebb húsz évet, de akár életfogytiglant is kaphatok, ha nem vallom magam bűnösnek, és nem teszek tanúvallomást Petroniék ellen. Ezért tíz évvel megúsztam, ebből hetet kellett leülnöm.

– Nehéz volt?

– Kibírtam. A börtönben elvégeztem az újságíró iskolát. Amikor letelt a büntetésem, az ügyvédem tanácsára lemondtam a kanadai állampolgárságról, és hazatelepültem. Azt is elintézte, hogy a magyarok Béldi Paula néven állítsák ki a magyar útleveletem, sőt fordítóként is elhelyeztek.

– Ezek szerint mégsem jószántadból települtél haza.

– Tulajdonképpen nem. De ezt itt senkinek sem árulom el. Neked sem vallottam volna be, ha nem mondd, hogy a rendőrök téged is be akartak idézni tanúnak. Egyébként tudod, hogy az első perctől kezdve borzasztóan tetszettél?

– Miért csak most mondd?

– Mert akkor még huszonhárom éves voltam, most meg harmincnyolc.

– Ha tényleg így van, akkor vegyünk ki egy szobát a szállodában.

– Én is ezt akartam javasolni, mert Hegyiék miatt hozzám nem mehetünk.

Reggel felé Tamás meglelégedéssel idézte fel magában az elmúlt éjszaka minden percét, ugyanakkor megállapította, hogy képtelen lenne együtt élni egy olyan nővel, aki pénzért mindenre kapható.

– Nem akarsz elvenni feleségül? – kérdezte Júlia, amikor észrevette, hogy Tamás felébredt.

– Ha ezt tizenöt évvel ezelőtt kérdezed, azonnal elvettelek volna.

– És most?

– Ne haragudj, de azóta nagyon megváltoztam, és nem hiszem, hogy összeillenénk.

– Miért? Talán nem voltál velem meglelégedve?

– Nem erről van szó.

– Hanem miről?

– Nézd, annak idején te teljesen természetesnek tartottad, hogy törvénybe ütköző dolgokat csinálj, csak hogy minél előbb meggazdagodj. Én is szerettem volna jómódban élni, de volt bennem annyi önbecsülés, hogy akármire nem voltam kapható. Ha akarod, hívj gyávának, nem érdekel. Egyébként van elég férfi Magyarországon, biztosan lesz valaki, aki elvesz. Én különben sem akarok hazatelepülni.

– Miért?

– Mert tudom, hogy itt nem érezném jól magam. Én egészen másként gondolkodom, mint az itteniek.

– Pedig amikor Hegyiék mesélték, hogy összetalálkoztak veled Genfben, azt hittem, hogy örülni fogsz, ha meglátsz.

– Örülök is, de ez nem jelenti azt, hogy meggondolatlan lépéseket teszek.

– Azért ha megint Budapesten jársz, felhívsz?

– Persze.

Elutazásuk előtt Hegyiék még telefonáltak Tamásnak, de sem velük, sem Júliával nem volt kedve beszélgetni. Azt hazudta, hogy már minden napra van valamilyen programja, és nem ér rá.

Türelmetlen volt, és ideges. Legszívesebben sürgette volna az időt, hogy minél előbb megtudja, mehet-e Nigériába vagy sem. Ugyanakkor késleltetni is szeretne volna az időt, mert félt, hogy a jósnő igazat mondott, és akkor néhány hónap múlva meghal. Aggodalmát azonban még az apjával sem osztotta meg, az anyjának meg egyenesen letagadta, hogy az elutazása előtt megkapta a jóslatot tartalmazó levelét.

Csak február végefelé nyugodott meg, amikor megérkezett Genfből a távirat, miszerint mehet Nigériába. Gyorsan búcsút vett mindenkitől, hogy minél előbb megérkezzen Svájcba.

Autóvezetés közben a jövőjén töprengett. „Amennyiben nem halok meg júliusban, jó lenne legalább öt évig az Egészségügyi Világszervezetnél dolgozni, hogy kapjak tőlük egy kis nyugdíjat. Utána rögtön letelepszem valahol, és talán meg is nősülök, ha addigra megtalálom az igazit.”

Genfbe érve Tamás egyenesen a WHO székházába ment.

– Legjobb, ha minél előbb feladja a kocsiját meg a személyes holmiját Lagosba, mert időbe telik, mire megkapja őket. A repülőjegyét már megrendelte az utazási ügyekkel megbízott előadó. Holnap akár át is veheti – mondta Todd Lawrence.

– Most is Brazzaville-ben fogom megkapni a szükséges eligazítást?

– Nem. Doktor Mackensen a nigériai területi iroda vezetője, majd ő elmondja a legszükségesebbeket. Minden bizonnyal jól meg fogják érteni egymást. Angol, de Kelet-Afrikában született.

Reggel fél nyolckor szállt le a Swissair gépe a lagosi repülőtéren, de Tamás arcát már a lépcső tetején megcsapta a párás meleg. Ahogy ment lefelé, észrevette a betonon az Egészségügyi Világszervezet világoskék egyenruháját viselő nigériait. Amint felismerte a kezében tartott kis táblán a saját nevét, odalépett a középkorú férfihoz, és bemutatkozott.

– Jó reggelt. Azt hiszem, engem vár. Én vagyok Thomas Felkay.

– Én pedig Sumola vagyok, a WHO sofőre. Doktor Mackensen üdvözlét küldi, és arra kért, hogy tizenegy előtt ne induljunk el. Azt javasolta, hogy addig üljön be az Airport Hotel éttermébe.

- Talán valami dolga van, hogy nem ér rá fogadni?
- Nem, de most akkora a forgalom, hogy csak lépésben haladnánk.
- Legelőször a bőröndjeimet szeretném megkeresni, nehogy eltűnjenek.
- Attól ne féljen! Majd megmutatom, hol kell őket kiváltani. Csak annak adják oda, aki bemutatja a repülőjegyére ragasztott cédula sorszámát, viszont egy nairát kell fizetni minden darabért.

Az étterem teraszán kávézva Tamás felismerte néhány útitársát. Majdnem délig ők is ott üldögéltek.

- Mindig ilyen sok az autó ilyenkor, vagy csak ma? – kérdezte Tamás, miután Sumola bement érte, és elindultak.

– Mindig. Sajnos a repülőtérrel csak ezen a kétsávos úton lehet bemenni a városba. Minthogy ezen a környéken laknak az itt dolgozó fehérek meg a gazdag nigériaiak, és reggelente mindenki egyszerre indul, hatalmas dugó keletkezik. Doktor Mackensen általában ezzel a Mercedesszel megy dolgozni, de a másik sofőr mindig mögöttünk jön a Honda motorbiciklin. Ha végképp elakadunk, a főnök átül a motorra. Ő rendszerint kilencre beér, én viszont jó, ha tizenegyre. Ma egyébként a Landroverrel indult el, mert azt mondta, hogy inkább ezzel a kocsival várjam önt.

- Délután ugyanez a helyzet?

– Nem, mert akkor megoszlik a forgalom. Vannak, akik már ebéd után elindulnak, mások viszont estig benn maradnak a városban.

- Most hova megyünk?

– Doktor Mackensen azt mondta, hogy vigyem a szállodába, és mondjam meg, hogy holnap reggel kilenckor jelentkezik a kollégám, és majd ő elviszi az irodába.

A minden képzeletet felülmúló luxusszálloda láttán Tamás ugyancsak meglepődött. Este az étteremben feltűnt neki, hogy a légkondicionált terem üvegfalán kívül, a teraszon kizárólag nigériaiak, főként katonatisztek ülnek roppant elegánsan öltözött csinos hölgyek társaságában.

Másnap reggel kilenckor érte jött a másik sofőr a Landroverrel. A távolság a szálloda és az iroda között olyan rövid volt, hogy néhány perc múlva megérkeztek. „Akár gyalog is mehettünk volna, de nyilván ezt kívánja az illem,” gondolta Tamás. Ahogy belépett az ajtón, a titkárnő megmutatta, merre van doktor Mackensen szobája.

- Remélem, jól utaztál, és a szállodával is meg vagy elégedve – mondta a hatvan év körüli, szakállas férfi, aki szintén khaki színű ingkabátot és nadrágot viselt.

– Minden a legnagyobb rendben ment.

- Az életrajzodból tudom, hogy évekig Kenyában éltél. Jól ismerem Nairobít, ott jártam gimnáziumba.

– Még most is ott dolgoznék, ha a cég amerikai tulajdonosai nem elégelek meg, hogy mindenkit le kell fizetni. A kenyai tulajdonosok inkább eladták nekik a részüket. Engem marasztaltak az amerikaiak, de ilyen körülmények között semmi kedvem nem volt maradni, mert tudtam, hogy rövidesen csődbe megy a vállalat.

– Itt ugyanez a helyzet. Az amerikai cégek sorra tönkremennek, mert nem értik meg, hogy ebben az országban nem lehet üzletet kötni megvesztegetés nélkül. Nigéria egyébként rosszabb, mint Kelet-Afrika. Itt a villanyóra-leolvasótól kezdve szinte mindenki elvárja, hogy az ember adjon nekik pénzt. Különben nem végzik el a munkájukat. A repülőtéren öt nairát

kell adnod a jegykezelőnek, ha azt akarod, hogy feltegye a bőröndödre az azonosító cédulát. A belföldi járatokra sokan nem vesznek jegyet. Egyszerűen adnak egy húszast a jegykezelőnek, és ő kiadja a beszállókártyát. Mindenki saját zsebre dolgozik, ezért roppant nagy a fejetlenség. Képzeld, még az ENSZ is elismeri, hogy ha létezni akarunk, mindig mindenkinek pénzt kell adni. Majd te is kapsz havonta kétszáz nairát a munkáddal kapcsolatos kiadásaidra, és erről nem kell nyugtával elszámolnod.

– Milyen a közbiztonság?

– Gyalázatos. Amióta katonai diktatúra van, az itt élő fehérek úgy védekeznek, ahogy tudnak. A házam úgy néz ki, mint egy erődítmény. Az ablakokra meg a külső ajtóra vastag acélrácsot szereltettem, a belső ajtókra pedig több zárat rakattam. Az éjjeliszekrényemen mindig ott a pisztolyom, pedig ez törvényellenes.

– Elég ijesztően hangzik.

– Ibadanban, ahol te fogsz lakni, nem ennyire rémisztő a helyzet. De nyugodj meg, a te házad is olyan, mint egy erőd. Az emeleti hálósobáknak tölgyfaajtaja van réz zárral. Biztonságban leszel.

– Ha ezt előre tudom, ott maradok Kelet-Afrikában.

– Megértelek. Alig várom, hogy leteljen a három év, és nyugdíjba mehessek. Elhatároztam, hogy Mombasa szigetén veszek egy házat.

– Lehet, hogy én is.

– Ami az itteni feladatodat illeti, meglehetősen könnyű dolgod lesz. Az egyik ausztrál tervezőiroda készíti a város szennyvízelvezető rendszerének a terveit. Értenek a munkájukhoz. Neked csak arra kell vigyáznod, hogy ne javasoljanak olyasmit, ami Afrikában kivitelezhetetlen.

– Ez valóban egyszerűnek tűnik.

– Legyél mindig résen. Aki nem ismeri a helyi körülményeket, azt hiszi, hogy minden pontosan úgy zajlik, ahogy a fejlett országokban. Elég betanítani az üzemvezetőket, majd szépen végzik a dolgukat. Pedig a kinevezésük után csak azt tartják fontosnak, hogy meglegyen az íróasztaluk, és minden nap aláír hassanak különféle papírokat.

– Kelet-Afrikában meg Kelet-Pakisztánban is így van.

– Ezért gondoltam, hogy könnyedén megbirkózol a feladattal. Nem tudom, említette-e Todd, hogy két másik, bár kisebb feladatot is rád akarunk bízni.

– Nem, nem mondta.

– Egyrészt műszaki tanácsot kell majd adnod az egészségügyi alapellátás rendszerének a beindításához, mert Nigériában, különösen faluhelyen, nincs elég orvos meg ápolónő. A kormány megengedte, hogy felépítsünk egy sor egyszerű kis falusi rendelőt. Majd megtanítjuk a jelentkezőknek, hogyan kell bizonyos betegségeket felismerni és kezelni. Akiken nem tudnak segíteni, azokat majd elküldik a szakrendelésre, ahol végzett orvos vagy ápolónő vizsgálja meg a betegeket.

– Nagyon szívesen segíték, ha tudok.

– Ezenkívül meg kellene nézni, hogy a Lagos továbbfejlesztési tervein belül nem szükséges-e kiegészíteni a vízellátással és a szennyvízelvezetéssel kapcsolatos részt, amelyet egy amerikai cég készített el néhány éve. Lehet, hogy a Világbank ad pénzt a kivitelezésre.

– Ez bizony elég nagy munka lesz.

– Ne hidd. Ősszel ide küldött a WHO egy több szakemberből álló csoportot. Az alapelvvel egyetértettek. Az adatokat pedig most gyűjti össze egy fiatal amerikai mérnök. Linda Morris tavalyelőtt végezte el az egyetemet. Nagyon talpraesett, de még kezdő. Ezért át kellene nézned a munkáját, aztán kellene írni egy összefoglalót.

– Majd elkészítem.

– Holnap délelőtt Ibadanban bemutatlak a tartomány városfejlesztési miniszterének, a katonai kormányzónak meg a többi fontos embernek. Szeretnék a reggeli csúcsforgalom előtt elindulni, ezért arra kérek, hogy ötre legyél készen. Sumola majd érted megy. Egyébként jó lenne, ha ezeket a feljegyzéseket még ma délelőtt átnéznéd. A szomszéd szobában nincs senki, ott kényelmesen elolvashatod őket – mondta doktor Mackensen, és átnyújtott egy dossziét.

Másnap hajnalban Tamás már háromnegyed ötkor a szálloda halljában várakozott a két bőröndjével. Amint odagördült a Mercedes a bejárat elé, kisietett. A sofőr betette a koffereket a csomagtartóba, majd a bal oldalon kinyitotta a hátsó ajtót. Tamás beszállt a kocsiba, és látta, hogy a jobb oldalon egy negyven év körüli nő ül bokáig érő, ujjatlan, bő nyári ruhában. Öltözködését lapos sarkú szandál és apró üveggolyókból készített nyaklánc egészítette ki. Doktor Mackensen hátrafordult, és így szólt:

– Ismerkedjtek össze. Doktor Della Burns csak néhány hónapig marad Nigériában. Ő szervezi meg az egészségügyi alapellátást az egyik körzetben. Ibadanból majd holnap továbbviszem Kadunába.

Útközben kellemesen elbeszélgettek. Amikor kilenc körül megálltak Abeakutában inni valami hideget, Tamásnak feltűnt, hogy a doktornőnek milyen kisportolt az alakja. Ezért sem értette, hogy miért öltözködik ilyen slamposan.

A két és fél millió lakosú Ibadan hallatán Tamás azt hitte, hogy igazi nagyvárosban fog dolgozni, de kiderült, hogy a városban alig van háromemeletes ház. Az épületek többsége földszintes vagy egyemeletes.

– Olyan, mint egy hatalmas falu. A lakosság nagy részének a környező kakaóbab-ültetvények adnak munkát. Talán ez az oka, hogy Ibadan egyetlen modern, sokemeletes épületét Kakaóháznak hívják – mondta doktor Mackensen.

– Erről jut eszembe. Az üzletekben remek kakaóvaját kapni. Ha rajtam múlna, Ibadanban élném le a hátralévő életemet, annyira szeretem a kakaóvaját – mondta a doktornő.

Az ibadani szállodában kicsit rendbe szedték magukat, majd doktor Mackensen és Tamás a minisztériumba vitette magát.

– Majd rendszabályozza meg azokat az alkalmazkodni képtelen ausztrálokat. Nagyon nehéz velük kijönni – mondta a városfejlesztési miniszter.

– Beszélek velük – felelte Tamás, és rögtön arra gyanakodott, hogy a miniszter valószínűleg még nem kapott tőlük kenőpénzt.

– Nagyszerű. Egyébként az ön szobája is ebben az épületben lesz, mindjárt az ausztráloké mellett. Remélem, meg lesz vele elégedve. Egy titkárnőt is fog kapni.

– Köszönöm.

– Ha megittuk a teánkat, szólok, hogy hívják be Finley urat, az ausztrálok főmérnökét, valamint Gbadamosi mérnök urat. Ő a mi projekt menedzserünk. Legjobb, ha mindjárt összeismerkednek.

Érdekes módon a testes ausztrál ugyanolyan ingkabátot meg nadrágot viselt, mint Tamás, a cingár kis nigériai mérnök viszont sötétkék öltönyben, fehér ingben és nyakkendőben jelent meg. Miután bemutatkoztak egymásnak, a két mérnök megmutatta Tamásnak a szobáját. A teremnek is beillő légkondicionált helyiségben rögtön feltűnt neki a túlméretezett íróasztal meg a tizenkét személyes tárgyalóasztal.

– Csak negyed négyzetméterrel kisebb a miniszterénél – jegyezte meg Gbadamosi, mint akinek az a legfontosabb, hogy kinek mekkora az íróasztala.

Doktor Mackensen és Tamás a minisztériumból átment a laktanyába, de addig nem engedték be őket, amíg egy közlegény, két őrmester, egy hadnagy meg egy százados nem ellenőrizte az irataikat. Miután bemehettek, Tamás elámult a tökéletes rend és a ragyogó tisztaság láttán. A kormányzó íróasztala még a miniszterénél is nagyobb volt, viszont a szobájában nem volt klímaberendezés.

– Rendkívül hálásak vagyunk mindenkinek, aki támogatni akarja szegény hazánkat. Elmondánák, hogy miben lesznek a segítségünkre? – kérdezte az ezredes.

– Felkay úr Ibadan szennyvízelvezetésének a terveit fogja egybehangolni – felelte doktor Mackensen.

– Örülök, bár szerintem teljesen fölösleges erre áldozni. Ha az őseink el tudták végezni a dolgukat az út mentén, akkor mi is. Abból, amit a szennyvízre fordítanak, száz katonát fel tudnék szerelni. A hadseregbe érdemes költeni, de ilyesmire teljesen fölösleges.

– Az apám, aki a magyar királyi hadseregben szolgált mint tábornok, szintén azt mondogatta, hogy a katonák ellátása és felszerelése a legfontosabb – szólta Tamás, mert nem akarta elárulni, mennyire megdöbben azon, amit az imént hallott.

– Úgy látszik, kemény fából faragták magát. Kár, hogy nem fekete, mert most rögtön tisztté avatnám. Ha bármikor kedve van ellátogatni a laktanyába, szívesen látjuk. A tiszti klubban nagyszerű az étterem, és kiválóak a tenispályák. A szárnysegédemmel majd átküldöm a belépőjét.

– Nagyon szépen köszönöm, ezredes úr.

– Ez igen. Az olyan embereket szeretem, akik ezredes úrnak szólítanak, nem pedig excellenciás uramnak. Miniszter minden hülyéből lehet, de csak a vérbeli férfiakat nevezik ki ezredesnek. Most bocsássanak meg, de egyéb fontos teendőim miatt el kell, hogy búcsúzzak önöktől. Felkay úr, remélem, még lesz alkalmunk beszélgetni – mondta a kormányzó, aki csak Tamással fogott kezét.

– Engem ki nem állhat az ezredes. Félttem, hogy veled is undok lesz, de ügyesen ki-magyaráztad magad. Gratulálok. A végén még téged is meghív a szombati kivégzésekre, és ott ülhetsz mellette a páholyban – mondta doktor Mackensen, miután beszálltak a kocsiba.

– Olyan is van?

– Mi az hogy!

Gbadamosi másnap elvitte Tamást a házába, majd segített kiválasztani a jelentkezők közül egy inast, egy konyhai kisegítőt, egy kertészt meg egy éjjeliőrt, aztán elintézte, hogy amíg nem érkezik meg Svájcban az autó, Tamás használhassa a minisztérium egyik Landroverét.

Tamás minden reggel megjelent a hivatalban. A ténykedése főként az ausztrálok meg a nigériaiak közti ellentétek elsimítására szorítkozott. Délutánonként többnyire a város klubjában teniszezett meg bridzsezett, bár csütörtökönként a tiszti klubba ment játszani. Utána mindig ott vacsorázott, mert csak ott ehetett import marhahúsból készült marhasültet.

Nemsokára megérkezett a Ford Taunus, de egyik nap hiába próbálta elindítani a minisztérium parkolójában, a motor csak nyöszörgött. Gbadamosi, aki szintén akkor indult haza, meghallotta, és odasietett.

– Hívjuk ide Olut! Ő majd megnézi, mi a baj. Ott, az alatt a fa alatt van a műhelye.

A férfi kivett a ládájából egy fogót, egy csavarhúzó meg egy darab drót, Tamásékkal átment a parkolóba, felnyitotta a motorháztetőt, valamit megigazított, és a motor azonnal elindult.

– Ha holnap reggel ideadja a kulcsot, tizenöt nairáért átnézem az egészet. Látom a szerencsétlenen, hogy rendbe kell hozni.

– Oluban megbízatsz. Remek szerelő, nagyon ért a mesterségéhez – mondta Gbadamosi.

Tamás ámulatában nem jutott szóhoz, amikor másnap délben elindította az autóját. Jobban ment, mint új korában.

Július elején doktor Mackensen telefonon megkérte Tamást, hogy menjen el Kadunába, és derítse ki, miért félnek a helybeliek az újonnan megnyitott rendelőktől. Másnap kora reggel indult a minisztérium egyik sofőrjével a több száz kilométerre fekvő mezővárosba. Ahogy megérkeztek, megkereste a tartomány egészségügyi minisztériumának az épületében doktor Burnst.

– Az volna a legjobb, ha nálam aludnál, mert a szálloda förtelmes – mondta a nő, aki a magányosságtól már-már megzavarodott ember benyomását keltette.

– Rendben. Hallom, hogy a falusiak elkerülik a rendelőket. Mit gondolsz, mi lehet ennek az oka? – kérdezte Tamás, mert minél előbb végére akart járni a rejtélynek.

– Itt nem merek erről beszélni, mert hátha meghallja valaki.

– Szeretném megnézni az egyik rendelőt. Menjünk mindjárt oda.

A helyi viszonyokhoz képest mindenképpen elsőrangúnak mondható, fehérre meszelt, lebetonozott kis épületben a patyolattiszta egyenruhát viselő fiatal segédápolónőtől Tamás megtudta, hogy egész héten csak két betege volt, holott a környéken élő lakosság számát alapul véve naponta legalább tizenötnek kellene jelentkeznie.

– Mivel magyarázza az emberek idegenkedését? – kérdezte Tamás.

– Eddig a kuruzslóhoz jártak, ha valami bajuk volt. Olatunde úr állítólag azzal fenyegetődött, hogy rájuk hozza a rontást, ha ezentúl velem kezeltetik magukat.

– Nyilván fél, hogy csődbe megy – szólt doktor Burns.

– Azt javaslom, hogy válasszák ketté a helyiséget, és beszéljék meg a kuruzslóval, hogy rendeljen itt. Aki hozzá akar menni, az majd hozzá megy a panaszával, aki meg a fehér ember gyógy módjára kíváncsi, az bemehet a másik szobába – mondta Tamás.

– Majd megbeszélem a területi egészségügyi miniszterrel. Egyébként Olatunde öccse. Ha egyetért az ötlettel, ezt fogjuk tenni – mondta doktor Burns.

Sötétedés után értek vissza Kadunába. Éppen hogy beléptek a házba, amikor kialudt a villany.

– A szokásos áramszünet. Mindjárt hozom a zseblámpát – mondta a doktornő.

A hangulatos gyertyafénynél elfogyasztott vacsora után Tamásnak nem kellett sokat udvarolnia ahhoz, hogy doktor Burns a saját szobája helyett a vendégszobában töltsen az éjszakát. Ezért elhatározta, hogy néhány napig Kadunában marad. A területi miniszter nagy lelkesedéssel fogadta a kuruzslóval kapcsolatos ötletet, doktor Burns pedig megígérte, hogy mielőtt

visszamegy New York-ba, néhány napot Ibadanban fog tölteni, így Tamás jóleső érzéssel indult útnak.

Egyedül a közelgő születésnapja töltötte el aggodalommal. Attól tartott, hogy valóra válik a jóslat. Mivel egészségesnek érezte magát, betegségtől nem kellett tartania. Aznap mégsem ment be dolgozni, mert arra gondolt, hogy esetleg autóbaleset éri, ha kimozdul a házból. Félelmében még az ágyból sem kelt ki, és enni is csak egészen könnyűt evett. De hiába várt, a halál angyala éjfélig még csak át sem suhant a szobán. Ez nagyon megnyugtatóan hatott rá.

A teniszmérkőzések után rendszerint Tamás is ott maradt a klubban iszogatni, meg beszélgetni a játékosokkal. Egy alkalommal Akin, a partnere kihasználta, hogy a két ellenfelük korábban távozott, és megjegyezte:

– Mindketten iskolázott emberek, de amikor nősülésre került sor, nem gondolkodtak. Csak azt tartották fontosnak, hogy fehér legyen a feleségük, mert azt akarták, hogy mindenki irigyelje őket. Később kiderült, hogy buta liba mind a kettő. Ráadásul szerintem a fehér nők nem tudnak olyan jól szeretkezni, mint a nigériaiak.

– Honnan tudod?

– Angliában jártam egyetemre, és elég sok fehér nővel volt dolgom, de egyiket sem érdekelt, hogyan érzem magam, amellet lenéztek.

– A skandináv nők szerint a fekete férfiak önzők, és nem törődnek velük.

– Mert kisebbségnek érzik magukat. A fekete nők viszont tudják, hogy a férfiak kedvébe kell járniuk, akármilyen színű a partnerük bőre. Neked nem ez a véleményed?

– De igen. Amikor Kenyában dolgoztam, egyszer összeakadtam egy szomáliai táncosnővel.

Augusztus végéfélel megjelent egy fiatal tiszt Tamásnál a minisztérium épületében, és átadta a kormányzó meghívását a szombat délelőtti nyilvános kivégzésre és az azt követő koktél-partira.

– A limuzin sofőrjét kilencre fogjuk a háza elé küldeni.

– Legyen szíves, köszönje meg a nevemben az ezredes úrnak a szívélyes meghívást, és mondja meg, roppant megtisztelőnek tartom, hogy ismét alkalmam nyílik találkozni vele – mondta Tamás, bár legszívesebben otthon maradt volna, de félt, hogy az ezredes esetleg 24 órán belül kiutasítja az országból, legalábbis megharagszik, ha nem megy el.

Amikor este a klubban Tamás elújságolta teniszpartnerének, hogy hova fog menni szombat délelőtt, Akin így szólt:

– Én is ott leszek. A négy halálraítélt közül kettőnek én szabtam ki a büntetését.

– Mit követtek el?

– Fegyveres rablást. Amikor a katonák kezükbe vették a hatalmat, elrendelték, hogy azokat, akik lőfegyverrel rabolnak, halálra kell ítélni. A sima rablások száma valóban csökkent, viszont megnőtt a felderítetlen rablógyilkosságok száma, mert a bűnözők nem akarták, hogy ellenük tanúskodjanak azok, akiket megtámadtak. Az ügyvédi kamara ugyan felhívta a katonák figyelmét rá, hogy ennek minden valószínűség szerint súlyos következménye lesz, de nem hallgattak a jogászokra.

– Rablók minden országban vannak, de lőfegyvert ritkán használnak. Nigériában milyen gyakran fordul elő ilyen bűntény?

– Naponta legalább ötször. Négy éve ért véget az úgynevezett biafrai háború, amely a kelet-nigériai olaj miatt tört ki. A szemben álló felek felfegyverezték a helyi lakosságból verbuvált egyszerű embereket, de amikor eldőlt a vita, nem sikerült begyűjteni a fegyvereket. A volt harcosok elfoglaltság és megélhetési forrás híján útonállókká váltak.

– Szombat reggel indulás előtt bedobok egy nagy pohár konyakot, nehogy rosszul legyek a látványtól – mondta Tamás.

– Ugyan már. Majd meglátod, hatalmas tömeg fogja lesni, hogy mi következik. Szombatonként ez a legfőbb szórakozása a népnek. Lesz ott katonazenekar, díszfelvonulás, a tribünön a városi előkelőség teljes pompában, a díszpáholyban pedig maga a kormányzó. Meg mi ketten, és még néhány kiváltságos személy.

Amikor a nagy napon Tamás helyet foglalt Akin mellett a laktanya gyakorlóterén felállított lelátón a díszpáholyban, már minden elő volt készítve. A szemközti épület falát legalább két méter magasan homokzsákok takarták. A négy oszlop körülbelül ötven méterre lehetett tőlük. A gyakorlóteret jobb oldalt kordonnal zárták le a zsibongó tömeg elől, miközben a több ezer kíváncsi emberre katonák vigyáztak. Aztán felsorakozott a tribün tövében egy század ünneplőbe öltözött katona, majd begördült a kormányzó autója. Az ezredes, aki valamennyi kitüntetését feltűzte a díszegyenruhájára, előbb felemelt kézzel üdvözölte a tömeget, majd két segédtest kíséretében elindult az emelvény lépcsőjén, miközben meg-megállt kezét fogni néhány vendéggel. Amikor felért a díszpáholyba, odasúgott valamit az egyik katonának. Az esetet a lépcsőn, majd mondott valamit egy másik tisztnek. Ekkor bevonult a katonazenekar, később megjelent egy fekete mikrobusz, és előbb néhány katona szállt ki belőle, majd négy megbilincselte férfi csupasz felsőtesttel. Miközben a zenekar gyászindulót játszott, a katonák elindultak a rabokkal a veszthely felé. A négy férfi egyáltalán nem volt ijedve. Beszélgettek, integettek, szemmel láthatóan élvezték a nagy felhajtást. Az egyik még nevetett is, miközben obszcén kézmozdulattal fejezte ki véleményét az előkelőségeknek. Amikor odaértek a fal tövébe, a katonák karjukat szabadon hagyva odakötözték őket az oszlopokhoz. A négy halálraítélte még akkor is vihorászott, amikor levették róluk a bilincset. Ezután a díszszázad parancsnoka elkiáltotta magát, mire automata puskájával a kezében kilépett a sorból nyolc katona, és elindult az elítéltek felé. Körülbelül öt méterre tőlük megálltak. Az egyik tiszt be akarta kötni a halálraítéltek szemét, de egyik sem engedte, viszont a cigarettát elfogadták. Amikor az utolsó is eldobta a csikket, abbamaradt a zene, és csak gyors dobpergést lehetett hallani. Ekkor elhangzott a parancs, a nyolc katona célzott, és kilőtte az összes töltényét. A kifröccsenő vértől piros lett a föld. Ismét megszólalt a vidám katonazene, majd a vendégek, mintha jól sikerült színelőadást láttak volna, elégedett arckifejezéssel szépen felszálltak az autóbuszra a tribün előtt, hogy részt vegyenek a tiszt klubban megrendezett fogadáson.

– Érdekes, hogy milyen bátrak voltak az elítéltek – mondta Tamás a bírónak.

– Nem erről van szó. A kuruzslók a rokonaikon keresztül azt üzenték nekik, hogy ne féljenek, a puszkagolyók majd lepattognak a testükről. Ők meg elhitték.

– Kadunában csak az egyik kuruzsló közreműködésével lehetett rávenni az embereket, hogy bemenjenek a rendelője.

– Sajnos, az egyszerű embereket borzasztóan tudják befolyásolni. Az újság is megírta, hogy a múlt héten az egyik kuruzsló állítólag kecskévé változtatott egy tolvajt a lagosi piacon, mire a rendőrök letartóztatták a kecskét. Amikor látták, hogy a fogdában sem változik vissza ember-ré, Owiwinek, az erdők istenének mutattak be vele áldozatot. A tolvaj felesége azzal vádolta a rendőröket, hogy miattuk özvegyült meg, és feljelentette őket. A jövő héten fogom tárgyalni az ügyet.

– Megáll az eszem. A huszadik század második felében, egy Angliában végzett bírónak varázslatokkal meg boszorkányságokkal kell foglalkoznia?

– Még messze vagyunk a nyugati civilizációtól.

Tamás napokig a kivégzés hatása alatt volt, ezért elhatározta, hogy amennyiben megint meghívná az ezredes, valamivel majd kimenti magát, de ő oda többet nem megy el. Csak akkor derült jobb kedvre, amikor megkapta Della táviratát. A doktornő közölte, hogy melyik járással érkezik Kadunából. Tamás izgatottan várta a repülőtérre, majd egyenesen hazavitte. Della nem kérte magát sokáig, gyorsan felvette combközépig érő pongyoláját, majd szájon csókolta Tamást. Miután magukhoz tértek az első szeretkezés után, Tamás így szólt:

– Múltkor nem mertem mondani, hogy mielőtt visszamész New York-ba, nem biztos, hogy itt találsz Ibadanban, mert az asztrológus azt jósolta, hogy meghalok a negyvenedik születésnapomon, ami most volt júliusban.

– És te komolyan vetted? Ha a horoszkóp alapján pontosan meg tudnák mondani, hogy az emberek mikor fognak meghalni, akkor a biztosítók tönkremennének. Gondold el, mindenki úgy kötné meg az életbiztosítását, hogy ne kelljen sokáig fizetnie a havi díjat, a családja mégis megkapja a hatalmas összeget. Azt javaslom, hogy máskor inkább ne olvasd el, mi van a horoszkópodban. Most viszont gyere, használjuk ki, hogy még életben vagy.

Amikor Tamás felocsúdott, hirtelen jött elhatározással megkérdezte:

– Hozzám jönnél feleségül?

– Miért lenne az jó nekem?

– Nem kellene dolgoznod. Elég szépen keresek, el tudlak tartani.

– Ne haragudj azért, amit most mondok. Lehet, hogy te a munkát szükséges rossznak tekinted, és legszívesebben már most nyugdíjba mennél, de én azért végeztem el az egyetemem, hogy legalább hetvenéves koromig betegeket gyógyítsak.

– Ezt Afrikában is megtehetnéd.

– Tudom. De nézd meg, hogyan vannak felszerelve Nigériában a kórházak, és hogyan Amerikában. Arról nem is beszélve, hogy mennyivel kevesebbet keresnek itt, ha helyi fizetésért kellene dolgoznom, szemben azzal, amit a New York-i kórházban kapok.

– De itt nem kellene törődnöd a háztartással. Az inas meg a kertész mindent elintéz.

– Azt hiszed, hogy otthon én takarítok? A bejárónőm időnként még be is vásárol helyettem.

– Gondolj arra, hogy itt sosincs tél.

– Nekem tetszik az évszakok változása. Ha zavarna a hideg, már rég elköltöztem volna Floridába, Kaliforniába vagy Hawaiiiba. Ne felejtse el, hogy az amerikai állampolgárok az Egyesült Államokon belül ott élnek, ahol akarnak.

– Este elviszlek a klubba, majd meglátod, milyen jó a társaság.

– Afrikában azzal jár össze az ember, akivel tud, Amerikában viszont azzal, akivel akar. Itt a klub az egyetlen hely, ahova esténként meg a hétvégeken el lehet menni. Csak hat hónapot töltöttem Nigériában, de az első héttől hiányzott, hogy nem mehetek rendszeresen színházba, moziba, hangversenyre, képzőművészeti kiállításokra. New York-ban nekem ez természetes. Nem beszélve a sokféle étteremről, ahova a barátaimmal szoktam elmenni.

– De itt egész évben teniszezhetnél.

– Ezt New York-ban is megtehetem. Erre valók a fedett pályák.

– Ha hozzám jönnél, állandóan együtt lehetnénk.

– Ez igaz, de januárban múltam negyvenegy éves, és már hozzászoktam az amerikai életformához meg a magas életszínvonalhoz. Ezekről még a te kedvedért sem mondanék le, akármilyen jól veled szeretkeznél. Ha New York-ban akadtunk volna össze, talán hagytam volna, hogy egy darabig udvarolj, és lehet, hogy a végén még én javasoltam volna, hogy házasodjunk össze. De az az életmód, amelyet te itt folytatsz, hosszú távon nekem egyáltalán nem vonzó.

– Értem.

– Szívből kívánom, hogy egyszer majd találkozz valakivel, aki rugalmasabb, mint én. Aki alkalmazkodóbb, és hajlandó lemondani a kedvedért a munkahelyéről, a baráti köréről, a megszokott életformájáról és arról az országról, ahol korábban lakott.

– Akkor öltözzünk fel, és ebédeljünk meg. A szakácsnak megmondtam, hogy tegyen ki magáért. Estefelé pedig menjünk el a klubba.

Tamás nem örült, hogy visszautasították, de a munkája meg a klubélet apránként feledtette vele a tényt, hogy nem sikerült véget vetnie társtalanságának.

Már egy éve dolgozott Nigériában, amikor doktor Mackensen telefonált, hogy a fiatal amerikai mérnöknő befejezte az adatgyűjtést, és jó lenne, ha átvenné az anyagot. Egyúttal megkérte, hogy amíg ő Kenyában lesz egy hónapig, hetente kétszer menjen el Lagosba ellenőrizni, hogy minden rendben zajlik-e az irodában. Megállapodtak, hogy a következő hetet Tamás Lagosban tölti.

– Hogy került Nigériába? – kérdezte Tamás a fiatal mérnöknőt, miután megbeszélték a szakmai kérdéseket.

– Az ENSZ fejlesztési programjának a keretén belül.

– Linda önkéntes, fizetést nem kap, csak szerény napidíjat és olyan körülmények között lakik, mint az átlag nigériaiak – mondta doktor Mackensen.

– Bátor ember. És mikor jár le a szerződése? – kérdezte Tamás.

– Egy év múlva. Miután befejeztem a lagosi munkát, a szervezőnk azzal bízott meg, hogy segítsek beindítani az abudai községi tanácsnak az új vízművet.

– És maga elvállalta? – kérdezte doktor Mackensen.

– Miért, hol van Abuda? – szólt Tamás.

– Körülbelül ötven kilométerre Lagostól. Egy koszos porfészek a pusztaság kellős közepén. Egy egyedülálló fiatal fehér nőnek egyetlen napot sem tanácsos ott töltenie, nemhogy egy egész évet.

– Ne féltsen! Ha két év alatt Lagosban egyszer sem raboltak ki, senki sem erőszakolt meg, pedig az a hír járja, hogy Afrikában itt követik el a legtöbb bűntényt, akkor miért esne bajom egy vacak kis faluban? Egyébként pedig a terepjáró motorkerékpáromon egy óra alatt beérek Lagosba, ha szükségem lenne valamire.

– Azzal akar közlekedni az országúton? Ha beáll az esős évszak, bőrig fog ázni – szólt Tamás.

– A nigériaiak is. Azokat nem sajnálja? Nem kell engem féltetni. Már elég jól tudok a helyiek nyelvén. Így legalább beszélgethetek a falusiakkal a szokásaikról – mondta Linda.

– Elég nagy felelőtlenség az ENSZ részéről fiatal nőket ilyen helyre küldeni, de sajnos nem szólhatnak bele a fejlesztési program szervezőjének a munkájába – jegyezte meg doktor Mackensen.

Ibadanba menet Tamás elhatározta, hogy amíg a felettese távol lesz, hetente kétszer éjjel háromkor felkel, és négykor elindul Lagosba. Így elkerüli a reggeli csúcsforgalmat Ikeja és a belváros között, Ibadanba délelőtt tizenegy körül indul vissza, és majd Abeakutában iszik valami hideget.

Mindjárt az első alkalommal a városka szélén intett a közlekedési rendőr, hogy álljon meg.

– Mit vétettem? – kérdezte Tamás.

– Pofa be! Adjon fél nairát!

– Megmondaná, hogy miért?

– Mert akarok venni magamnak egy üveg sört.

– És ha nem adok?

– Akkor kitalálok valamit, hogy miért büntessem meg. Az pedig sokkal többbe kerülne magának, ráadásul a jegyzőkönyvbe is fel kellene vennem az adatait. Nem egyszerűbb, ha ideadja a fél nairát?

– Tudja, mit? Ott az az árnyas vendéglő, meghívom sörözni. Közben eszünk valamit, és elbeszélgetünk. Magának is jobb, ha leülhet egy kicsit, én meg amúgy is meg akartam állni, mert szomjas vagyok.

Az ausztrálok májusra elkészültek a tervezési munkával. Mihelyt meghirdette a Világbank a versenytárgyalást a kivitelezésre, a nagy nemzetközi cégek megbízottjai mind Tamást faggatták a részletekről, de óvatosságból csak Gbadamosi jelenlétében tárgyalt velük. Egy alkalommal a klubban is megkörmöcsézték az egyik teniszezőn keresztül.

– Engedd meg, hogy bemutassam Ososami urat. Övé a legnagyobb nigériai építési vállalat – mondta Tunde Tamásnak.

– A fiam már áttanulmányozta a hivatalos leírást, de további információkra lenne szükségünk – mondta a vállalkozó.

– Sajnos, a hivatalos leírásnál többet senkinek sem árulhatunk el – szólt Tamás.

– Természetesen nem kívánom ingyen.

– Akkor sem áll módomban kiszivároztatni a részleteket.

– Ne legyél olyan merev – szólt közbe Tunde.

– Nézze uram, ha mindenáron fizetni akar valakinek, akkor sokkal egyszerűbb, ha Gbadamosi urat kérdezi meg, ő valószínűleg kevesebbel is megelégszik.

– De ő nem abba a törzsbe tartozik, amelyikbe én. Nem hozakodhatok elő nála ezzel a kéréssel.

– Biztos vagyok benne, hogy akad valaki, aki hajlandó közvetíteni önök között.

– Köszönöm a tanácsot. Majd körülnézek.

Miközben Tamás a helyszínt tanulmányozó vállalkozókkal volt elfoglalva, doktor Mackensen értesítette, hogy megérkezett Lagosba a Világbankot képviselő csoport, és kérte, hogy legyen ő is jelen, hátha felmerül valamilyen szakmai kérdés a vízellátással és a szennyvízelvezetéssel kapcsolatosan.

Miután létrejött a megállapodás a küldöttség és a kormány között, miszerint a Világbank háromszázmillió dollár kölcsönt folyósít Lagos továbbfejlesztésére, a csoport vezetője, doktor Mackensen és Tamás arról beszélgetett, hogy miként érdemes folytatni az egészségügyi alapellátást Nigériában. Amikor Tamás észrevette Doktor Mackensen íróasztalán a kemény fedelű, bőrkötésű két vastag jelentést, amelyhez ő írta az összefoglalót, megkérdezte:

– Megnézhetem őket?

– Persze. Talán Genfben még akad belőlük egy-két fölösleges példány, és akkor elteheti őket emlékébe.

Amikor Tamás kézbe vette azt a kötetet, amely címlapja szerint a vízellátással foglalkozott, döbbsen látta, hogy az általa írt háromoldalas összefoglaló után a szennyvízelvezetéssel foglalkozó fejezetek következnek. Gyorsan fellapozta a másik könyvet. Abban megtalálta a vízellátással foglalkozó fejezeteket, pedig a címlap szerint annak a szennyvízelvezetésről kellett volna szólnia. „Ezek szerint Washingtonban az én néhány oldalas összegezésem alapján döntöttek el, hogy mennyi pénzt kaphat kölcsön Nigéria.”

– Egyébként gratulálok. Elolvastam a munkáját. Látszik, hogy ért a szakmájához – mondta a küldöttség vezetője.

Tamás senkit sem akart szégyenbe hozni, ezért mélyen hallgatott a felfedezéséről. A megbeszélés végén doktor Mackensen meghívta Tamást vacsorára, és azt javasolta, hogy ne menjen szállodába, töltsen inkább náluk az éjszakát.

– Legalább megismered a feleségemet.

– Köszönöm a meghívást, akkor legalább nyugodtan fogok aludni. A szállodában valaki mindig felébresztett a kopogásával, és megkérdezte, hogy nem akarok-e közöszlenni. Először szólni akartam a portásnak, hogy csináljon valamit, de aztán eszembe jutott, hogy valószínűleg ő engedi fel a lányokat, és részesedést kap a bevételből.

Vacsora után a teraszon iszogatva Kelet-Afrikáról beszélgettek.

– Mennyivel jobb ott az éghajlat – mondta Tamás.

– Igaza van. Nincs olyan borzasztó meleg, és a levegő sem olyan párás, mint itt – szolt Mackensen felesége.

– Nem véletlenül mondják, hogy Afrikának ezen a részén elpusztul a fehér ember, ha évente legalább egyszer nem tölt két hetet olyan vidéken, ahol hűvösebb van – jegyezte meg doktor Mackensen.

– Olvastam, hogy a monszun idején Indiában felköltöztek a hegyekbe a gyarmati tisztviselők családtagjai – mondta Tamás.

– Nigéria észak-keleti részén sokkal elviselhetőbb az időjárás. Josban van egy egészen tűrhető szálloda. Sokan ott töltik a szabadságukat. Hotel Hill Station a neve, ha érdekel – szolt doktor Mackensen.

– Vannak, akik Nairobiba mennek. Valaki azt mondta, hogy az etióp légitársasággal Addisz-Abebán keresztül most fél áron lehet utazni – jegyezte meg Tamás.

– Bocsánat, hogy közbeszóllok. Úgy hallottam, mintha bejött volna a kertbe egy motorkerékpár. Ki lehet az? Az őt csak azt engedi be, aki ismer minket – mondta doktor Mackensen felesége.

– Linda Morris lehet, a fiatal mérnöknő. De mit keres itt ilyenkor?

A teraszon megjelent az inas, nyomában a kisírt szemű lány.

– Ne haragudjanak a késői zavarásért, de szeretném megkérdezni, hogy itt aludhatnék-e ma éjjel, és tudnának-e segíteni abban, hogy minél előbb hazamehessek Texasba, mert délután azt mondta az az átkozott szervező, hogy a szabályok értelmében csak akkor bonthatom fel a szerződésemet, ha súlyosan megsérültem volna, vagy ha kapok a rendőrségtől egy igazolást, hogy megtámadtak. Hiába könyörögtem, a rendelkezésekre hivatkozva csak arra lenne hajlandó, hogy áthelyezzen Lagosba vagy egy másik városba. Elrohantam az amerikai követségre, de mire odaértem, már zárva volt a konzuli osztály.

– De az istenért, mondja már el, hogy mi történt?

– Délben szokás szerint hazamentem ebédelni. Ehhez persze tudni kell, hogy nekem nincsenek szolgálói, a földszintes ház pedig, amit kaptam, kisebb, mint ez a terasz. Van benne egy főzőfülke, egy véce zuhanyozóval meg egy kis szoba. Egyszer csak kopogtak. Kinyitottam az ajtót. A polgármester volt. Kérdezte, hogy bejőhet-e, mert sürgősen meg akar beszélni valamit. Csodálkoztam, hogy miért nem az irodájában tárgyal velem, de mondtam, hogy jöjjön. Ahogy jött be, látom ám, hogy nincs egyedül. A rendőrfőnök, a bíró, az iskolaigazgató meg az egyik tanácsstag követte. Alig fértünk el a szobában. A polgármester ekkor vigyorogva kijelentette, hogy most pedig mulatni fogunk, és ha nem engedelmeskedem, akkor lefognak. Elmenekülni képtelenség lett volna, és beláttam, hogy ha ellenkezem, akkor még bántalmaznak is. Ezért gondoltam, hogy jobb minél előbb túlesni rajta. Mielőtt elmentek, még volt pofájuk azt mondani, hogy hiába jelenteném fel őket, senki sem hinne nekem. A rohadt állatok. Elegendem van ebből a bűdös csürhéből. Úgy viselkednek, mintha tegnap jöttek volna le a fáról. Még nekik akartam segíteni. Nem érdemelnek meg ezek semmit. Primitív népség. Kár volt őket felszabadítani.

– Nyugodjon meg, kislányom. Segítünk magán – mondta doktor Mackensen.

– Az a legfőbb baj, hogy a határőrök addig nem engednek ki az országból, amíg nincs meg a kiutazási engedélyem.

– Azzal ne törődjön. Majd lefizetjük a hivatalnokot. Megvan a visszaútra a repülőjegye?

– Meg, de nincs lefoglalva a helyem.

– Majd azt is elintézzük.

– Van pénze?

– Háromszáz dollárom van.

– Az elég lesz addig, amíg hazaér. Most menjen, mosakodjon meg alaposan. Majd megvizsgálom. Aztán megvacsorázik, kap egy nyugtatót, és kialussza magát. Ne féljen, holnap majd mindent elintézzünk. A feleségem majd megmutatja, melyik lesz a szobája.

– Megáll az eszem. Hogy lehet egy ENSZ-megbízott ilyen érzéketlen – mondta Tamás, miután kettesben maradt az orvossal.

– Sajnos, nem ez az első eset, hogy megerősokolnak egy fehér nőt. De igazad van, ez nem mentség arra, hogy visszatartsanak valakit, és arra kényszerítsék, hogy maradjon még tíz hónapig. Nem lenne szabad ilyen mereven ragaszkodni a formásokhoz.

Tamás visszatért Ibadanba, de majdnem három hónap múlva hirdették csak ki, hogy a versenytárgyalást Osasami úr vállalata nyerte meg. Mivel a többiek azzal gyanúsították, hogy megvesztegette a bizottságot, feljelentették. A bíróságon kihallgatták az érdekelt feleket, és tanúként Tamást is beidézték. A bíró végül megállapította, hogy a versenytárgyalást a szabályoknak megfelelően folytatták el, így a fellebbezést elutasította.

Bár Tamás szerződése eredetileg februárig szólt, a munka végeztével sejtette, hogy előbb-utóbb el kell hagynia Nigériát. Októberben értesítették Genfből, hogy novembertől vegye ki a kéthavi szabadságát, januártól pedig – amennyiben akarja – elküldik két évre Dél-Szudánba, mert szükség van valakire, aki kidolgozza, hogy miként lehet ivóvízzel ellátni a falvakat. Tamás boldog volt, hiszen így nem kellett újabb munka után néznie.

– Megvenném az autóját, és dollárban fizetnék, ha eladja – mondta Olu, amikor megtudta, hogy Tamás végleg elutazik Nigériából.

– Nem lesz az neked túl sok?

– Van pénzem, majdnem mindenki velem javíttatja az autóját.

– Ha olyan gazdag vagy, akkor miért nem építtetsz magadnak egy tisztességes műhelyt?

– Mert akkor a városi tisztviselők tudnák, hogy valójában mennyit keresek, és rendszeres időközönként követelnék a részüket. Így viszont azt hiszik, hogy abból élek, amit az avokadófa terem a fejem fölött.

– Azt tudom, hogy értesz az autószereléshez, de nem gondoltam volna, hogy az üzleti életben is ilyen járatos vagy.

– Igyekszik az ember. Nemrég épült fel a házam Lagosban, a kettesszámú feleségemnek meg vettem egy kakaóültetvényt. Ha megvehetem a kocsiját, könnyebben tudok közlekedni.

Tamás nem sajnálta, hogy lejárt a szerződése Nigériában, mert alattomoságuk miatt roppant ellenszenvesnek találta a helybelieket. Az éghajlatot pedig az állandó hőség, a rendkívül magas páratartalom, valamint a hetekig tartó esős évszak miatt szinte elviselhetetlennek tartotta. Egyedül doktor Mackensen nőtt a szívéhez. Azzal búcsúztak egymástól, hogy előbb-utóbb csak-csak összeakadnak Kenyában.

12. FEJEZET

Genf felé menet a repülőgépen Tamás azon gondolkodott, hogy mit csináljon január elejéig. „Ilyenkor egész Európában hideg van, sőt Észak-Afrikában is jóval hűvösebb az idő, mint Nigériában, tehát ott sem érdemes eltölteni két hónapot. Semmi kedvem januárig Magyarországon fagyoskodni, ráadásul nemsokára itt a karácsony, és nem akarom még egyszer családi körben tölteni az ünnepeket. Legfeljebb egy hétig maradok Budapesten, aztán irány Kenya, és majd Nairobiból megyek Szudánba.”

Todd Lawrence a szokásosnál is beszédesebb volt, és a szerződés aláírása után így szólt:

– Irigyelem a szudáni szerződésért. Igazi úttörő munka. Ön fog vizet fakasztani a bennszülötteknek. Majd úgy tekintenek önre, mint Mózesre.

– Nem kell a fellegekben járni. Már az is óriási eredménynek számít, ha sikerül meggyőznöm őket, hogy ezentúl ne a pocsolyából igyanak, hanem a kútból húzzák fel a vizet.

– Ön sosem ábrándozik azon, hogy egyszer valahol világraszóló dolgot fog művelni?

– Nem, mert félek, hogy nem fog sikerülni. Ha nem teszem túl magasra a lécet, könnyebben elérem a célokat.

– Igaza van, valahol olvastam, hogy ez a siker titka. Mindenesetre jó utat kívánok. Majd január elején táviratozza meg Kartumba az Egészségügyi Világszervezet helyi képviselőjének, hogy melyik géppel érkezik.

Tamás elköszönt, és mindjárt lement az alagsorba, hogy elintézzze az orvosi vizsgálatokat, a vízumokat meg a repülőjegyet.

– Milyen szerencséje van, hogy most járt le a szerződése. Karácsonyra éppen hazamehet. De vigyázzon, nehogy megfázzon. Kanadában ilyenkor már nagyon hideg van – mondta az utazási ügyeket intéző előadó.

– Nem oda megyek.

– Hát nem ott lakik? Nekem az van felírva a kartonjára, hogy az állandó lakhelye Kanada. Aki leszolgálta a két évet, annak egészen hazáig fizetjük a repülőjegyét. Ha nem akarja felhasználni, az a maga dolga. Megsúgom, hogy nem maga az egyetlen, aki két szerződés között másutt akarja eltölteni az idejét. Ilyenkor megpróbálják átíratni valamelyik légitársasággal a jegyüket, hogy közben egy kicsit világot lássanak.

– Nekem januárban Kartumban kell jelentkeznem. Itt a szerződése. Arra gondoltam, hogy ha lehet, előtte eltöltök egy kis időt Kenyában.

– Mikor akar indulni?

– November tizedikén.

– Akkor úgy rendelem meg a repülőjegyét, hogy Genfből Nairobiban és Addisz-Abebán keresztül utazik Kartumba. Nairobiig elintézem most a helyfoglalást, a többi meg majd intézze maga Kenyában. Rendben?

– Nagyszerű. Köszönöm szépen.

Szokásához híven Tamás megint váratlanul állított be a szüleihez, mert félt, hogy az anyja még képes valamelyik feleségjelöltjének a társaságában várni. Alig tette be a lábát a lakásba, Erika lelkenedezve elkezdte mesélni, hogy mi mindent láttak a nyáron.

– Képzeld, három hét alatt szinte egész Európát bebarangoltuk. Kocsival Ausztrián, Németországon, majd Franciaországon át lementünk egészen Gibraltárig. Négyen voltunk. Mi ketten meg Gábor barátja és annak a felesége. Vittünk magunkkal két sátrat meg egy csomó konzervet, mert kiszámítottuk, hogy ha szállodában alszunk és vendéglőben étkezünk, akkor egy hét alatt elfogy a valutánk, és legfeljebb Salzburgig jutunk el. Felváltva vezettünk, hogy senkinek se legyen túl fárasztó. Rengeteg diát készítettünk, majd megmutatom őket. Persze mihelyt megkaptuk az útleveleket, rögtön megvettem mind a négy országról az útikönyvet. Nézd csak, mindjárt megmutatom. Ugye, milyen vastag mindegyik? Részletesen fel van sorolva bennük az összes látnivaló. Alaposan felkészültem, ezért már az autóban el tudtam mondani a többieknek, hogy hol mit fogunk látni. Amikor aztán megérkeztünk egy-egy városba, a térkép alapján könnyű volt megkeresni a legfontosabb műemlékeket, mert persze előre bejelöltem, hogy mit kellene megnézni. Az útikönyvekből gyorsan felolvastam, hogy miről mit illik tudni, így nem vesztegettük fölösleges dolgokra az időnket.

– Nem fáradtatok el nagyon?

– Nem pihenni mentünk. Azt itthon is lehet. Ha az ember csak háromévenként kaphat turistaútlevelet, akkor ki kell használni a lehetőséget. Fürdeni, napozni, üdülni a bolgár meg a román tengerparton is tudunk.

Bár Mikivel is találkozott egyszer, ideje nagy részét Tamás az apjával töltötte, mert feltűnt neki, hogy az utolsó látogatása óta mennyire összeroppant, és attól félt, hogy most beszélhet vele utoljára. Az anyja persze megint elkezdte mondogatni, hogy meg kellene nősülnie.

– Mondd, anyám, ha rajtad múlna, milyen nőt kellene Tamásnak elvennie? – kérdezte Erika, amikor hármasban voltak.

– Legyen magyar, hogy én is értem, amit mond. Aztán ne akarjon külföldön élni, hogy végre megint együtt legyen a család. Továbbá szeresse a gyerekeket, hogy ne csak egy unokám legyen.

– Úgy beszélsz, mintha neked az lenne a legfontosabb, hogy te meg legyél elégedve Tamás jövődö feleségével. Hogy a fiadnak gondját viseli, hogy jól megértik egymást, hogy jóban-rosszban kitart mellette, az nem számít?

– Nem. Sőt. Mert ellenem fordíthatja a fiamat. Mi lesz velem, ha apátok meghal? Csak rád támaszkodhatok, Tamáskám.

– Értem, anyám – mondta Tamás, és elhatározta, hogy inkább agglegény marad, de neki ilyen típusú nő nem kell, mert akkor úgy jár, mint az apja.

Egy hét után elköszönt mindenkitől, és visszament Genfbe. Alig várta, hogy két nap múlva már Nairobiban élvezze a nyári meleget.

Amikor leszállt a gép, meglepődve látta, hogy lebontották a régi forgalmi épületet, és helyére hatalmas vasbeton csarnok került. „Ha maradok, alighanem én készítem el a statikai munkát.”

Duke-ot rögtön megismerte, ahogy kilépett a repülőgép ajtaján, és elindult az alumínium lépcsőn lefelé.

– Örülök, hogy visszajöttél. Mintha lefogytál volna egy kicsit – mondta Duke.

– Kibírhatatlan a meleg Nigériában. A gőzfürdő vagy a pálmaház semmi ahhoz képest, ami ott van. Ráadásul a klub szakácsai nemigen ügyeltek a tisztaságra. Olyan lázas hasmenést lehetett kapni, hogy az ember napokig alig állt a lábán.

– Egyébként nyugodtan lakhatsz nálam. Amióta Jeff megnősült, és elköltözött, a szobája üresen áll. Majd megkapod az egyik Landrovert, hogy ne kelljen kocsit bérelned.

– Nagyszerű. Köszönöm szépen.

Amint áthaladtak a városon, Tamás meglepődött a modern épületek láttán.

– A gyarmati időkben épült házakat sorra lebontják. Azon a telken, ahol az irodánk volt, egy sokemeletes irodaházat építenek éppen. Jeff most a repülőtér egyik üzlethelyiségét bérlő, én meg a Harambee Street egyik új épületének a legfelső emeletét.

– És mi lett a tervezőirodával? Tönkrementek?

– Igen. Képtelenek voltak megbízáshoz jutni, ráadásul az elvégzett munkákért sem kapták meg a honoráriumot, pedig mondtam nekik, hogy csak akkor juthatnak hozzá a pénzükhöz, ha lefizetnek bizonyos személyeket. Most én vagyok a csődbiztos. Nincs kedved megvenni a céget? Nem kerül sokba. Aztán bevasalhatod a tartozásokat.

– Majd gondolkodom rajta.

– Ma estére nem szerveztem semmilyen programot, de megbeszéltem két norvég ápolónővel, hogy holnap majd négyesben elmegyünk valahova. Jeff pedig azt üzeni, hogy péntekre megjön a vadászból, és este menjünk át hozzájuk vacsorára. Képzeld Heidinek ikrei születtek. Aranyosak a kislányok.

– Te nem akarsz megnősülni?

– Hivatalosan nem. Nekem nagyon megfelel, hogy vidéken van három családom, összesen hat gyerekkel. A legidősebb jövőre fog érettségizni. Utána valószínűleg Angliába küldöm egyetemre. Sokba fog kerülni, mire mind a hatnak diplomát adok a kezébe, de megéri, mert majd lesz, aki gondoskodik rólam, ha megöregszem. A három asszony kapott egy-egy darab földet, amikor összeadtak bennünket a falu vezetői, és most azon gazdálkodnak, miközben a gyerekeket nevelik. Persze én is gondoskodom róluk, különben a sógoraim kitekernék a nyakamat.

– Nem félsz, hogy valamelyik asszony tudomást szerez a másik kettőről?

– Tudnak egymásról, a fekete férfiakra pedig egyébként sem jellemző a hűség. Csak akkor zúgolódnának az asszonyok, ha a terményből befolyó hasznót elvenném tőlük. Látni kellene, milyen boldogok, amikor időnként meglátogatom őket. Olyankor megkínálnak finom házi sörrel, és alig várják, hogy szeretkezhessenek velem. Minél több egészséges gyereket akarnak, hogy a fiúk majd róluk is gondoskodjanak, a lányokért pedig minél jobb árat kapjunk, ha férjhez adjuk őket. Az asszonyokat nem érdekli, hogy mivel töltöm az időmet, ha nem vagyok náluk. De ha Nairobiban is lenne egy feleségem, akkor már nem élhetnék ilyen szabadon, mint most.

– Az amerikai nők felháborodnának azon, amit most meséltél.

– Messze van még Afrika a női egyenjogúságtól. Te is jobban tennéd, ha itt telepednél le. Annyira lesülték már, hogy a sötétben már feketének nézhetnek.

– Szeretnék még három évet leszolgálni az ENSZ-nél, hogy kapjak nyugdíjat. Elképzelhető, hogy utána ide költözöm, és nyitok egy kis tervezőirodát.

– Erről jut eszembe. Már egészen sokat érnek a kelet-afrikai sörgyár-részvényeid. Nem akarod megvenni a házat, amelyben laktál?

– Egyelőre semmi értelme.

Pénteken este nagy volt az öröm, amikor megérkeztek. A finom vacsora után kiültek a teraszra, és a kellemes nyári melegben iszogatva Tamás Dél-Szudánról kérdezgette Jeffet:

– Tudsz valamit az ENSZ-telepről? Ott fogok lakni.

– Jóban vagyok az ottaniakkal. Mielőtt elindulunk vadászni, megengedik az ügyfeleimnek, hogy ott aludjanak, mert tudják, hogy milyen borzalmas a jubai szálloda. Ráadásul az estére legalább nekik is megvan arra a társaságuk, nemcsak egymással tudnak beszélgetni. Cserébe mindig elviszem nekik Nairobiból, amit rendelnek, mert Dél-Szudánban semmit sem lehet kapni. Ha összeakadok azokkal az ENSZ-es szakemberekkel, akik több napra mennek ki a terepre, mindig vendégül látom őket a táboromban.

– Elég kemény hely lehet. Meleg van?

– Nagyon.

– Hogy megy az üzlet?

– Szudánban még lehet vadászni. Épp most építettek Kongor mellett egy állandó táborot, légkondicionált kőkunyhókkal, hideg-meleg folyóvízzel, társalgóval, konyhával, ahol a személyzet fog főzni a vendégeknek. Majd látogass meg, ha elkészül.

Tamás roppant élvezte, hogy remek az idő, és két hónapig semmi dolga. Néhanapján lement Mombasába gyönyörködni a tengerben. Közben mindenütt lelkesen udvarolt a német légikisasszonyoknak, a norvég ápolónőknek és a skandináv turistalányoknak.

Január első napjaiban felkereste az etióp légitársaság irodáját, és lefoglalta a helyét, majd az indulás előtti este elbúcsúzott a barátaitól, és másnap elindult Kartúmba.

– Mostanában elég gyakori a repülőgép-eltérítés. Remélem, minket nem akarnak elrabolni – mondta Tamás az egyik utaskísérőnek.

– Ne féljen! A légitársaságunk gépein mindig utazik néhány biztonsági őr. Múltkor három férfi megpróbálta fegyverrel hatalmába keríteni az egyik járatot. Azt, amelyik Athénból ment vissza Addisz-Abebába. Az őrök ripsz-ropsz leteperték őket, aztán gyorsan kiürítették az első osztályt, odakötözték a három géprablót az ülésekhez, a nyakukba törülközőt tettek, és olyan ügyesen nyisszantották el a torkukat, hogy az üléshezát egyáltalán nem lett véres.

Mihelyt leszállt a gép Kartúmban, és Tamás elindult lefelé a lépcsőn, már látta a világoskék egyenruhás sofőrt. Bemutatkozott, és mihelyt megkapta a csomagjait, beszállt a Landroverbe. Útközben egyik ámulatból a másikba esett. Először a tevekaravánokra lett figyelmes, aztán egy laktanya előtt a páncélautókra meg a modern fegyverekre. Amikor egy katona leállította a forgalmat, hogy elvonulhasson öt tank, majdnem elájult a T 34-es harckocsik láttán. Pontosan ilyenekkel szállták meg 1956-ban Budapestet az oroszok. Amint beértek a városba, Tamás meglátta a széles utcákat. Hirtelen eszébe jutott, hogy amit gyermekkorában olvasott Kartúmról. Kitchener tábornok a 19. század végén legyőzte a mahdista lázadókat, majd az ostrom alatt porrá égett házak helyére, mivel foglalkozására nézve mérnök volt, ő maga tervezte meg a modern települést.

– Őszintén bevallom, a megbízásoddal kapcsolatban semmit nem tudok tanácsolni, mert ilyennel még nem foglalkoztunk. Viszont felhatalmaztak rá, hogy idehívjak másfél hónapra egy hidrogeológust meg egy pénzügyi szakembert. Csak szólj előre, amikor érzed, hogy szükséged lesz a segítségükre – mondta az irodában az Egészségügyi Világszervezet megbízottja.

– Majd időben jelzem. És hogyan jutok el Jubába?

– Ha a belföldi járatat akarsz menni, akkor csütörtökig várnod kell. De ha nem félsz a kis repülőgépektől, akkor elmehetsz a Trilander pilótájával, mert épp holnap viszi el az oltóanyagot Jubába, onnan aztán megy majd tovább Nairobiba. Ő szokott nekünk szállítani.

– Szívesen elmennék vele.

– Akkor reggel ötre érted küldöm a sofőrt.

A szálloda ajándékboltjában Tamás talált egy könyvet Gordon tábornokról, és városnézés helyett inkább azt olvasta a hűs szobában. Akkor hatással volt rá a kegyetlenkedő mahdista lázadók meg az angolok elhúzódo hadakozása, valamint a tábornok hősi halála, aki kezében kardjával a kormányzó palotájához vezető lépcsőkön adta vissza lelkét a teremtnak, hogy éjszaka rémálmai voltak.

Másnap hajnalban ugyancsak meglepődött, amikor megpillantotta Ken Oswaldot a Trilander mellett.

– Nem találkoztunk mi már valahol? – kérdezte tőle a pilóta.

– Dehogynem. Évekig Nairobiban dolgoztam. Jeffnek voltam az üzlettársa.

– Persze. Most már emlékszem. Mesélte, hogy tönkrement a tervezőiroda, és te elmentél Nigériába.

– Mondd, nagyon elmaradott hely az a Juba?

– Annak idején a vadnyugaton élhettek így az emberek. Nincs ott semmi. Sem tévé, sem mozi, még egy vacak étterem sincs. Az emberek egyetlen szórakozása a repülőtér. Kitódulnak, ha meghallják egy gép közeledtét, és lesik, hogy kik jönnek. Három menetrend szerinti járatuk van. Hetente egyszer megy Kartúmból a Boeing, de azon alig van utas, inkább árut szokott vinni. A Fokker kétszer egy héten száll le Jubában. Azzal szállítják a postát meg az árut, bár néha arra is felszáll egy-egy utas. A vadászok chartergépekkel szoktak menni, a misszionáriusok viszont a saját repülőgépeiket használják. Elvileg az ENSZ-nek is van saját gépe, egy kis Cessna, de az többet van a szerelőknél, mint a levegőben.

– Te milyen gyakran jársz Jubába?

– Általában hetente egyszer.

Miután a közel ötórás út után leszálltak, a rakodómunkások ügyesen kiemelték a gépből a csomagokat. Tamás igazolta magát az öröknél, majd várta, hogy a bámészkodók közül előlépjen az ENSZ egyenruháját viselő sofőr, és elvigye a telephelyre. Ehelyett parányi sortban, ujjatlan, kivágott blúzban egy roppant csinos, fiatal szőke nő lépett oda hozzá, és megszólította:

– Felkay úrhoz van szerencsém? Engedje meg, hogy bemutatkozzak. Doris Hüfenmüller vagyok. Megkért a férjem, hogy jöjjen ki önért, mert valamilyen sürgős elintéznivalója akadt. Egyébként ő az Egyesült Nemzetek fejlesztési programjának a helyi megbízottja.

A városon áthaladva Tamásnak feltűnt, hogy mennyire dús a forró égővi növényzet, és az épületek pedig mind földszintesek.

– Márciusban kezdődik az esős évszak, és egészen októberig tart. Akkor napközben csak 30-35 fok van, nem úgy, mint most.

– Miért? Most milyen meleg van?

– Mielőtt elindultam, a hőmérő árnyékban 38 fokot mutatott.

– Akkor itt melegebb van, mint Nigériában.

– Ott is szokott esni?

– Mi az hogy. Akkorra felhőszakadást még életemben nem láttam, mint Lagosban.

– Itt ha egyszer elkezd zuhogni, semmi sem marad szárazon. Olyan ereje van a viharoknak, hogy az esőt egészen ferdén, szinte vízszintesen nekilöki mindennek. A víz befolyik a szobákba az ablakkeretek mellett. Föld alatti bunkereket kellett volna ide építeni.

– Igen?

– De ne ijedjen meg, egy idő után mindent meg lehet szokni. Azzal vigasztaljuk egymást, hogy tulajdonképpen mi is az idegenlégióhoz tartozunk, csak minket az ENSZ fizet.

Doris egyszer csak megállította a kocsit egy rácsos kapu előtt. Miután beengedte őket a fegyveres őr, odakanyarodott az egyik ház elé, majd átnyújtotta Tamásnak a kulcsot.

– Ez a maga otthona! Mi a nyolcas számú házban lakunk. Majd jöjjön át ebédre. Félóra múlva várjuk.

Tamás sokkal rosszabbra számított. A kis telepen mindegyik ház hófehérre volt meszelve, s bár egyik sem volt túl nagy, úgy látta, hogy jó állapotban vannak. Mihelyt belépett a sajátjába, körbejárta a helyiségeket. A három szoba egyszerű bútorokkal volt berendezve, és a házhoz tartozott egy konyha, egy fürdőszoba meg egy nagy terasz is. Gyorsan lezuhanyozott, átöltözött, majd átsétált Hüfenmüllerékhez.

– Mindjárt itthon lesz a férjem – mondta Doris, és sörrel kínálta Tamást.

– Elmondaná, kik a szomszédaim?

– A hármask számú ház Petrocelliéké, az ötös számú ház pedig Sorensenéké. Luigi epidemiológus szakorvos, a különféle járványokat tanulmányozza. Jens pedig arra próbálja megtanítani a helybelieket, hogy hogyan kell baromfit tenyészteni. Ezért elnevezték *bwana Kuku*-nak. Mi is így szoktuk hívni.

Hamarosan megérkezett Wolfgang, és leültek ebédelni. A férfi valamivel fiatalabb volt Tamásnál. Mint kiderült, a házaspár nem német, hanem osztrák.

– A körülményekre való tekintettel kilencként kétheti rendkívüli fizetett szabadságra jogosultak a Jubában dolgozók. A szabályok értelmében ilyenkor oda-vissza az ENSZ fizeti az útiköltséget. Általában Nairobiba mennek az emberek, de mivel a jegy ugyanannyiba kerül, mint Genfben, mi például olyankor inkább Európában pihenünk.

– Értem.

– Mivel telefonösszeköttetés nincs, a külvilággal csak rádión keresztül tartjuk a kapcsolatot. Az üzeneteket a kartúmi iroda továbbítja. Postacímként az ENSZ egyik New York-i postafiókját használjuk. A levelek a diplomáciai futárszolgálatnál bizonyos időközönként először Kartumba érkeznek, és onnan továbbítják őket ide. Ha írni akarunk valakinek, akkor a leveleket ugyanezen az útvonalon juttatjuk el a címzettekhez. Van ugyan a városban egy postahivatal, de az alkalmazottakban nem lehet megbízni. Felveszik a levelet, aztán leáztatják a borítékról a bélyeget, és eladják még egyszer.

– Nairobiban van egy barátom. Mesélte, hogy amikor vadászni jön az ügyfeleivel, mindent elhoz, amit megrendeltek tőle.

– Csak nem Jeffről beszélsz?

– De igen.

– Szeretsz vadászni?

– Nem mondhatnám.

– Itt bizony kénytelen leszel, hacsak nem vagy vegetáriánus, mert húst sem kapni. Már összekészítettem a kempingfelszerelésedet. Egy Landrovert meg egy nagy kaliberű puskát is kapsz, mert minden valószínűség szerint sok időt fogsz tölteni a szavannán. Azt ajánlom, hogy minél előbb váltsd ki a vadászengedélyedet.

– Csirkét sem lehet venni a baromfitenyésztőtől?

– Hova gondolsz! *Bwana Kuku* úgy vigyáz rájuk, mint a szeme világára. Névről ismeri mindegyiket. De tojást azért szoktunk tőle kapni. Azért eszünk most tükörtőjást. A hús pedig annak a kafferbivalynak a húsa, amelyet a napokban lőttem.

– Mit gondolsz, kapok valahol egy irodahelyiséget, vagy a házamban alakítsam át az egyik szobát dolgozószobává?

– Elfelejtettem mondani, hogy Ezekiel Kodi őexcellenciája már kijelölt a számodra egy szobát a hivatalában. Titkárnőd is lesz, viszont számíts rá, hogy állandóan kölcsön fogják kérni a táskáírógépet, mert az egész épületben nincs egyetlen egy sem.

Rövidesen értesítették Tamást, hogy melyik géppel érkeznek meg a háztartási felszerelését tartalmazó kartondobozai. Jó előre kiment a repülőtérré, és figyelte, amint megáll a Boeing a forgalmi épület előtt. A rakodómunkások kinyitották a poggyásztér ajtaját, és Tamás legnagyobb döbbenetére jó emeletnyi magasságból elkezdtek lehajigálni a targoncára az árut. A csomagok többnyire a betonon kötöttek ki, és előfordult, hogy némelyiknek a burkolata azonnal szétszakadt. Szerencsére Tamásnak csak egy tányérja tört össze, mert Nigériában mindent gondosan becsomagoltatott.

Tamás felfogadott egy inast meg egy kertészt, majd jelentkezett a tartományi miniszternél. Ezekiel Kodi szívélyesen fogadta, megkínálta kávéval, majd így szólt:

– Mielőtt bármibe belekezd, maga is nézze át a munkájára vonatkozó dokumentumokat, mert szerintem hiba csúszott a költségvetésbe. Sehol sem találom a tíz százalék jutalékomat.

– Ez valóban súlyos mulasztás a főnökeim részéről. Elnézését kérem, kegyelmes uram, megígérem, mihamar szabadságra megyek, Genfben személyesen fogom jelenteni, hogy az Alexandriában állomásozó ENSZ-megbízott hanyagsága következtében önt majdnem megfosztották a nyereségrészesedésétől.

– Rendben. Majd intézkedem, hogy két hét helyett három hét szabadságot kapjon, és akkor lesz ideje jóvátenni ezt a komoly vétséget.

„*Qui habet tempus, habet vitam*”, jutott Tamás eszébe a latin mondás, miszerint aki időt nyer, az életet nyer. Örült, hogy egyelőre sikerült kimagyarázkodnia, de a miniszter arcátlanságát egyenesen felháborítónak tartotta.

Este áthívta beszélgetni Jenst, és miközben a teraszon iszogattak, elmesélte, hogy mi történt a minisztériumban.

– Ne törődj vele! Gyere, inkább menjünk teniszezni. Délután lefoglaltam az egyik pályát, és megmondtam Wolfgangnak meg Luiginak, hogy figyeljék meg, hogyan játszol, és akkor nekik is jobban fog menni.

Tamás hamar összebarátkozott nőtlen szomszédjával. Kettesben gyakran iszogattak valamelyiküknek a teraszán.

– Ha jól számolom, Juba pontosan félúton van Kairó és Cape Town között – mondta Tamás egy alkalommal.

– Már a régi időkben is erre jártak a kereskedők. Ha jól emlékszem, valamikor a 19. század derekán majdnem megölték Jubánál az útonálló a felfedező útjairól híres Emin pasát – jegyezte meg Jens.

– Most meg európai meg amerikai kalandvágyók járnak erre. Benn a városban elég gyakran találkozni velük. Csomagjuk szinte semmi, de a gitárjukat mindenhova magukkal viszik.

– Igen, én is szoktam látni ezeket a különös alakokat. Néhány fillérrel a zsebükben valahogyan eljutnak Kairóba, és onnantól kezdve felkérdzkednek a járművekre. Hónapokba telik, mire eljutnak Cape Town-ig. Ott aztán megpróbálnak munkát vállalni, hogy összegyűljön a pénzük a repülőjegyre hazáig.

– Én bizony nem vállalkoznék ilyesmire.

– Egy darabig dolgozott itt a kórházban egy francia elmeorvos. Először arra gondolt, hogy ezekről a világjáró csavargókról írja meg a doktori értekezését, de aztán letett a tervéről, mert attól félt, hogy a bíráló bizottság szerint szemenszedett hazugság az egész. Józan ésszel senkinek sem jutna eszébe nekivágni ilyen hosszú útnak.

Ahhoz, hogy Tamás felmérhesse a dél-szudáni helyzetet, egy Magyarországnál négyszer nagyobb területet kellett bejárja. Így tudta csak megállapítani, hogy hol van édesvizű forrás, tavacska, esetleg patak a nagyobb települések közelében. Nem volt azonban teljesen magára utalva. A miniszter beosztott mellé egy értelmes, fiatal technikust. A legdolgosabb dél-szudáni törzshöz tartozó fiatalember még tolmácsolt is, ha kellett. A véget nem érő, rázós utakon sokat beszélgettek.

– Hallotta, hogy több mint tizenöt évig tartott Dél-Szudánban a polgárháború? – kérdezte Andrew.

– Ha jól tudom, az észak-szudáni arabok rá akarták erőszakolni az iszlám vallást a délen élő feketékre, akik főként animisták, de sok keresztény is van már köztük.

– Pontosan. Mi, feketék, békeszerető emberek vagyunk, és egy darabig vártunk, mert azt hittük, hogy a muzulmánok majd ugyanúgy eltakarodnak, mint az angolok. De csak nem mozdultak. Ekkor egy Joe Lagu nevű tanító megszervezte az ellenállást, és a felkelőkből nagyszerű csapatot hozott össze.

– Olvastam, hogy a kegyetlenkedések során rengeteg embert lemészároltak.

– Így igaz. Az arabok az egyiptomi szövetségeseikkel meg az orosz tanácsadóikkal karöltve egész falvakat kiirtottak, a holttesteket pedig egyszerűen belökték azokba a kézzel ásott, kőkávas kutakba, amelyeket még az angolok építettek. Azóta nincs rendesen ivóvizük az embereknek.

– Honnan szereztek fegyvert a felkelők?

– Főleg az izraeliektől, de az amerikaiak is segítettek.

Amikor az egész napos autótúrá után Amadi határába értek, Andrew így szólt:

– A katolikus misszió mangóskertjében kellene letáborozni.

A papok készséggel megengedték, hogy ott éjszakázzanak, sőt Tamást behívták, és az Egyesült Államokból hozatott teával meg csokoládés keksszel kínálták.

– Mivel tartozom? – kérdezte Tamás másnap reggel, mielőtt útnak indultak.

– Mi nem számolunk fel semmit, de a legkisebb adományt is hálásan elfogadjuk – mondta a misszió vezetője.

Rövid tanakodás után Andrew öt szudáni fontot javasolt, Tamás azonban tízet adott. Úgy látszik, másoktól sokkal többet szoktak kapni, mert a szívélyes hangulatnak azonnal nyoma veszett.

Juba felé menet az úton Tamás egyszer csak arra lett figyelmes, hogy az úttól körülbelül másfél kilométerre balra valami füstöl.

- Ahol füst van, ott valami ég, és ahol ég valami, ott emberek is szoktak lenni.
- Alighanem útonálló – mondta Andrew.
- Szerintem annak az elhagyott falunak a lakói, amelyen most mentünk keresztül. Te is láttad, hogy a kútban nem volt egyetlen csontváz sem.

Ahogy vitatkoztak, néhány nő közeledett feléjük. A vállukra helyezett rúdon himbálództak a húszliteres alumínium kannák.

- Mondtam neked, hogy elmenekült az egész falu. Vízért mennek az asszonyok a kútra.

A Landroverrel elindultak a füst irányába, de a kocsí félúton elakadt a hepehupás talajon.

- Hozd magaddal a puskádat! Ha a kocsiban hagyod, még valaki ellopja. Szerintem a felkelők jövőre ismét felveszik a harcot az arabokkal, ezért kincset ér minden fegyver. Én is őrzöm otthon az enyémet. Van egy csomó történetem is – mondta Andrew, mielőtt gyalog folytatták az útjukat.

Tamásnak igaza volt. Legalább húsz vályogviskóból állt a település. A falu vezetője, egy tagbaszakadt szakállas férfi behívta őket a házába.

- A függetlenség előtt tizedesként szolgáltam az angol hadseregben, azért tudok angolul. Amikor híret vettük, hogy közelednek az arabok, ide menekültünk, mert sejtettem, hogy gyalogosan nem fognak a nyomunkba eredni. Aztán ástunk magunknak egy kis kútat, és apránként felépítettük a házainkat. A gyerekeknek még tantermük is van, hogy megtanuljanak írni meg olvasni. Gyakorolni persze csak a táblánál tudnak, mert papírunk, ceruzánk nincs, csak krétánk.

- Miért nem kér segítséget a jubai kormánytól?

- Nem bízom bennük. Lepaktáltak az arabokkal, de a felkelők már mozgolódnak, és hamarosan ismét kitör a háború.

- Fegyvert ugyan nem tudok szerezni, de tankönyveket meg gyógyszert talán igen – mondta Tamás.

- Inkább férfiruhára lenne szükségünk. Az egész falunak összesen három nadrágja, egy ingje meg egy pár cipője van. Ezenkívül nagyon megköszönném, ha ideadná a fölösleges töltényeit. Szeretnénk löni egy-két vadat, hogy húst is ehessünk.

- Ezt a dobozt oda tudom adni – mondta Tamás búcsúzóul.

- A térképen majd bejelölöm ezt a falut, és amikor kitör a háború, itt fogok megbújni a különítményemmel. Támaszpontnak kiváló – mondta Andrew.

Március elején, még az esős évszak kezdete előtt Jeff megüzente, hogy hamarosan megjelenik néhány európai ügyfelével, és mielőtt elindulnak Kongor környékére vadászni, egy éjszakát szeretnének Jubában tölteni. Doris összeírta mindenkinek a kívánságát, és rádión továbbította a hosszú listát. Fogkrémtől sajtkonzervig rengeteg mindent rendeltek az ENSZ-telep lakói.

Nagy volt Tamás öröme, amikor megérkezett a barátja. A saját házában szállásolta el. Vacsora után kiültek a teraszra beszélgetni.

- Mi a helyzet a csajokkal? – kérdezte Jeff.

- Panaszra semmi okom. A város tele van éhenkórász átutazókkal, és híre ment, hogy nálam ingyen megfürödhetnek, ezért még udvarolnom sem kell, maguktól lefekszenek velem. Csak azt nem szeretem, amikor elkezdik magyarázni, hogy mindenemet meg kellene osztanom az elnyomott tömegekkel.

- Ha megunod, dobd ki őket, és kész.
  - Ez lesz a vége. De képzelj, múltkor hogy jártam. Amikor kiderült, hogy a csaj nem európai, hanem dél-afrikai, megörültem, mert biztos voltam benne, hogy ő nem fog a kizsákmányolt feketékről áradozni.
  - No és? Elkaptál tőle valamit?
  - Nem. Másról van szó. Beszélgetés közben megemlítette, hogy már harmadszor jár Jubában, és kérdezte, hogy nem ismerek-e valakit, aki elvinné egy darabon, mert megy vissza Cape Town-ba.
  - Nem normális az ilyen. Miért nem repülővel utazik?
  - Én is ezt kérdeztem tőle. Erre nagy büszkén kijelentette, hogy ő kereskedő.
  - Micsoda?
  - Én is elcsodálkoztam. Ekkor kibökte, hogy kábítószer szállít Dél-Afrikába.
  - És nem fél, hogy lebukik?
  - Állítólag azokat a fiatal turistákat, akik felkérézkednek a teherautókra, nemigen ellenőrzik a határon. Csak idefelé jön repülőgéppel, mert a dél-afrikai repülőtereken megnézik az érkező utasok csomagját.
  - És hol veszi a kábítószer?
  - A jubai piacon. Mit gondolsz, mennyibe kerül egy kiló tömény kokain?
  - Fogalmam sincs.
  - Tíz amerikai dollár. Szinte ingyen van.
  - És csak úgy bevágja a szatyrába a tömböt?
  - Ne félj, van ezeknek eszük. Rögtön ott a piacon a másik fickó újabb tíz dollárért beleteszi a kábítószer egy vadonatúj konzerves dobozba, és légmentesen lehegeszti. Láttam. Kívülről pontosan úgy nézett ki, mint a dán sajt konzervek, amelyet te is hoztál.
  - És otthon mennyiért tudja eladni?
  - Tízezer dollárnak megfelelő randért. Állítólag ki sem bontják, a dobozok egyenesen mennek tovább az Egyesült Államokba meg Európába.
- Miután elutazott a vadásztársaság, Tamás ismét összecsomagolta a kempingfelszerelését, hogy Andrew-val a Jubától északra eső területet járja be.
- Elvinnél magaddal egy finn doktornőt Mongallába? Az evangélikus misszió kórházába szeretne menni – kérdezte az indulás előtti nap Wolfgang.
  - Nagyon szívesen.
- Amikor másnap reggel Tamás meglátta a hosszú szőke hajú, molett nőt, rögtön arra gondolt, hogy ha Duke itt lenne, alighanem megkörményékezné. Ő azonban tartózkodóan viselkedett, mert félt, hogy az orvosnő később esetleg megpróbálja rábeszélni a vallásos életmódra, és nem akarta magára haragítani azzal, hogy megmondja, mi a véleménye a papokról.
- Eleget zötyögtünk ezen a göröngyös úton. Amíg elmennek mellettünk ezek a nomádok a teheneikkel, leállítom a motort – mondta Tamás. – Egyébként megvehetnénk az egyiket, akkor legalább nem csak vadhúst kellene ennünk.

– Ezek dinkák. Minél több a szarvasmarhájuk, annál többre becsüli őket a törzsük. A pénz nem érdekli őket – mondta Andrew.

Haladtukban megbámulták őket a bennszülöttek, majd az egyik hirtelen visszafordult, rámutatott az orvosnőre, és így szólt Tamáshoz:

– Tíz tehén.

Tamás megrázta a fejét, mert rögtön rájött, mit akar a dinka.

– Hús tehén.

– Valamit ki kellene találni, mert különben nem szabadulunk meg tőle – mondta Andrew angolul.

– Azt mondom neki, hogy nem az enyém.

– Isten ments! Akkor ingyen elviszi.

– Ötven tehén.

– Rossz. Nincs gyerek – mondta Tamás hirtelen ötlettel a feketének.

A dinka erre sarkon fordult, és a csorda után eredt.

– Nem lett volna szabad félrevezetnie azt a jámbor embert. Ráadásul meg sem hívta a vasárnapi istentiszteletre – mondta a doktornő, miután Tamás elindította a kocsit.

Tamás jobbnak látta, ha nem válaszol, de miután elbúcsúztak a kórház előtt, így szólt Andrew-hoz:

– Ötven tehenet kaphattam volna érte. Hónapokig nem kellene vadászni mennem.

A Malakal felé vezető hepehupás úton nem mindennapi látványra lettek figyelmesek. Ahogy elhaladtak a kamion mellett, szinte tátva maradt a szájuk. Rakomány helyett öt lócát láttak a rakfelületen, és rajtuk vagy harminc turistát. A pótkocsin még jobban megdöbbentek. Egymás fölött négy sorban, soronként nyolc kis ajtót számoltak össze. A német nyelvű színes felirat szerint ez volt az utasok hálókülkéje.

– A méretekből ítélve nem lehetnek nagyobbak egy-egy koporsónál – szólt Andrew.

– Inkább ne lássam Afrikát, de én bizony nem utaznék ilyen körülmények között – mondta Tamás.

A több hétig tartó országjáró körút során Tamásnak sikerült feltérképeznie Dél-Szudánt, és az esős évszak beálltával nekilátott papírra vetni a lakosság ivóvízellátásával kapcsolatos javaslatait. Addig azonban nem akarta véglegesíteni a térképekkel illusztrált jelentését, amíg nem tanácskozott a hidrogeológussal meg a pénzügyi szakemberrel.

Szeptember végén Tamás már alig várta, hogy elmelessen szabadságra. Az idő múlását azonban nemcsak ő tartotta számon, hanem Ezekiel Kodi, a tartományi miniszter is. Nyomatékosan felhívta Wolfgang figyelmét rá, hogy Tamásnak két hét helyett három hetet kell Európában töltenie. Csak annyit volt hajlandó elárulni, hogy egy rendkívül bizalmas ügyet bízott rá, amelyet csak személyesen lehet elintézni.

– Kíváncsi vagyok, mit szólnak majd Genfben, ha előadod öexcellenciája kívánságát – mondta Wolfgang.

– Remélem, kitalálnak valamit.

Todd Lawrence-nek leesett az álla, amikor meghallotta, hogy mit akar a szudáni miniszter.

– Megbeszélem valakivel az igazgatóságon. Jöjjön be holnap! Majd elmondom, mit javasolnak.

Másnap Todd Lawrence azzal fogadta Tamást, hogy felemás megoldásra jutottak.

– A főnökség döntése alapján a miniszter egy fillért sem fog kapni, egyelőre hitegetnie kell, mert a főigazgató ki akarja erőszakolni a szudáni kormánytól, hogy váltsák le.

– És ha nem sikerül?

– Ne féljen, akkor a következő szabadságáról már nem megy vissza Szudánba. Azonnal áthelyezzük egy másik országba, nehogy bosszút álljon önön a miniszter.

– Majd azt mondom neki, hogy várjon türelemmel, előbb vagy utóbb megérkezik a pénz a svájci bankszámlájára.

Tamás elhatározta, hogy pár napra elmegy Budapestre. Szokásához híven Bécsig repült, és ott bérelt autót. Amikor megérkezett a szülői házhoz, és felment az emeletre, elcsodálkozott. A sógora névtáblája helyett a húgáé volt kitéve. Az elmúlt kilenc hónap alatt csak egy levelet kapott a szüleitől, és abból nem derült ki, hogy mi történt Erikával. A csengetésére Elemér nyitott ajtót.

– Hát te ki vagy? – kérdezte a kisfiú.

– Ő az én bátyám. Tudod, aki múltkor azt a finom csokit hozta – magyarázta Erika, mert pillanatok alatt ott termett az előszobában.

– Csak nincs valami baj? – kérdezte Tamás, amikor a gyerek elszaladt a játékaikhoz.

– Elváltunk.

– Papa, most jobban nézel ki, mint amikor utoljára találkoztunk – mondta Tamás az apjának.

– Végre leszoktam a dohányzásról, de reggelire még mindig abált szalonnát eszem, pedig megmondta az orvos, hogy árt a szívemnek. De nem tehetek róla, nagyon szeretem.

– Erika megígérte a barátnőjének, hogy ha jössz, bemutatja neked. Most válik a férjétől. Ő is tornatanárnő, azonkívül az egyik klubban úszóedző. Remekül bridzsezik. Kislányom, holnapra feltétlenül hívd meg! – mondta Felkayné, akit szemmel láthatóan felvillanyozott annak a lehetősége, hogy Tamás végre-valahára talán megnősül.

Amikor másnap délután pontban ötkor megérkezett Erika feltűnően szép és remek alakú barátnője, Tamásnak szinte tátva maradt a szája. Nem győzte csodálni ízléses öltözkését, tökéletesen kikészített arcát, vállig érő gesztenyebarna haját. Örömet csak fokozta, hogy a nő társalgás közben rendkívül finoman viselkedett, bár érezni lehetett, hogy tartózkodása mögött széles körű műveltség rejtőzik. Tamás módfelett sajnálta, hogy nem egészen három hetet tölthet csak Budapesten, mert az első alkalom után szinte minden másnap találkoztak. Egyszer az Operába vitte el, másszor vacsorázni valamelyik elegáns étterembe. Szerette volna, ha Kati is megkedveli, és akár a világ végére is elköltözik vele.

Akármennyire úszott a boldogságban, arra is gondolt, hogy legyen mit ennie, ha visszamegy Szudánba. Kihasnálva, hogy a szolgálati útlevelével a diplomatáknak fenntartott üzletben is vásárolhat, vett huszonnégy rúd téliszalámit. Ott helyben mindjárt elintézte, hogy a csomag egy héten belül diplomáciai küldeményként eljusson Kartúmba. A biztonság kedvéért biztosította szállítmányt, mert másokkal már előfordult, hogy nem érkezett meg az Európából feladott küldeményük. A szaküzletben vetőmagokat is vett, hogy Szudánban ehessen zöldpaprikát, retket, paradicsomot, salátát, uborkát meg hagymát, de a magokból a Nílus partján zöldségtermesztéssel foglalkozó kanadai önkénteseknek is akart adni. Ezenkívül legalább

háromkilónyi sajtot is betett a táskájába. Bár alaposan becsomagolta őket, mire megérkezett Jubába a menetrend szerinti Boeing-géppel, mindenki tudta, mit szállít.

Ezekiel Kodi épp előző nap ment szabadságra, ezért Tamásnak megmondták, hogy csak két hét múlva találkozhat a miniszterrel. „Tiszta szerencse, legalább lesz időm kigondolni, mit hazudjak”, futott át az agyán. Hamarosan megérkezett a téliszalámi. Tamás meghívta Wolfgangékat, Luigiékat meg Jenst estére. A vendégek szolgáltatták az italt, ő pedig a szendvicseket. A telihold fényénél európai emlékekről beszélgettek. Mindenki remekül érezte magát.

Amint letelt a két hét, a miniszter magához hívatta Tamást.

- Sikerült elintézni, hogy megkapjam a költségvetés tíz százalékát? – kérdezte Ezekiel.
- Az igazgató személyesen biztosított a felől, hogy aggodalomra semmi ok, minden követ megmozgatnak, hogy megkapja, ami jár önnek.
- De mikor?
- Az igazgató szerint szerfölött körültekintően kell eljárni, nehogy kitudódjon a dolog, és esetleg valaki irigységből meggátolja az összeg kiutalását. Ezért azt mondta, hogy nem akarja postán elküldeni, inkább nekem adja oda a csekket, amikor megint szabadságra megyek, mert így érzi biztonságban a pénzt.
- Rendben. Arra kérem, hogy amiről beszéltünk, maradjon köztünk – mondta a miniszter.

Tamás bízott benne, hogy a genfi központban majd úgy intézik el az ügyet, hogy neki valóban ne legyen bántódása.

November elején megüzente a hidrogeológus, hogy Nairobiból Ken Oswalddal fog megérkezni, a felszerelését azonban Németországból egyenesen Kartumba küldte, ezért arra kérte Tamást, hogy ellenőrizze, minden megvan-e, mert ha hiányzik valami, azt táviratilag még meg lehet rendelni a központtól. Az üzenetében az is benne volt, hogy karácsonyra már szeretne hazamenni. Tamás úgy tervezte, hogy a hidrogeológus adatai alapján januárban tanácskozik a pénzügyi szakemberrel, és májusra befejezi a jelentését.

Mivel a Kartumba induló legközelebbi gép a Boeing volt, arra váltott jegyet, de a felszállás után már bánta, hogy nem várta meg a kis Fokkert. A pilóta ugyanis a Felső-Nílus vidékén hirtelen annyira levitte a gépet, hogy egészen Kartúmig szinte súrolták a fák tetejét. Később megtudta, hogy a pilóták feladata közé tartozott a katonai felderítés is, és akkor éppen a Malakal környékén működő lázadókat keresték. Mindenesetre megfogadta, hogy visszafelé menet inkább megvárja Ken Oswaldot, de ő többet nem repül a Boeínggel. Annál is inkább, mert félt, hogy a hidrogeológus műszereit tartalmazó ládákat majd ugyanúgy lehajigálják a rakodómunkások, mint annak idején a csomagjait.

Másnap délelőtt elvitette magát a WHO sofőrjével a vámraktárba. Még életében nem látott akkora rendetlenséget, mint ott, de a vámtisztviselő a zergebakokat meghazudtoló ügyességgel ugrott egyik halomról a másikra, és a lista alapján sorra megtalálta a teljes szállítmányt. Eközben ő is figyelte a ládák feliratát, és véletlenül meglátta az egyiken a saját nevét, a küldemény feladójaként pedig a budapesti diplomataüzletet. Tamás igazolta magát, és a raktárostól ezt a csomagot is megkapta. Mint utóbb kiderült, Budapesten azt hitték, hogy az első csomag elveszett, és a biztosítótársaság költségére ismét feladtak huszonnégy rúd szalámit.

Amikor visszatért Jubába, mindenki lázban égett az ENSZ-telepen.

- Az egyik szaúdi herceg bejelentette, hogy több millió dollárral fogja támogatni Dél-Szudánt, előtte azonban szeretne oroszlánra vadászni. Jeff fogja elvinni Mongalla környékére
- újságolta Jens.

Amikor végetért az egyhetes vadászat, Jeff ismét Tamásnál szállt meg.

– Ezeknek az araboknak több a pénzük, mint az eszük.

– Miért? Mi történt?

– Képzeld, mindenáron géppisztollyal akart oroszlánra vadászni. Hiába mondtam, hogy azzal nem fog eltalálni semmit, ő száz méterről elkezdett tüzelni, és megsebesítette az oroszánt. Így nekem kellett lelőni. Akkor a herceg kijelentette, hogy meggondolta magát, inkább kafferbi-valyra vadászik. Amikor megtaláltuk a csordát, kétszáz méterről megint elkezdett lövöldözni. Hármát megsebesített, így azokat is nekem kellett lelőnöm. A herceg nyilván restellte a dolgot, de nem akart üres kézzel hazamenni, ezért dölyfösen kijelentette, hogy neki ennyi elég, viszont hajlandó átvenni tőlem a trófeákat, csak mondjam meg, mennyibe kerülnek. Utána még volt pofája lefénképeztetni magát a puskámmal a kezében.

– De legalább segít a szudániakon.

– Ugyan már. Nem ő az első szaúdi herceg, aki azzal jön ide, hogy majd küld pénzt, aztán hazamegy, és elfelejti teljesíteni az ígérteét.

A hidrogeológus szakvéleményét felhasználva Tamás december közepén elkészítette a dél-szudáni falvak ivóvízellátására vonatkozó előirányzat színes térképekkel kiegészített műszaki leírását. Addig azonban nem továbbbíthatta a kartúmi minisztériumba, amíg nem hagyta jóvá a tartomány kormányzója, bár Wolfgang és Ezekiel már elfogadta a munkáját.

– És hány kutat fognak ásni Tambura környékén? – kérdezte az ezredesi rangot viselő kormányzó.

– A geológiai adottságok miatt arrafelé sem közönséges ásóval, sem fúrógéppel nem lehet kutat ásni – felelte Tamás.

– Akkor ott milyen vizet isznak majd az emberek?

– Arrafelé sem folyó, sem tó, de még patak sincs, ezért össze kell gyűjteni az esővizet.

– Mit képzelsz?! Pont az én törzsemnek ne legyenek kútjai? Megparancsolom, hogy addig fúrjanak a legnagyobb teljesítményű mélyfúró gépekkel, amíg nem találnak vizet.

– Hiába fúrnánk, arrafelé nincs talajvíz, csak szikla.

– Nem érdekel. Ez az én hazám. Én tudom a legjobban, mi kell a törzsemnek. Kutakat akarok, és kész. Maga csak ne szóljon bele.

Tamás felkészült a legrosszabbra, ezért gondolta, mielőtt kivégezteti a kormányzó, jól beolvas neki:

– Excellenciás uram, ön úgy viselkedik, mint az a törött lábú beteg, aki nem engedi, hogy begipszeljék, ehelyett kijelenti, hogy a saját lábáról van szó, tehát ő tudja legjobban, mitől fog meggyógyulni, és azt követeli, hogy ricinusolajjal kenegessék.

– Igaza van – válaszolta kis idő múlva a kormányzó. – Jobb nem beleszólni a szakember dolgába.

Január elején Tamás hajnali kettőkor óriási lövöldözésre ébredt. Ahogy kivilágosodott, a telep lakói egymástól kérdezték, hogy mi történt. Később Wolfgang kiderítette, hogy a helyzet biztonságos, és nyugodtan elindulhatnak dolgozni. Tamás is bement a minisztérium épületében lévő irodájába. A helybeliek azzal fogadták, hogy az észak-szudáni arabok gondosan előkészített államcsínyt akartak végrehajtani. A repülőtéren állomásozó légvédelmi század elfoglalta a forgalmi épületet, majd a rádióállomást akarták hatalmukba keríteni, de tévedés-

ből az egészségügyi minisztérium épületét szállták meg. A kormányzóhoz hű csapatok leverték a lázadókat, és néhány kivételtől eltekintve mindenkit megöltek vagy fogságba ejtettek.

Tamás, aki jó barátságba került a kormányzóval, később tőle is megkérdezte, hogy mit tud.

– Kartúmban már majdnem győztek a lázadók, de a páncélos hadosztálynak a T-34-es tankokkal végül sikerült felszabadítani az elnöki palotát – volt a válasz.

– És mi lesz azokkal a felkelőkkel, akik megszöktek?

– Nem érdemes üldözőbe venni őket. A déliek majd megölik őket, hogy megszerezzék a fegyvereiket.

Pár nappal később a szokásos esti iszogatásuk során Tamás, Wolfgang és Jens az elmúlt napok eseményeiről beszélgetett.

– Az angolok meg a franciák ostobasága miatt történt az egész – szólt Wolfgang.

– Hogy érted ezt? – kérdezte Jens.

– Amikor berajzolták a térképre az új államhatárokat, egyáltalán nem törődtek az ott lakókkal. Hiába figyelmeztették őket a gyarmati tisztviselők.

– Ehhez hasonló történt Trianonban is, amikor ész nélkül darabolták fel a monarchiát – jegyezte meg Tamás.

– Pontosan. Az afrikai országhatárok egyrészt kettéválasztottak bizonyos törzseket, másfelől ugyanabba a közigazgatási rendszerbe kényszerítettek egymástól teljesen eltérő népcsoportokat. Meggyőződésem, hogy se vége, se hossza nem lesz a törzsek közti gyűlölködésnek, háborúskodásnak és népirtásnak. Itt van mindjárt Szudán. A sivatagos északon muzulmán arabok laknak, a termékeny és ásványi kincsekben gazdag délen pedig animista feketék. Végso fokon érthető, hogy az arabok el akarják venni az itteniek földjét – mondta Wolfgang.

– Ugyanez a helyzet Nigériában. Az ibókat összezárták a jurabák meg a muzulmán hauszák egy részével. Világos, hogy az olajból származó hasznot mind a három törzs magáénak akarta. Ha az összes juraba, az összes hausza meg az összes ibó a saját országában élhetne, nem tört volna ki a biafrai háború. Igaz, olajuk csak az ibóknak lett volna – mondta Tamás.

– Úgy látszik, a fiatalabb generáció nem tanult az apáik hülyeségéből – jegyezte meg Jens.

Január végére várták a pénzügyi szakembert, de az illető a puccs miatt lemondta az utazást, így Tamás egyedül fejezte be a jelentést.

Április végén azt üzenték neki, hogy azonnal menjen Kartúmba, mert maga Nimeri elnök hivatja.

– Találjon nekem Amerikában egy olyan műszert, amelyik kimutatja, hogy megmérgezték az ivóvizemet – kérte az államfő.

– Elnök úr, ha a palotának saját vízműve lenne, az üzemet pedig egy lelkiismeretes ember vezetné, akkor... – szólt Tamás.

– Ne is folytassa! Saját vízművem már van, de nem bízom az alattvalóimban – felelte Nimeri.

– Értem. Akkor azt javaslom, hogy helyezzünk egymás mellé két akváriumot, és tegyünk mindegyikbe tíz aranyhalat. Az egyik akváriumon állandóan átfolyatjuk a vízműből származó vizet, a másik akvárium vizét nem cseréljük ki, csak egy szűrőn keresztül cirkuláltatjuk. Ha azt észleli, hogy az első számú akváriumban sorra megdöglenek a halak, akkor nyomban tudni fogja, hogy a palota vízébe mérget kevertek.

– Nagyszerű ötlet. Hogy ez nekem nem jutott eszembe!

A nyár közeledtével Tamás számára nyilvánvalóvá vált, hogy Ezekiel Kodi marad a helyén, ezért a második kilenc hónap letelte előtt mindenét összecsomagolta, és megkérte Wolfgangot, hogy küldje utána, mihamarabb értesíti az új címéről. Indulás előtt viszont megígérte a miniszternek, hogy két hét múlva hozza a csekkét.

Mielőtt elutazott, meghitt vacsorán vett részt Nimeri elnöknél.

– Jöjjön, megmutatom a két akváriumot. Persze senkinek sem árultam el, hogy mire valók – mondta az államfő.

– Örülök, hogy segíthettem.

– Mondja, ha letelt a szabadsága, nem akar a személyes tanácsadóm lenni?

– Roppant megtisztelő az ajánlata, elnök úr, de szerintem nem én vagyok a legmegfelelőbb ember erre a hallatlanul bizalmas állásra.

– Gondolkodjon még rajta!

Tamás tudta, hogy rendkívül magas fizetéssel és irigylésre méltó juttatásokkal járna a megbízatás, mégsem vállalta el, mert sejtette, hogy az ország északi és déli része közti ellentétek miatt előbb-utóbb ismét véres háborúra kerül sor Szudánban. A népiirtásról pedig képtelenség lett volna lebeszélni a diktátort.

Amikor másnap felszállt a repülőgépre, azon tűnődött, hogy vajon melyik országba fogják küldeni Genfből.

13. FEJEZET

– Amikor kiderült, hogy Siad Barrénak, Szomália elnökének vízügyi tanácsadója van szüksége, rögtön magára gondoltunk. Ma július tizedike van. Egy hónap múlva, augusztus 15-én várják – mondta Todd Lawrence, miután barátságosan üdvözölte Tamást.

– Melegnek bizonyára ott is meleg lesz, de talán nem kell polgárháborútól félni, mint Szudánban.

– Bízunk benne. Ezek szerint aláírja a szerződést?

– Alá.

– Akkor azt javaslom, hogy az orvosi vizsgálatok után mindjárt kérje meg az utazási ügyeket intéző előadót, hogy rendelje meg a repülőjegyet.

Tamásnak megmondták, hogy a kötelező eligazítást Alexandriában fogja megkapni a WHO területi tanácsadójától, viszont szeretett volna pár napot Nairobiban is eltölteni, mielőtt megérkezik Szomáliába. Kiderült, hogy Kenya és Szomália között nincs közvetlen repülőjárat, és csak Djiboutin keresztül juthat el Mogadishuba, ő azonban vállalta az óriási kerülőt.

Újabb afrikai útja előtt Magyarországra is el akart menni, mert remélte, hogy a következő néhány hetet Katival töltheti, bár az utolsó találkozásuk óta majdnem egy év telt el, és eközben még levelezni sem leveleztek egymással, így fogalma sem volt, mi történt vele azóta.

Gyorsan elintézte a pénzügyeit a bankban, aztán Bécsig repülővel, onnan pedig bérelt autóval folytatta útját Budapestig, mint máskor.

– Mit tudsz Katiról? Van valakije? – kérdezte a húgát, amikor kettesben maradtak.

– Amióta elvált, a székesfehérvári sportklubnál dolgozik, mert elintézték neki, hogy kapjon egy kis lakást. Időnként szoktunk találkozni, és olyankor mindig megkérdezte, hogy mi van veled. Otthon nincs telefonja, de majd megpróbálom felhívni a klubban, vagy hagyok neki üzenetet, és ha visszahív, megmondom neki, hogy megint itt vagy.

– Jó lenne vele találkozni.

Másnap este Kati épp akkor telefonált, amikor Tamás elment sétálni az apjával. Erika rögtön feltalálta magát, és megmondta a barátnőjének, hogy szombaton jöjjön fel Pestre a délelőtti vonattal, és pontban tizenkettőkor legyen a Pilvax étteremben. A bátyja majd ott fogja várni.

Tamás legszívesebben kiment volna a pályaudvarra, hogy annyival is korábban találkozhasson Katival, de Erika tanácsát megfogadva maradt az eredetileg megbeszélt helyszínnél, nehogy elkerüljék egymást, viszont háromnegyed tizenkettőkor már ott volt az étteremben. Amikor csinos nyári ruhájában Kati belépett az ajtón, még jobban tetszett neki, mint tavaly késő ősszel. Ebéd közben kellemesen elbeszélgettek, majd a végén Tamás így szólt:

– Hazaviszlek a kocsimmal.

– Nem bánom, de nem lesz az egy kicsit túl messze?

– Ugyan már. Magyarországon nincsenek távolságok.

Szombaton délután már nem volt nagy forgalom az országúton, így egy órán belül megérkeztek.

– Nem akarsz feljönni? Nem nagy a lakás, de legalább egyedül lennénk.

– Nagyon szívesen.

Másnap reggel Tamás elégedetten ébredt. Mielőtt kinyitotta a szemét, gondolatban összehasonlította Katit mindazokkal a nőkkel, akik eddigi életében lefeküdtek vele. „Ha pontozni kellene, mint a műkorcsolyázókat vagy a tornászokat, akkor a szenvedélyessége meg a technikai kidolgozása alapján nem neki adnám a legmagasabb osztályzatot, de az összteljesítménye révén mégis elsőrangú minősítést érdemelne.”

– Mi lenne, ha Siófokon ebédelnénk – javasolta Tamás.

– Nagyszerű. Viszont nem ajánlom, hogy a vasárnap délutáni tülekedésben indulj vissza Budapestre. Várd meg, amíg elül a forgalom.

Este azzal búcsúztak egymástól, hogy szerdán délután négykor a sportklub előtt találkozhatnak. Útközben Tamás azon morfondírozott, hogy szívesen feleségül venné Katit, de mielőtt megkéri a kezét, szeretné alaposabban megismerni. Ettől kezdve péntek délutánonként elment Székesfehérvárra, és csak hétfő délelőtt ment vissza Budapestre. Esténként valamelyik siófoki, tihanyi vagy füredi szállodában vacsoráztak. Egy alkalommal így szólt Tamás:

– Augusztus közepétől Szomáliában fogok dolgozni, és jövő nyárig nem mehetek szabadságra. Arra gondoltam, hogy együtt tölthetnénk a karácsonyi ünnepeket, ha lenne kedved meglátogatni Mogadishuban. Szívesen kifizetem a repülőjegyed.

– Ez valóban nagyszerű lenne, de meghívólevél nélkül nem kapnék útlevelet. Kérdezd meg a belügyminisztériumban, hogy elfogadják-e, ha indulás előtt egy ügyvéd előtt kijelented, hogy a szomáliai tartózkodásommal kapcsolatos minden költségemet vállalod. Mondd meg, hogy Afrikában nem megbízható a posta, ezért nem akarod onnan elküldeni a levelet.

– Ha már ott vagyok, azt is megkérdezem, hogy hol lehet vízumot szerezni az útleveledbe. Szerdán délután találkozunk a sportklub előtt. Remélem, addigra sikerül mindent elintézni. A repülőjegyet majd novemberben elküldöm.

Hétfőn Tamásnak elmagyarázták, hogy Szomáliában majd menjen be a belügyminisztériumba, és kérje meg őket, hogy a vízumot a budapesti angol nagykövetségre telepítsék. Kedden elment egy ügyvédhez, így másnap délután már az útlevélkérő laphoz csatolandó meghívólevéllel a zsebében várta Katit a sportklub előtt.

Amikor elérkezett az indulás napja, Tamás fájó szívvel hagyta el Magyarországot. Bécsben leadta a bérelt autót a repülőtérre, majd felszállt a genfi járatra.

– Ahhoz, hogy eljusson Alexandriába, csak Kairóig repülhet. Onnantól autóval kell folytatnia az útját – mondta az utazási ügyeket intéző előadó, amikor átadta Tamásnak a repülőjegyet.

Az első bosszúság akkor érte, amikor a kairói repülőtér forgatagában sehol sem találta a WHO sofőrjét. Már-már azt hitte, hogy taxival kell megtennie a jó kétszáz kilométeres utat, amikor végre előkerült a férfi. Nagy keservesen átverekedték magukat az embertömegben, majd kiléptek a forgalmi épületből. Tamás rosszkedvét az orrfacsaró bűz, a fülsiketítő láрма és a rettenetes meleg együttes hatása tovább fokozta. Csak akkor nyugodott meg kissé, amikor beszállt a légkondicionált Mercedesbe.

A három és fél órás út alatt a sofőr elmagyarázta, hogy azért foglaltak neki szobát a WHO irodájával szemközt szállodában, hogy másnap csak át kelljen sétálnia a megbeszélésre.

Mihelyt belépett Tamás a patinás épületbe, rögtön feltűnt neki, hogy alig néhány villanykörte világít csupán az álomszép kristálycsillárban, a hatalmas perzsaszőnyeg pedig több helyen elrongyolódott. A szoba bútorzatán látszott, hogy valamikor gondos kezek készítették, de a sok használatban azóta ugyancsak megkopott. A fürdőszobában a valódi márvány mosdó csapjait nem lehetett rendesen elzárni, a kád pedig tele volt rozsdafoltokkal. Tamás sokáig forgolódott a nyikorgó ágyban, mire nagy nehezen elaludt a fülledt melegben.

Másnap reggeli után átsétált az irodába. Legnagyobb bosszúságára először végig kellett hallgatnia azokat az általánosságokat, amelyeket annak idején Brazzaville-ben, majd Libériában magyaráztak neki, de később így szólt a területi tanácsadó:

– Siad Barre szereti külföldi tanácsadókkal körülvenni magát. Már van egy libanoni statisztikusa, egy amerikai szervezési szakembere, egy olasz agronómusa és egy jemeni orvosa. Te leszel az ötödik. Számíts rá, hogy az összes műszaki problémát a te nyakadba fogják zúdítni.

A nap további részében Tamás körülnézett a városban. Elszomorította, hogy a velencei tükrökkel és mahagóni faburkolattal díszített régi kávéházakban pecsétesek, szakadtak az abroszok, és az asztaloknál az izzadtságsgazú vendégek ópiumos vízpipát vagy kapadohányból készült cigarettát szívnak. „Mennyire más világ lehetett itt, amikor még az angolok uralkodtak Egyiptomban,” futott át az agyán, amikor visszatért a szállodába.

Másnap reggel vonattal visszament Kairóba, majd elrepült Nairobiba. Duke várta a repülőtéren, és ezúttal is a házában szállásolta el.

– Mi a helyzet a részvényeimmel? – kérdezte Tamás.

– Ne félj, minden a legnagyobb rendben. Akarod, hogy eladjam őket?

– Egyelőre ne. Úgysem vihetném magammal a shillinget Szomáliába.

– Képzeld, a magyarok meg a kenyaiak közös vállalkozásba fogtak, és nemrég Három huszár néven vendéglőt nyitottak a Hotel Embassy mellett. Esténként igazi cigányzenekar játszik. A főszakács magyar, de a személyzet többi tagja helybeli. A fekete pincéernők magyar népviseletben szolgálnak fel – mondta Duke.

– Holnap elmehetnénk megnézni. Szóljunk Jefféknek is.

– Csak két hét múlva jön haza Dél-Szudánból. Üdvözlét küldi, és sajnálja, hogy nem találkoztok, de nem akarta lemondani az ügyfelét.

Gyorsan eltelt az egy hét Nairobiban. Tamás ismét jól érezte magát, és azzal búcsúzott barátjától, hogyha meglesz az ENSZ-nyugdíjhoz szükséges szolgálati ideje, és elmegy a kedve attól, hogy járja a világot, esetleg itt fog letelepedni.

Nairobiból minden gond nélkül eljutott Djiboutiba, de onnan egy ötvenszemélyes kis Fokkerrel kellett továbbutaznia, ráadásul a menetrendnek megfelelően leszálltak Harrarban. Egy óra múlva azonban hiába készülődtek az utasok az újabb felszálláshoz, nem szólították őket. Egyszer csak megjelent a légitársaság egyik alkalmazottja, felmászott az asztal tetejére, és jó hangosan bejelentette:

– Hölgyeim és uraim, sajnálattal közlöm, hogy a pilóta komoly műszaki hibát talált a gépen, ezért nem hajlandó elindulni. Amíg nem találunk valamilyen megoldást, a légitársaságunk vendégei.

Negyedóra múlva ismét megjelent a férfi, és így szólt:

– Hölgyeim és uraim, örömmel közlöm, hogy a 113-as járat Mogadishu felé tizenöt perc múlva indul.

Odalépett hozzá az egyik utas, és megkérdezte:

– Szereztek egy másik gépet?

– Azt nem, de egy másik pilótát igen.

Ilyen előzmények után félve foglalta el helyét Tamás, de minden baj nélkül megérkeztek a tengerparti fővárosba. Amint kinyílt az ajtó, arcát megcsapta a párás meleg. A WHO sofőrje

világoskék egyenruhájában már várt rá. Ahogy elindultak a város felé, elképedve látta, hogy a gyerekek az autók között cikázva azzal játszanak, hogy ki ugrik el minél később a közeledő járművek elől. A mediterrán stílusban épült házak láttán eszébe jutott, hogy ez nyilván nem véletlen, hiszen Szomália azelőtt olasz gyarmat volt.

– Annyi errefelé a korall, hogy régen még a házakat is abból építették – mondta a sofőr.

Hamarosan megérkeztek egy virágokkal díszített, ragyogóan tiszta, bár kopottas kis szállodához, amely a Croce Del Sud nevet viselte. Épphogy rendbe szedte magát a fürdőszobában, amikor kopogtattak.

– Zakir Hussein ezredes lenn várja – mondta a portás.

– Kérem, mondja meg neki, hogy mindjárt megyek.

Tamás lesietett a lépcsőn. A nagyjából vele egyidős, egyenruhás, jókötésű férfi – kezében lovaglópálcával, derékszíján pisztolytáskával – mozdulatlanul várta.

– Elnökünk nevében szeretném kifejezni hálánkat, hogy megtisztelt bennünket a személyével.

– Örvendek.

– Mindenekelőtt szeretném megkérdezni, hogy hol óhajt lakni: az elnöki palotában vagy a szemközti VIP lakóparkban?

– A lakópark nagyon megfelel – válaszolta Tamás, mert hirtelen eszébe jutott, hogy ha itt is államcsínyre kerül sor, és a lázadóknak sikerül elfoglalni az elnöki palotát, akkor őt is lekaszabolhatják.

– Értettem. Dolgozószobának a palota egyik irodahelyiségét jelöltük ki ön számára. Személyes használatra kiutalunk önnek egy kitűnő állapotban lévő, bár orosz gyártmányú Fiatot. A lakóparkban állandó szolgálatot teljesítő katonai gépkocsivezetők közül bármikor igényelhet egyet, csak jelezze szándékát az ügyeletes tisztnak. Takarítania, mosnia, bevásárolnia nem kell, erre a célra kijelöltük az egyik tisztiszolgát. Meleg ebédet meg vacsorát ebben a szállodában, az elnöki palota éttermében, valamint az Assam nevű vendéglőben egyaránt fogyaszthat.

– Nagyszerű.

– Személyes biztonsága érdekében az embereim állandó felügyelet alatt fogják tartani.

– Megnyugtató.

– Akkor mindjárt induljunk el a palotába. Mielőtt megérkezünk, kötelességem felhívni a figyelmét, hogy az ország elnöke senkinek a kedvéért sem áll fel az íróasztalától. Ezért arra kérem, hogy ön is azonnal üljön le.

Útközben Tamás végig attól rettegett, hogy a sofőr el fogja gázolni valamelyik ugrabugráló gyereket, de a fiatal katona a legnagyobb lelki nyugalommal vezette az autót. A legbátrabb gyerek mindig rácsapott egyet a motorháztetőre, majd félreugrott.

– Látja ott azt a diadalívet? Victor Emmanuel olasz király emeltette az etiópiaiak fölött aratott győzelmének az emlékére. Egyébként most a Corso Mussolinin vagyunk, a keresztutcát pedig úgy hívják, hogy via Lenin.

Az elnöki palotát körülvéő kovácsoltvas kerítés mentén fegyveres katonák teljesítettek őrszolgálatot. A sofőr a kapun behajtva egészen a bejárati ajtóig vitte őket. Amikor beléptek a dolgozószobába, Tamás gyorsan kiszemelte magának az egyik karosszéket, és azonnal helyet foglalt. Hirtelen olyan érzése támadt, mintha zsámolyon ülne. Csak úgy tudott az íróasztala mögött trónoló Siad Barre szemébe nézni, ha hátrahajtotta a fejét.

– Most nincs rád szükségem – mondta az államelnök az ezredesnek.

Zakir Hussein tisztelgett, és elhagyta a termet.

– Nimeri elnöktől csupa jókat hallottam magáról, ezért örülök, hogy elfogadta a meghívásunkat. Remélem, átérzi a helyzetemet. Talán hallotta, hogy még csak egy éve kerültem hatalomra, és az országban rengeteg a probléma. Az államvédelemmel kapcsolatos teendőket Zakir Hussein ezredes nagyszerűen ellátja, műszaki kérdésekben viszont nem volt kihez fordulnom. Amíg Szomália gyarmat volt, a Calvani testvérek húsz hajóval folyamatosan szállították a banánt Nápoly kikötőjébe. Ők látták el egész Európát. Az elődöm államosította a banánexportot, megalapította az Országos Banánhivatalt, ahol jelenleg majdnem ezer ember dolgozik, viszont jelentős mértékben romlott a banán minősége, ennek következtében kiszorultunk az európai piacról, és most már csak öt hajón szállítunk banánt.

– Ez valóban elkésztítő.

– A hozzáértés teljes hiánya jellemezte az idiótát. De ha kirúgnám a léhűtőket, rövid időn belül engem is leváltanának.

– Ebben igaza van.

– Amikor Szomália és Etiópia között vita támadt az ogadeni sivatag miatt, és az amerikaiak Etiópiát vették pártfogásukba, az elődöm nemcsak a hadsereg megszervezését bízta az oroszokra, hanem a mezőgazdaság meg az ipar fejlesztését is. Személy szerint én is sokat köszönhetek nekik, hiszen ők szilárdították meg a hatalmamot, de most már elegendem van belőlük. Majd nézzen körül, és mondja meg, kikkel lehetne őket helyettesíteni. Elsősorban a bossassói halfeldolgozóra meg a kismayói konzervgyárra gondolok. Ez utóbbi városban a vízművel is gondok vannak. Meg kell szüntetni a kolerajárványt. Zakir Hussein ezredes mindenben a segítségére lesz. Három hónap múlva szeretném megkapni a jelentését.

– Értettem – válaszolta Tamás, miközben arra gondolt, hogy ezt aztán jól kifogta.

Siad Barre megnyomott egy csengőt az asztalán, mire belépett az ezredes.

– Felkay urat mindenről tájékoztattam. Ha bármi történik vele, téged teszek érte felelőssé.

Az elnöki palotából gyalog mentek át a VIP lakóparkba.

– A négyes számú, egy szoba összkomfortos, bútorozott, mindennel felszerelt lakást választottam ki önnek. A hűtőszekrénybe egy üveg whiskyt meg egy üveg Camparit tetettem.

– Köszönöm, ezredes úr. De megkérhetem, hogy tegezzen?

– Persze. De akkor te is szólíts Zaknak! Az egyetemen ragadt rám ez a becenév.

– Hova jártál?

– Angliában végeztem, pszichológia-kriminológia szakon.

Amikor beléptek a földszinti lakásba, Tamás rögtön látta, hogy a függönytől az ágyneműig, az edényektől a bútorokig minden vadonatúj.

– Tetszik?

– Remek. Holnap már itt aludnék.

– Itt a kulcs. Bármikor beköltözhetsz. Egyébként azt javaslom, hogy mielőtt munkához látsz, ismerkedj össze az itt dolgozó külföldiekkel. Holnap elviszlek a klubba. Még színjátszókörük is van. Tudsz bridzsezni?

– Igen.

– Akkor nincs baj. És teniszezni?

– Azt is tudok valamennyire.

– A klubban nem érdemes játszani. A palotához tartozó tenispályák meg az amerikai nagykövetség pályái sokkal jobb minőségűek.

Ebéd után Tamás felkereste a WHO helyi képviselőjét, és beszámolt az eddig történetekről.

– Nem árt, ha tudod, az emberek rettegnek Zakir ezredestől. Már az előző államfő idejében is ő vezette a titkosrendőrséget. Jött ide valaki a KGB-től, de állítólag kijelentette, hogy semmi újat nem tudott neki mondani. Bármikor átvehetné a hatalmat, de nem akarja. Inkább hűségesen kiszolgálja a mindenkori államelnököt – mondta doktor Hashmi.

Tamás reggelente átsétált a palotába, és a délelőttöket ott töltötte. Körülbelül két hét múlva felkereste az ezredes, majd így szólt:

– Holnap megnézzük Bossassót, de úgy készülj, hogy csak holnapután jövünk meg. Már mindent előkészítettem. Az elnök üdülőjében fogunk aludni. Reggel hétre legyél készen. Majd érted megyek.

Másnap reggel az ügyeletes tiszt jelentette Tamásnak, hogy Zakir ezredes a bejárat előtt várja. A katonai repülőtéren Tamás ugyancsak meglepődött, amikor megtudta, hogy helikopterrel fognak utazni. A pilóta orosz katonatiszt volt, a másodpilóta viszont szomáliai. Rajtuk kívül még négy szomáliai katona is ült a gépen. Szükség esetén ők kezelték volna a beépített nehézgéppuskákat. A jó két órás utat végig a part mentén, de a tenger fölött tették meg.

– Biztonsági okokból jövünk ki a víz fölé, mert félok, hogy a lázadók ránk lőnek a kókuszpálmák alól – magyarázta az ezredes.

Tamás élvezte, hogy alacsonyan repülnek, és jól látja a tengert, a fehér homokos partot meg a fák tetejét. A levegőből a halászhajókat meg a hatalmas halfeldolgozó üzemet is megnézhetné.

– Ezredes úr, sajnálattal jelentem, a dzsipünk meghibásodott – mondta az őrség parancsnoka, mihelyt kiszálltak a helikopterből. – Csak a páncélozott gépjármű áll rendelkezésükre.

– A semminél az is jobb.

Tamás elámult, amikor meglátta az üdülő épületét. Akármelyik királyi kastéllyal felvehetné volna a versenyt az óriási kristálysillárok, a régi európai festmények, az antik bútorok, a hatalmas perzsaszőnyegek, a kínai vázák és egyéb dísz tárgyak miatt. A személyzet a világ legelőkelőbb szállodaiban is megállta volna a helyét.

– Szedd magad rendbe, és negyedóra múlva találkozunk a hallban. Elmegyünk megnézni az üzemet – mondta neki Zak.

Amikor beültek a páncélozott kocsiba, Tamás orrát ismét megcsapta a robbanóanyag szag meg az égett gumiszag. Az ezredes helyzetjelentést kért a parancsnoktól.

– A múlt héten a lázadók megtámadták az őrzőjáratot a Bender Ziala-i úton. Egy embert vesztettem, mi viszont több lázadót megöltünk.

– Örülök.

Amint kiszálltak a gyár főbejárata előtt, iszonyatos halszagot éreztek. Besiettek az épületbe, majd megkeresték az üzemvezető szobáját. Az orosz titkárnő azonnal bejelentette őket a főnökének.

Az ezredes bemutatta Tamásnak Szergej Szemjonovot, majd így szólt:

– Thomas Felkay az államelnök tanácsadója. Szeretné megtekinteni a halfeldolgozót.

– Azonnal iderendelem az egyik mérnököt, és majd ő körbeviszi a telepen – mondta az üzemvezető, majd kiszólt a titkárnőnek: – Küld be Oleget!

Az ezredes megkérte a fiatalembert, hogy az üzemlátogatás után vigye el Tamást az üdülőbe, majd elkészönt.

– Rengeteg vízre van szükségünk, de sajnos nincs elegendő. Pedig nem tudom hány kutat fúrtunk már a közeli domboldalon – mondta Oleg menet közben.

– A munkafolyamat valamennyi fázisához édesvizet használnak? – kérdezte Tamás.

– Mi mást használnánk?

– A kanadai halfeldolgozóknak tengervízzel mossák le a filézőasztalokat, hogy húsz százalékkal kevesebb édesvízre legyen szükségük.

– És hogyan emelik ki a tengervizet?

– A tenger felszínéről szivattyúval, magas nyomású gumicsövön keresztül.

– Jó ötlet.

– Úgy látom, hogy a mérnökök meg a technikusok mind oroszok. Csupán a kétkezi munkát végzik szomáliaiak – jegyezte meg Tamás.

– Még jó darabig ez így is lesz. Az ittenieknek nincs meg a szükséges alapképzésük. Képtelenek elsajátítani a technikai képzéshez szükséges ismereteket.

Zak a teraszon, az egyik napernyő alatt sörözött.

– Roppant tanulságos volt – mondta Tamás, amikor visszatért az üdülőbe.

– Nem vagyok mérnök, nekem ne magyarázd el a részleteket – felelte az ezredes, majd a mutatoujját a szája elé téve jelezte, hogy a lehallgató berendezések miatt nem beszélhetnek nyíltan.

Este pazar fogadást rendeztek az üdülőben. Az orosz vendégek újabb és újabb pohárköszöntőket mondtak Tamás tiszteletére, így kénytelen volt több kupica jégbehűtött vodkát felhörpíteni. Zak viszont, aki muzulmán volt, vallási okokra hivatkozva nem fogyasztott alkoholt.

– Ön született kanadai? – kérdezte Szemjonov.

– Nem. Magyar vagyok. 1957-ben vándoroltam be Kanadába.

– Igen? 1956-ban az egyik páncélos század parancsnokaként Budapestre vezényeltek. A Kilián laktanyánál megsebesült a lábam.

– Akkoriban azt beszélték, hogy rengeteg orosz tankot kilőttek a magyar forradalmárok. Ön szerint ez igaz?

– Fogalmam sincs, mekkora volt a veszteségünk, mert a vezérkar nem hozta nyilvánosságra.

Tamás minél kevesebbet akart elárulni a múltjáról, ezért témát váltott, és Afrikáról beszélgetett a mérnökkel. Másnap szintén szótlán volt, nehogy továbbadja az orosz pilóta, amit a helikopterben hallott. Viszont a palotában Zak rögtön megkérdezte:

– Mit tapasztaltál?

– Ha az elnök ki akarja rúgni az oroszokat, akkor az egész halfeldolgozó üzemre keresztet vethet.

– Miért? A gépek itt maradnak.

– A raktárban nem sok pótalkatrészt láttam. Ha valami elromlik, kidobhatjátok az egész gépsort. Sőt azt sem tartom kizártnak, hogy az oroszok indulás előtt leszerelnek ezt-azt, és majd nem lehet megindítani a gépeket. A használati utasítások mind orosz nyelven íródtak. Lefordítani még lefordíthatná őket valaki, de hol találsz olyan embert, aki hajlandó megtanulni az orosz gépek kezelését? Ahhoz, hogy folytatódjon Szomáliában a halfeldolgozás, nemcsak külföldi szakemberekre van szükség, hanem olyan gépsorokra is, amelyekhez hozzászoktak. Abból a tengerparti országból kell gépeket importálni, amelyekkel meg tud egyezni az elnök.

– Ezt a jelentésedbe is beleírod?

– Miért ne?

– Ez igen. A korábbi tanácsadók mindig megkérdezték, hogy megírhatják-e őszintén a véleményüket.

– Érdekes. Egyébként a segítségedet szeretném kérni.

– Miről van szó?

– Karácsonyra meghívnám a magyar barátnőmet, de Budapesten nincs szomáliai követség. A belügyminisztériumban azt javasolták, hogy itt intézzem el a formaságokat, és Mogadishuból küldessem a vízumot a budapesti angol nagykövetségre. Ők majd beütik az útlevelébe. A repülőjegyét pedig majd november elején szeretném eljuttatni hozzá.

– Semmi gond. Mindjárt odaszólok a minisztériumba, hogy holnap bemész hozzájuk bediktálni az adatokat, a többit pedig intézzék úgy, ahogy kéred. A repülőjegyre se legyen gondod, majd azt is elintézzük.

Szeptember végén az ezredes elvitte Tamást Kismayóba. A konzervgyárban a gépsorok mind olasz gyártmányúak voltak, csupán az igazgató meg a mérnökök érkeztek a Szovjetunióból.

– Olasz szakemberekkel minden további nélkül helyettesíthetők – mondta Tamás, amikor négyszemközt voltak a gyárpépület előtt.

– Most nézzük meg a vízművet. Szerintem ott valami nincs rendben, mert a városban már kétszer vagy háromszor volt kolerajárvány.

Ahogy belépett Tamás az egyszerű kis vízműbe, rögtön megállapította, hogy az afrikai körülményekhez igazodó amerikai tervezők remek munkát végeztek. A gépezet hibátlanul működött. Vizsgálódása közben azonban észrevette, hogy a végterméket, vagyis a vezetékes vizet fertőtlenítés nélkül juttatják el a lakossághoz, pedig a raktárban szinte mennyezetig érnek a klóros zsákok.

– Rájöttél, hogy mi a baj?

– Persze. Nem tartják be az előírásokat.

– Ki a felelős ezért?

– Az üzemvezető.

Zak odakiáltott a terepjáró sofőrjének:

– Őrmester! Azonnal menj be az épületbe, kerítsd elő az üzemvezetőt, mondd meg neki, hogy hozzon magával egy ásót, aztán parancsold meg, hogy az épület mögött ásson magának egy gödröt, és lődd agyon!

– Nem magyarázhatnám el inkább neki, hogy az előírásokat mindig szigorúan be kell tartani, különben megint kitör a kolerajárvány? – kérdezte Tamás.

– Arra kérlek, hogy ezt bíz rád. Legalább harmincan meghaltak miatta. Ezért az életével fizet.

– Igazad van. Szemet szemért, fogat fogért. De ha kivégzed, ki fogja vezetni a vízművet?

– Erre nem gondoltam – mondta Zak, majd odalépett a reszkető üzemvezetőhöz, és így szólt:

– Ha még egyszer meghallom, hogy nem végzed rendesen a dolgodat, akkor nem kegyelmezek meg neked még egyszer, te nyomorult féreg. A saját kezemmel foglak felnégyelni. Érted?

– Igenis, ezredes úr.

Megérkezése után három hónappal Tamás átnyújtotta az államelnöknek a jelentését. Néhány nap múlva Siad Barre magához hívatta, és így szólt:

– Pontosan erre gondoltam. Meg vagyok magával elégedve. Most arra kérem, hogy menjen el abba a faluba, ahol születtem. Qorioley-nak hívják. Nincs túl messze, autóval egy óra alatt odaérnek. Az embereknek nincs ivóvizük. Nézzen körül, és mondja meg, mit lehetne tenni. Az egyik segédtszemt majd elkíséri.

Tamás a VIP lakóparkban szólt az ügyeletes tisztnek, hogy másnap szüksége lesz az egyik gépkocsivezetőre, majd megbeszélte a segédtszettel, hogy reggel hétkor találkoznak.

Ahogy megérkeztek a folyóparti faluba, Tamás rögtön látta, hogy egy egyszerű szűrőberendezéssel könnyen megoldható a lakosság ivóvízellátása.

Félóra múlva már indultak visszafelé. Tamás, aki elől ült, ezúttal is bekapcsolta a biztonsági övét, de a sofőr most sem volt hajlandó bekötni magát. Ráadásul kihasználta, hogy a forgalom nem nagy, és a kétsávos országútnak nem a jobb oldalán száguldott, hanem a bal oldalán, hogy ne kelljen állandóan előznie. Hasztalan kérte Tamás, hiába szólt neki a segédtsz, hogy közlekedjen szabályosan, a gépkocsivezető hajthatatlan maradt. Azzal érvelt, hogy már tíz éve vezet, elég nagy a gyakorlata.

Az egyik dűlőútról viszont hirtelen rákanyarodott az országútra egy megrakott teherautó, ezért Tamás sofőrje ráugrott a fékre. A kocsí először teljes erejével nekicsapódott a másik járműnek, utána pedig belefordult az árokba. Tamás a biztonsági övnek köszönhetően csupán könnyebb sérüléseket szenvedett, a segédtsztnak viszont eltörött a lába, a gépkocsivezető pedig kirepült a szélvédő üvegen, és azon nyomban életét veszítette. A segédtsz értesítette a katonai kórházat a rádióján, így hamarosan megérkezett értük a mentőautó. Tamás még napokkal később is az átélt borzalmak hatása alatt volt.

November közepén már majdnem elkészült a szűrőberendezés terveivel, amikor egy papírlappal a kezében beállított hozzá az ezredes.

– Ez a távirat neked érkezett.

„Papa kedden infarktuszban elhunyt. Erika”, olvasta Tamás a szöveget.

– Rossz hír?

– Meghalt az apám.

– Fogadd őszinte részvéteket. Súlyos beteg volt?

– A nyáron még egészen jól érezte magát, bár a szívével már többször volt kórházban. Olyan hihetetlen az egész.

– El akarsz menni a temetésére?

– Feltétlenül. Nagyon jól megértettük egymást. Szeretnék elbúcsúzni tőle.

– Ilyen esetben két hét rendkívüli szabadságot és egy oda-vissza útra szóló repülőjegyet szoktak kapni az itt dolgozó külföldiek. Majd szólok a WHO képviselőjének, hogy azonnal intézkedjen. A holnapi géppel Rómán keresztül könnyen eljuthatsz Budapestre. Írd le magyarul, hogy mikor érkezel, és majd megtávírozom a rokonaidnak, hogy tudják, ott leszel a temetésen.

Tamásnak jólesett Zak gondoskodása. Még a repülőtérre is kikísérte, sőt megvárta a gép indulását.

– Vigyázz magadra – mondta búcsúzóul az ezredes.

A ferihegyi repülőtéren időbe telt, mire megkapta a magyar vízumot. A határőr kötelességszerűen felhívta a figyelmét, hogy huszonnégy órán belül be kell jelentkeznie a legközelebbi rendőrőrsön. Mihelyt kilépett a várócsarnokba, Erika odasietett hozzá.

– Hogy történt? – kérdezte a kocsiban.

– Papa estefelé kiment a fürdőszobába. Akkor még nem volt semmi baja, de amikor visszajött, már olyan fehér volt, mint a fal, és csak annyit mondott, hogy rosszul érzi magát. Leült az asztalhoz, aztán előrebukott. Látszott rajta, hogy elájult. Gyorsan telefonáltam a mentőknek, de azok azt mondták, hogy előbb az ügyeletes orvost hívjam. Mamával elvittük az ágyig, hogy lefektessük. Néztem a pulzusát, de nem lehetett kitapintani. Megmasszíroztam a szíve tájékát, de nem segített. Amikor megérkezett az orvos, rám parancsolt, hogy tárcsázzam a mentőket, aztán megvizsgálta papát, de akkor már nem élt. Az orvos kiállította a halotti bizonyítványt, telefonált a hullaszállítóknak, akik reggel elvitték.

– Legalább nem szenvedett sokáig. Mama hogy van?

– Meglepően jól. Mintha kicserélték volna. Nyugodt, kiegyensúlyozott lett, bár a látogatók előtt pontosan úgy viselkedik, ahogy a bánatos özvegynek illik.

– Jellemző.

Amikor megérkeztek a ház elé, Tamás felnézett az emeleti ablakokra. Azt remélte, hogy az apja majd integet neki. Vacsora közben az anyja megállás nélkül beszélt.

– Természetesen osztályon felüli temetést rendezünk. Legalább ötszáz embernek kell gyászjelentést küldeni. Majd megmondom, hogy kiknek, a címüket derítsétek ki ti. Fúvószenekarról is gondoskodni kell. Szükségem lesz egy jó meleg fekete télikabáttra meg egy elegáns fekete kalapra. Még nem döntöttem el, hogy milyen fátylat tetessek rá. A fekete táskám már elég régi, a mostani kesztyűm helyett is kell egy másik. Majd holnap bemegyek a városba, és mindent veszek. Tamáskám, ugye adsz rá pénzt? A halotti torra az összes rokont meg ismerőst meg akarom hívni. Senkit sem sérthetünk meg azzal, hogy kihagyjuk. Úgy számoltam, hogy körülbelül hetvenen leszünk. Szendvicseket rendeljünk vagy hidegtálakat?

– Azt hittem, hogy szép csendben eltemetjük papát, utána pedig meghívjuk Zoli bácsiékat meg Sári néniéket, és kicsit elbeszélgetünk. Előtte sütnék vajás pogácsát – mondta Erika.

– Szerintem sincs szükség ekkora felhajtasra. Papa sosem lelkesedett az ilyesmiért – szólt Tamás.

– Mit képzeltek?! Egy tábornok özvegyének katonai pompával kellene elbúcsúztatnia az urát, így ez a legkevesebb, amit megérdemlek.

Tamás meg Erika engedelmes kisgyermekként végrehajtotta Felkayné valamennyi óhaját. Miután túl voltak a gyászbeszédnek miatt hosszúra nyúlt temetésen meg az azt követő nagyszabású vendéglátáson, és a kedélyek végre lecsillapodtak, Tamás azt javasolta, hogy a négyszobás lakást cseréljék el két kisebbre.

- Anyám, neked egy egyszobás is bőven elég lenne. Annak jóval alacsonyabb a rezsije.
  - Micsoda ötlet! Most, hogy magamra maradtam, legfőbb ideje, hogy hazatelepülj! Neked is kell egy szoba. A lakást nem cseréljük el.
  - Eszem ágában sincs hazatelepülni, de ha mégis megtenném, akkor sem költöznék ide. Vennék magamnak egy saját lakást. Egyébként pedig nem te vagy az egyetlen, aki ebben az életkorban megözvegyül. Ez vele jár az élettel. Ahogy mások is hozzá tudnak szokni a megváltozott helyzetükhöz, neked is menni fog. Egyébként sem leszel teljesen egyedül, hiszen itt van Erika meg Elemér. Majd vigyáznak rád.
- A temetés napján Tamás csak pár szót váltott Katival, de megígérte neki, hogy a hétvégét nála tölti.
- Sajnálom, hogy apukád meghalt. Ráadásul ilyen hirtelen – mondta Kati.
  - Hát igen, még elélhetett volna egy darabig. Mindig olyan jól elbeszélgettünk.
  - Egyébként köszönöm a repülőjegyet. Az útlevelet is megkaptam, sőt már a vízumot is bepecsételték. Még az oltásokat kell elintéznem. Mondd, és karácsonykor tényleg nyári meleg lesz Szomáliában?
  - Persze. Nehogy elfelejts fürdőruhát hozni magaddal.
  - Dehogy felejttem el. Már alig várom, hogy a tengerben fürödhessenek.
  - Erről tegyél le. Néha megjelennek a cápák a part mentén. Multkor valaki minden figyelmeztetés dacára bement a vízbe, és a ragadozók megették. Még a holtteste sem került elő. A homokos parton azonban nagyszerűen lehet napozni.
  - És hol szoktatok fürödni?
  - Aki szeret úszni, az a klub úszómedencéjét használja. Én teniszezni szoktam.
  - Sajnos, azt nem tudok. Mondd, és van valamilyen érdekes látnivaló Szomáliában?
  - Attól függ, mire gondolsz.
  - Mondjuk, műemlékek.
  - Nem. Azok nincsenek. Vannak ugyan különleges házak, de azokat nem nevezném műemlékeknek.
  - Na, jó. De akkor majd menjünk el a dzsungelbe, hogy lefényképezhessem a vadállatokat.
  - Szomália majdnem teljes egészében sivatag. Ott nincsenek sem elefántok, sem oroszlánok.
  - És tigrisek meg zsiráfok?
  - Azok sincsenek.
  - Kár. De gondolom, a szállodák december végén tele lesznek turistákkal, hogy ott szilveszterezzenek. Majd csináltatok magamnak néhány estélyi ruhát, nehogy megszóljanak.
  - Szomáliában nincsenek turisták. Akik kíváncsiak Afrikára, azok Kenyába mennek. Ott kellemesebb az éghajlat, a nemzeti parkokban pedig annyi vadállatot fényképezhetnek, amennyit akarnak. Néhány éve még vadászhattak is. Éppen ezért a kenyai tengerparton rengeteg a szálloda. Ott fürödni is lehet, nincsenek cápák.
  - Szomáliában hova járnak szórakozni az emberek?
  - Hogy a helybeliek mit csinálnak, nem tudom. Az ott dolgozó külföldiek az olasz klubba, az ENSZ-klubba meg az amerikai nagykövetség teniszkлубjába járnak.

– Ha mindezt előre tudom, akkor lebeszéllek róla, hogy egy vagyont kifizess a repülő-jegyemért. Jobb lett volna megvárni, hogy kivehesd a szabadságodat, és akkor mondjuk Rómában találkozhattunk volna. Az én útiköltségem sem került volna ilyen sokba. Hallottam, hogy annyi szép nyaralóhely van Olaszországban.

– Nekem megéri, hogy két hétig éjjel-nappal együtt lehessünk.

– Te tudod.

Tamás lelkiileg teljesen összetörve szállt fel a repülőgépre. Apja hirtelen halála nagyon megviselte, és roppant fájt neki, hogy anyja viselkedéséből ismét kiderült, neki a látszat minden-nél fontosabb. Ugyanakkor Kati miatt is kételyei támadtak. Eddig azt hitte, hogy ő is csak azt tartja szem előtt, hogy együtt lehessenek, a hely nem érdeklí. Most azonban eszébe jutott, mi-
ket mondott Della, amikor megkérte a kezét. Félt, hogy Kati is visszautasítja, ha elárulja, hogy Afrikában kellene élnie. Még akkor is rosszkedvű volt, amikor megérkezett Mogadishuba. Bánatában azzal vigasztalta magát, hogy négy hét múlva megérkezik Kati, és akkor minden jóra fordul.

– A palotában december 22-én lesz a koktélparti, és képzeld, a barátnőddel együtt téged is meghívott az elnök, pedig oda csak a kiváltságosok mehetnek el – mondta az ezredes.

– Ez igazán megtisztelő.

– Szilveszterkor pedig gyertek el hozzám. Főként azokat a diplomatákat hívtam meg, akiket a klubból már ismersz. Remélem, jól fogjátok magatokat érezni.

– Nagyon köszönöm. Feltétlenül elmegyünk.

December 20-án Tamás időben kiment a repülőtérre. Boldog volt, amikor meglátta Katit a repülőgép ajtajában.

– Jól utaztál?

– Azt hittem, hogy már sosem érek ide, mert olyan hosszú ideig tartott az út. Ráadásul féltem, hogy Rómában lekésem a gépet, mert reggel nagy köd volt Pesten. Itt viszont tényleg jó meleg van.

– Add ide a télikabátodat, majd viszem.

– Az ismerőseim meg fognak pukkadni az irigységtől, amikor hazamegyek, és meglátják, hogy mennyire lebaráncultam. Menjünk ki minden nap a tengerpartra, mert két hét múlva csokoládébarna akarok lenni.

– Nem bánom.

– Tudod már, hogy hol fogunk szilveszterezni?

– Igen, sőt az elnöki palotába is meg vagyunk híva a holnaputáni koktélpartira.

– Igaza volt a barátnőmnek, hogy ne csak egy estélyi ruhát vigyek magammal. Kínos lenne, ha mindkét alkalommal ugyanazt venném fel.

– Látod azokat a fehér házakat? Korallból építették őket – mondta Tamás autóvezetés közben.

– Azt hittem, hogy a korall rózsaszínű. Jugoszláviában mindenféle karkötőt meg nyakláncot készítenek belőle.

– Mit szólna hozzá, négy nap múlva karácsony, és nincs hó.

– Pedig a karácsonyi hangulathoz az is hozzátartozik.

Ahogy megérkeztek Tamás lakásába, Kati lezuhanyozott, átöltözött, majd elmentek ebédelni. A következő napokban Tamás roppant élvezte, hogy nincs egyedül. Ráadásul megnyugtató érzés töltötte el, amikor látta, mennyire örül Kati, hogy minden nap nyári melegben úszhat a klub medencéjében, aztán órákig napozhat a homokos tengerparton, és délben is, este is különleges ételeket ehet a hangulatos kis szálloda vagy az elnöki palota éttermében.

– Mondd, te életed végéig itt akarsz maradni Szomáliában? – kérdezte Kati az indulás előtti délután.

– Nem, csak addig, amíg a szerződéselem nem jár le.

– És utána mit akarsz csinálni?

– Remélem, a WHO majd megint elküld valahova.

– Kérd meg, hogy küldjenek Spanyolországba.

– Az nem úgy megy. Először is nem válogathatok, másrészt az ENSZ csak elmaradott országokba küld szakembereket, mert ott van rájuk szükség.

– Ezek szerint akárhova mész, nagyjából ilyen körülmények között kell élned?

– Igen.

– Én még akkor sem szeretnék ilyen helyen dolgozni, ha sokkal többet keresnék, mint a székesfehérvári sportklubban. Képzelem, mennyire unják magukat azok a feleségek, akik a férjük miatt kénytelenek itt élni. Elismerem, két hétig jó volt kizökkenni a megszokott környezetemből, de egész évben nyaralni? Szörnyű unalmas lehet.

– Pedig szerintem jól kijönnénk egymással.

– Nézd, tudom, hogy nem akarsz hazatelepülni. Ha visszamennél Kanadába, vagy ha megkapnád a letelepedési engedélyt Angliában, az Egyesült Államokban vagy Ausztráliában, és ott vállalnál munkát, akkor gondolkodás nélkül hozzád mennék feleségül, de így nem. Nekem nem létszükséglet, hogy mindenáron férjhez menjek.

– Ha így látod a dolgokat, akkor valóban jobb, ha nem kötelezzük el magunkat egymásnak.

Miután elutazott Kati, Tamásnak eszébe jutott Duke. „Ő bezzeg nem csinál ügyet a nőslétsből. Az egyik asszony okos, a másik csinos, a harmadik meg jól főz. Azonkívül ott vannak neki a norvég ápolónők meg a német légikisasszonyok. Duke éli világát, én meg fölöslegesen emésztetem magam.”

A mindennapi munka, a teniszezés meg a pezsgő társadalmi élet a klubban hamarosan feledtette vele a kudarcot. Lelkesen közreműködött a színjátszókör tevékenységében is, így bőven volt mivel elfoglalnia magát a következő hónapokban.

Egy délután épp a német nagykövet feleségével teniszezett, amikor megpillantottak egy alacsonyan szálló repülőgépet.

– Mit keres Szomáliában ez a Lufthansa-gép? – kérdezte a nő.

Hamarosan megjelent a tenispálya szélén az amerikai nagykövetség titkárnője, és így szólt Tamás teniszpartneréhez:

– Elnézést a zavarásért, Stuck úr kéri, hogy azonnal vigyen ki neki a repülőtérre egy öltönyt, egy inget, egy nyakkendőt meg egy pár cipőt.

Mivel az asszony Mogadishuban nem mert autót vezetni, valaki mindig érte ment. Aznap Tamás hozta el, így gyorsan hazavitte, majd onnan kivitte a repülőtérre. Az őrszolgálatot teljesítő katona először nem engedte be őket, de Tamás felhívatta vele az ezredest, és akkor

felmehtek az emeletre. A fürdőnadrágot és virágmintás inget viselő nagykövet gyorsan átöltözött. A forgalomirányító helyiségből jól látszott a kifutópályán veszteglő repülőgép.

– Mi történt? – kérdezte Tamás az ezredestől.

– A palesztin forradalmárok egy csoportja elrabolta a Lufthansa egyik utasszállító repülőgépét, de a kapitány kényszerleszállást hajtott végre, mert elfogyott az üzemanyaga.

– Kiszabadítjátok a túszoikat?

– Egyelőre nem. Ha megtámadjuk a gépet, az egész arab világ ellenünk fordul, és többé egy fillér támogatást sem adnak. Viszont a nyugati országokat sem szeretnénk magunkra haragítani.

Az ezredes megparancsolta a kommandósoknak, hogy a homokbuckák mögül figyeljék a gépet, és értesítsék, ha bármit észlelnek, majd elrendelte, hogy a katonák vegyék körül a forgalmi épületet, és senkit ne engedjenek be. Aztán elment, hogy megtanácskozzon a dolgot az államfővel. Másnap megérkeztek a német kommandósok. A lövöldözés során az összes géprablót lelőtték, de a túszoikat mind kiszabadították.

Az eset mind a német kormánynak, mind pedig az amerikai kormánynak kapóra jött. Komoly összegeket ajánlottak fel Siad Barrénak, ha azonnali hatállyal kiutasítja az oroszokat. Az államelnök csak erre várt. Nyomban értesítette a szovjet nagykövetséget, hogy negyvennyolc órán belül mindenki hagyja el az ország területét.

– Nem örülök, mert ebből rövidesen államcsíny lesz. Jobb, ha sötétedés után nem mozdulsz ki otthonról – mondta Tamásnak az ezredes.

Hamarosan amerikai katonák repülték a katonai helikoptereket, majd sorra érkeztek a nyugati tanácsadók. Egy nap azzal kereste fel Tamást az egyik német, hogy segítsen beindítani a bossassói halfeldolgozót.

– Nem elég, hogy az oroszok elégették az összes használati utasítást, még le is szereltek bizonyos alkatrészeket, és a sok hal ott rohad a hajókon.

– Ne haragudj, de a gépekhez nem értek – válaszolta Tamás.

Az ezredesnek igaza volt. A kommunistákkal rokonszenvező lázadók egy este megtámadták a palotát. Tamás képtelen volt aludni a lövöldözés zajától, ráadásul egyfolytában attól rettegett, hogy egy golyó betéved a földszinti lakás ablakán. Gyorsan felöltözött, és a fürdőszoba kövezetén keresett menedéket. Amikor kicsit alábbhagyott a puskaropogás, kimerészkedett, hogy igyon valami töményt. Hajnalra aztán minden elcsendesedett, és akkor lefeküdt aludni. Reggel bement a fürdőszobába, hogy lezuhanyozzon. Észrevette, hogy az egyik csempébe félig befűródott egy puska golyó. „Nyilván lepattant valamiről, és a szellőztetőablak rácsai között berepült. Micsoda mázlim van! Még szerencse, hogy nem talált el.”

Dél előtt átment a palotába. Elképedve nézte a betört ablakokat meg körülöttük a sérült vakolatot. Megpróbált dolgozni a szobájában, de a nagy jövés-menésben nemigen tudott. Egyszer csak benyitott hozzá Siad Barre.

– A lázadó elemek megpróbálták átvenni a hatalmat, de visszavertük őket. Aggódtam magáért.

– Köszönöm, excellenciás uram. Örülök, hogy önnek sem történt semmi baja.

A városban lassan helyreállt a rend. Tamás befejezte a szűrőberendezés terveit, és megkezdődhetett az építkezés Qoríoleyben. Munkáskézben nem volt hiány, mert az államelnök megparancsolta a falu minden lakójának, hogy társadalmi munkában vegyen részt a vízmű és a hozzá tartozó csőhálózat megépítésében. Lázás tevékenységüknek valóban meglett a gyü-

mölcse. Örömben táncra perdültek az emberek, amikor az ezredes kinyitotta a központi csapot, és a víz megeredt a falu utcáin elhelyezett csapokból. A vízmű ünnepélyes átadása után Zak így szólt Tamáshoz:

– Kezd elegend lenni a titkosrendőrségnél betöltött vezetői posztomból. Az államcsíny után legalább száz embert kivégeztünk, de a két felbujtó még időben elmenekült Kenyába. Mindig így van ez, a kisember húzza a rövidebbet.

– Miért nem lépsz le te is?

– Ne félj, előbb vagy utóbb az lesz a vége. Toscanában már vettem magamnak egy birtokot. A feleségem meg a gyerekek már régóta ott élnek. Mielőtt elutazol, megadom a címemet. Ha egyszer Olaszországban jársz, keress fel.

– Feltétlenül meglátogatlak.

A qorioley-i siker láttán a következő másfél évben Siad Barre további feladatokkal bízta meg Tamást. Ő nem bánta, sőt örült, hiszen eddigi pályafutása során mint tervezőmérnök elég nagy gyakorlatra tett szert. Megelégedéssel töltötte el a tudat, hogy a UNICEF adományaként érkező csövek, a helybeliek önként vállalt munkája, valamint az általa tervezett vízmű révén Beled Uen is vezetékes ivóvízhez juthatott. Burao vízellátásának a terveit szintén órá bízta, bár a munkát nem az ENSZ, hanem a kínai állam finanszírozta, és a kivitelezést az utolsó emberig kínaiak végezték. Végezetül azzal bízta meg, hogy bírálja felül, és ahol szükséges, helyesbítse a mogadishui műegyetem tantervét.

Siad Barre annyira meg volt vele elégedve, hogy a második év letelte után még egy hónap haladékot kért a WHO-tól, és csak azért nem adományozta Szomália lovagkeresztjét kedvenc tanácsadójának, mert az ENSZ előírásai meggátolták ebben.

– Ha végleg megválik az Egészségügyi Világszervezettől, feltétlenül tudassa velem, és akkor azonnal kitüntetem – mondta az államelnök.

– Mivel érdemelt ki ezt a megtiszteltetést?

– Maga az egyetlen, aki a szemembe merte mondani, hogy százszor megkeserülöm, ha kiutasítom az oroszokat. Gondoljon a bossassói halfeldolgozóra. Legalább két tucat szakértő érkezett a világ különböző országaiból, de egyik sem tudta megfejteni az orosz gépsorok működési elvét. A halászfalu lakói munka nélkül maradtak, elszegényedtek, és emiatt a lázadók oldalára álltak. Mondja, nem venné át a halfeldolgozó üzem vezetését?

– Excellenciás uram, csak olyasmivel szeretek foglalkozni, amihez értek.

– Mindenesetre sok sikert kívánok a további munkásságához.

Néhány nap múlva Tamás megkapta a WHO értesítését, miszerint szeptember közepétől áthelyezik Óceániába. Megírta a jelentését Szomáliáról, elbúcsúzott az ismerőseitől, összecsomagolt, és elindult Genfbe.

14. FEJEZET

A WHO genfi központjában Todd Lawrence helyett Nigel Bowman fogadta Tamást.

– Todd július elsejével nyugdíjba ment. Azt üzeni, hogy ha egyszer San Francisco környékén jár, feltétlenül keresse fel. Itt a címe. Egyébként örülök, hogy elvállalta az óceániai szerződést. Az ottani szigetállamok vezetőinek lesz a tanácsadója. Távol a világ forgatagától, békés, nyugodt környezetben fog élni. Igazi földi paradicsom, ahogy mondani szokták.

– Majd elvállik. Mindenesetre köszönöm, hogy rám gondoltak.

– Az orvosi vizsgálatok után mindjárt intézze el az utazással kapcsolatos teendőket.

Tamás a következő négy hetet Magyarországon akarta tölteni, ezért szokásához híven elrepült Bécsbe, majd bérelt autóval folytatta útját.

Mihelyt megérkezett a szülői házba, észrevette, hogy a lakásban átrendezték a bútorokat, a vitrinből eltűntek az apja katonai kitüntetései meg a vívóversenyeken nyert serlegei, sőt még a fényképe is lekerült a falról.

– Átvittem a kisházba a papa emléktárgyait, mert mamát szemmel láthatóan idegesítették. Papa halála óta nem leli a helyét.

– Pedig már majdnem két éve, hogy meghalt.

A következő nap Tamás telefonon felhívta gyerekkori barátját.

– Mennyi ideig maradsz? – kérdezte Miki.

– Majdnem egy hónapig.

– Nagyszerű. Akkor holnap bemutatlak az egyik ismerősömnek. Főkönyvelő az egyik Pest környéki termelőszövetkezetnél. Elvált, gyereke nincs, és azt szokta mondani, hogy ahhoz már öreg, hogy most kezdjen el szülni.

– Miért? Hány éves?

– Körülbelül negyven, de nagyon jól tartja magát. Anikónak hívják.

– Éppen ilyen nő kellene nekem. Találkozzunk holnap este hétkor a Gundelben. Hozd el, aztán bíz rád a dolgot.

Tamás örült, hogy Anikó nagyon mutatós, és úgy vette észre, hogy ő is tetszik neki.

– Miki mesélte, hogy milyen komoly beosztásban dolgozol – szólt Tamás.

– Rengeteg dolgom van, mert az elnök semmihez sem ért, és helyette is én intézkedem. Sokszor azon töprengök, hogy érdemes-e ennyire hajtani magam.

– Ha ennyire fárasztó, akkor miért nem keresel egy nyugalmasabb munkakört?

– Mert félek, hogy akkor egyhangú és unalmas lesz az életem. Egyszerűen nem értem azokat a nőket, akik gazdag férjről álmodoznak, és nem akarnak dolgozni. Borzasztó lehet egész nap a négy fal közé bezárva élni. Ezért nem akartam gyereket, mert azt meg hülyeségnek tartom, hogy az ember megszüljön, utána pedig másokra bízva a nevelését.

– Igazad van.

– Mondd, neked nincs időnként honvágyad? Én képtelen lennék külföldön élni.

– Miért?

– Egyrészt azért, mert csak magyarul tudok, és ha meg is tanulnám egy másik ország nyelvét, zavarna, hogy tudják rólam, nem vagyok odavalósi. Másrészt akárhova jelentkeznék, egyszerű kis beosztottnak vennének fel, nem pedig igazgatónak vagy igazgatóhelyettesnek, holott tudom, hogy meglenne hozzá az eszem, csak a külföldi gyakorlatom hiányozna.

– Értem.

– Ezért érzem jól magam Magyarországon. Igaz, sokszor kész bolondokháza, ami itt van, de legalább eligazodom az útvesztők között. Tudom, hogy mikor mondanak igazat az emberek, és mikor nem kell szó szerint érteni, amit hallok. Tudom, hogy kivel mikor hogyan kell viselkedni. Külföldön elveszettnek érezném magam, mert hosszú időbe telik, mire az ember eltanulja a helybeliek legapróbb szokásait.

– Olyan fontosnak tartod ezt?

– Persze, különben kilógnék a sorból. Én nem vagyok az a típus, akit nem érdekel, mit mondanak róla az emberek, aki megy a maga feje után, és nem bánja, ha különcnek tartják.

– Én viszont éppen azért nem akarok hazatelepülni, mert zavarnak az itteni szokások. Ha lejár az óceániai szerződése, a WHO-n keresztül nem vállalom több munkát. Már alig várom, hogy megint Kenyában élhessek.

– Miért éppen ott?

– A hat év alatt, amíg ott dolgoztam, nemcsak az embereket kedveltem meg, hanem annak a közegnek a szokásait is, amelyben mozogtam. Ráadásul Nairobi éghajlata roppant kellemes, végül, de nem utolsósorban könnyen be tudtam illeszkedni az ottani üzleti életbe.

– Ezek szerint hosszú távon mi nem vagyunk egymáshoz valók. De ettől még találkozhatunk párszor, amíg itt vagy Magyarországon, ugye?

– Persze.

A következő négy hétben Tamás gyakori vendége volt Anikónak, és mindig nagy meglepedésére szolgált a találkozó. Sajnálta azonban, hogy megint alkalmi partnerre bukkant csupán, pedig abból kezdett eleje lenni.

Bécsből az út a Fülöp-szigetek fővárosába több mint tizenkét óráig tartott. A manilai repülőtérén a WHO világoskék egyenruháját viselő sofőr már várta, és a Hotel Intercontinentalba vitte, mert a területi irodához az volt a legközelebb. A több mint húsz emeletes szálloda márvánnyal borított előcsarnokából nyíló kávézóban a mesterien kikészített, elegáns hölgyek teát iszogatva várták a társaságra vágyó férfiakat.

Másnap Tamás korán kelt, és nem akart hinni a szemének, amikor lement reggelizni. A hatalmas étteremben a fal mentén elhelyezett asztalok roskadoztak a finomabbnál finomabb ételektől. A különféle ínycsikéket kínáló hidegtálakról éppúgy választhattak a vendégek, mint az ízletesnél ízletesebb meleg ételek közül. A cukrászsütemények sokaságát, valamint a déligyümölcsök nagy választékát legalább tízféle áru és ötfajta gyümölcsle egészítette ki. Mihelyt leült valaki az egyik asztalhoz, a pincérek udvariasan megkérdezték, hogy kávé vagy teát parancsol.

Tamás délelőtt átsétált a WHO területi irodájába, és bemutatkozott. A műszaki osztály vezetője általánosságok helyett dióhéjban elmondta, mire számíton, ha megérkezik a számára kijelölt munkaterületre.

– Fidzsi lesz a központi állomáshelyed, de hét vagy nyolc kis szigetország fog hozzád tartozni. Ezek eléggé messze vannak egymástól, tehát sok időt kell majd utazással töltened.

– Ezek szerint nem érdemes házat bérelnem.

– Okosabban teszed, ha valamelyik szállodában laksz. Egyébként nem tudni, hogy hol milyen problémákkal kerülsz szembe. Elképzelhető, hogy az egyik országban fél nap alatt meg tudnád oldani a helybeliek gondját. Neked azonban akkor is ott kell maradnod több hétig, nehogy mellőzve érezze magát az államelnök. Gyanítom, hogy másutt ennek az ellenkezőjére kerül majd sor. Vagyis annyi munkát akarnak a nyakadba sózni, hogy két évig megállás nélkül dolgozhatsz. Ebben az esetben neked kell megszabnod a határt, hiszen a többi országra is tekintettel kell lenned.

– Mondanál valamit a helybeliekről?

– A korrupció nem harapódzott el. Még a pincérek sem várják a borraivalót. Viszont a mi mércénkkel mérve borzasztóan lusták az emberek.

– Szóval nem szakadnak bele a munkába.

– Az sem árt, ha tudod, néhány évtizede még megették egymást. A kannibalizmusnak köszönhetően csak a legéletképesebb gyerekek nőttek fel, ennél fogva Fidzsin például akkorák az emberek, hogy te elbújhatsz mögöttük. Az emberevést egyébként a hittérítők szigorúan üldözték.

– Másba nem szóltak bele?

– Dehogynem. A bennszülötteknek megparancsolták, hogy az ősi népdalok helyett vallásos énekekre táncoljanak, a nőket pedig kötelezték, hogy fedjék el magukat.

– A többi földrészen az őslakosság elkapott különféle betegségeket a fehér emberektől.

– Ne félj, itt is. Érdekes egyébként, hogy Naurun rettentő kövérek az emberek, mert ládaszám tömök magukba az édességet. A négyezer helybeli háromnegyed része cukorbeteg, ráadásul a többség nem csinál semmit, csak politizál. A Gilbert-szigetiek dolgoznak helyettük. Busásan megfizetik őket. Az ország egy főre jutó jövedelme több mint százezer dollár, mert ők látják el a fél világot foszfáttal.

– Hogyhogy?

– Több száz kilométeres körzetben sehol sincs másik sziget, és a madarak mind oda szálltak le. Az évmilliók során felgyülemlett ürülék pedig átalakult foszfáttá. Holnap egyébként a naurui légitársasággal fogsz utazni. Most viszont azt javaslom, hogy menj le a földszinti rendelőbe. Elizabeth majd elmagyarázza részletesen, melyik szigeten milyen egészségügyi problémák merültek fel eddig. Tudom például, hogy Kiribatin gyakoriak a kolerás megbetegedések, a Solomon-szigeteken a tetanusz okoz gondot, másutt a gyermekbénulás kórokozója, és így tovább.

Manilából nem volt közvetlen járat Fidzsi szigetére, ezért Tamás az Air Nauru gépével körülbelül ötórás út után először Nauru szigetén szállt le, majd másnap délelőtt az ausztrál pilótákkal együtt ment ki a szállodából a repülőtérre. Amikor a minibusz odaért a főkapuhoz, a közlekedési lámpa azonnal zöldre váltott, minek következtében a forgalmi épülethez közeledő repülőgép megállt, mert neki pirosat mutatott a lámpa.

– A forgalmi ellenőr jó barátom, mindig előre enged bennünket – mondta az ausztrál kapitány.

Naururól újabb hatórás út után, már sötétben érkeztek meg Fidzsi szigetére. Suvában a WHO világoskék egyenruhás sofőrje már várta Tamást, és elvitte a szállodába.

Másnap délelőtt egy modern irodaépület ötödik emeletén felkereste a WHO területi megbízottját. A trópusi betegségekre specializálódott ausztrál orvos elmagyarázta a legfontosabbakat.

– Összesen hét államelnöknek és egy királynak leszel a tanácsadója. Mindjárt megmutatom az íróasztalodat. Addig ne indulj el egyik szigetországba sem, amíg nem tanulmányoztad az elődöd feljegyzéseit. A fiókokban majd megtalálod őket – mondta Tony Cranston-Smith.

- Mit tanácsolsz, melyik szállodában béreljek magamnak szobát?
  - Az Isa Lei-ben. A városközponttól kissé távolabb van, de nagyszerű a fekvése, remek a konyhája, és hétköznap nagyon csendes. Csak a hétvégeken telik meg a táncterme.
  - Nagyszerű.
  - Szeretnék megkérni, hogy délután gyere el velem a kistelepülések vízellátásáért felelős hivatalba. A mérnököm elment Tahitiba, és félek, hogy feltesznek valamilyen műszaki kérdést, amire nem tudok válaszolni.
  - Szívesen elkísérlek.
  - Ha átnézted a feljegyzéseket, elsőként a Kiribati Köztársaságba menj el, mert Tarawán elég sok a kolerás megbetegedés, és a helybeliek képtelenek kideríteni, hogy mi okozza a bajt, pedig adtunk nekik egy kis hordozható laboratóriumot.
  - Ennek valóban utána kell nézni, mert a kolerajárvány nagyon ronda dolog.
- Ahogy a sofőr elindult a szálloda felé, Tamás a városkát figyelte. Meglepetten látta, hogy a modern belváros széles utcáin a polinézekre emlékeztető, egyébként európaiasan öltözködő természetes szigetlakókon kívül milyen sok az indiai. Ők jóval alacsonyabbak és soványabbak voltak, és pontosan olyan ruhát viseltek, mint az Afrikába elszármazott honfitársaik meg amilyet Indiában hordanak az emberek. Ahogy kijutottak a kertvárosba, a fehérre meszelt házak körül a szépen gondozott pázsit, a virágzó bokrok meg a kókuszpálma a többi trópusi országot juttatták az eszébe. A tengerpart vonalát követő úton egyszer csak felbukkant előttük a szálloda.
- Olyan, mint egy óriási teknősbéka – jegyezte meg Tamás.
  - A mi nyelvünkön pontosan ezt jelenti az isa lei. Az ott a táncterem. A teknősbéka feje a szeparé. Aki ott akar vacsorázni, annak előre ki kell bérelnie a helyiséget. A kétszintes szálloda az épület túlsó oldalán van. A legtöbb szobából pazar kilátás nyílik a tengerre.
- A kínai tulajdonosnő tanácsára Tamás az úszómedencére néző szobák egyikét bérelte ki, hogy esténként ne hallja a helybeli fiatalok motorkerékpárjainak a zúgását. Miután rendbe szedte magát, a sofőrrel visszament az irodába, majd ebéd után elindult a területi megbízottal a megbeszélésre.
- A hivatal a városon kívül, egy kőfallal körülvett régi épületben volt. Mihelyt beléptek a szobába, az igazgató odakiáltott valamit a titkárjának, mire a férfi belemérítette az odakészített kis fa tálkát a nagy tálban lévő szürkésbarna folyadékba, majd megkínálta a főnökét. Az igazgató ivott egy kortyot, aztán átnyújtotta a kis tálkát Cranston-Smith-nek, és összecsapta a két tenyerét. Az orvos is ivott egy kortyot, aztán továbbadta a tálkát Tamásnak, majd tapsolt egyet. Tamás is ivott egy kortyot, továbbadta a tálkát az igazgatónak, majd ő is összecsapta a két tenyerét. A szája azonnal elzsibbadt, mintha érzéstelenítőt kapott volna, de néhány perccel később elmúlt az ital hatása.
- Ez volt a kava. Ezzel fejezik ki, hogy szívesen látott vendégek vagyunk – súgta neki az orvos.
- A megbeszélésen nem merült fel semmilyen műszaki kérdés, viszont Tamás az elhangzottak alapján megállapította magában, hogy a sziget lakói rettegnek a felelősségvállalástól. Este a szállodában átfutotta a Kiribati-szigetekkel foglalkozó dossziét.
- A kolerás megbetegedésekre vonatkozóan nem találtam semmiféle feljegyzést. Csak úgy tudom kideríteni, hogy mi okozza a bajt, ha odamegyek – mondta másnap Cranston-Smith-nek.
  - Mindjárt értesítem az államelnököt, és mihelyt jóváhagyta az utadat, indulhatsz.

Tamás a következő napokban átnézte az összes dossziét, és rájött, hogy az elődje számos ösztöndíjat szerzett a szigetlakók részére Ausztráliába, Kanadába és Angliába, a fiatal emberek közül azonban egyik sem tér vissza a hazájába. Mindegyik megnősült, és az említett országok valamelyikében telepedett le. „Ahogy a három nigériai mérnök, akiknek én talpaltam ki, hogy Kanadába mehessenek továbbképzésre.”

Amíg nem érkezett meg Kiribati elnökének a meghívása, Tamás eljárt a suvai teniszklubba. A szervező egyszer egy nála valamivel idősebb férfi mellé osztotta be. Miután az illető egymás után háromszor beleütötte a labdát a hálóba, Tamás magyarul elkáromkodta magát.

– A tiedbe is, édes fiam! – felelte zamatos kiejtéssel, magyarul a férfi.

Kiderült, hogy Feri a feleségével együtt szintén 1956-ban hagyta el Magyarországot. Fakitermeléssel kezdte Kanadában, majd faipari üzemet alapított, és a jól menő vállalkozásához Fidzsiről importált keményfát. A trópusi sziget később annyira megtetszett nekik, hogy ott is vettek maguknak egy házat, és idejük nagy részét ott töltötték.

Négy héttel később Cranston-Smith szólt Tamásnak, hogy megkapta Kiribatiról a hivatalos meghívót.

– Az elnök elnézést kért a késedelmes válasz miatt, de most volt a lánya esküvője, ráadásul megjelentek a tonhalak, és neki is ki kellett mennie a tengerre horgászni. Péntekre várnak.

Mivel nem volt közvetlen járat Fidzsi és Kiribati állam Tarawa nevű szigete között, az utasok először Nyugat-Samoáig repültek, de a jó két órás út után addig nem engedték kiszállni őket, amíg a fehér kezeslábast viselő férfi nem fújta be rovarirtóval a gép belsejét. Rövid várakozás után újabb négyórás repülőút következett. Tarawán szintén csak a rovarirtás után hagyhatták el az emberek a repülőgépet. Miközben Tamás várta, hogy sorra kerüljön az útlevélvizsgálatnál, egyszer csak odalépett hozzá egy mezítlás tagbaszakadt férfi, aki fehér inget és rövid fekete szoknyát viselt, majd így szólt:

– Engedje meg, hogy bemutatkozzak. Én vagyok az államelnök első titkára. Egyébként James-nek hívnak. Kérem, kövessen. A kocsimmal elviszem a szállodába. Pihenje ki magát a hétvégén. Hétfőn majd ismét jelentkezem.

Hétfőn James motorkerékpárral érkezett, és azon vitte el Tamást az elnöki hivatalba, ahol röviden bemutatta a szintén mezítlás államfőnek, majd továbbvitte az egészségügyi minisztériumba. Kedden megtalálták a minisztérium raktárában a WHO-tól kapott hordozható kis laboratórium egyes elemeit, aztán Tamás számára is kerítettek egy motorbiciklit. A magával hozott térkép alapján sejtette, merre lehetnek a kutak, ezért engedélyt kért azok ellenőrzéséhez, mert a kolera eredetét csak úgy tudta kideríteni, ha tüzetesen megvizsgál minden egyes ivóvízforrást.

– Mindjárt szólok az egyik asszisztensnőnek, hogy kísérje el. A fogorvosi rendelőben három is van belőlük, pedig jó, ha egy nap öt beteg jelentkezik – mondta a miniszter.

– Szerintem a sziget északi csücskénél kellene kezdeni, mert ott csak két kút van. Még a japánok ásták, amikor elfoglalták a szigetet. Aztán jöhetnénk dél felé – mondta Jasmine.

Az ellenőrzéssel elég gyorsan haladtak. Amelyik kútnak iható volt a vize, és elég messze volt az árnyékszéktől, annak a tulajdonosa kapott egy igazolást. Mindenki legnagyobb megdöbbenésére a katolikus misszió telepén a vizsgálat egyértelműen kimutatta, hogy mindhárom kút vize erősen fertőzött.

– Hogyan kerülhetett baktérium a vízbe? – kérdezte a lelkes.

– Nincs a közelben budi?

– Tudtommal nincs. Nekünk angol vécéink vannak.

– És a szennyvízzel mi történik?

– Fogalmam sincs.

Kiderült, hogy az épület padlózata ugyan szépen le volt betonozva, és valóban vízöblítéses vécé volt mind a tíz fülkében, viszont a porcelán vécésészékből az ürülék közvetlenül a talajban ásott gödrökbe folyt. A lelkész alig akarta elhinni, hogy az ő telepük okozza a bajt, pedig az a tény is ezt igazolta, hogy a kolerás betegek mind katolikusok voltak, és gyakran megfordultak a misszió telepén.

Az államfő megkérte Tamást, hogy magyarázza el az egészségügyi minisztérium technikusainak, hogyan kell kutat fúrni.

– A korallszigeteken a felszín alatt egy méterrel már ott a talajvíz. Mivel nem kell mélyre ásni, könnyen elhelyezhető a kútgyűrű – mondta Tamás.

Az emberek figyeltek, nézték a rajzot, de nem értették, mit kell tenniük. Tamás egy idő után elvesztette a türelmét, nekivetkőzött, egymaga kiásott egy egész kutat, aztán beállította, majd körülbetonozta a betongyűrűt.

– Ugye, milyen egyszerű? Tessék, most magukon a sor!

– Magának olyan nagy a gyakorlata, az embereim pedig nem tudják ezt megtanulni. Legyen szíves, ássa ki a többit is – mondta a miniszter.

Tamás nagy nehezen megértette velük, hogy őt nem ezért küldték ide. Ha kutakra van szükségük, dolgozzanak meg érte.

Az államfő kérésére az elkövetkező napokban Tamás egy rozoga kis kétmotoros géppel, amelyet hol ausztrál, hol újzélandi pilóta repült, meglátogatta az ország néhány szigetét. Első állomásuk Butaritari volt. A ragyogó napsütésben egy darabig semmi mást nem láttak, csak a kék eget meg a végeláthatatlan tengert.

– Ha nem nézném az iránytűt, akkor is megtalálnám. Amikor felbukkan egy felhő, az alatt lesz a sziget – mondta a pilóta.

Igaza volt. Szakadó esőben értek földet. Ez után következett Abemama. A sziget aprajánagyja várta Tamást a repülőtéren. A hittérítő kórusa szent énekekkel, a gyermekek pedig tánccal köszöntötték. Az államfő helytartója beszédet mondott, majd Tamást az egész társaság elkísérte a szállodáig.

Megtekintette a törpevízművet, majd megállapította, hogy minden a legnagyobb rendben működik, ráadásul az esetleges csőtörés sem okozhat gondot, mert a csöveket a föld felett vezették.

– Itt aztán végképp semmi keresnivalóm – mondta Tamás a pilótának a szállodában.

– Ha van kedved, gyere el velem horgászni. A szálloda tulajdonosa, egy angol, majd kivisz bennünket a hajójával. A helybeliek örülnek, ha a szakács nem őket kéri meg, a vendégeknek pedig lesz mit enniük ebédre meg vacsorára.

– Ennyire lusták?

– Nem, csak félnek az ördögtől. A hiedelem szerint Kabanán azon a kis szigeten tanyázik, amely mellett el kell hajózni. Annyira komolyan veszik, hogy horgászás előtt mindenki kiköt a kis szigeten, és otthagy néhány cigarettát meg valamennyi aprópénzt, hogy Kabanán ne zavarja el a halakat. Egyszer megkérték a hittérítőt, hogy üzze el az ördögöt, de mihelyt partot ért, megcsúszott, és eltörte a lábát. A helybeliek kötéllel húzták vissza a hajóba, mert nem mertek kimenni érte. Azóta ő is tart Kabanantól.

Tamás nagyon élvezte a kirándulást. Egy óra alatt tele lett a haláshajó a tíz-tizenöt kilós tengeri halakkal. Még két hétig járta Kiribati állam szigeteit, majd visszatért Fidzsire, és jelentkezett a WHO irodájában.

– Legközelebb a Tuvalu Köztársaságot keresd fel – mondta Cranston-Smith.

– Előbb megírom a jelentésemet, és ha lehet, csak két hét múlva indulnék.

– Rendben. Addig pihenhetsz.

Tamás rövid időn belül összebarátkozott az ENSZ-kirendeltség adminisztrátorával, mert a portugál nőt egyáltalán nem volt nehéz levenni a lábáról. Ezenkívül rendszeresen eljárt teniszezni. Feriék is többször meghívták ebédre, és ilyenkor jókat beszélgettek.

Ahogy letelt az igazi nyaralással felérő két hét, elindult Tuvalura. A kétmotoros kis gépre csak hat utas fért fel.

– Az út hat és fél óráig fog tartani, ezért mindenki kap egy nagy kancsót, hogy senkinek se kelljen visszatartania – mondta az egyik pilóta indulás előtt.

Már legalább öt órája repültek a Csendes-óceán fölött, amikor a két pilóta úgy tett, mint akik eltévedtek, majd színleg összevesznek. Mindezt persze csak azért csinálták, hogy valamivel ellensúlyozzák az út egyhangúságát.

Funafutin csak egy rét kellős közepén szállhattak le, ezért pár percre félbeszakadt a futball-mérkőzés.

– Isten hozta, Felkay úr – mondta az egyik mezítlásos néző. – Én vagyok a belügyminiszter. Egyébként Sandy-nek hívnak. Szeretném ellenőrizni az útlevelét. A miniszterelnökünk most focizik, de ha vége a meccsnek, majd elmegyünk önhöz a szállodába. Ott van, az a kis épület. Talán legjobb, ha mindjárt odamegy.

A szellős és meglepően tiszta szoba ajtaján ugyan nem volt zár, de Tamás nem zavartatta magát. Lezuhanyozott, átöltözött, és kiült a teraszra. Hamarosan megjelent a belügyminiszter két másik terebélyes férfi társaságában. Valamennyien fehér inget és fekete sortot viseltek, de lábbeli egyiken sem volt. A pincérnő letett az asztalra négy üveg ausztrál sört.

– Örülök, hogy hozzánk is eljött, mert elég sok gondunk van az ivóvízzel – mondta a miniszterelnök.

– Hogy érti ezt?

– Itt Funafutin van ugyan kút, de másutt az emberek kizárólag az esővízre hagyatkoznak. Némelyik szigeten akkora a tartály, hogy sosem telik meg, másutt viszont olyan kicsi a hordó, hogy hamar víz nélkül maradnak az emberek, ha néhány napig nem esik az eső.

– Ha tudnám, hogy hol mennyi csapadék szokott esni, könnyen kiszámítanám, hogy mekkora tartályra van szükség az egyes szigeteken.

– Sandy majd mindenben a rendelkezésére áll. Egyébként érezze jól magát nálunk – mondta a miniszterelnök, majd felállt, és elment.

– Este feltétlenül nézd meg a szálloda műsorát. Nagyszerű – mondta búcsúzóul a belügyminiszter.

Tamás egyáltalán nem volt elragadtatva a zsoltárokat éneklő kövér lányok táncától, a Yamaha feliratú trikójuktól pedig végképp nem, de azért végigülte a programot.

Másnap a belügyminiszter elvitte Tamást a kormány épületébe. Neki volt saját szobája, de a többi miniszter meg a titkárnők mind ugyanabban a teremben foglaltak helyet.

– Semmi szükség nagyobb épületre, hiszen az országnak összesen hatezer lakosa van, bár anyagilag elég jól állunk. Még matrózképző szakiskolánk is van. A szomszédos országokból legalább ötvenen szoktak nálunk tanulni.

– Tuvalunak mi a legfőbb bevételi forrása?

– Természetesen a halászat meg a mezőgazdaság jelentős szerephez jut, de a legtöbb pénzt a bélyegek kibocsátása eredményezi. Minden évben több sorozatot jelentetünk meg, de csak nagyon kis példányszámban. A gyűjtők rögtön felvásárolják őket, mi viszont néhány példányt mindig visszatartunk, és amikor pénzre van szükségünk, piacra dobjuk a ritkaságokat.

Másnap reggel lementek az öbölbe. Az ötven lóerős motorral felszerelt *outrigger* mellett már várta őket egy matróz. A kivájt csónaktestet és a vele párhuzamos vastag fatörzset két, körülbelül három méter hosszú rúd tartotta össze. Ezekre a rudakra egy-egy karfákkal, hát-támlával és lábtartóval ellátott ülést szereltek. Amikor a belügyminiszter elhelyezkedett az egyikén, Tamás pedig a másikon, a matróz megindította motort. Alig fél méterrel a tenger szintje felett suhantak a szinte tükörsima vízen. Az azúrkék ég alatt a ragyogó napsütésben arcukat enyhe szellő cirógatta. Két óra múltán, amikor szárazföldnek még nyomát sem látták, Tamás megkérdezte:

– Nem tévedtünk el?

– Mi iránytű nélkül is nagyszerűen tudunk tájékozódni a nyílt tengeren. A madarak vonulásának, valamint az óceán áramlásának az irányából pontosan tudjuk, merre járunk. Két óra múlva elérjük a célpontunkat.

Tamást a helytartónál szállásolták el. Az építmény padlózata cölöpökön állt, tetőzetét a széleken oszlopok tartották, körben viszont teljesen nyitott volt a lakóház, amelyet belül sem osztottak kisebb helyiségekre. A családtagok semmit nem titkoltak el egymás szeme elől. Tamás áttanulmányozta a lehullott csapadék mennyiségére vonatkozó részletes feljegyzéseket tartalmazó vastag naplót, majd megtekintette a tartályt. Másnap újabb négyórás hajókázás után visszamentek Funafutira.

A következő hetekben még öt szigetet látogattak meg, de a rövidebb távolság miatt estére mindig visszatértek a központi szigetre, így éjszakánként Tamás a szállodai szobájában aludhatott. Valamennyi szigeten lelkiismeretesen mérték, hogy mennyi eső esett, így nem volt nehéz meghatározni a jelentésében, hogy hol mekkora tartályokat kell felállítani.

Az elutazása előtti héten a tengerben gyönyörködve elindult sétálni, de rájött, hogy a parti sávot valójában nem fehér homok, hanem finom koralltörmelék borítja, amely a cipőhöz szokott emberek talpát csúnyán felsérti. Ezért kihasználta a nemzeti könyvtár meglepően bő választékát, és inkább a szálloda teraszán olvasgatott egészen addig, amíg esténként nem kapcsolták le az egész szigetet árammal ellátó generátort.

Miután visszatért állomáshelyére, úgy érezte, hogy hirtelen legalább kétszáz évet utazott az időben. Teniszpályák, autók, emeletes házak, üzletek, forgalmas utcák és közvilágítás várta. Ráérősen megírta a jelentését, miközben bepótolta lemaradását portugál barátnőjével.

– A következő ország, amelyet fel kell keresned, Nyugat-Samoa. Ez nem olyan elmaradott sziget, mint a többi. Elég sok olyan amerikai él ott, aki elvett egy helybeli lányt, és ott telepedett le. Még turistákkal is fogsz találkozni – mondta a főnöke.

– Remélem, lesznek egyedülálló fiatal nők is.

– Ne reménykedj! Volt amerikai katonák szokták felkeresni a szigetet, hogy megmutassák a feleségüknek, hol harcoltak a második világháború alatt.

Tamás a szombat déli járattal indult. A gép két óra múlva szállt le Apia repülőterén, csak hogy a naptár szerint nem aznap délután, hanem egy nappal korábban, pénteken. Közben ugyanis

átrepülték azt a képzeletbeli vonalat, ahonnan az időzónákat számolják. A WHO statisztikusa már várta.

– A hittérítők ezen a szigeten végezték a legeredményesebb munkát. Mind a mai napig legalább egy tucat felekezet képviselteti magát. Idefelé jövet a tizenhat kilométeres szakaszon kilencvenkét templomot számoltam össze, de a sziget más részein továbbiak épülnek – mondta Wilhelm Hartman.

– Nagyon vallásosak lehetnek a helybeliek – jegyezte meg Tamás.

– Nem a hitük miatt kötődnek ennyire a különféle egyházakhoz, hanem a pénz miatt. A hittérítők adnak munkát a lakosság kilenc százalékának. Három százalékukat lelkészként, hat százalékukat pedig egyéb beosztásban foglalkoztatják.

– Érdekes.

– Hadd meséljek el néhány dolgot a szállodáról, mielőtt megérkezünk. Igazi sikertörténet. Egy Aggie nevű amerikai, de lehet, hogy ausztrál lány a második világháború alatt Coca-Colát árusított az itt állomásozó katonáknak. A bódé olyan sok pénzt jövedelmezett, hogy Aggie később építtetett egy hangulatos szállodát, amelynek messze földön híre ment. Péntek esténként eredeti samoai népdalokból és táncokból álló pazar műsort adnak elő a szálloda alkalmazottai, majd ezt követi a *fiafia* néven ismert lakoma, ahol sertéssültet, halat és mindenféle finomságot szolgálnak fel a vendégek részére.

– Erre kíváncsi vagyok. Tenispályájuk van?

– Több is. Sokan járnak oda, nem fogsz unatkozni. Egyébként az apiai közműveknél amerikai mérnökök dolgoznak, így a fővárossal nem kell törődnöd. Faluhelyen viszont annál több a probléma.

Az elkövetkező hetekben Tamás végiglátogatta az összes kistelepülést, hogy megbeszélje a helyi előljárásság tagjaival, miként kellene kidolgozni a megfelelő ivóvízellátás érdekében az országos programot. Munkáját lassította, hogy a tanácsstagok mindenütt azzal kezdték a megbeszélést, hogy előzőleg el kell dönteniük, melyikük hivatott ebben ez ügyben nyilatkozni. Előbb-utóbb mindig kiválasztottak valakit, de Tamás kérdéseire egyikük sem tudott válaszolni, így elfogadták a javaslatait. Ezzel párhuzamosan tanfolyamot indított a közegészségügyi dolgozók részére, hogy felhívja a figyelmüket a vízben rejlő baktériumok veszélyeire, de a résztvevőket nemigen sikerült meggyőznie arról, hogy a látszólag tiszta vízben is lehetnek kórokozók.

A szigeten élő hittérítők örültek volna, ha Tamás eljár a templomukba, ő azonban mindig kihúzta magát. Az egyik német pap viszont egészen mást akart.

– Új templomot szeretnénk építeni. Segítenél a tervezésben?

– Amíg tart a WHO-szerződés, nem vállalhatok más munkát, de ha elmondod, miről van szó, tanácsot azért adhatok.

– Itt ez a kupolás templom. Ennek a statikai szerkezetét kellene megtervezni – mondta a pap, majd elővett a táskájából egy fényképet.

– Sajnálom, erre nem vállalkozom, de tudtommal elég sok mérnök él Apiában, valaki biztosan el fogja készíteni a terveket. Talán még ingyen is, bár ezt a feladatot három hónap alatt húszezer dollárért szokták elvállalni a tervezőirodák.

– Ezt én is tudtam – felelte a pap, és sértődötten otthagya Tamást.

„Felháborító! Még hogy szívességből tervezzek nekik templomot! Hogyne. Elvegyem egy másik mérnök kenyerét? Még mit nem! Vagy tisztességesen fizessék meg a tervező munkáját,

vagy ne építsenek templomot! Amúgy is jóval több van ezen a kis szigeten, mint kellene. Megvan a véleményem a papokról.”

Tamás örült, amikor végre visszamehetett Fidzsire. Fériéknél aztán kifakadt.

– Alig várom, hogy lejárjon a szerződése. Kezd elegendő lenni az állandó utazásból meg abból, hogy mindig más-más szállodában alszom. Egyébként is rájöttem, hogy nem nekem való az ilyen tanácsadói feladatkör. Utálok hajbókolni a különféle minisztereknek. Zavar, hogy a javaslataimat meghallgatják, de tudom, mihelyt kiteszem a lábamat, minden marad a régiben. Teljesen értelmetlennek tartom ezt a fajta munkát.

– Mihez kezdesz, ha lejár a szerződésed?

– Arra gondoltam, hogy Kenyában vásárolok magamnak egy házat. Van már annyi tartalék, hogy ne kelljen feltétlenül dolgoznom.

– Miért nem itt telepedsz le? Te is elveszel egy fiatal lányt, ahogy sok ausztrál meg amerikai férfi teszi. Ezek a szigetlakók nagyon odaadóak, és roppant hálásak. A nagy különbség nem zavarja őket. Óriási felemelkedést jelent nekik egy ilyen házasság. Anyagilag is sokkal jobban járnak, mintha egy fajtájukbeli venné őket feleségül, aki ráadásul mindig részeg, és még veri is őket.

– És ha elkezd szülni? Semmi kedvem gyerekekkel vesződni.

– Az nem a te dolgod lenne. Nézz körül, pálmafák, napfény, kék tenger, nem kell havat lapátolni. Kell ennél több?

– Ebben igazad van. Kenya is ezért tetszett meg. Majd még gondolkodom rajta.

Tamás lelkiismeretesen megírta a jelentését, majd néhány hét múlva elutazott a Vanu Atu-i Köztársaságba. Három hét múlva visszatért Fidzsire, kötelességtudóan megírta a jelentését, majd egy idő után felkereste a Niuei Köztársaságot. Egy hónap múlva visszarepült Fidzsire, gondosan megírta a jelentését, majd három hét múlva meglátogatta a Tongai Királyságot. Amikor úgy érezte, hogy ott is eleget időzött, visszament Fidzsire, buzgón megírta a jelentését, majd elrepült a Cook-szigetekre. Ott is körülnézett, majd visszautazott Fidzsire, és becsületesen megírta a jelentését.

Mindenütt látta, hogy a szigetlakóknak bőven van ivóvizük, mert vagy esett elegendő eső ahhoz, hogy a jól méretezett víztartályok megteljenek, vagy ott, ahol kutakból nyerték az ivóvizet, az angol, ausztrál vagy újzélandi származású mérnökök gondoskodtak a törpevízművek szabályos működéséről, és elosztóhálózatot is karbantartották. Megállapította, hogy az illemhelyek és a kutak közti távolság megfelelt az előírásoknak, így nem kellett kolera-járványtól félni. Azt is kiderítette, hogy a szigetlakók a legmesszebbmenőkig gondoskodtak a hulladék hasznosításáról. Az ételmaradékot megettették a disznókkal, a göngyöleget tárolásra és egyéb célokra felhasználták, a maradékot pedig elégették. Legszívesebben azzal fejezte volna be a jelentéseit, hogy teljesen fölösleges volt őt ide küldeni, és abból a pénzből, amit őrá fordított az ENSZ, inkább az afrikai falvakban kellett volna megoldani az ivóvízellátást, hogy a fiatal lányoknak meg nőknek ne kelljen húszkilós kannákkal a fejükön naponta több kilométert megtenniük, mert ez súlyos károkat okoz a gerincoszlopukban. Jobbnak látta azonban, ha mégsem ad tanácsot a genfi központ szakembereinek.

– Hogyan határozta? Itt maradsz? – kérdezte Feri, amikor ismét találkoztak.

– Nem. Inkább Kenyában telepszem le. Veszek egy házat, az egyik szobát berendezem tervezőirodának, és időnként majd elvállalok kisebb munkákat, hogy ne unatkozzak.

– Itt is dolgozhatnál.

– Ne hidd. Nehéz lenne betörnöm a piacra, mert errefelé nem építkeznek annyit, mint Kenyában. Az jóval nagyobb ország, mint Fidzsi. Ráadásul itt a gyakori földrengések miatt főként olyan előre gyártott faházakra van igény, amilyeneket te árusítasz.

– Ebben igazad van. Jóban vagyok mind a négy tervezőmérnökkel. Panaszkodnak, hogy nincs elég munkájuk.

– Kenyában be akarom magamnak bizonyítani, hogy a helyi körülményekhez igazodva amerikai társtulajdonos nélkül is megállok a helyemet. Még most is nagyszerűen működne a tervezőiroda, ha az amerikaiak nem elégeleik meg a kenőpénzek kifizetését.

– Csak emiatt akarsz odaköltözni?

– Nem csak ezért. Legyünk őszinték, Fidzsi minden irányból a világ végén van. Igaz, hogy Ausztrália repülővel négy óra, de Kalifornia már tizenhat, New York meg több mint húsz. Magyarország úgyszintén. Afrikából öt-hat óra alatt eljutok Európába, és attól kezdve a legkülönbözőbb programok között válogathatok.

– Látod, erre nem gondoltam.

Tamás nemsokára ismét útra kelt. Ezúttal a Salamon-szigetekre küldte a főnöke.

– Az ott állomásozó ENSZ-megbízott súlyosan megbetegedett, ezért a feleségével visszament az Egyesült Államokba, a megkezdett munkáját viszont valakinek be kell fejezni – mondta Cranston-Smith.

Tamás négyórás repülőút után érkezett meg Honiara repülőterére.

– John Hanley üzeni, hogy nyugodtan költözz be a házukba. A kocsijukat is használhatod – mondta doktor Yao, a WHO egészségügyi statisztikusa.

Amikor meglátta Tamás a dombtetőn a tágas, teraszos házat, kissé furcsállotta, hogy a szomszédos telkeken sehol sem fejeződött be az építkezés. Az alapokat lerakták, de a falakat nem húzták fel. „Valószínűleg elfogyott a vállalkozó pénze. Vagy túl drágán akarta árusítani a házakat? Pedig gyönyörű kilátás nyílik a városra meg a tengerre. Nem baj, legalább kedvemre élvezhetem a csendet.” Hanley-éknak a nyitott terepjárókhöz hasonlító, de azoknál jóval alacsonyabb kocsiját látva megnyugodott, hogy gond nélkül közlekedhet majd a szigeten. A középkorú házvezetőnő megígérte, hogy továbbra is feljön reggelenként elvégezni a házi munkát, de nem akart a házhoz tartozó személyzeti lakrészben aludni. Inkább minden este hazament.

Tamás két dossziét talált John Hanley íróasztalfiókjában. Az egyik a „Kézikönyv az óceániai szigetek kistelepüléseinek ivóvízellátásához” címet viselte, de ebben csak néhány lap volt. A másik, jóval vastagabb dossziéra John Hanley nem írt semmit, viszont mihelyt beleolvasott Tamás a szövegbe, rögtön rájött, valójában mivel töltötte napjait az elődje. A tanulmány a Salamon-szigeteken állomásozó amerikai hadsereg második világháborús tevékenységével foglalkozott. „Ezek szerint nekem kell megírni a kézikönyvet. Nem baj. Körülbelül három hónap alatt kényelmesen elkészülök vele”, gondolta.

Reggelente bement a minisztériumba dolgozni, ebédre átment a közeli klubba, majd munka után visszament a klubba teniszezni, bridzsezni, meg iszogatni és beszélgetni újdonsült ismerőseivel.

– A Salamon-szigeteken, különösen Guadalcanalnál hónapokig tartott a csatározás az amerikaiak meg a japánok között, ezért elég lassan haladok az elesett katonák sírjainak a felkutatásával – mondta Tim Taylor százados.

– Egyedül csinálod? – kérdezte Tamás.

– Nem. A két beosztottammal járjuk a szigeteket. Amikor rábukkanunk egy-egy sírra, pontosan meghatározzuk a helyét, aztán felírjuk, kinek a földi maradványait találtuk meg. Sajnos olyan hatalmas volt a veszteség, hogy a feladatnak még a felét sem végeztük el.

– Erről jut eszembe. Valamelyik reggel találkoztam az egyik fiatal hadnaggal. Rohamsisakkal a fején, az oldalán pisztolytáskával, gyakorló egyenruhában várakozott az út mellett. Mondtam neki, hogy szívesen leviszem a kocsimmal a városba, de azt válaszolta, hogy a bajtársaival abban állapotodott meg, hogy ott találkoznak.

– Remélem, nem vagy ijedős.

– Miért?

– A két beosztottam mindegyike őrmester, és az amerikai hadsereg részéről jelenleg csak mi hárman tartózkodunk a szigeten. Te az egyik elesett katona szellemével találkoztál.

– Azt akarod mondani, hogy egy kísértettel beszélgettem?

– A domb, ahol laksz, tele van velük. Azért nem fejezték be a házakat, mert senki sem mer odaköltözni. Félnék a szellemektől, bár nem hisznek bennük. Havonta egyszer felmennek a papok, hogy elűzzék őket, de eddig nem jártak sikerrel.

– Én hiszek a kísértetekben, ezért nem félek tőlük.

Tamás remélte, hogy még találkozik néhányval, de azon túl, hogy időnként úgy érezte, valaki figyel, nem akadt össze egyik szellemmel sem. Viszont az üveg fenekű hajóval többször is elment megnézni az elsüllyedt ágyukat és egyéb katonai felszereléseket, valamint a hadihajók, teherautók, tankok, repülőgépek víz alatti roncsait. Az 1942-es öldöklés néma tanúi mély benyomást tettek rá.

Jól haladt a kézikönyv írásával, és időben elkészült. Amint letelt a három hónap, visszatért Fidzsire, mert a szerződése is a végéhez közeledett. Az indulás előtti nap felkereste Feriét, hogy elbúcsúzzon.

– Jó utat és sok sikert kívánunk a további életedhez – mondta a házaspár.

Tamás Fidzsiről Manilába repült, néhány nap pihenő után pedig Genfbe, hogy bejelentse, több szerződést nem kíván aláírni, viszont szeretné, ha már ötvenöt éves korától folyósítanák a nyugdíját. Miután az ügyintézőtől megkapta a szükséges formanyomtatványokat, gondosan kitöltötte őket, de azt a rovatot, ahova az állandó lakhelyét kellett volna beírnia, üresen hagyta.

– Egyelőre nem tudom, hol fogok lakni.

– Arra kérem, hogy mihelyt tudja, értesítse az ENSZ nyugdíjintézetét New York-ban.

Tamás felkereste a bankját, átnézte a számláját, majd felszállt a bécsi járatra. „Egy kicsit körülnézek Magyarországon, aztán irány Afrika.”

VÉGE